

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's *Gravenhage*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te *Utrecht*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237
Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Inning der contributie.

Hoofdartikel: Een volksdichter over kwakzalverij.
Berichten: Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.
Mededeelingen van verschillende aard:
Posterine. — Nog eens Irving's Gist-tamine tabletten.

Rechtszaken: Een magnetiseur.

Correspondentie.

Naamlijst der leden.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

De leden worden herinnerd aan het besluit der ledenvergadering, waarin werd besloten IN 1926 EEN EXTRA HEFFING VAN f 1.— TOE TE PASSEN.

De ondergeteekende verzoekt ter voorkoming van moeiten en kosten de contributie dus van f 4.— per postgiro te zenden aan gironummer 32237 Amsterdam.

Begin Februari zal worden begonnen met het innen der contributie per postkwitantie.

Hoewel het aantal leden in 1925 met ongeveer 40 steeg, blijft het bestuur aandringen op het werven van nieuwe leden.

De Secretaris-penningmeester,
N. KEULEMANS.

Een Volksdichter over Kwakzalverij.

Het komt weinig voor, dat wij onze, uit den aard der zaak, steeds ééntonige artikelen eens kunnen afwisselen met iets, dat voor den lezer onze waarschuwingen meer aantrekkelijk maakt.

Gelegenheid daartoe wordt ons thans geboden door een verzameling gedichten, bijeengebracht door den ook bij ons in pharmaceutische kringen zeer gewaardeerden Belgischen Apotheker OSCAR VAN SCHOOR in een boekje, dat tot titel draagt: „André de Weerdt, 1825—1893. Een Antwerpsch „Volksdichter en zijne liederen in betrekking „met de Pharmacie”. Het boekje, (Drukk. Gust. Dirix, Keizerstraat 36, Antwerpen) uitgegeven bij de viering van den honderdsten geboortedag van DE WEERDT, bevat een vijftal gedichten, betrekking hebbende op kwakzalversmiddelen, en wij stellen ons voor deze, indien de plaatsruimte het toelaat, in ons blad op te nemen.

Wij beginnen met de *Zwitserse pillen* van RICHARD BRANDT, reeds voor tal van jaren in

ons blad behandeld, die, hoewel men er tegenwoordig minder van hoort, een 40 jaar geleden met zóoveel reclame ter markt werden gebracht, dat zelfs zeer bekende Hoogleraren in de geneeskunde werden beetgenomen.

DE ZWITSERSCHE PILLEN.

't Was nog niet genoeg dat ze ons met Revalent, Holloway en Hopbitters bevrijden:

Men maakt nu alweer zoo wat anders bekend, Voor de menschen die kwijnen en lijn.

Ge hebt dat zekers nu ook al gezien, Want op zijn minsta het staat hier misschien Wel in duizend gazetten te lezen;

't Zijn Zwitsersche pillen, Mijnheer en Madam, Die alles nu genezen.

't Is eender wat kwaal of wat ziekte dat ge he't, In het hoofd, in de buik, aan de voeten, Ofwel in den rug, aan de maag of de tet, Of uw vel dat heeft leelijke sproeten!
Uwen neus of uwe oogen ontsteld, Of wel, zoo doof dat men kwakkels vertelt, Die ge denkt Evangelie te wezen;
De Zwitsersche pillen, Mijnheer en Madam, Die zullen U genezen.

Ja, vraag het aan honderdmaal duizende lié Aan Jan, Peer en aan Pauw en aan Sander, Aan Trees en aan Kaat, aan Joan en Mie, Die zoo hadden het een of het ander, Dat hun jaren en jaren dee zeer, Dat ze er voor gaven, hoe langer hoe meer, Aan doktoors om ter hoogste geprezen;
De Zwitsersche pillen, Mijnheer en Madam, Die hebben ze al genezen.

'k Sprak lest ne mijnheer van een geuzengazet, Nen bediende van 't Schoolministerie, Die zeventien jaar had gelegen te bed En geloopt vol pijn en miserie, Dat de vent niet kon zitten of staan, En dat ge hem jaren en dagen zaagt gaan, Lijk de mensch die ter dood is verwezen, En nu met de Zwitsersche pillen, Mijnheer, *Hij is totaal genezen.

Een zeker Mevrouw is wel zeventig jaar, En ge zoudt er mee willen kadrillen, Maar ook zij bekent, openhartig en waar,

Dat het is door die Zwitsersche pillen, Dat heur vel en heur haar blijft zoo schoon, En dat zij spant bij de knapste de kroon!
Zij had duizende rimpels voor dezen, En nu met de Zwitsersche pillen, Madam, Die heeft het fijnste wezen.

Ne flauwe kornel, kommandant-generaal, Was zoodanig ten einde van 't rijden, Dat hij niet meer zitten kon recht in de zaal En er ook schoof van af tusschen beiden;
Maar hij zit nu zoo vast en zoo stijf Lijk Leopold met zijn koperen lijf!
Hij die lam was in beenen en peezen, De Zwitsersche pillen, staat in de gazet, Die hebben hem genezen.

Had ik overtijd eens een valling gepakt, En die was op mijn teenen gezonken, En 'k had hier en daar al een plaaster geplakt, En van alles geslikt en gedronken!
Tot kardoezen van tar en van jap, En toch mijn stem bleef zoo heesch en zoo slap;
Maar zoo gauw als ik dat heb gelezen, De Zwitsersche pillen, Mijnheer en Madam, Die hebben mij genezen.

Kortom ge moogt hebben, 't is eender wat kwaal, Het geneest u van onder tot boven, Al waart ge zoo oud en versleten, zoo kaal Lijk de frak van den koster van Hove!
Ja, 'k heb lest een kadaver ontmoet, Dat ze in den put gingen douwen voor goed, En dat plots weer omhoog is gerezen, De Zwitsersche pillen, naar aller gedacht, Die hebben het genezen.

BERICHTEN.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. In het Verslag van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid belast met de leiding van het Geneeskundig Staatstoezicht op de Volksgezondheid, Dr. J. Th. TERBURGH JR., over het jaar 1924 (Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid No. 11) lezen wij:

„Ten opzichte van dit onderwerp kan ik mij beperken tot de mededeeling, dat ook in het verslagjaar tegen verschillende personen proces-verbaal werd opgemaakt wegens overtreding van

de wet op de uitoefening der geneeskunde. Veroordeeling volgde in vele gevallen; bij enkele gevoerde processen was het bewijs der overtreding niet overtuigend te leveren en volgde vrijspraak.

Het blijft een vrij wanhopig werk, aangezien een groot gedeelte van het publiek de onbevoegde beoefenaren van de geneeskunst in bescherming neemt, uit overwegingen, die ten slotte niet in overeenstemming zijn met de werkelijke belangen der patiënten. Wij moeten in dit opzicht reeds tevreden zijn, indien de meest ergelijke uitwassen worden weggenomen of voorkomen. Justitie en inspectie werken daartoe eendrachtig samen, om ten minste dit resultaat te kunnen bereiken."

Mededeelingen van verschillenden aard.

Posterine.

Naar aanleiding van onze „voorloopige mededeeling" in het blad van October 1925 omtrent een reclame betreffende *Posterine* tegen aambeien, ontvingen wij van de N.V. Handelmaatschappij „*Kosmopharm*" te Amsterdam bericht, dat zij gaarne bereid was, ter vereenvoudiging van het onderzoek de grondstoffen ter beschikking te stellen, die voor de bereiding van de *Posterine*-zetspillen en *Posterine*-zalf gebruikt worden benevens de literatuur-resultaten van klinische onderzoekingen.

Dit aanbod werd aanvaard en al het gezondene in handen gesteld van den heer N. KEULEMANS. Deze kwam, gezien de litteratuur en het gezonden monster, tot de conclusie, dat *Posterine* wel blijkt te berusten op wetenschappelijke basis.

Van den bekenden bacterioloog, L. K. WOLFF, die uit anderen hoofde zich met *Posterine* bezig had gehouden, ontvingen wij, op ons verzoek, het volgend schrijven, met toestemming het openbaar te maken. Voor den deskundigen lezer is deze brief ongetwijfeld van belang:

„Mijne bemoeiingen met het posterine hebben zich bepaald tot het volgende:

Bij oplossen van de zalf en de suppositoria in aether blijft een geringe hoeveelheid waterachtige vloeistof over, waarin zich een witte amorfe in water en aether onoplosbare stof bevindt.

Bij kleuring van deze stof op een objectglas volgens Gram (en metyleenblauw) blijkt deze stof uit Gram-negatieve korreltjes te bestaan van verschillende grootte: bacteriën konden niet worden aangetoond. Een besluit over de samenstelling of werkzaamheid van het posterine is hieruit niet te distilleeren. Als b.v. het posterine bepaalde bacteriën bevat, dan kunnen deze zeer goed zoodanig zijn fijngemaakt, dat er geen vorm meer aan te herkennen is."

De geachte schrijver besluit: „Eenige conclusie of *Posterine* tot de kwakzalversmiddelen behoort, kan men er niet uit trekken."

Wij willen derhalve aannemen, dat de samenstelling overeenkomt met de opgaaf van den fabrikant en *Posterine* inderdaad berust op een „nieuwe hygiënische methode", zooals zij in de advertentie genoemd wordt maar desniettemin zien wij ons genoodzaakt eenige woorden aan de zaak te wijden.

Het betreft alléén de reclame voor het middel in de publieke bladen. Om niet te veel in her-

halingen te treden moeten wij verwijzen naar ons hoofdartikel in het Maandblad van Maart 1923, getiteld: „Gevaarlijke aanbevelingen" waarin wij betoogden, dat zelfs goede middelen, door de wijze van reclame, dikwijls niet ongevaarlijk kunnen worden geacht.

Had de fabrikant van *Posterine* zijne mededeelingen geplaatst in een geneeskundig vakblad wij zouden ongetwijfeld onze voorloopige waarschuwing achterwege gehouden hebben, maar geheel iets anders is het, nu, o.a. in *De Telegraaf* van 27 September j.l., een advertentie van bijna een kolom de aandacht van het groote publiek gevestigd had op „Een nieuwe hygiënische methode „ter bestrijding der haemorrhoidale ziekten."

De deskundigen waren in staat zelve een oordeel te vellen maar het groote publiek, tot een dusdanig oordeel niet bevoegd en gaarne belust op nieuwe middelen, zou de nieuwe methode met beide handen aangrijpen, zonder de zekerheid te hebben, dat juist die methode voor hun ziektegeval de passende is. Eerst na geneeskundig onderzoek zou dit zijn uit te maken en niet zonder gevaar vinden wij het slot van de advertentie, luidende:

„Doordien de aanleg van het ontstaan van „haemorrhoiden zeer verbreid is — bekende „auroteiten schatten, dat een derde deel der „menschheid daartoe aanleg heeft — behoort „het tot de moderne hygiëne en de moderne „lichaamsverzorging, dat „Posterine" op het „toilet en in de badkamer van een huisgezin „te vinden is."

Is het niet te begrijpen, dat een dusdanige wijze van aanbevelen ons ongerust maakte?

Wordt het niet de hoogste tijd dat de Wet ten opzichte der aanprijzing van geneesmiddelen haar beslag krijgt?

Nog eens Irving's Gist-tamine tabletten.

De voortdurend verschijnende groote advertenties, onder het motto „Gist is leven" met de o.i. bespottelijke illustraties geven ons aanleiding deze tabletten nog eens te bespreken, temeer, daar bij ons de vraag was gerezen, of het in het Maandblad van October 1924 bekend gemaakte resultaat wel volledig was of dat er later verandering in de samenstelling was gebracht.

En het is goed, dat wij aan dit voornemen gevolg hebben gegeven, want een nader onderzoek heeft aangetoond dat de tabletten vrij wat schadelijker zijn, dan wij na kennisneming van het eerste onderzoek dachten.

Behalve de opgaaf in het aangehaalde Maandblad, werden thans nog gevonden: *Antifebrine*, *Pyramidon* en *Phenacetine*.

Aan het *Pharmacotherapeutisch Vademecum* van Dr. H. PINKHOF en Prof. P. VAN DER WIELEN ontleenen wij o.m. het volgende:

Antifebrinum: Bijwerkingen. „Ook bij voorzichtige doseering bij gevoelige zieken soms collaps en cyanose". „Soms treedt bij medicinale giften een rood uitslag op! Ook rilling, hardhoorigheid, slappe, onregelmatige pols, dyspnoe, profuus zweet, icterus, algemeene hyperaesthesie met verhoogde reflexen. Vergiftigingsverschijnselen waargenomen bij uitwendige aanwending voor wondverband."

Pyramidon: „Niet bij diabetes te geven, omdat het de stofwisseling verhoogt."

Phenacetine: „Bij toediening van 2 gram in 3 uren is cyanose, zweet, diarhee, palpitatie, dyspnoe, nausea, en duizeling, asthma waargenomen; ook een vlokkig uitslag en urticaria. Bij grootere giften collaps, haemoglobinurie, sterke cyanose, delirium exitus (na 2 gram)."

„Tegenaan van het gebruik van dit en dergelijke middelen zonder geneeskundig voorschrijf!"

Moeten wij er nog iets bijvoegen?

Irving moge wel met veel ophef verkondigen: „Gist is leven" van de *Gist-tamine tabletten* verklaren wij, dat zij in sommige omstandigheden en ziektegevallen gevaarlijk voor het leven kunnen zijn.

RECHTSZAKEN.

Een Magnetiseur.

De kantonrechter te Leiden heeft uitspraak gedaan in de zaak van C. A. F., magnetiseur te Voorburg, tegen wien het O.M., wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, tweemaal een maand hechtenis had geëischt. De kantonrechter heeft hem veroordeeld tot twee boeten van f 150.—, subs. tweemaal 25 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

Baronesse v. d. B. te D. Welzeker is het iets voor ons Maandblad; wij danken U zeer voor de toezending. Wegens het inwinnen van nog eenige informaties kon de zaak in dit No. niet worden behandeld.

N. N. te D. Dank voor de gezonden „De Vacature". Wij zullen er werk van maken. Tegen *Antifelline* hebben wij reeds meermalen gewaarschuwd, o.a. in de Maandbladen van April en September 1924.

Lt. R. te G. Omtrent *Calcona* is ons niets bekend. Kunt gij ons een desbetreffende advertentie of circulaire zenden dan kunnen wij nader oordeelen.

Red. Maas en Scheldebode. Door de toezending van uw blad met het verslag over de bedoelde rechtszaak (dat wij, wegens plaatsgebrek, eerst in ons volgend no. kunnen opnemen) hebt gij ons zeer verplicht. Wij houden ons verder aanbevolen. Het is voor ons zoo moeilijk op de hoogte te komen van alle mededeelingen in de kleinere, plaatselijke Pers.

W. N. K. te H. In 't volgend Maandblad; 't was te laat voor dit no.

C. v. H. te W. Wij zullen trachten u spoedig te antwoorden.

Wordt Lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

NAAMLIJST

VAN DE LEDEN DER
Vereeniging tegen de Kwakzalverij
OP 1 JANUARI 1926.

Totaal 781 leden.
DAGELIJKS BESTUUR:
Mr. P. W. de Koning, te Amsterdam, Voorzitter.
N. Keulemans, Apotheker te Amsterdam.

Secretaris-Penningmeester.

Mr. A. Lind, Advocaat te A'dam.

ALGEMEEN BESTUUR:

Mr. W. P. R. Bouman, Officier van Justitie te Rotterdam.

Mr. A. A. Cnopius, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem.

Mr. A. van der Elst, Ambenaar O. M. te Leiden.

Ds. F. C. Fleischer, Voorzitter v. h. Groene en Witte Kruis te Utrecht.

E. J. Abrahams, Arts te A'dam.

C. Nannes Gorter, Journalist te Alkmaar.

Mej. J. C. Rensing te Delden.

J. van Riel, Gepens. Dir. Mil. Apotheker, 's Gravenhage.

C. G. Baert, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Gravenh.

H. van Gelder, te Amsterdam, Redacteur.

NEDERLAND.

EERELID:

G. B. Schmidt, Apotheker te Amsterdam.

GEWONE LEDEN:

Aalsmeer.

E. A. J. Bon, arts.

Aug. Snethlage, tandarts.

W. Snethlage, arts.

Alkmaar.

Dr. J. M. van Dam.

Dr. J. Degenaar arts.

C. Nannes Gorter, journalist.

B. Schouten, Apotheker.

Amersfoort.

Gezondheidscommissie Amsterdam.

E. J. Abrahams, arts.

Amsterdamsche Ver. tot Bestrijding van Tuberculose.

Mr. J. H. de Bas.

Dr. B. H. de Beer.

W. Binnendijk, arts.

J. Blaauboer Jzn., apotheker.

P. H. Bon, apotheker.

Mej. C. Bonnet.

Dr. C. F. Bosch.

Dr. W. G. Bouman, arts.

N. M. Bouvy & Zoon, apothekers.

P. E. Brans.

Dr. C. J. Brenkman, arts.

Mevr. v. d. Broek-Swart.

Prof. Dr. J. de Bruin.

Prof. Dr. H. Burger.

Dr. P. W. C. M. Busch, arts.

S. J. van Buuren.

Dr. J. van Campen, arts.

L. C. W. Coex, apotheker.

Mej. F. Con, apoth.

H. L. Coopman, arts.

A. Cijfer, arts.

Dr. I. van Daal, arts.

B. van Dam.

Depart. Amsterdam van de Ned.

Maatsch. tot bev. d. Pharmacie.

C. L. Deijl, arts.

J. W. Dito, arts.

S. Engers, arts.

J. C. Filedt Kok, apotheker.

S. S. Gallé, apotheker.

H. van Gelder, gep. dirig. apotheker.

J. B. Gersons, apotheker.

P. H. G. v. Gilse, Arts.

F. de Haas, apotheker.

H. D. de Haas, arts.

Dr. P. F. v. Hamel Roos.

G. J. H. Hempenius, apotheker.

W. Holzhaus, arts.

A. de Hoop.

E. van der Hoop, arts.

J. H. van der Hoop, arts.

Dr. A. Huender, apotheker.

Mej. C. Hugenholtz, apoth.

Dr. C. Hymans.

V. van Itallie, apotheker.

M. de Jong.

Mevr. J. A. Jouwersma-Fey.

W. R. van de Kastele, arts.

Dr. B. A. van Ketel, apotheker.

N. Keuleman, apotheker.

M. C. Klaassen.

J. Kok, apotheker.

Mr. P. W. de Koning.

A. Krust.

P. J. Kruysse, apotheker.

Charles Kuypers.

J. M. Kijzer, arts.

T. Lammers.

C. J. v. Ledden Hulsebosch, apoth.

H. T. Liem, apoth.

Mr. A. Lind, advocaat.

W. v. d. Linden, apotheker.

J. A. Loomans, apoth.

Dr. M. Marsman, arts.

B. van Marwijk Kooij.

H. Meijer, Arts.

E. Mogendorff, arts.

P. Muntendam, arts.

J. Musaph, tandarts.

Ned. Maats. t. bev. d. Geneesk.

Ned. Maats. t. bev. d. Pharmacie.

Ned. Maats. t. bev. d. Tandheelkunde.

G. A. Nering Bögel.

P. G. C. v. Oort.

A. Otto, arts.

H. Pekelharing, apoth.

H. G. Pitsch, tandarts.

C. M. Pleyte d'Ailly.

W. Polak, arts.

L. P. G. Postema, arts.

B. Premela, arts.

A. Querido, semi-arts.

Wed. M. V. Redert.

Dr. E. T. Rommeling, arts.

Mej. J. C. Rübsam, apotheker.

H. van 't Sant, apotheker.

G. Schipper, apotheker.

G. B. Schmidt, apotheker.

H. Schouten, arts.

Dr. S. Simons, arts.

Mevr. J. Stärcke—Polenaar, arts.

H. Stoffers.

S. Stork, apotheker.

Dr. G. J. Stracke, leeraar H.B.S.

W. S. Stüven, veearts.

A. N. Swijghuisen Reigersberg, arts.

J. van Tengbergen, arts.

G. O. A. de Thours, apotheker.

J. Th. Tinkelenberg, apotheker.

Jhr. H. Trip Jr.

Vereeniging tot bev. d. Homeopathie.

P. Verhagen, arts.

J. A. Verhagen, arts.

Dr. P. C. Vlaanderen, arts.

Volkert Swier.

Jonas de Vries.

Dr. A. Welcker, arts.

Mr. R. van de Werk.

Ed. Wiener, arts.

J. Wiatjes, tandarts.

J. Wolff.

Dr. H. Woltring, arts.

Wijnhoff & van Gulpen, scheik.

Dr. S. A. Wysebeek, arts.

Andijk.

Dr. J. A. L. Heenk, arts.

Apeldoorn.

Gezondheidscommissie.

Mevr. A. G. Kerkhoven-Wijthoff

P. Persijn, apotheker.

Appingedam.

Gezondheidscommissie.

Groene Kruis.

Arnhem.

Dr. W. H. Bloemendaal, Insp.

v. d. Volksgezondh.

Mr. A. Cnopius.

Mej. M. M. Couvée.

Mr. F. O. v. d. Dussen, rechter i.

d. arr.-rechtbank.

Dr. G. Fabius, arts.

Gezondheidscommissie.

Th. Hillen, apotheker.

Mej. G. Jongbloed, gemeente-apoth.

Afd. Arnhem Mij. v. Geneesk.

Dr. J. P. v. d. Marel, apoth.

J. S. Meihuizen, apotheker.

Dr. P. W. Meihuizen, arts.

E. Menthen, apotheker.

M. Pasmooij.

W. Renssen, Arts.

Dr. M. J. Schulte, apotheker.

Assen.

Dr. E. H. la Chapelle, arts.

Mr. A. Hilbingh ten Oever.

Mr. W. P. C. Knuttel, Ambt.

O. M.

Avenhorn.

J. L. v. Bodegom, Arts.

Witte Kruis.

Avereest.

Groene Kruis.

Baarn.

Dr. P. V. Astro, arts.

Gezondheidscommissie.

Rud. Heijbroek, arts.

Mej. M. C. Julius, apotheker.

Dr. F. J. A. Muysken, arts.

Dr. A. J. Thomas, arts.

Barchum.

P. L. v. d. Harst, arts.

Balkum.

Afd. N. Holl. Ned. Mij. ter Bev.

der Pharmacie.

Mej. M. A. v. d. Vegte, apoth.

Barendrecht.

Gezondheidscommissie.

Dr. J. van der Meulen, arts.

Barsinghorn.

Witte Kruis.

Beilen.

Groene Kruis.

Benningbroek.

Dr. G. A. Koeze, Arts.

Bergambacht.

Dr. Bouman, Arts.

Bergen.

Dr. J. A. Blok.

Bergum (Fr.)

B. J. Hornstra, arts.

Berlikum.

Dr. J. Kwast.

Beverwijk.

A. Donker, apotheker.

Mej. Anna C. A. Sepp, apotheker.

Bilthoven.

Dr. C. C. L. de Fouw, Insp.

Volksgez.

Dr. H. W. Melchoir.

Blaricum.

F. Catz, arts.

Bloemendaal.

Mevr. wed. A. Kalf.

H. Lemstra van Beusekom, arts.

Mr. J. D. v. d. Pijlaats.

Bodegraven.

Gezondheidscommissie.

Groene Kruis.

Boisward.

H. Beekhuis, arts.

Borculo.

Groene Kruis.

G. P. Scheij, arts.

Borger (Dr.)

Gezondheidscommissie.

Borne.

Groene Kruis.

Bovenkarapel.

W. B. C. H. Canoy, arts.

D. Oskam, arts.

Boxmeer.

Gezondheidscommissie.

Bozum.

J. H. Regenbogen, arts.

Brakel.

J. J. Warninck, arts.

Breda.

Groene Kruis.

R. Smaghe.

A. v. d. Velde, Insp. Volksgez.

T. Wetselaar, apotheker.

Breukelen.

Dr. M. H. J. Adels

Brielle.

Gezondheidscommissie.

Afd. Voorne en Putten v. d. N.

Mij. t. b. d. Geneesk.

Buikeloet.

S. van Kempen, arts.

Buitenpost.

Gezondheidscommissie.

Burg (Texel).

D. Boswijk, arts.

Witte Kruis.

Bussum.

Mr. J. P. C. van der Burgh.

A. J. Honoré Metz, apotheker.

Dr. D. W. de Jong, arts.

W. F. A. Wijnen.

Oastriuum.

Witte Kruis.

Colijnplaat.

J. J. Wolters, arts.

Culemborg.

Groene Kruis.

Cuyck.

J. van den Broek, arts.

Dedemsvaart.

Th. Ruijs, arts.

Delden.

H. C. M. Bloemen, arts.

Dr. J. W. A. Gewin, arts.

Groene Kruis.

Mej. J. C. Rensing.

Deilt.

Z. v. d. Belt, arts.

Groene Kruis.

Dr. A. Verhooff, arts.

M. J. Wilmsink, tandarts.

Denekamp.

A. J. Hondelink, arts.

Deventer.

Gezondheidscommissie.

P. Volders, apotheker.

Diemen.

W. Balfort, arts.

Dieren.

J. van Eijk, apotheker.

Leesgezelschap 'Eek wat wils.

Diever.

Harderwijk.
H. Blanken Jzn., arts.
Hardinxveld.
Groene Kruis.
Haren (Gr.)
Mr. L. B. Lohmann, rechter.
Hedel.
Gezondheidscommissie.
H. Reid, arts.
Heelsum.
Groene Kruis.
Heemstede.
C. J. C. Burkens, arts.
Dr. E. A. H. Droog, arts.
Dr. J. M. Hooreman, arts.
Dr. H. Kikkert.
's Heer Arendskerke
H. van Iwaarden, arts.
Heerenveen.
J. Bylsma, arts.
E. v. Schaik, arts.
Heer Hugo Waerd.
Witte Kruis.
Heerlen.
Gezondheidscommissie.
Hees (bij Nijmegen).
Mevr. M. Wieseman.
Heinoord.
G. de Reus, arts.
Den Helder.
Gezondheidscommissie
G. v. d. Nieuwenhuizen, Off. v.
Gez. K. M.
M. J. W. Rienks.
H. Schürmann.
Witte Kruis.
Hellendoorn.
Dr. B. J. Vos, arts.
Hem (gem. Venhuizen).
M. de Heer Kloots, arts.
Hendrik-Ido-Ambacht.
D. J. Kamberg, arts.
's Hertogenbosch.
H. v. Baer, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Afd. 's Hertogenbosch Ned. M. t.
b. d. Geneesk.
Dep. N. Brabant Ned. Mij. t. b.
d. Pharm.
Heusden.
Gezondheidscommissie.
Heythuizen.
J. D. Smits, arts.
Hillegersberg.
D. Heineke, arts.
Dr. J. B. Kusters, chirurg.
Hilversum.
Mevr. Feenstra—ten Seldam,
apotheker.
Afd. Gooi en Eemland Ned. Mij.
t. o. d. Geneesk.
J. v. d. Graaf.
A. J. v. Heemskerk Düker, apoth.
Floris Hers, arts.
G. Kasteleijn.
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen-
v. Manen.
Prof. P. van der Wielen.
Hoek (Zeeland).
A. J. Deyer, arts.
Hoensbroek.
G. J. W. ter Bals, arts.
Hoofddorp.
Dr. J. Nanninga, arts.
Hoogeveen.
Gezondheidscommissie.
Hoogezaand.
Gezondheidscommissie.
Hoogerkerk.
Groene Kruis.
Hoorn.
Afd. West Friesland, Ned. M^o t.
bev. d. Geneeskunde
Huizum (Fr.)
Groene Kruis.
Dr. W. Sinnighe Damsté, arts.
W. Fortuin, arts.
Hulst.
Gezondheidscommissie
J. A. van Lierop, arts.
Hummelo.
Dr. B. J. Westerbeek v. Eerten,
arts.
Jubbega.
R. Cohen.
Kampen.
P. Butter, arts.
Katwijk.
A. v. d. Berg.
J. Huetingh, arts.
Dr. A. J. v. Walsem, arts.
Kethel (Z.-H.)
G. Sauer, arts.
Klundert.
J. H. Wilmlink, Dierenarts.
Koog a. d. Zaan.
M. Scheele.
Kollum (Fr.)
Dr. de Jager.
Kortgene.
L. G. Gelderman, arts.
Groene Kruis.
Koudekerk a. d. Rijn.
A. v. d. Bijn.
Krabbedijkje.
H. Hondelink, arts.
Krimpen a. d. IJssel.
W. M. Blom, arts.
Krommenie.
Witte Kruis.
Kruiningen.
F. D. Kolf van Oosterwijk, arts.

Lage Zwaluwe.
D. Dooremans, arts.
Laren (N.-H.)
K. F. A. Lommel, arts.
Leek.
Groene Kruis.
Leeuwarden.
Dep. Friesland Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
Groene Kruis.
Mr. A. Menalda Hz.
J. H. Regenbogen, arts.
Dr. J. A. Römer, arts.
W. C. C. ten Veldhuys, arts.
Leeuven bij Tiel.
Dr. A. W. van Haagen.
Leiden.
A. M. Blok.
J. P. A. Brand, tandarts.
Mr. W. K. Brevet.
Mej. F. Briedé.
Mej. J. L. van den Brink.
Mr. A. van der Elst.
J. G. van Es, arts.
Gezondheidscommissie.
H. J. Guljé.
E. Heijstek.
H. Hirschfeld.
Prof. Dr. J. van der Hoeve.
Prof. dr. L. van Itallie.
Jac. J. de Jong.
Prof. Dr. P. Th. L. Kan.
Leidsche Tandheelk. Vereen.
C. Pieck.
Ong. Sian Gwan.
Mevr. Dr. Starck.
Mej. L. v. Straaten.
H. P. Veldhuisen, arts.
Prof. Dr. J. H. Zaaier.
Lexmond.
P. Bon, arts.
Lisse.
D. Blok, arts.
Lith.
J. Wieggersma, arts.
Lochem.
Gezondheidscommissie.
Loenen a. d. Vecht.
L. L. Posthuma, arts.
Loosduinen.
Dr. A. Deenk.
H. A. N. Vechtman, arts.
Losser.
J. G. Frederiks, arts.
Lunteren.
Dr. W. C. Kimmijser, arts.
Maastricht.
A. H. Schmedding, arts.
Makkum.
E. Heckman, apoth.
Markelo.
J. S. B. Wanrooij, arts.
Medemblik.
Dr. A. Th. Suljder.
Witte Kruis.
Meerkerk.
Dr. C. Spijkerboer, arts.
Meppel.
Firma Brocades en Steeaman.
Dep. Mij. tot Nut van 't Algemeen
Gezondheidscommissie.
Middelburg.
Gezondheidscommissie.
H. Kinderman, arts.
M. J. Pienbroek, apoth.
Dep. Zeeland Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
Middelbarnis.
Gezondheidscommissie.
Middelie.
Witte Kruis.
Midwoud.
Witte Kruis.
Molenaarsgraaf.
Dr. J. de Konink.
Monnikendam.
C. J. P. v. Dijk, arts.
Moordrecht.
J. Westendorp, arts.
Ter Neuzen.
Gezondheidscommissie.
Af. Z. Vlaanderen N. Mij. t. b. d.
Geneesk.
Niehoove.
Groene Kruis.
Nieuwendam.
P. J. J. Honig, arts.
Nieuwe Tonge.
C. van Gelder, arts.
Nieuw Helvoet.
H. C. Sauer, arts.
Nieuwvennep.
C. Hemmes, arts.
W. G. Schreuder.
Nieuw-Weerdinge.
Groene Kruis.
Noord-Scharwoude.
Witte Kruis.
Noordwijk.
Dr. Ceenraeds Nederveen.
Nuansdorp.
C. Flohil, arts.
Nunspeet.
Dr. J. Schut, arts.
Nijehorne.
Dr. M. J. Visser, arts.
Nijmegen.
J. J. W. v. Beek, tandarts.
R. van Gelder, arts.
J. W. Hoeffelman, arts.

T. Idema.
P. Leendertz.
G. Ph. G. Moeijs.
Ned. Ver. v. Huisvrouwen, afd.
Nijmegen.
Oene.
Groene Kruis.
Oisterwijk.
Gezondheidscommissie.
Dr. A. J. van den Heuvel.
Oldekerk.
Groene Kruis.
Dr. C. J. Warnsinck, arts.
Oost- en West Souburg.
C. E. Plugge, arts.
Oosterbeek.
P. Leendertz.
G. H. O. v. Maanen, arts.
Oisterwoide.
J. G. Kijlstra, arts.
Oostzaan.
Witte Kruis.
Oppendoes.
Witte Kruis.
Oss.
Gezondheidscommissie.
Ouddorp (Flakkee).
P. Grup, arts.
Oude Pekela.
Afd. Oldambt, Ned. Mij. t. b.
d. Geneesk.
Oud-Karspel.
J. G. Vogelenzang, arts.
Orverveen.
J. E. Schalkwijk.
Dr. Adolph Meyer.
Purmerend.
B. H. Jurgens, apotheker.
Putten a. d. Veluwe.
M. C. G. Middelburg, arts.
Puttershoek.
Groene Kruis.
Raamsdonksveer.
B. Knaap, arts.
Rauwerd.
Gezondheidscommissie.
Reeuwijk (bij Goude).
J. M. van Staveren, arts.
Renkum.
Groene Kruis.
Dr. A. Bakhuijsen Schuld.
Rhoon.
Groene Kruis.
Ridderkerk.
Afd. Z.-Holl. Eiland. Ned. Mij.
t. b. d. Geneesk.
Rijnsburg.
H. G. Jonker, arts.
Rockanje.
Groene Kruis.
D. F. Groenewoud, arts.
Roermond.
Gezondheidscommissie.
F. A. Haan, apotheker.
Dr. H. J. Hoying.
Th. Paulussen, officier v. gez.
J. Wiggeldand, arts.
Rozenaal.
Gezondheidscommissie.
Rosmalen.
Dr. W. P. J. Hoogveld, arts.
Rotterdam.
J. van Assen Jr., arts.
J. Beker, apotheker.
Jac. Beker, apotheker
Mr. W. P. R. Bouman, off. v. just.
Ph. C. Coppens, apotheker.
Dr. J. M. Dutilh, arts.
H. E. Ekker, tandarts.
R. Geel, arts.
C. Groenewegen, arts.
Dr. M. Kingma Boltjes.
Zr. Kramer.
Dr. P. H. Kramer, arts.
J. J. v. Leeuwen, arts.
Levensverz. Mij. R. v. S.
J. H. M. Lutz.
J. L. J. M. Maas, apotheker.
Dr. G. H. Moll van Charante.
Dr. L. B. de Monchy, arts.
Dr. D. Neurdenberg, arts.
Dr. R. P. Offringa, arts.
Mr. A. Rombach, subst. offic.
van justitie.
Dr. W. v. Rijn, apotheker.
P. Schrameier Verbrugge.
Dr. P. Spaepen, arts.
C. L. W. Stutterheim, apotheker.
Dr. E. C. Tuizinger.
Mr. J. A. de Visser.
Dr. P. A. Vos, apotheker.
V. Winkler Prius, arts.
B. J. A. Wolfson, arts.
H. C. Zeelt, apotheker.
J. M. Zindler, apotheker.
D. J. Zwaan.
Rozenburg
Groene Kruis.
Ruurlo.
H. W. C. E. Hofstede, arts.
Rijssen.
Groene Kruis.
Rijswijk.
Dr. B. J. de Haan, arts.
G. W. Reddingus, arts.
Dr. C. van der Sluijs, arts.

Santpoort.
J. W. Bokhoven, apoth. Prov.
Ziekenhuis.
Sassenheim.
Dr. P. le Grand.
Schaesberg.
A. H. Claessens, apotheker.
Scheveningen.
J. E. Brouwer, arts.
J. van Buuren, apotheker.
M. den Heijer, apotheker.
Dr. R. P. v. d. Kasteel, arts.
A. H. Nooy v. d. Kolff, arts.
Dr. C. M. Mol, arts.
Dr. C. Oorthuys.
J. A. van der Vliet, arts.
Dr. Westerman, arts.
Schiedam.
W. Lomars, apoth.
Schieffermunnikeog.
J. S. Beekhuis, arts.
Schipluiden.
Groene Kruis.
Schoorl.
S. G. Baron v. Fridagh.
Witte Kruis.
Sexbierum.
B. L. v. Albada.
Sliedrecht.
Dr. H. D. de Boer.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Dr. A. Prins de Baat, arts.
D. Zijp, arts.
Sneek.
Gezondheidscommissie.
Soestdijk.
J. Baart de la Fai le, arts.
Spanbroek.
Dr. G. C. v. Balen Blanken Jr. arts.
Speckholzerheide.
M. Retera, arts.
Stad aan 't Haringvliet.
P. Oosthoek, arts.
Steenwijk.
Gezondheidscommissie.
Stolwijk.
Groene Kruis.
Stompotoren (N.-H.)
Witte Kruis.
Streefkerk.
Groene Kruis.
Ter Apel.
L. C. Limborgh Meyer, arts.
Ternaard.
Groene Kruis.
Tielen.
P. J. Duinker, arts.
Tiel.
Afd. Tielen en Omstr. Ned. Mij.
t. b. d. Geneesk.
Tilburg.
M. J. M. Bijvoet, apotheker.
Th. N. Cloosthuis, apoth.
Tjummarum.
S. Santema, dierenarts.
Twisk (N.-H.)
Witte Kruis.
Uden (N.-B.)
Dr. P. F. A. Peters, arts.
Uithoorn.
Witte Kruis.
Utrecht.
Dr. J. H. G. Carstens.
Ds. F. C. Fle scher.
Gem. Geneesk. Dienst.
Gezondheidscommissie.
W. G. de Haas, arts.
Dr. J. Hartog, arts.
Emile Heusen, pharm. stud.
Herwonnen Levenskracht.
Prof. Dr. B. J. Kouwer.
Dr. L. T. van Lelyveld, arts.
Dr. E. H. B. van Lier.
Mej. M. Myers, apotheker.
P. E. A. Musquetier.
H. Offerhaus, arts.
Pharmaceutisch Laboratorium.
Dr. Y. A. Popta, arts.
Afd. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d.
Geneesk.
Dep. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
Vaassen.
Groene Kruis.
G. G. Windemüller, arts.
Veen (bij Heusden).
J. E. Schmitz, arts.
Veendam.
W. Boer, notaris.
Gezondheidscommissie.
Dr. Th. Tjabbes, arts.
Veere.
Gezondheidscommissie.
Veip (bij Arnhem.)
Dep. Gelderland, Ned. Mij. t.
b. d. Pharmacie.
Gezondheidscommissie.
Mej. A. M. van Meerten.
Mr. L. H. D. baron de Vos tot
Nederveen Cappel.
Dr. A. v. d. Willigen, arts.
Velzen.
L. S. Limborgh Meyer, arts.
Venlo.
R. de Boer.
Vianen.
H. J. Thorbecke, arts.
Vinkeveen.
S. Bijlsma.

Vlaardingen.
Gezondheidscommissie.
Vlissingen.
Gezondheidscommissie.
A. Staverman, arts.
J. J. Wolters, arts.
Voorburg.
W. v. d. Horst.
Dr. C. de Leeuw, arts.
J. F. Oortgysen, arts.
Vught.
Geneesk. Gesticht voor Krank-
zinnigen.
Waarder.
Groene Kruis.
Wageningen.
D. E. Janssen, apotheker.
Warfum.
Gezondheidscommissie.
Warmond.
J. Jelgerhuis Swidens, apoth.
Wedde.
Gezondheidscommissie.
Weesp.
A. A. Knaap, arts.
Wervershout (N.-H.)
Witte Kruis.
Wester Blokker.
J. J. Barnhoorn, Arts.
Westwoud.
J. Romeijn, Arts.
Westzaan.
Dr. Jac. J. Vis.
Wierden.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Wildervank.
Dr. D. Huizinga.
Winschoten.
R. E. Wierenga, arts.
Winsum (Gr.)
Dr. R. P. Brons.
Winterswijk.
H. G. Enklaar, offic. v. gezondh.
Gezondheidscommissie.
C. v. Schothorst, arts.
Woerden.
W. G. Haye Jr., apoth.
Wognum.
Dr. P. F. J. Baesjou, arts.
Wolvega.
Groene Kruis.
Th. Lütge, arts.
Workum.
L. H. Bogtstra, apotheker.
J. Hiemstra, arts.
Mevr. Wed. Dr. L. A. Æ. Sluiterman
Wibe.
Gezondheidscommissie.
Wijk op Duurstede.
Dep. der Mij. tot Nut van 't Alg.
Zaandam.
Gezondheidscommissie.
J. W. de Goeje, arts.
A. M. Pelt, arts.
G. van Sante Bz., apotheker.
J. de Wit, arts.
Zaandijk.
C. Joor.
Zalt-Bommel.
J. A. v. Haafden, tandarts.
W. van Tricht, apotheker
Zeist.
C. Engel, med. stud.
Dr. S. Heeg, arts.
N. A. Kortlandt, arts.
Dr. L. W. H. Tjeenk Willink, arts.
D. van Zanten, apoth.
Zevenbergen.
L. van der Linde, arts.
Zevenhuizen (Z.-H.)
Dr. H. J. de Witt, arts.
Zierikzee.
Gezondheidscommissie.
Zoetermeer.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Zuidhorn.
Gezondheidscommissie.
Zuidland.
Groene Kruis.
Zutphen.
Gezondheidscommissie.
Dr. H. Jonker.
Dr. J. Oudenampsen, apotheker.
Afd. Zutphen Ned. Mij. tot bev.
der Geneeskunst
Zwolle.
Mr. J. L. F. Böhtling. Subst.
offic. van Justitie.
Overijsselsche Vereenig. t. b. d.
Tuberculose.
E. H. Hengeveld, arts.
R. Meulenhoff, oud-apotheker.
J. J. Tijl, uitgever.
Dr. G. J. van Thienen, arts.
Dep. Overijssel Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
NED. O. INDIE.
Wetvreden (Java).
F. Holzschuler von Harrlach
arts, Offic. v. Gez.
Bandoeng.
Dr. H. Jacobs, Offic. v. G. Ie kl.
Sitobanda (Java).
G. A. Scheffer.
Transvaal.
Gerrit Bakker te Nylstroom.
Oranje Vrijstaat.
Mr. H. de Munck, Twijfel-
fontein.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Jubilee E. J. Abrahams.
Berichten: Tariefwet; aanwijzing van geneesmiddelen. — Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Nijverheidsraad. — Middenstandsraad.
Mededeelingen van verschillende aard: Pastoor Heumann, De nieuwe geneeswijze. — Een volksdichter over kwakzalverij: Hopbitters. — Nog eens de reclame voor Togonal-tabletten. — Het toestel van S. Wijnberg.
Uit de pers: Een wonderdokter als marktkoopman.
Rechtszaken: v. d. Poorten. — De juffrouw met de kruiden. — Hulp van geneeskundigen aan kwakzalvers.
Correspondentie.

E. J. ABRAHAMS.

Op heden, 1 Februari, is het 25 jaar geleden, dat de heer E. J. ABRAHAMS, te Amsterdam, tot arts werd bevorderd.

Alhoewel dit feit niet *direct* in verband staat met wat onze Vereeniging en ons blad beoogt, (onze tegenstanders zullen er wel weer voor de zóóveelste maal en ten onrechte op wijzen, dat het Maandblad een orgaan van Doctoren en Apothekers is) grijpen wij toch gaarne deze gelegenheid aan om in enkele woorden ook onze gelukwensen te voegen bij de vele, die den jubilaris op dien dag zullen bereiken.

Reeds sedert tal van jaren betoonde de heer ABRAHAMS zich eens van zin met hen, die zich de bestrijding van de kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes ten doel stelden en sedert Januari 1906 nam hij als Bestuurslid een meer daadwerkelijk deel aan de verrichtingen onzer Vereeniging.

Van Mei 1909 tot October 1919, trad hij op als Secretaris-penningmeester en wat hij in die ruim 10 jaren gedaan heeft om onze Vereeniging populair te maken is moeilijk in korte woorden weer te geven.

In ons Maandblad verschenen verscheidene interessante artikelen van zijn hand maar ook op andere plaatsen streed hij en steeds met open vizier. Wij wijzen slechts op het *Groene Kruis geschriftje: Wacht U voor den kwakzalver!* en bovenal op het bekende, veel gevraagde, roode boekje: *De kwakzalversmiddelen hunne inhoud en de gevaren die bij het gebruik dreigen.*

Maar behalve in geschrifte, trachte hij ook door het gesproken woord onze beginselen ingang te doen vinden. Tallooze malen is hij, om zoo te zeggen, „den boer opgegaan” om in grootere en kleinere plaatsen lezingen over kwakzalverij, opgeluisterd door lichtbeelden, te houden terwijl,

voor een groot deel door zijne bemoeiingen, tentoonstellingen den omvang der kwakzalverij in helder daglicht stelden.

't Is waarlijk moeilijk weer te geven op welke wijze ABRAHAMS zich, tegenover de Vereeniging verdienstelijk heeft gemaakt.

Al zag hij zich, door andere, bekende omstandigheden, genoodzaakt het secretariaat aan andere handen over te geven, Bestuurslid is hij gebleven.

En het is onnoodig om een beroep te doen op zijne medewerking in het vervolg. Wij kennen hem te goed om daarvan verzekerd te zijn.

Wat wij hem op dezen dag toewenschen is slechts een voortdurende gezondheid en lust om nog tal van jaren werkzaam te zijn in het algemeen belang en in dat van de lijdende menscheid.

BERICHTEN.

Aanwijzing van geneesmiddelen. De min. van Financiën, gezien de beschikking, waarbij voor de toepassing van het tarief van invoerrechten o.m. nier- en blaaspillen De Wit werden aangewezen als geheimmiddel;

Gelet op Bijzondere bepalingen nos. 1, 3 en 4 op post no. 43 van het bij de Tariefwet-1924 behoorend tarief en op de adviezen der Tariefcommissie van 9 Januari 1926, heeft goedgevonden en verstaan:

1e. in te trekken de bij voormelde beschikking gedane aanwijzing als geheimmiddel van nier- en blaaspillen De Wit;

2e. de bij voormelde beschikking gedane aanwijzing van geheimmiddel aan te vullen met:

Emersons Bromo Seltzer, Evans Saline, Gouttes pour Dames (Laboratoires Sauter), Pilules Cléopâtre, Pinwormtabletten, Urodonal (Etablissements Chatelain), La Virilite.

Het moge waar zijn, dat de *De Witt's niet- en blaaspillen* niet meer tot de *geheimmiddelen* behoren, tot de *kwakzalversmiddelen* moeten zij in elk geval worden gerekend. Men zie ons blad van Maart 1914.

• **Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.** Verschenen is No. 10 van de *Mededeelingen*, waarin weer verschillende kwakzalversmiddelen worden besproken, waarop wij spoedig terugkomen. Aan het slot van het nummer is

opgenomen een alfabetisch register van alle in de eerste 10 Mededeelingen vermelde middelen, waarvoor ongetwijfeld allen, die omtrent een of ander reeds door het Instituut onderzochte stoffen iets naders wenschen te weten (waaronder ook wij behooren) het Bestuur van het Instituut oprecht dankbaar zullen zijn.

De Nijverheidsraad en het wetsontwerp op de aanprijzing van geneesmiddelen. Uit een verslag van de laatste vergadering van den Nijverheidsraad, opgenomen in de *N. Rott. Crt.* van 31 Dec.:

„Naar aanleiding van een bezoek, dat de secretaris van de z.g. contrôlecommissie op het advertentiewezen van patentgeneesmiddelen aan den voorzitter van den raad heeft gebracht, is besloten, om het ontwerp van wet, houdende bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in het verkeer brengen van middelen tegen ziekten, in behandeling te nemen. De voorbereiding van deze aangelegenheid heeft de raad opgedragen aan de indertijd uit zijn midden gekozen commissie, die den Raad ook over het ontwerp-vergiftwet en over het ontwerp van wet, regende de uitoefening van de artseneijbereidkunst, van voorlichting heeft gediend.”

De Middenstandsraad en hetzelfde onderwerp.

De raad deed zich in de laatst gehouden vergadering voorlichten door de heeren Dr. J. J. HOFMAN, voorzitter van de Nederl. Mpij, tot bevordering der Pharmacie en Dr. J. J. LIJNST ZWIKKER, ingenieur bij den Octrooiraad.

De raad stelde als voorloopige conclusie vast, dat de voorgestelde regeling in het algemeen te ver gaat en zij slechts behoort te gelden voor die middelen, welke als gevaarlijk voor de gezondheid zijn aan te merken; deze middelen zouden alleen door apothekers mogen worden afgeleverd, doch uitsluitend volgens medisch voorschrift. De verkoop van andere specialités zou dus ook den drogist moeten vrij staan.

(N. R. Ct.)

Mededeelingen van verschillende aard.

PASTOOR HEUMANN.

De nieuwe geneeswijze.

Wie in de gelegenheid is 's avonds de Kalverstraat te Amsterdam te bezoeken zal aldaar, aan de apotheek van de firma L. MULLER, een

lichtreclame aanschouwen, dienende om de aandacht te vestigen op bovengenoemde Geneeswijze.

Wie de gelegenheid intusschen mist, kan zich troosten, dat hij op andere wijze, n.l. door groote advertenties in de bladen, op de hoogte wordt gebracht. Een dier advertenties laten wij hier, zonder de prentjes, volgen:

„Over de Geneeswijze van
Pastoor Heumann.”

Hiernaast vindt de lezer het portret van den bekenden Pastoor Lodewijk Heuman, (dat wij niet konden overnemen, Red. Mbl.). Zeker zullen zeer veel aanhangers van de Geneeswijze van Pastoor Heumann, alsook andere lezers, groot belang stellen in deze fotografie. De groote verbreiding van Pastoor Heumann's Geneeswijze in verschillende landen en de daardoor verkregen resultaten, — er zijn reeds meer dan 135.000 dank- en erkentelijkheidsbetuigingen ontvangen — worden ook druk in Nederland besproken. De vele aanvragen om nadere inlichtingen zijn bewijzen dat men ook hier te lande gaarne iets meer van Pastoor Heumann's Geneeswijze wil weten. Eene nauwkeurige omschrijving is hier, door de beperkte ruimte, natuurlijk niet mogelijk. Daarom maken wij den lezer attent op het boek „Pastoor Heumann's nieuwe Geneeswijze”, waarin al het wetenswaardige uitvoerig is beschreven. Tevens kunnen wij aan alle vrienden van Pastoor Heumann's Geneeswijze de blijde mededeeling doen dat dit boek intusschen ook in het Nederlandsch is vertaald, om in eene reeds langs gevoelde behoefte te voorzien.

Uit onderstaanden inhoud kan men zien dat het boek op alle tot nu toe gestelde vragen duidelijk antwoord en uitkomst geeft en ook wegens zijne waardevolle raadgevingen in ieder familie onontbeerlijk is.

Ieder lezer — zoowel gezond als ziek — ontvangt het boek van 352 bladzijden met vele platen voorzien, franco en geheel kosteloos, zonder zich tot iets te verplichten, wanneer hij slechts zijn adres opgeeft (briefkaart is voldoende) aan Apotheker L. MULLER, Kalverstraat 199, Amsterdam, A 46.

Uit den buitengewoon rijken inhoud: Uit het leven van Pastoor Heumann — Hoe kwam Pastoor Heumann tot zijne Geneeswijze — De ontwikkeling van Pastoor Heumann's Geneeswijze — Algemeen belangrijks — Het menschelek lichaam en zijne innerlijke organen — Het leven in gezonde dagen — Ziekenverpleging aan huis — Maatregelen bij plotseling opkomende ziekten en bij ongelukken — De juiste lichaamsverzorging — Raadgevingen bij de volgende kwalen: Aderverkalking — Asthma — Lintworm — Blaasziekte — Bleekzucht — Bloedarmoede — Bronchiaalcatarrh — Breuken — Ingewandsziekten — Verkoudheid — Uitslag — Galziekte — Jicht — Aambeien — Keelpijn — Hoesten — Schurft — Spataderen — Hoofdpijn — Leverziekte — Longziekte — Maagkwalen — Zenuwlijden — Nierziekte — Open beenen — Platvoeten — Rheumatiek — Kwaad bloed — Doofheid — Verstopping enz.

Het boek bevat vele afbeeldingen.”

Wij kregen den indruk, dat het op onzen weg lag een nader onderzoek in te stellen naar de geneesmethode van den ons, tot nu toe, onbekenden Pastoor maar daar het bleek, dat de door hem aanbevolen geneesmiddelen het getal

van *zestig* overtrof en een onderzoek van enkele van deze ons niet in staat zou stellen een eenigszins zakelijk oordeel te vellen, besloten wij *voorloopig*, tegen onze gewoonte, de samenstelling der middelen buiten bespreking te laten en ons te bepalen tot eenige zaken, die de inhoud van het gratis-verstrekte boek ons leerden. Dit is ons intusschen niet gemakkelijk gemaakt, daar reeds op de eerste bladzijde de waarschuwing voorkomt dat nadruk, ook van gedeelten, verboden is en strafrechtelijk vervolgd zal worden.

Het blijkt dat PASTOOR HEUMANN in 1918 is overleden en dat de zaken worden voortgezet, door de firma LODEWIJK HEUMANN & Co. te Neurenberg, wier adres te Amsterdam Staalkade 4 is terwijl het Generaal-depôt van de geneesmiddelen gevestigd is in de apotheek Firma L. Muller, zooals op verschillende plaatsen in het boek wordt vermeld.

Het gratis-aanbod van het boek, waarvan ongetwijfeld, dank zij de reclame, een druk gebruik zal worden gemaakt, maakt het o.i. onnoodig den inhoud uitvoerig te behandelen. Uit de advertentie zal het den lezer blijken, tegen welke *tabrijke* en *geheel verschillende* kwalen, raadgevingen worden verstrekt. In dit opzicht verschilt het boek geenszins van dergelijke, die met recht tot de kwakzalversboeken mogen worden gerekend.

Maar, zal de aandachtige lezer vragen: hoe rijmt dit met de meermalen in het boek aan de lijders verstrekte aanbeveling om zich, in vele gevallen, tot een geneesheer te wenden?

Ronduit gezegd, twijfelen wij aan de oprechtheid, die in deze aanbeveling ten grondslag ligt. Ware het de bedoeling de zieken van zelf-dokteren af te houden en de *geneeskundigen* in kennis te stellen met een nieuw soort geneesmiddelen — het boek zou er heel anders hebben uitgezien, jazelfs het zou geheel overbodig zijn. Een enkele kennisgeving, b.v. in de geneeskundige vakbladen, met opgaaf van de samenstelling der middelen, zouden de geneesheeren in staat gesteld hebben een oordeel te vellen over de doelmatigheid van de middelen van Pastoor Heumann en over de noodzakelijkheid van hunne aanwending.

In plaats daarvan verschijnt een groot geïllustreerd werk met beschrijving van allerlei ziekten, van de wijzen om deze te herkennen en de geneesmiddelen van den Pastoor, die daartegen met succes (getuigen n.b. 135000 dankbetuigingen) worden aanbevolen. Zelfs aanwijzing voor het doen onderzoeken van urine, sputum enz. ontbreekt niet.

Zouden de schrijvers van het boek nu de opvatting willen doen ingang vinden, dat het hun *ernst* is met hun aanbeveling van het te voren inwinnen van *geneeskundigen raad*?

Zooals gezegd, het wil er bij ons niet in. Bekend met de suggestieve werking van een zoo groot opgezette reclame, zullen zij er rekening mee houden, dat er tal van personen zijn, die elke z.g. nieuwe geneeswijze, zonder voorkennis van hun geneesheer — en zelfs *tegen* zijn advies — met beide handen aangrijpen, zoodat de kosten van de reclame op den duur wel worden goed gemaakt.

En, van dit standpunt beschouwd, kunnen wij het onderscheid van Pastoor's Heumann's boek met andere, vroeger beschreven *kwakzalversboeken*

niet inzien in meenen wij gerechtigd te zijn tot een *waarschuwing* met het oog op den inhoud, een waarschuwing, die wij reeds zoo dikwijls ook betreffende andere zaken deden hooren.

De leek zal dikwijls, ook al wordt hij door schijnbaar geleerde artikelen en mooie afbeeldingen voorgelicht, mistasten in het herkennen van ziekten en dientengevolge, de door kwakzalvers aangeboden geneesmiddelen aanwenden tegen kwalen, die niet aanwezig zijn terwijl bestaande ziekten in dien tijd verwaarloosd worden.

Hoogst gevaarlijk is het o.a. aan niet-deskundigen de beoordeeling over te laten van het bestaan en de gevorderdheid o.a. van aderverkalking, breuken, longziekte, leverziekte, en tal van andere kwalen, waartegen in het boek raadgevingen en geneesmiddelen worden aanbevolen.

Het ondeskundig publiek meent door het boek in staat te zijn gesteld zelf over den aard van zijn kwaal te kunnen oordeelen en — vertrouwende op de verklaringen van z.g. genezen patiënten — grijpt het naar de middelen op zoo'n quasi wetenschappelijke manier aangeboden.

En het gevolg laat zich niet wachten. Eerst als het te laat is, gaan de oogen open.

Eén raad wenschen wij onze lezers daarom te geven, die op het eerste gezicht eenigszins vreemd schijnt. Hij luidt: Luistert naar wat de schrijvers van het boek u op het hart drukken n.l. in één opzicht en wel: *wendt u tot uwv geneesheer* doch doet dit, alvorens u met de *nieuwe geneeswijze* in te laten.

Het zou ons niet verwonderen, dat de firma's aan de Staalkade en in de Kalverstraat daar geen zijde bij spinnen maar boven het voordeel van de verkoopers gaat toch ongetwijfeld het heil van hen, die, door ziekte getroffen, zoo menigmaal, in hun onkunde, de slachtoffers worden van personen, die op die onkunde speculeeren.

EEN VOLKSDICHTER OVER KWAKZALVERIJ. Hopbitters.

(Jaren geleden werd overal, ook hier ter lande, enorme reclame voor dit middel gemaakt; het kon echter bij ons, vermoedelijk door de krachtige actie van onze Vereeniging, geen stand houden.)

Daar is nu weer bij 't Revalent,
Bij 't Holloway medikament,
En ander vreemde ritters,
Een splinternieuw kwakzalverij,
Gooit al de rest nu maar op zij,
Neemt hop, hop, hop,
Neemt hop, hop, hop,
Neemt hop, hop, hopbitters.

Gelijk dat staat in mijn gazet,
Dat goedje komt van mandroget,
De bloem van hoppekitters,
En 't beste jap van keerskenskruid,
En die dat maakt, die belt het uit,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Ja, dat geneest weér algemeen,
Al wat U let van kop tot teen,
De loopers, lijk de zitters,
Als 't is dat g'hebt Peer, Jan of Mie
Eene slappe borst of stijve knie,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Gij heerkens die zijt moe geleefd,
Da's iets dat U weer krachten geeft,
Als struische grondomspitters,
Gij boeren die van kou bezweek,
Of gij die kreeg'ne zonnesteek,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Gij meiskens die verlegen zijt,
Als gij niet ziet zoo wit als krijt,
Zoo bleek als oblowitters!
Welnu! zoo gij niet geerne bloost,
In plaats dat gij met witsel moest,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Gij advocaat of president,
Artisten met een hoog talent,
Matroos of murenwitters,
Als 't is dat g'hebt wat veel gefeest,
En ge zijt flauw van hart en geest,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Gij helden van onz' kloek armee
Die 's Zondags ligt bij Dikke Mee
Als eerste keukenpitters!
Als U de soep die gij daar maakt,
Somwijlen ook niet goed meer smaakt,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Gij allegaer van klein tot groot,
Die gaat in g'heel niet geeren dood,
Gij jonge pierewitters,
Zoewel als oûw versleten lie,
Voldoet al gauw die kompanie,
Neemt hop, hop, hop, enz.

Och! zei me lest 'ne natiegast,
Ik loop niet naar 'ne vreemde kwast,
Om al die flauw marmitters,
'k Drink ruim zoo lief een puntje seef,
Me dunkt da 'k daar zoo goed meê leef,
Als met hop, hop, als met hop, hop,
Als met hop, hop, hop bitters.

Nog eens de reclame voor Togonal-tabletten.

In de kleinere Pers wordt blijkbaar de aandacht op de Togonal-tabletten gevestigd door middel van *dankbetuiging met portret* van genezen patiënten, op de wijze zooals AKKER dikwijls voor zijn kwakzalversprodukten gebruikt.

Wij kwamen op eigenaardige wijze (wij kunnen niet de advertentiekolommen van alle bladen en tijdschriften nazien) in kennis met het bestaan van een dergelijke reclame. Eene dame zond ons deze en wij laten het grootste deel hiervan volgen:
„Rheumatiek, Jicht, Zenuwpijnen. Zeer goede en snelle werking.

Pater Jos. Grautstuck Carmelieten-Klooster, Heidhauzen, momenteel woonachtig Mariaplaats 44b, Utrecht, schrijft: „Gedurende den wereldoorlog 1914—18 was ik als Aalmoezenier bij de strijdende veldtroepen ingedeeld. Dikwijls moest ik aanvallen van Rheumatiek doorstaan, waarvoor ik 3 maal in het hospitaal geweest ben. Na afloop van den oorlog was ik 6 weken onder geneeskundige behandeling wegens gewrichtsrheumatiek, maar moest ongenezen uit de behandeling worden ontslagen. Toevallig leerde ik bij een mijner vrienden Togonal kennen en na het gebruik was ik zeer verrast over de zeer goede en snelle werking van Togonal, terwijl ik bovendien durf te verklaren, dat het gebruik absoluut geen schadelijken invloed heeft gehad op maag en hart, wat ik bij vele middelen wel heb ondervonden. Ik benut deze gelegenheid U voor den weldadigen invloed op mijn gezondheid mijn dank te betuigen, daar Togonal mijn geschokte gezondheid volledig heeft hersteld.”

Deze dankbetuiging was vergezeld van een portret, dat denkelijk den Pater moest verbeelden.

Gemelde Dame berichtte ons tevens, dat zij, naar aanleiding van die advertentie, zich gewend had tot den Eerw. Pater Overste van het Carmelieten-Klooster te Heidhausen met het verzoek haar te melden in hoeverre de advertentie op waarheid berust.

Haar brief kwam als *onbestelbaar* terug met de mededeeling: *Te Heijthuisen bestaat geen Carmelietenklooster*.”

De brief en enveloppe werden in ons bezit gesteld, waarvoor wij onzen hartelijken dank betuigen. Het zou onze taak zeer verlichten, wanneer andere belangstellenden het voorbeeld van

deze Dame volgden en ons in kennis stelden van feiten, ons gebied betreffende, die ongetwijfeld herhaaldelijk worden waargenomen.

Teneinde intusschen meer te weten te komen aangaande de verklaring van Pater Grautstuck, die, blijkens de advertentie, „momenteel woonachtig Mariaplaats 44b, Utrecht” was, verzochten wij een onzer vertrouwbare kennissen aldaar een persoonlijk onderzoek in te stellen.

Daarbij bleek, dat de Pater aan het opgegeven adres niet te vinden was en (het nummer kon misschien fout zijn) evenmin in de omgeving. Bij het informeren naar den Pater werd diens bestaan ernstig in twijfel getrokken.

Wij hebben aan het bovenstaande niets toe te voegen; wij laten het oordeel aan onze lezers.

Het toestel van S. Wijnberg.

Ons werd de volgende advertentie, uitgeknipt uit de *Opr. Haarl. Cour.* toegezonden met verzoek om eenige nadere inlichting:

„Asthma en tuberculose, bronchitis, benauwdheden, zwak hart, hoesten enz. genezen door mijn nieuwe luchtveranderingstoestel (Nederl. en buitenl. octrooi). Kinkhoest in één nacht onderdrukt. Eenvoudige behand. Honderden oprechte dankbetuigingen in korten tijd. Prijs f 60,—. Vr. kostel. inlicht. en condities. S. Wijnberg, Paleisstr. 43, Amsterdam.”

Tot ons leedwezen kunnen onze inlichtingen niet volkomen zijn, omdat het ons bij den tegenwoordigen stand van de kas der Vereeniging niet vrij staat het bedrag van *zestig gulden* uit te geven om het toestel aan te koopen en een zoo volledig mogelijk onderzoek in te stellen. Geheel onbevredigd behoeft ons antwoord intusschen niet te zijn, doordat wij kunnen verwijzen naar een Ingezonden stuk van den heer J. H. DULVIS te *IJsselstein*, opgenomen in ons Maandblad van Juli 1923 en dat wij, om het belang der zaak, hier nogmaals laten volgen:

„Als langjarig lid der ver. tegen de kwakzalverij voel ik mij gedrongen U het volgende mede te deelen:

Geregeld komen in „de Telegraaf” en ik meen ook in „het Handelsblad” advertenties voor als hierbijgaande:

„Pijn geneest afdoende mijn toestel. S. WIJNBERG, Zeilstraat 5, A'dam.”

„Zwak hart en longen redt mijn toestel. S. WIJNBERG, Zeilstraat 5, A'dam”.

„Oorsuizen en doofheid. De genezing. S. WIJNBERG, Zeilstraat 5, A'dam”.

Niet recht wetende, wat het zou zijn en op grond van eene aanbeveling van vrienden heb ik een toestel van den Heer WIJNBERG in huis gehad; het publiek betaalt er voor f 60.— ik kreeg het bij wijze van gunst voor een maand in huur, wat mij ± f 25.— kostte.

Het bestaat uit een bandage, die onder den neus, boven en onder langs de ooren gaande met een paar bandjes om den nek wordt vastgemaakt. Onder den neus komt een spiraaltje van nickelin draad, dat door een zwakstroom wordt verwarmd. Het voorwerp draagt een stempel: Ned. octrooi 7570. Aan het spiraaltje is een snoertje van ruim 2 M. lengte met een stekkertje bevestigd. Dit gedeelte kost, meen ik, afzonderlijk f 15.— en wordt voor ieder persoonlijk op maat gemaakt. De stroom wordt ontleend aan een kleinen transformator in een mahoniehouten kistje bevat, (deze transformator is niet zichtbaar) en

geregeld voor een verstelbaren weerstand van ca. 6 ohm (voor 220 volt net); aan het kistje is verder aan de buitenzijde een snoer voor sterkstroom met stekker en veiligheidsstoppen aangebracht. Bij bestelling moet de aard van den stroom worden opgegeven, terwijl voor gelijkstroomnet een accumulator „tegen billijke vergoeding” moest worden bijgeleverd.

Volgens voorschrift regelt men dus de stroom in het spiraaltje, door den weerstand, zoodanig, dat men er de vingers niet gedurende langeren tijd op kan houden; het toestel wordt den geheelen nacht gedragen. Wat kan dit nu uitrichten? De patiënt, die door den neus moet ademen, ademt eenigszins verwarmde lucht in, misschien is er sprake van een lichte vibromassage aan den bovenlip, daar er eenige trilling in het spiraaltje kan zijn en men het eentoonig gezoem van den transformator hoort. De bijgegeven brochure vertelt echter wonderen over genezing van asthma bij kinderen; het toestel is beter dan een sanatorium (!!) enz. enz.

Ik heb bij mijne vrouw, die een zeer chronisch rheumatisme heeft, het toestel gebruikt. Ze is een slechte slaapster en sliep den eersten nacht bepaald goed, later minder maar toch schijnt de slaap bij aanwendig van het toestel iets beter dan vroeger. Een asthmalijder, voor wien ik een afzonderlijke bandage liet komen, sliep slechter en gaf de proef spoedig op. Mijne vrouw gebruikt de bandage nog vrij geregeld iederen nacht, het dure kistje van den heer W. heb ik vervangen door een gewonen scheltransformator, waaruit ik 5 volt ontnem + een weerstand van 0—6 ohm (op 220 volt net).

Ik laat aan U over van deze mededeelingen naar Uw goedvinden gebruik te maken en ben gaarne bereid U nader in te lichten. Het succes bij mijne vrouw meen ik meer aan suggestie te moeten toeschrijven terwijl bovendien allerlei andere middelen als injectie's, baden, inpakkingen enz. worden aangewend.

UIT DE PERS.

Een wonderdokter als marktkoopman.

Het volgend bericht uit Het Vaderland werd ons welwillend toegezonden:

„Sinds eenigen tijd wordt de markt op de Brouwersgracht 's Maandags en 's Vrijdags vereerd met het bezoek van een z.g. wonderdokter. De man geeft zich zelf niet uit voor dokter, maar er wordt van hem verteld, dat hij vroeger werkelijk recht heeft gehad op den dokterstitel. Dat recht moet hij echter op ongelukkige wijze verspeeld hebben. Hoe het zij, met of zonder titel, het middel, dat de man ten verkoop heeft is goed voor alle kwalen.

Naar verluidt zou de overheid middelen beramen om dergelijke marktkooplieden van de markt te weren.”

Het onderstaand Ingezonden stuk in De Voorwaarts heeft op denzelfden man betrekking:

„W a a r s c h u w i n g.

Mijnheer de Redacteur:

Iemand, zich noemende **Dokter** Jacob Arnold Zaterdagmiddag en ook vorige marktdagen standplaats kiezende op het Marktplaatsje aan de Goudschesingel bracht een preparaat a f 1.— per flacon aan den man, hetwelk volgens zijne beweringen, bloedgenezende eigenschappen bezit.

Een **dokter** is gerechtigd **Dr.** als titel voor

zijn naam te zetten: bij nader onderzoek bleek echter dat op het etiket alsmede op de vergezellende gebruiksaanwijzing vóór den naam van dezen Jacob Arnold **niet Dr.** doch **Dn.** was geplaatst, schijnbaar met het doel bedriegelijk het publiek in den waan te brengen dat het met een dokter te doen heeft. Om zijn betrouwbaarheid te staven vertelt hij het publiek o.m. dat hij voorzitter is van de Soc.-Dem. Studentenvereniging en dat hij bij de uitgifte van zijn boekje over geslachtsziekten financieel gesteund is door de S.D.A.P.

Vermoedende dat een en ander niet verre staat van oplichting verzoek ik UEd. mij hieromtrent te willen inlichten en zoonóodig het publiek voor deze praktijk te willen waarschuwen.

Hoogachtend,
L. F. VOLLEGRAAF,
Aegidiusstraat 78a,
Abonné.

Het lijkt ons goed dit schrijven te publiceeren ter waarschuwing van lichtgeloovige zielen, die liever dan bij een erkend geneesheer herstel te zoeken, hun goede geld weggooien voor kwakzalverijen. Indien de bedoelde heer Arnold inderdaad meedeelt, dat hij voorzitter is der S. D. studenten-organisatie en dat hij financieel gesteund wordt bij zijn werk door de S.D.A.P., dan verkoopt hij leugens. Als zijn koopwaar evenveel waard zijn als deze praatjes doet men beter z'n geld in den zak te houden.

Red. Voorwaarts."

RECHTSZAKEN.

V. d. Poorten.

Het gerechtshof heeft den z.g. wonderdokter J. F. v. d. P., „kruidkundige" in den Haag, in een paar zaken, welke door den Hoogen Raad naar het hof zijn verwezen, veroordeeld tot 5 geldboetes van f 300, sub. 5 × 30 dagen hechtenis, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

De juffrouw met de kruiden.

Voor de rechtbank kwam te Rotterdam in verzet een 51-jarige juffrouw, F. H., tegen een vonnis wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

De kantonrechter had haar veroordeeld tot twee maal een week gevangenisstraf.

Deze juffrouw heeft vroeger ook al een straf van een maand, wegens hetzelfde feit gehad. Nadat zij vrijgekomen was, heeft zij de geneeskunde niet meer beoefend, maar verkocht zij alleen nog maar kruiden. Twee personen, die kruiden van haar gekocht hebben, zijn als getuigen gehoord en verklaarden, dat zij veel baat van de kruiden ondervonden hadden.

De juffrouw was echter niet tevreden met de uitspraak van den kantonrechter, en ging in hooger beroep, ook de ambtenaar van het O.M. ging in hooger beroep.

Voor de rechtbank hoorde zij thans bevestiging van het vonnis van den kantonrechter vragen, doch de rechtbank heeft het vonnis vernietigd en opnieuw rechtdoende beklagde vrijgesproken.

Hulp van geneeskundigen aan kwakzalvers.

Voor het kantongerecht te Sommelsdijk hadden zich te verantwoorden H. de G. en K. E. A. W., wien was ten laste gelegd het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Eerstgenoemde bekl. is wegens ziekte afwezig. Volgens het proces-verbaal hebben beide bekl. in de woonkamer van het hotel Zaaier te Middelharnis in de maanden Juli en Augustus spreekuur gehouden en menschen met ziekten of kwalen behept in behandeling genomen door hun flesschen vloeistof, potten zalf en doozen poeders te verstrekken en dit terwijl bekl. onbevoegd zijn de geneeskunde in ons land uit te oefenen.

Gehoord wordt get. J. v. d. W., 23 j., rijksambt. bij de dir. belastingen, die gevolg gevend aan een advertentie in de courant zich onder behandeling van bekl. gesteld heeft. In de woonkamer van v. G. werd de urine van get. onderzocht en deelden bekl. hem mede waaraan deze lijdende was (scrofuleuze). Volgens get. werd de urine boven een spiritusvlam onderzocht. Get. kreeg als medicijn een flesch vloeistof en een pot zalf en moest veel vet gebruiken. Driemaal daags moest de medicijn met bijvoeging van slaolie of boterolie gebruikt worden.

De kantonrechter vraagt aan get. of er in het dorp geen dokters waren die hem helpen konden, waarom heeft get. zich tot deze menschen gewend? Hebben de medicijnen geholpen?

Get. was bevreesd dat de dokters uit de gemeente hem zouden snijden of doen opereeren. De medicijnen van deze heeren hebben niets geholpen. Voor het urine onderzoek, de flesch medicijn en de pot zalf heeft get. resp. f 1.—, f 5.— en f 2.50 moeten betalen.

Nog wordt gehoord get. C. P. F., 44 j., winkelster te Middelharnis. Ook haar hebben bekl. onderzocht, althans de urine, en gezegd dat zij lijdende was aan zenuwen op de maag en op de hartspier, voorts leed ze aan bloedarmoede. Zij heeft twee flesschen medicijn over de post gekregen. Vijf keer is ze in het hotel geweest, waarvoor ze f 11.50 heeft moeten betalen. Zij heeft totaal geen baat gehad.

Bekl. zegt dat den patiënten vooraf uitdrukkelijk gevraagd is of dezen de kuur willen volgen. Deze kuur wordt voorgeschreven door een bevoegd geneesheer. Bekl. doen niet anders dan aantekeningen maken en geld innen, de diagnose wordt door den dokter vastgesteld. Voorheen was de geneeskundig adviseur Dr. Dunnwold, daarna Dr. Alberts. Beiden zijn gestorven, anders zouden zij kunnen optreden als getuigen à décharge. Thans is hun geneeskundig adviseur Dr. Nijland. De urine wordt door dezen in Rotterdam onderzocht waarbij beklagden de aantekeningen overleggen.

Het O.M. zegt dat het eigenaardig is dat het platteland toch maar steeds een vruchtbaar terrein blijft voor allerlei slag van avonturiers op geneeskundig gebied. Temeer merkwaardig is dit, daar het platteland zich toch vaak verheugen mag in het bezit van heel bekwame en vertrouwde artsen, die veel voor hun patiënten over hebben. Toch zijn er altijd nog velen op het platteland die hun lichaam toevertrouwen aan zeer obscure geneesheeren, die door hun collega's zeer terecht met den nek worden aangezien. Tot deze minderwaardige praktijk blijkt Dr. Nijlandt zich ook te

leenen. Deze schijnt het niet de moeite waard te vinden zijn patiënten persoonlijk te zien doch stuurt er anderen op uit, om hun de maag met allerlei dingetjes vol te stoppen. Het is jammer genoeg dat dergelijke personen zich door hun graad als dokter kunnen dekken. Dat dit zaakje goed loopt is wel bewezen toen beide bekl. voor den burgemeester moesten verschijnen terwijl zij spreekuur hielden. Het liep op dat oogenblik storm van de menschen die kwamen vragen of de „dokters" nog niet terug kwamen. Dezelfde personen hebben ook reeds terecht gestaan voor het kantongerecht te Brielle waar tegen hen een flinke straf geeischt werd. Het is gewenscht bij het bepalen der strafmaat bekl. ook hier een flinke straf op te leggen. Wanneer er op dit eiland zoovele menschen nog zoo dom zijn vertrouwen in deze personen te stellen is het noodig, dat die menschen tegen zichzelf beschermd worden. Het O.M. eischt tegen iederen bekl. twee geldboeten van f 150.— subs. 2 × 100 dagen hechtenis.

Bekl. verdedigt zich door er op te wijzen dat het maken van aantekeningen niet strafbaar is. Bekl. worden veroordeeld tot ieder twee geldboeten van f 100.— subs. 2 × 50 dagen hechtenis.
(Maas en Scheldeboode).

CORRESPONDENTIE.

L. A. R. te G. Het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek vermeldt o.m. over *Calcona* het volgende (zie ons Maandblad van April 1923):

„*Calcona* blijkt te bestaan uit cacao, waaraan + 10% (gevonden 10,1%), calciumchloride (aq.—vrij) toegevoegd is.

De bewering, dat bij tuberculose, arteriosclerose, hooikoorts, bloedarmoede, tandziekten etc. kalkarmoede van het lichaam zou bestaan is onjuist. Overigens scheidt het middel de gelegenheid kalk in den vorm van een smaaklijk praeparaat te nuttigen."

In het door u gezonden monster vond de heer N. KEULEMANS 5,8% watervrij calciumchloride; de hoeveelheid daarvan is dus blijkbaar verminderd. In hoeverre die vermindering het praeparaat ten goede komt, kunnen wij niet beslissen.

H. L. te Z. B. en A. J. v. H. te 's-G. Dank voor het gezondene.

A. B. te R. Over het *Wohlmuth-apparaat* verscheen een belangrijk artikel van de hand van de heeren L. G. HEILBRON en Dr. H. DE JONG, in het Maandblad van September 1924.

— De eerste aflevering van het Maandblad „Ons Groene Kruis" in dank ontvangen.

Wordt Lid van de Vereeniging
tegen de Kwakzalverij.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's *Gravenhage*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te *Utrecht*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mei. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: De middenstandsraad en het wetsontwerp op de aanprijzing van geneesmiddelen.

Berichten: Een vreemde dokter.

Mededeelingen van verschillenden aard: Sanitaire artikelen. — Het nut van publicatie van verricht onderzoek. — Vitalyn. — Nieuwe reclame voor D. D. D.

Ingezonden: De reclame voor Tegal.

Rechtszaken: Uit Alkmaar. — Hooge Raad.

Correspondentie.

VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mej. J. E. van Dijk, med. stud. te *Bilthoven*, en de heeren:

J. de Groot Jr., *Den Haag*.

E. J. Otto te *Amsterdam*.

De Middenstandsraad en het wetsontwerp op de aanprijzing van geneesmiddelen.

In ons vorig no. namen wij een bericht over uit de *N. Rott. Ct.*, dat aldus luidde:

„Deze raad deed zich in de laatst gehouden vergadering voorlichten door de heeren Dr. J. J. HOFMAN, voorzitter van de Nederl. Mpij. tot bevordering der Pharmacie en Dr. J. J. LIJNST ZWIKKER, ingenieur bij den Oetooiraad.

De raad stelde als voorloopige conclusie vast, dat de voorgestelde regeling in het algemeen te ver gaat en zij slechts behoort te gelden voor die middelen, welke als gevaarlijk voor de gezondheid zijn aan te merken; deze middelen zouden alleen door apothekers mogen worden afgeleverd, doch uitsluitend volgens medisch voorschrift. De verkoop van andere specialités zou dus ook den drogist moeten vrij staan.”

Wij moeten, in 't kort, op dit bericht terugkomen. Het schijnt waarlijk dat den raad, ook na de verkregen voorlichting, het doel van het wetsontwerp niet duidelijk voor oogen staat. Het ontwerp beoogt niet het in den handel brengen en verkoopen van middelen, welke als gevaarlijk voor de gezondheid zijn aan te merken te voorkomen maar het wil tegengaan dat door den fabrikant, in aankondiging in het openbaar, aan het middel deugden worden toegekend, die het niet bezit.

Daardoor worden allerlei koopers gelokt zich in het bezit te stellen van somtijds geheel onbe-

duidende mengsels en, wat het ergste is, tot het achterwege laten van het inroepen van geneeskundige hulp, waar deze, tijdig aangewend, ongetwijfeld van nut zou kunnen zijn. En dit is veel erger dan dat een middel sommige stoffen zou bevatten, die als gevaarlijk voor de gezondheid zijn aan te merken.

Het getal van die middelen is niet zoo groot (de fabrikanten passen wel op) en in enkele gevallen, zorgen de pharmaceutische wetten er wel voor, dat, ook zonder nieuw wetsontwerp, aan den verkoop van dergelijke stoffen paal en perk kan worden gesteld.

Zooals wij reeds voortdurend gezegd hebben: Het is niet het *directe* maar bovenal het *indirecte* gevaar, dat in de meeste aanprijzingen schuilt.

Wij besluiten met een aanhaling uit een artikel, getiteld: „*Het geneesmiddel in den loop der tijden*”, door PROF. P. VAN DER WIELEN in *De Telegraaf* van 7 Februari geplaatst.

„Om het geneesmiddel ingang te doen vinden, is het maken van reclame noodzakelijk. Zelfs voor nieuwe geneesmiddelen van groote maatschappelijke beteekenis, als de arsenicumpraeparaten van het salvarsantype, is dit onafwijsbaar. Deze reclame bepaalt zich echter bij de goede geneesmiddelen tot de medische en pharmaceutische tijdschriften. Het geneesmiddel bereikt den zieke slechts onder contrôle van den deskundige. Geheel iets anders is het met bepaalde geneesmiddelmengsels, die onder schoonklinkende namen direct aan het publiek worden aanbevolen, in den regel als middel tegen kwalen, waartegen men geen universeele middelen kent. De reclame voor deze middelen is in den regel een mengsel van halve waarheid en leugen, terwijl de middelen zelf altijd mengsels zijn van bekende middelen, die noch op zich zelf, noch in den vorm, waaronder ze worden aangeboden, de eigenschappen bezitten, die er door de fabrikanten aan worden toegeschreven. In alle beschaaftde landen der wereld heeft men tegen dit soort geneesmiddelen, waaraan het bedrog niet vreemd is, stelling genomen en ook in Nederland is een wetsontwerp bij de Staten-Generaal ingediend, om dit soort bedrog zooveel mogelijk te beteugelen. Zooals te verwachten was, is door

de fabrikanten der kwakzalversmiddelen, waar het ontwerp tegen gaat, stelling tegen het ontwerp genomen; bij de fabrikanten van werkelijke geneesmiddelen kan tegen het ontwerp allerm minst bezwaar bestaan.”

BERICHTEN.

Een vreemde „dokter”. De Directeur van den Gemeentelijken Geneeskundigen- en Gezondheidsdienst te Amsterdam verzoekt de aandacht er op te vestigen, dat een zekere Jacob Italiaander, geboren te New-York, den 17den September 1901, zich noemende „Jacob Arnold”, die zich uitgeeft als geneeskundige bij den Geneeskundigen Dienst te Amsterdam en als assistent op de afdeling Geslachtsziekten, noch met den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst, noch met de afdeling Geslachtsziekten iets uitstaande heeft.

Jacob Italiaander, zich noemende Jacob Arnold, geeft zich beurtelings uit als „Voorzitter van de Nederlandsche Vereeniging tot bestrijding der Geslachtsziekten”, als „Voorzitter van de Homoeopathische Vereeniging tot Bestrijding van de Geslachtsziekten te Nederland”, als „student in de Homoeopathie” als „Geneeskundige”. Volgens een briefhoofd zijner z.g. Vereeniging, houdt deze zich bezig met „Gratis onderzoek voor het huwelijk, Medische Adviezen. Verspreiding van goedkope leetuur, het houden van lezingen voor Vereenigingen op Sexueel gebied”.

Ook trad „Jacob Arnold” op in de bioscoop ter inleiding van een film: „Hoe zal ik het mijn kinderen vertellen”.

Voorts is bekend, dat Jacob Arnold kwakzalverboekjes verkoopt, die overgedrukt zijn naar de uitgaven van een bekend internationaal werkend kwakzalver te Geneve gevestigd.

Jacob Italiaander werd in 1923 wegens verduistering en in 1924 wegens diefstal en verduistering door de Amsterdamsche Rechtbank veroordeeld. (Telegraaf).

Mededeelingen van verschillenden aard.

Sanitaire artikelen.

Een onzer medewerkers schrijft ons:

„Door bijzondere omstandigheden, welke hier

niets ter zake doen, voerde mijn weg mij een dezer dagen in een der bekende winkels van z.g. „Sanitaire Artikelen.”

Op mijn vraag of men ook middelen verkocht, die de achterblijvende menstruatie zouden kunnen te voorschijn roepen, kreeg ik direct een toestemmend antwoord. Men had zelfs een prijscourant voorhanden van de talrijke tot dit doel verhandelde middelen, welke prijscourant mij dan ook aanstonds werd aangeboden.

Toen ik opmerkte daaruit moeilijk eene keuze te kunnen doen, werd mij medegedeeld, dat „hoe duurder de middelen waren, hoe fijner ze waren.” Voorts dat men gewoonlijk begint met de goedkoopere, om dan naar omstandigheden allengs op te klimmen, o.a. afhankelijk van de lichaamssterkte van de patiënte.

Ik geloof, dat men in het algemeen niet beseft welke prakrijken in dergelijke zaken worden uitgeoefend.

Stel U voor, het goedkoopste middel kost f 2.50, waarna de prijzen stijgen met de volgende percentages: 40% — 140% — 200% — 300% — 400% — 500% — 900% — 1500%.

Waar het onderzoek dezer middelen bijna voortdurend heeft aangetoond het waardelooze daarvan in verband met het beoogde doel, en gelukkig ook, daar is het gevolg dat de verkoopers, die handig genoeg zijn geen stoffen te verwerken waardoor de verkoop hun in aanraking zoude brengen met den Rechter, gewoonlijk vrij uitgaan. Doch hoe is het met de gebruikers?

Het meisje dat de gevolgen van haar daden wil verborgen, de vrouw die zich aan de plichten van het gezin wenscht te onttrekken, wenden zich tot dergelijke verkoopers.

Het goedkoopere middel helpt niet doch het duurder geeft uitzicht op uitkomst, en wat zal men niet doen om te verbergen wat men o zoo gaarne verborgen zoude willen houden?

Daarom getracht het duurder te bereiken maar hoe, wanneer de gewone middelen daartoe te kort schieten? Wie zal schetsen alle ellende die weer volgen moet om tot het doel te geraken? er is een geheele roman op te construeeren.

Wanneer ik bij elkaar tel de prijzen voorkomend op een der in mijn bezit zijnde prijscouranten dier artikelen, dan kom ik voor 11 middelen tot de som van f 172.—

Hier loert de uitzuiger op zijn buit en kunnen we aan de hand van deze gegevens eenigermate begrijpen hoe dergelijke winkels, meestal aan te treffen op prijzige standen en waar men zelden klanten ziet in- of uitgaan, een bestaan kunnen vinden.

In een gesloten huis werd mij tot hetzelfde doel verkocht een pakje kruiden waarvoor ik f 2.50 betaalde, aangezien het pakje niet te openen was zonder verbreking der sluitzegels.

Het bleek in te houden 50 gram Rozemarijnbladeren een waarde vertegenwoordigend van 3 cent. Het middel is afkomstig uit Duitschland en draagt als opschrift: „Dem freien Verkehr überlassen laut Kaiserlicher Verordnung vom 22-10-91.”

Bovendien draagt een der etiketten de mededeeling:

„Ehrenpreis Bochum Juni 1908” moet dus de gedachte wekken met iets buitengemeens te doen te hebben. Denklijk heeft het sluitzegel betrekking op een andere stof.

Het wilde mij voorkomen, mijnheer de Redacteur, dat de zwendel met deze stoffen ook wel eens belicht kon worden in Uw blad.”

Wij zijn, ofschoon van dezelfde meening, steeds eenigszins huiverig om zaken, als de bovengenoemde, uitvoerig te behandelen, omdat wij sonwijlen genoodzaakt zijn op feiten te wijzen, die minder geschikt zijn voor een blad, dat wij zoo gaarne in aller handen zien.

Red.

Het nut van publicatie van verricht onderzoek.

De Secretaris-penningmeester ontvangt bezoek van den heer S., die hem vraagt wat er bekend is van „Eksip” middel tegen suikerziekte.

De Secretaris laat lezen de Mededeelingen No. 8 van het Pharmaco-Therapeutisch Instituut dat als conclusie vermeldt: „Waardeloos”.

De heer S. gaat met de mededeelingen naar den winkelier, overtuigt dezen dat hij waardelooze rommel heeft verkocht en dwingt hem het betaalde bedrag — f 15.— terug te geven. —

Wanneer de groote pers uittreksels uit de „Mededeelingen” en van onze onderzoekingen publiceerde, zou dan het publiek niet meer behoed worden voor dergelijke afzetterijen?

Vitalyn.

Reeds meermalen hebben wij gemerkt, dat aankondigingen van z.g. universeele geneesmiddelen meer in de kleine Pers voorkomen dan in de groote.

Vooraf betreft dit bladen, die in de provinciale hoofdsteden of in meer of minder voorname plaatsen geregeld uitkomen en die wij onmogelijk allen kunnen nazien. Wanneer onze leden, wij hebben het al meer gezegd, zich de moeite wilden getroosten ons wat meer op de hoogte te houden, dan zouden tal van aangekondigde kwakzalversmiddelen ons niet ontgaan, middelen, waartegen een waarschuwing hoogst gewenscht is.

Door de welwillendheid van de Redactie van de *Prov. Geldersche en Nijmeegsche Ct.*, die ons elke maand een exemplaar toezendt, waarin het verschijnen van ons Maandblad wordt aangekondigd, kwamen wij in kennis van het bestaan van *Vitalyn*, welk middel tegen *Bronchitis* en *Asthma* werd aanbevolen en wel (onder bijvoeging van een attest van een Geestelijke) op de volgende wijze:

„Dr. Paul von Meijere's *Vitalyn* doet het hoesten ophouden, lost het slijm op en zorgt dat dit uit het lichaam wordt weggevoerd. Het verschaft u lucht en doet u weer rustig slapen.

Vraagt het uwen Apotheker-Drogist f 2.50 per flacon.

Bureau *Vitalyn*, Nijmegen”.

Bij aankoop van een fleschje ter onderzoek kregen wij, door een bijgevoegde brochure van 8 bladzijden, (waarvan het grootste gedeelte uit attesten bestond) den indruk, dat *Vitalyn*, niet zoo'n eenvoudig middel is, als men uit de aangehaalde advertentie zou opmaken.

Men oordeele zelf:

„Dr. Paul von Meijere's *Vitalyn* is het resultaat van onderzoekingen en proefnemingen, jarenlang op nauwgezette, streng wetenschappelijke wijze gevoerd.

Als longspecialist zocht Dr. Paul von Meijere

naar een middel, dat hem zou kunnen helpen bij de behandeling van patienten, die leden aan *Keel-, Long- en Borstaandoeningen*. Hij wenschte een middel samen te stellen, dat den strijd aanbond tegen de uit de omgeving met de ingeademde lucht of met het voedsel in het menschelijk lichaam geraakte, de verschillende aandoeningen veroorzakende ziektekiemen, dat de op de plaatsen der aandoeningen zich vormende afscheidingen (slijm) doet vrijkomen en dit alles uit het lichaam wegvoert.

Eenmaal den weg ingeslagen hebbende, om ongewenschte, schadelijke stoffen uit het lichaam te verwijderen en gunstige resultaten bereikt hebbende, is Dr. von Meijere daarop voortgegaan en heeft hij zijn middel dusdanig uitgebreid en vervolmaakt, dat het in zijn tegenwoordigen vorm genoemd kan worden: „*De vijand van alle zich in het menschelijk organisme bevindende onreinheid.*”

En verder: „Dr. Paul von Meijere is in zijn pogingen glansrijk geslaagd. Hij heeft een volmaakt middel weten te verkrijgen, dat in zijn *volkomen onschuldige samenstelling* (1) door een ieder kan worden gebruikt, door de *delicaatste maag kan worden verdragen.*”

Wanneer wij vervolgens lezen op de doos, waarin het fleschje wordt afgeleverd:

„*Vitalyn* wordt met succes aangewend bij: *Chronische Gal en Leveraandoeningen, Duizeligheid, Loomheid en Indigestie, Slapeloosheid, Melancholie, Slechte Spijsvertering, Bloedarmoede, Neuralgie, Longaandoeningen*”, dan is het begrijpelijk dat wij iets naders omtrent de samenstelling wenschten te vernemen.

De heeren N. KEULEMANS en H. T. LIEM hebben zich met het onderzoek belast en vonden *Vitalyn* te bestaan uit een alcoholisch aftreksel van verschillende plantaardige stoffen o.a. *saffraan, rhabarber, oranjeschillen en jalappe.*

En dan noemen wij het kortweg een *leugen*, dat in de brochure melding wordt gemaakt van de „*volkomen onschuldige samenstelling*” en dat het middel *met succes* zou werken bij de verschillende hierboven genoemde kwalen.

Saffraan, rhabarber en jalappe zijn, in het algemeen, *sterk werkende* middelen en al moge het gebruik ook al druppelsgewijze geschieden — zooals de gebruiksaanwijzing voorschrijft — het is o.i. schandelijk deze aan kinderen van 3 tot 5 jaar toe te dienen zonder voorkennis van een geneesheer. Ook voor volwassenen is 2 maal daags 10—20 druppels, bij langdurig gebruik, niet zonder gevaar.

Het attest van den Geestelijke, waarop wij in het begin van dit artikel doelden, moge dan nog zoo gunstig voor *Vitalyn* luiden, wij raden het gebruik *sterk af.*

Nieuwe reclame voor D. D. D.

De vertegenwoordigers der *D. D. D. Company*, de firma B. MEINDERSMA te 's-Gravenhage, hebben aan apothekers en vermoedelijk ook aan drogisten de volgende circulaire gezonden:

„Mijnheer,

In den loop dezer maand is onze nieuwe reclamecampagne voor D.D.D. begonnen, bestaande uit bijgaande serie van 6 advertenties, welke in

(1) Wij cursiveeren. Red. Mbl.

circa 160 der voornaamste bladen herhaaldelijk zullen voorkomen. (*)

Het behoeft geen betoog, dat hierdoor de vraag naar D. D. D. belangrijk zal worden ondersteund. En even zeker is het, dat U deze vraag voor een groot deel naar Uw zaak kunt leiden, indien U het artikel slechts een weinig wilt poussieren.

Over D. D. D. zelf kunnen wij zeer kort zijn; U weet evengoed als wij waarvoor het dient en wanneer U de gebruikers er naar vraagt, zult U altijd vernemen, dat zij over de uitwerking zeer tevreden zijn.

Echter brengen wij onder het merk D. D. D. behalve de bekende *Vloestof* ook *Toiletzeep*, *Scheerzeep*, *Gelaatscrème* en *Shampoo* voor huidlijders in den handel en juist op deze schijnbaar toekomstige artikelen willen wij thans eens Uwe aandacht vestigen.

Men mag n.l. aannemen, dat de koper van D. D. D. in den regel last heeft van een of andere huidziekte, waarvan hij zoo vlug mogelijk genezen wil zijn; hij zal daarom elk middel, dat de werking van D. D. D. bespoedigt, gaarne te baat nemen.

In zulke gevallen kan een oordeelkundige verkoopstactie U voordeel opleveren. Ten eerste kunt U de groote flesch met vijfmaal zooveel inhoud inplaats van de kleine aanbevelen, en ten tweede kost het niet veel moeite om tevens een stuk D. D. D. Toiletzeep te verkoopen, omdat deze zeep eigenlijk een onmisbaar deel der D. D. D. behandeling uitmaakt. Bovendien kunt U met eenige overredingskracht bereiken dat een heer bij een flesch D. D. D. ook een staaf D. D. D. Scheerzeep meeneemt, terwijl een dame er gemakkelijk een doos D. D. D. Gelaatscrème bij koopt.

Wij hebben een advertentie geheel aan D. D. D. Toiletzeep gewijd en bevelen in de brochure — die zich in elke D. D. D. verpakking bevindt — de overige preparaten aan. Indien U in Uw zaak alle D. D. D. artikelen voert, om aan elke vraag te kunnen voldoen, zult U niet alleen door meerdere omzet, doch ook door hoogere korting Uw winstcijfer belangrijk kunnen verhoogen.

Hoogachtend,

Fa. B. MEINDERSMA."

Naar aanleiding van deze circulaire zien wij ons genoodzaakt daar, waar door de *verkoopers* zulke aanlokkelijke aanbiedingen zullen worden gedaan, de *koopers* te waarschuwen aan het zoet gefluit van den vogelaar geen gehoor te verlenen.

Want: **D. D. D.** is een *gevaarlijk middel*. Herhaaldelijk hebben wij dit betoogd en met voorbeelden bewezen, op het laatst nog in de Maandbladen van December 1924 (Herhaalde waarschuwing) en van Januari 1925. Zoolang de voorraad strekt, zijn deze bladen, op franco-aanvraag, *gratis* verkrijgbaar bij den Secretaris-penningmeester onzer Vereniging, de heer N. KEULEMANS, Kloveniersbrugwal 82, te Amsterdam.

(*) De hoofden dier advertenties luiden: „Krabben maakt het maar erger”, „Exzeem jeukende uitslag”, „Stop die jeuk”, „Wat scheelt mijn huid?”, „Gemarteld door jeuk”, „Geneeskragtige huidzeep”. (Red.)

De lezers zullen dan overtuigd worden, dat de „oordeelkundige verkoopstactie”, door de vertegenwoordigers in hun circulaire aanbevolen, zeer wel tot *nadeel* van de *koopers* kan afloopen.

INGEZONDEN.

AMSTERDAM, 4 Februari 1926.

Aan de Redactie van het *Maandblad Tegen de Kwakzalverij*.
Groenburgwal 26, Amsterdam.

Mijne Heeren,

Uw artikel „Nog eens de reclame voor Togonal-tabletten” in Uw Februari-nummer 1926 geeft ons aanleiding U het volgende te schrijven, waarvoor wij dan ook Uwe aandacht verzoeken.

In de eerste plaats wordt door U den schijn gewekt als zouden wij kortelings in de kleinere pers het attest van pater Graustuck hebben doen opnemen. In werkelijkheid echter is dit sedert October 1924 niet meer gebeurd en kan dus op bericht niet gerangschikt worden onder de actuele berichten. We kregen daardoor den indruk dat, wanneer U een stok meent te hebben er maar op los slaat. Voor deze meening diene nog het volgende:

Op 25 October 1923 ontvingen wij van Pater Graustuck een attest waarvan U een gedeelte in Uw Februari-nummer opnam. Het origineel bevindt zich in ons bezit en is onderteekend „Jos. Graustuck, uit de orde der Camillianen, Heidhausen-Ruhr.” Genoemde Pater logeerde toen bij de familie Vermeulen, Marieplaats 44bis te Utrecht.

In Duitschland teruggekeerd zijnde heeft hij ons op 27 Januari 1925 geschreven uit het Kamillus-Kollege te Hansdorf bij Munster dat hij naar dit Kollege was overgeplaatst en waarin hij ons voorts mededeelde dat hij een schrijven van ons, gericht aan hem naar het Carmilianen-Kloster te Heidhausen-Ruhr, had ontvangen.

Het bewijs, en van het bestaan van Pater Graustuck en van het klooster achten wij hierdoor volkomen bewezen. Zijn attest is dan ook voor een ieder ter inzage op ons kantoor. Ook de foto welke hij ons heeft afgestaan, berust in ons archief.

De dame waar U in Uw artikel over spreekt heeft dus zeer waarschijnlijk haar brief fout geadresseerd. Wij zouden tenminste zonder nader onderzoek niet durven zeggen dat deze dame niet bestaat, zooals U het durft van Pater Graustuck.

Alle attesten welke in ons bezit zijn kunnen den toets van de waarheid en het onderzoek doorstaan. Als andere firma's ook op onfaire wijze attesten publiceerden, toch wenschen wij met die firma's niet door U vergeleken te worden. Het ware beter indien U zich eerst van de feiten op de hoogte stelt.

Het is ons evenwel een raadsel dat een blad als het Uwe, aan het hoofd waarvan een dergelijke redactie staat, maar klakkeloos afgaat op hetgeen door een particulier wordt voorgezegd en tot publicatie van absolute onjuistheden overgaat, zonder zelf eerst een grondig onderzoek in te stellen. Op deze wijze legt U een lak op een reel zakenman en benadeelt U een firma.

Reeds meerdere malen hebben wij kunnen opmerken dat het artikel Togonal-tabletten zich in Uwe bijzondere belangstelling mag verheugen,

al heeft U moeten toegeven dat op het artikel, d.w.z. op hare bestanddeelen niets te zeggen valt. Nu het Uwe bedoeling is op andere wijze dit artikel aan te vallen kunnen wij de keuze der wapenen niet bewonderen.

Naar aanleiding van het door U gepubliceerde artikel en gezien de indruk welke U bij de lezers heeft gevestigd als zouden wij ons schuldig gemaakt hebben aan het announceeren van attesten van een niet bestaand persoon, achten wij het niet meer dan billijk dat U ons schrijven in een volgend nummer publiceert, en wel in Uw nummer van Maart 1926.

Wij vertrouwen dat U zult willen inzien dat een aangevallene het recht heeft zich te verdedigen.

Gaarne in afwachting teekenen wij inmiddels,
Hoogachtend,

A. J. AMEYÉ.

Zeker, het recht van den aangevallene om zich met grond te verdedigen, al geschiedt dit dan ook somwijlen op minder aangename toon, beamen wij ten volle en daarom bestaat bij ons geen bezwaar het bovenstaande op te nemen. Slechts wanneer een „ingezonden stuk” ten doel heeft in ons blad reclame te maken voor een door ons afgekeurd middel weigeren wij de plaatsing.

Wij zoeken geen stok om er, in zake *Togal*, maar steeds op los te slaan, integendeel hij ligt voor 't grijpen; de aanhoudende, door ons gevaarlijk geachte reclame voor het middel, ofschoon in den laatsten tijd eenigszins verzacht, noodzaakt ons op te treden, zooals wij het als onze plicht beschouwen. Men zie daaromtrent wat wij in de Maandbladen van Maart, November en December schreven en wat wij niet steeds kunnen herhalen..

En nu komen wij tot de hoofdgrief. In ons no. van April 1925 wezen wij reeds op de *dankbetuigingen met portret* doch vonden aanleiding hierop nader in te gaan toen wij het bekende, van *naamteekening* en *adres* voorzien schrijven om inlichtingen ontvingen.

Wij zijn toen niet over een nacht ijs gegaan maar hebben ons tot een onzer kennissen gewend, met verzoek te *Utrecht* de noodige informatie in te winnen. Uit zijne twee brieven bleek ons duidelijk, dat aan het opgegeven nummer op de Mariaplaats — en ook in de omgeving — niets omtrent den Pater bekend was en men zijn bestaan ernstig in twijfel trok. *Dit* hebben wij meegedeeld, meer niet.

Thans moeten wij bekennen, dat wij ons vergist hebben en doen dit volmondig.

Immers, na het verschijnen van het Februari-nummer, bereikte ons een schrijven van een zeer betrouwbare geneesheer, die ons berichtte. Pater JOS. GRAUSTUCK gekend te hebben en om zijn adres te hebben geschreven aan het *St. Kamillus-haus* te *Heidhausen* bij *Werden* an der *Ruhr*.

Op een welwillend verkregen antwoord zond de Docter een brief naar het *Kamillus-Kollege* in *Handorf* bij *Munster* i. W., waarin hij PATER G. verzocht hem te melden of hij met dit soort van reclamemaken met zijn naam tevreden was.

Als antwoord hierop kwam het volgend schrijven in, dat wij onvertaald hier overnemen:

„HANDORF bei Munster i. W., 22 Feb. '26
Sehr geehrter Herr Dr. !
Spreche Ihnen für Ihre Zeilen meinen auf-

richtigen Dank aus. Sie wurden mich sehr verpflichtet, wenn Sie mir die Anschrift der Propaganda für Togat angeben könnten, damit ich mir eine derartige Reklame für die Zukunft verbitte.

Zur Sache selbst möchte ich bemerken, dass ich tatsächlich nach dem Gebrauch von Togat grosse Erleichterung verspürte, dass ich aber dieses Mittel nur einige Tage gebraucht habe. Nachher wurde mir von den verschiedensten Seiten energisch abgeraten. Seit 1920 habe ich das Mittel niemals wieder gebraucht.

Ich hielt mich damals in Utrecht bei einem Bekannten auf. Dort kam auch die Reklame zustande, aber ich hatte mir nicht vorgestellt, dass sie eine solche Ausdehnung erlangen sollte. Damals war absolut nicht die Rede davon, und daraufhin schrieb ich auch die gewünschten Zeilen.

Mit dem wiederholten Ausdrucke meines aufrichtigen Dankes bin ich mit herzlichen Grüßen.

Ihr ergebener

P. JOS. GRAUSTUCK o.s.c."

Wij meenen, dat de heer AMEYE met deze uitzetting tevreden kan zijn.

Redactie.

RECHTSZAKEN.

Uit Alkmaar.

Het is al weer eenige jaren geleden, dat wij een waarschuwend stem deden hooren tegen de practijken van zekeren J. SMIT te *Broek op Langendijk*, die aldaar een schildersaffaire had, doch er blijkbaar meer voor voelde als bestrijder der tuberculose op te treden in samenwerking met EILERS, die toen nog geregeld zitdagen in ons Noorderkwartier hield en herhaaldelijk wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst veroordeeld werd. Dank zij mede het krachtig optreden van Mr. A. Cnopius die hier als O. M. bij de rechtbank fungeerde, is het destijds gelukt Eilers onschadelijk te maken en verdween hij voor geruimen tijd uit onzen gezichtskring. In den laatsten tijd doet hij echter weer van zich spreken en hoewel hij, voor zoover ons bekend, hier geen „zitdagen" meer houdt, adverteert hij toch druk in verschillende bladen en herinnert het publiek er aan, dat thans „het bekende adres" voor t.b.c. lijders bij hem te Oegstgeest is en hij reeds 3000 lijders genezen heeft !!!

Intusschen heeft zijn oud-medewerker, bovenbedoelde Smit, er te Broek op Langendijk de verkwast aan gegeven en is te Alkmaar aan de Bierkade komen wonen waar hij thans de betrekking van fabrikant van „Smits T.b.c.-middel" uitoefent. De Alkmaarsche inspecteur van politie, de heer Van der Laan, hield echter een oog in 't zeil en heeft op een gegeven oogenblik wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde proces-verbaal tegen hem doen opmaken met het gevolg dat hij dezer dagen door den Kantonrechter, Mr. D. Bastert, tot een hóogere geldboete is veroordeeld, dan het O. M. tegen hem had geëischt. Dank zij de welwillendheid van Mr. D. Bastert hebben wij een afschrift kunnen bekomen van het tegen Smit gevelde vonnis. Het luidt als volgt:

„Overwegende, dat beklagde ter terechtzitting ondervraagd, het hem ten laste gelegde feit heeft ontkend, omdat door hem nimmer geneeskundigen

raad of bijstand is of wordt verleend en door hem geene geneesmiddelen worden verschafft, daar toch het verkoopen van een handelsartikel, dat door hem als fabrikant wordt gefabriceerd en van welke samenstelling hij het geheim bezit, als zoodanig niet kan worden aangemerkt; dat hij moet erkennen niet ingevolge de Wet te zijn toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst;

Overwegende, dat beklagde ter terechtzitting heeft bekend, dat hij het radicaal van geneesheer niet bezit, doch tot zijne verdediging heeft aangevoerd, dat zulks voor hem niet noodig is, omdat hij dit beroep niet uitoefent, daar hij als fabrikant van eenig universaal middel dit slechts in den handel brengt en het koopen daarvan niet is het verlenen van geneeskundigen raad of bijstand;

Overwegende, dat deze bewering van beklagde in flagranten strijd is met en volkomen wordt gelogenstraft door de verklaringen der onder eede gehoorde getuigen, immers deze hebben unaniem verklaard, dat beklagde hen heeft onderzocht, beklopt of beluisterd en hun een middel om in te nemen of om mee te smeren, in de meeste gevallen tegen betaling, heeft verstrekt en den door hem behandelde personen heeft geraden deze middelen hetzij inwendig hetzij uitwendig aan te wenden, waardoor onomstootelijk is komen vast te staan, dat beklagde in deze gevallen wel degelijk heeft verleend geneeskundigen raad en bijstand in de zuivere en eenvoudige beteekenis, die aan deze woorden gehecht moet worden en wel op eene wijze als zulks gewoonlijk geschiedt door den beroepsmedicus, terwijl, vermits talrijke doctoren in A. zijn gevestigd en niet een der te onzer kennis gebrachte gevallen eenigszins urgent kan geacht worden te zijn, die geneeskundige adviezen in casu buiten noodzaak zijn geschied, zoodat door de gerechtelijke bekentenis van beklagde met betrekking tot het niet wettelijk toegelaten zijn tot de uitoefening der geneeskunst en de verklaringen der onder eede gehoorde getuigen in onderling verband en samenhang beschouwd wettig en overtuigend is bewezen ondanks de overige ontkenning van beklagde, hetgeen beklagde bij dagvaarding is ten laste gelegd, zoodat zijne schuld daaraan;

Overwegende, dat dit hierboven als wettig en overtuigend bewezen aangenomen feit moet worden gequalificeerd als:

„Het niet toegelaten zijnde tot de uitoefening „van een beroep, waartoe de wet eene toelating „vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen";

Overwegende nu wat de strafmaat betreft beklagde, zooals uit de stukken in het dossier aanwezig, blijkt, voor een weldoener der menschheid, die een afdoend middel tegen tuberculose zou hebben gevonden, poseert, doch bij ons na kennisneming dezer stukken en hetgeen ter terechtzitting aangaande het optreden van beklagde is bekend geworden, de indruk is gewekt, dat beklagde behoort tot het gewone genre der kwakzalvers, die de goegemeente en de eenvoudige zielen geld uit den zak trachten te kloppen en daarbij, ten einde hun invloed niet te verzwakken, een zeker geheimzinnig waas van redder der menschheid om zich verspreiden, zoodat in een dusdanig geval en omdat dergelijke

lieden veel kwaad kunnen stichten, het ons wenschelijk voorkomt een aanzienlijk hogere straf op te leggen dan is gevraagd."

De brutalen hebben de halve wereld wordt wel eens gezegd en zoo heeft Smit blijkbaar ook gedacht. Wij vernemen ten minste, dat hij naar aanleiding van dit vonnis een verzoek om gratie heeft ingediend. Hiervan kan in dit geval natuurlijk geen sprake wezen, want het zou voor Smit's T.b.c. middel een propaganda zijn, die met geen goud te betalen was!

Binnenkort zal zich voor den Alkmaarschen kantonrechter nog een oude bekende te verantwoorden hebben n.l. J. RUIJTER zich noemende „psycho-therapeut" en vroeger eenvoudig metselaar te Schellinkhout. Deze „psycho-therapeut" hield aanvankelijk consult boven een lunchroom in de Spoorstraat, daarna vestigde hij zich in een groot huis aan den Nieuwlandersingel en is thans ook aan de Bierkade komen wonen, waar hij „inwonende patienten" behandelt en totaal onbevoegd de geneeskunde uitoefent. Tegen hem is door den inspecteur van politie proces-verbaal opgemaakt; wij hopen van het verloop dezer zaak nader in ons Maandblad mededeelingen te doen.

C. N. G.

De Hooge Raad heeft verworpen het beroep van H. J. L., die door de rechbank te Haarlem wegens het te Sassenheim buiten noodzaak uitoefenen der geneeskunst, zonder daartoe bevoegd te zijn, is veroordeeld tot 6 maanden hechtenis.

(N.R.Ct.)

CORRESPONDENTIE.

N. N. Het *Anti-Epileptique de Liège* is dezelfde vloeistof, als onder den naam van *Anti-épileptique Uten* reeds herhaalde malen in ons blad beschreven is.

Zij bestaat uit een groen gekleurde oplossing van *broomkalium*, waarvan de sterkte niet steeds gelijk is.

Ook thans vond de heer N. KEULEMANS een groote hoeveelheid van deze stof.

— Enkele stukken, waaronder de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek, moesten blijven lighen.

— Er gaat geen maand voorbij of stukken, bestemd voor de administratie, worden bezorgd bij de redactie en omgekeerd. Ter vermindering van oponthoud en moeite, wordt men beleefd verzocht brieven enz. betrekking hebbende op de administratie van de Vereeniging en van het Maandblad, o.a. de opgave voor het lidmaatschap, de aanvraag om exemplaren van het blad enz. te richten tot den secretaris-penningmeester, den heer N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, en slechts wat de redactie van het Maandblad betreft, b.v. ingezonden stukken, vragen om inlichtingen en dergelijke, te adresseeren aan den redacteur H. VAN GELDER, Ceintuurbaan 63, beiden te Amsterdam.

Tevens wordt nogmaals in herinnering gebracht, dat vragen, tot de redactie gericht, enkele bijzondere en spoedeisende gevallen uitgezonderd, alleen in het Maandblad, in de rubriek *Correspondentie*, worden beantwoord. Het insluiten van postzegels voor antwoord zal van dezen regel niet doen afwijken.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharm. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur:
GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Kwakzalvers-reclame in tramwagens.

Berichten: Mr. Th. B. Pleyte. † — Tariefwet; aanwijzing van geheimmiddelen. — Abdijsiroop. — Practische bestrijding der kwakzalverij.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Reclame voor Irving's Gist-tamine. — Het Wohlmuuth-apparaat en de reclame. — De magnetiseur Spoelstra.

Uit de Pers: Kwakzalvers-advertenties — Kukirol. Correspondentie.

Kwakzalvers-reclame in tramwagens.

Het wordt een langdurige geschiedenis. Op het laatst van het jaar 1924 werden in de algemeene vergadering van onze Vereeniging scherpe protesten geuit tegen de reclame voor kwakzalversmiddelen in de wagens van de gemeentetram.

Spoedig daarop kwam in de vergadering van de Gezondheidscommissie te Amsterdam deze zaak ter sprake. Wij deelden daaromtrent in ons no. van Februari 1925 het volgende mede, ontleend aan *De Telegraaf*.

„De voorzitter, Prof. Dr. E. C. VAN LEERSUM, noemde het een gevaar, dat dergelijke annonces den menschen doen besluiten met de aanbevolen geneesmiddelen allerlei kwalen te cureeren.

Zelfs ernstige kwalen toonen vaak in den aanvang betrekkelijk onbeduidende verschijnselen. Men tracht wel eens de houding van het gemeentebestuur in deze zaak goed te praten met de opvatting, dat het gemeentebestuur „neutraal” is. Hoewel het niet vaststaat, dat alle kwakzalversmiddelen schadelijke uitwerking hebben, ze zijn toch schadelijk omdat de menschen weerhouden worden tijdig medische hulp in te roepen.

Reclame is volgens spr., ook voor „erkende geneesmiddelen” uit den booze.

Aan schifting bestaat z.i. niet eens behoefte; de overheid behoort te weten hoeveel kwaad het kwakzalversbedrijf brouwt. Zij doet, meent spr., beter het standpunt van voorgewende neutraliteit te laten varen. Eenige kieskeurigheid, zelfs ten opzichte van wat in de zakenwereld oirbaar wordt geacht, mistaat haar niet.”

Even als door het Bestuur onzer Vereeniging werd door de Gezondheidscommissie besloten een adres te dezer zake te richten tot B. en W.

In een latere vergadering dezer commissie werd het volgende medegedeeld:

„In antwoord op een onlangs aan de gemeente gericht verzoek om de reclame voor kwakzalversmiddelen in openbare vervoermiddelen als trams e.a. te willen verbieden, was een schrijven ingekomen, waarin gezegd werd, dat B. en W. zich van dergelijke maatregelen wenschten te onthouden, daar zeer moeilijk uit te maken was, of een bepaald geneesmiddel al of niet tot de kwakzalvermiddelen moet worden gerekend.

Na eenige discussie werd thans besloten een tweede schrijven aan B. en W. te zenden, waarin tegen deze opvatting werd geprotesteerd, daar de gezondheidscommissie zich op het standpunt stelt, dat iedere reclame, die ertoe leidt, dat het publiek zonder medisch advies een bepaald geneesmiddel gebruikt, feitelijk als „kwakzalverij” moet worden gequalificeerd.”

Een ongeveer gelijkkluidend antwoord werd door het bestuur onzer Vereeniging ontvangen, naar aanleiding van een schrijven aan het Gemeentebestuur, waarin dit zich bereid verklaarde B. en W. te dienen van advies in hoeverre een advertentie als kwakzalversadvertentie is te beschouwen.

Bij de genoemde protesten bleef het niet. Ook de Geneeskundige Kring, Afd. Amsterdam der Ned. Maatschappij t. bev. d. Geneeskunst had een adres gericht, thans aan den gemeenteraad, om reclame voor kwakzalversmiddelen in de trams en op de gemeentelijke reclamezuilen te weren.

Dit adres kwam in de raadsvergadering van 3 Maart j.l. in behandeling. Wij zien ons genoodzaakt, niettegenstaande onze beperkte ruimte, in het belang der zaak en ook om de motieven van B. en W. in het licht te stellen, een vrij uitvoerig verslag, aan de *N. Rott. Courant* ontleend, hier te laten volgen, onder opmerking, dat daarbij tegelijkertijd werd behandeld een adres van onze Vereeniging, bevattende betuiging van adhaesie aan het adres van den Geneeskundigen Kring:

„De heer ABRAHAMS noemt de kwakzalverij een der meest drieste en tevens meest gevaarlijke vormen van volksbedrog. De gemeente mag dit niet in de hand werken en er zeker geen

voordeel van trekken. In de trams staan reclames voor abdijsiroop. Deze zou helpen niet alleen voor asthma, maar ook voor diphtheritis. Abdijsiroop bestaat uit suikerwater met kaneel; het is een volstrekt onschuldig middel. . . . Wethouder WIBAUT: Dat kun je niet van van alle geneesmiddelen zeggen (gelach).

De heer ABRAHAMS: maar het is een gevaarlijk en misdadig middel omdat het economisch zwakke zieken ervan weerhoudt om de voor hen aangewezen geneeswijze te volgen. De wijze waarop de fabrikant van abdijsiroop zijn artikel aanprijst is misdadig. Wie vertelt aan het onwetend publiek dat men kinkhoest geneest met abdijsiroop, is iemand met wien men niet in relatie treedt. Deze bedrieger geeft voor, dat hij zijn middel uit een klooster betreft, maar dat klooster Santo Paulo bestaat niet. De gemeente geeft gelegenheid aan dezen bedrieger om reclame te maken ten koste van de economisch zwakke zieken. Spr. begrijpt niet, waarom B. en W. geen gevolg hebben gegeven aan het verzoek van de gezondheidscommissie.

De heer SAJET meent, dat als de gezondheidscommissie, de Vereeniging tegen de kwakzalverij en de organisaties van medici een middel als kwakzalversmiddel beschouwen B. en W. dit hebben aan te nemen.

Wethouder Vos (openbare gezondheid) beantwoordt de sprekers. Dit doet hij en niet de wethouder van de bedrijven, omdat de zaak niet alleen het trambedrijf raakt. B. en W. hebben advies gevraagd aan den directeur van den geneeskundigen en gezondheidsdienst. Het is wel merkwaardig, dat sprekers in dezen raad het alleen maar hebben gehad over abdijsiroop en niet over andere dergelijke middelen. Zijn zij soms huiverig om de zaak algemeen te stellen? Het is zeer moeilijk uit te maken wat een kwakzalversmiddel is. Het nemen van welk middel ook zonder voorkennis van den geneesheer keuren B. en W. af. De aangeprezen kinkhoestdrank wordt door verschillende geneesheeren voorgeschreven. Formamint is ook een uitstekend geneesmiddel, maar de wijze waarop er in de trams reclame voor wordt gemaakt is kwakzalverachtig. Hetzelfde is het

geval met de reclame voor aspirine, waarvan het gebruik op eigen gelegenheid een ramp voor het publiek begint te worden. Men moet het volk opwekken om geen geneesmiddelen zonder doktersvoorschrift te gebruiken; men moet van B. en W. verlangen dat zij een censuur over de heele linie zullen uitoefenen, terwijl het zeer moeilijk is om vast te stellen wat wel en wat niet kwakzalversmiddelen zijn. De eenige oplossing zal dus zijn dat het gemeentebestuur bij deze reclame een opschrift zette blijkens hetwelk het er geen verantwoordelijkheid voor aanvaardt. B. en W. hebben er bezwaar tegen censuur uit te oefenen.

De heer ABRAHAMS zegt dat de directe leiding in deze zaak niet ligt bij den wethouder voor de openbare gezondheid. Dat deze de zaak verdedigt stelt spreker teleur, daar het hier gaat om een belang van de openbare gezondheid. Spreker heeft nu de reclame voor de abdijsiroop aangepakt, omdat hij deze dagelijks ziet. Er zijn genoeg volkomen bevoegde, ook officieele organen, die uitmaken of men te doen heeft met een kwakzalversmiddel, ja of neen. Maar ten aanzien van abdijsiroop staat volkomen vast, dat het een kwakzalversmiddel is. Er is toch nog verschil tusschen een kwakzalvers- en een geneesmiddel. Als B. en W. de grenslijn niet trekken, doen zij dit, omdat zij niet willen. Er ligt klaar een ontwerp van wet waarbij B. en W. strafbaar zouden zijn, indien het aangenomen werd en zij handelden als thans. Als de gemeente deze advertenties om der wille van den gulden aanneemt, doet ze iets zeer verkeerd, de gemeente zal nog niet failliet gaan, als ze deze misdadige advertenties weigert. Het ligt op den weg van den wethouder voor de openbare gezondheid om ze te vervangen door aansporingen om geen formamint en geen aspirine en geen enkel geneesmiddel te nemen, zonder medisch voorschrift. Er zijn toch ook leden van het college van B. en W. die geen enkel bezwaar tegen censuur hebben als het slechte litteratuur betreft. Spr. zal een voorstel indienen, strekkend om B. en W. uit te noodigen geen reclames in de trams aan te nemen voor abdijsiroop.

Wethouder WIBAUT (bedrijven) zegt, dat B. en W. geen aanleiding hadden om het advies van den directeur van den geneeskundigen dienst lager te stellen dan andere adviezen. Het argument dat het weren van reclames voor bepaalde middelen een cachet van betrouwbaarheid aan de advertenties voor andere middelen zou geven, heeft bij B. en W. zwaar gewogen.

Wethouder Vos zegt, dat dit argument in zeer sterke mate geldt tegen de door den heer ABRAHAMS ingediende motie. Daar komt bij, dat de consequentie zou zijn, dat men ook bezwaar zou moeten maken tegen reclames voor rookartikelen, omdat het verkeerd is dat kinderen rooken. B. en W. moeten ernstig bezwaar maken tegen de motie-ABRAHAMS.

De heer ABRAHAMS vervangt zijn motie door een nieuwe, voorstellende alle reclame voor kwakzalversmiddelen uit de tramwagens en van reclamezuilen te weren.

Dit voorstel hebben B. en W. in prae-advies genomen.

Na deze beslissing heeft het Bestuur onze

Vereeniging zich gewend tot de Gezondheidscommissie in een schrijven waarin het mededeelde, dat, daar genoemd bestuur, ter zake zich reeds gewend had en tot B. en W. en tot den Gemeenteraad, het voor hem moeilijk was nogmaals daarop terug te komen. Waar het echter met reden kon vermoeden dat het gemeentebestuur, na de belofte van de quaestie in studie te zullen nemen, ongetwijfeld het advies van de Gezondheidscommissie opnieuw zou inwinnen, vindt het daarin aanleiding bij die Commissie er op aan te dringen, dat dit advies in denzelfden geest als het vorige zou worden uitgebracht, daarbij zich bereid verklarende de Commissie te dienen van inlichtingen, op deze materie betrekking hebbende.

In de laatst gehouden vergadering van de Gezondheidscommissie kwam, naar aanleiding van dit schrijven, Dr. DE WILDE op tegen de kwakzalvers-advertenties in de tramwagens. Hij achtte het verkeerd, dat dergelijke advertenties alle uit een zelfde oogpunt beoordeeld werden.

Dr. HEYNSIUS VAN DEN BERGH wilde alle geneesmiddelen-advertenties, dus niet alleen die betreffende kwakzalversmiddelen, geweerd zien.

De voorzitter meende, dat gewone geneesmiddelen nooit geadverteerd worden. Spr. heeft op zijn laboratorium de z.g. gist-tamine-tabletten onderzocht, die onder het motto: Gist is leven, op lichtreclames geadverteerd worden. Hij bevond, dat naast gistbestanddeelen, ook phenacitine, antifebrine en pyramidon werden aangehouden. Spr. noemde dergelijke advertenties schandelijk.

De gezondheidscommissie besloot het prae-advies van B. en W. af te wachten. Mocht dit ongunstig uitvallen, dan zal B. en W. worden medegedeeld, dat de commissie gaarne bereid is in deze zaak voorlichting te geven.

Wij meenden goed te doen onze leden en lezers in 't kort den loop dezer geschiedenis mede te deelen, opdat zij kunnen nagaan, in hoeverre het Bestuur onze Vereeniging, te dezer zake, op de bres heeft gestaan. Beschouwingen over het optreden van B. en W. en hun adviseur wenschen wij voorloopig achterwege te houden.

Slechts zij hier nog vermeld, wat het *Ned. Tijdschrift v. Geneesk.* o.m. over het besluit in de raadszitting schrijft:

„Waarschijnlijk zal dit prae-advies ook wel weer afwijzend zijn, steunend op het haast onbegrijpelijke advies van Dr. HEIJERMANS. Het is wel duidelijk, dat de geldelijke zijde bij deze aangelegenheid de grootste rol speelt en nu naar allerlei beweegredenen gezocht wordt om die zaak goed te praten. Het is immers in elk twijfelachtig geval gemakkelijk genoeg de noodige voorlichting te krijgen, hetzij van den Geneeskundigen Kring of van de Vereeniging tegen de kwakzalverij of van het Rijks-Instituut voor pharmaco-therapeutisch onderzoek te Leiden. Er zullen misschien wel eens moeilijke grensgevallen zich voordoen (onze redactie weet daarvan mee te spreken), maar daarmee behoeft toch het aannemen van duidelijke, sprekende gevallen van kwakzalversmiddelen, waarover ieder het eens is, niet goed gepraat te worden. Een middel als de abdijsiroop had toch nooit in de tram mogen komen. Maar f 3600.— per jaar.”

Mr. Th. B. Pleyte. † De onlangs overleden Minister, jarenlang lid onzer Vereeniging, is in December 1891 gepromoveerd tot doctor in de rechtswetenschap op proefschrift getiteld: „Verkoop van geneesmiddelen.”

Dit werk bevat belangrijke mededeelingen en beschouwingen omtrent dien verkoop, voorzoover die valt onder de rubriek „kwakzalverij”, die ook thans nog hare waarde bezitten.

In de Maandbladen van Februari, April en Mei 1892 hebben wij dit proefschrift uitvoerig en met waardeering besproken.

Wij brengen dit in dankbare herinnering.

Tariefwet. De minister van financiën heeft ingetrokken de aanwijzing als *geheimmiddel* van Codoform Bottu, Foster's nier- en rugpijn pillen en Foster's maagpillen, en de aanwijzing van geheime middelen aangevuld met: Apiolkapseln, Asthma Cure, Asthmaras als vloeistof, Asthmarapillen, Cantassiumtabletten, Capsules d'Essence de Persil, Carter's Little Liver Pills, Ka-Sa-Si, Oleobiline, Oostersche krachtpillen Sanitas, Pilules Fortifiantes Roses (Laboratoires Sauter.) (Ph. Weekbl.)

Dit wil volstrekt niet zeggen dat de Foster's praeparaten den naam van *Kwakzalversmiddelen* niet verdienen.

Abdijsiroop. De *Telegraaf* meldt: De Handelsmaatschappij L. I. Akker heeft, naar aanleiding van de discussie in den Raad van Amsterdam over de reclame's in de tram, meer in het bijzonder met betrekking tot de abdijsiroop, een adres aan den Raad gezonden, waarin betoogd wordt, dat toen over het preparaat onjuistheden zijn gezegd en oppervlakkigheden beweerd.

Wij zijn nieuwsgierig met den juisten inhoud van het adres kennis te maken.

Een practische bestrijding der kwakzalverij.

Met vrijen toegang voor het publiek is van 16 tot 22 Februari in het geneeskundige college der Universiteit van Cincinnati een film vertoond, voorstellende den geheelen gang van het geneeskundig onderwijs, ten einde het den menschen duidelijk te maken dat de geneeskunst iemand niet aanwaait, maar dat er degelijk moet worden gewerkt, voordat men haar mag uitoefenen. Dagelijks wordt de film gedurende vier uren afgedraaid.

(*Journ. Am. med. Ass.*)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

III.

WONDER VOETPLEISTERS.

Fabrikant: The Magic footdraft Co Ltd. London.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Pix liquida 70%, phytolacca 24% en zoethoutwortel 6%.

Uitkomsten van het onderzoek:

De pleisters blijken inderdaad pix liquida en poeder van Phytolacca decandrawortel en zoethoutwortel te bevatten.

Oordeel: Niet alle „voetbezwaren” zullen natuurlijk op deze wijze behandeld verdwijnen. Het is niet onwaarschijnlijk dat vooral lijders aan beginnende platvoeten deze therapie zullen probeeren. Veel succes is dan wel niet te verwachten,

wel kunnen zij op deze manier kostbaren tijd vermorsen.

HAARLEMBALSEM.

Fabrikant: N.V. Oprechte Haarlemmerolie-fabriek, Haarlem.

Samenstelling volgens den fabrikant:

„Zwavel-kamfer-kalk-preubalsem en Oprechte Haarlemmer Olie.”

Uitkomsten van het onderzoek:

De Haarlebalsem is een mengsel van calciumcarbonaat, zwavel, perubalsem, kamfer, terpentijnolie en een vet(olie)massa. Deze vette stof is vermoedelijk een mengsel van een olie met een was. Gezwavelde lijnolie, welke met terpentijnolie de bestanddeelen van Haarlemmerolie vormt, is niet aanwezig.

GENEESMIDDELEN TEGEN ISCHIAS.

A. Druppels voor inwendig gebruik.

De druppels bestaan uit een mengsel van ongeveer 6% terpentijnolie en 94% sesamololie met een weinig groene kleurstof.

B. Wrijfmiddel.

Het middel is een mengsel van laurierolie en terpentijnolie, ongeveer in de verhouding 1:4.

SAMSON'S OLIEBALSEM.

Fabrikant: Laborat. De Poorter, Iseghem.

samenstelling volgens den fabrikant:

„Ess. terebinth., Salic. methyl., B. tranq., H. Ricin, Safran, Chloretone, B. opodeldoch, B. Fiorav., Chlorof., Aceton, Ether sulf.”

Reclame: Lijdt gij aan reumatiek, zenuwpijn, sciatica, lumbago, pleuritis, stijven hals, verstuijing, kneuzingen, krampen, zwellingen, spierverrekking, verlamming, jicht, aderspat, insektenbeten, jeukte, vervrozen vingeren of voeten? Gij zult u genezen door het regelmatig en zorgvuldig gebruik van Samson's oliebalsem.

Uitvoerige gebruiksaanwijzing, steeds uitwendig te gebruiken, behalve bij buikkrampen of kolieken, waarbij bovendien alle 2 uren 10 tot 20 druppels inwendig moeten worden genomen.

Van de bestanddeelen door den fabrikant genoemd konden met zekerheid aangetoond worden: terpentijnolie, methylsalicylaat, wonderolie, chloroform, aceton en aether; verder een vette olie en eenig alkaloïde, die afkomstig zouden kunnen zijn van den Baume tranquille (samengestelde hyoscyamusolie), doch dan ontbreekt de groene bladkleurstof. Saffraan (kleurstof) is vermoedelijk niet gebruikt of anders slechts in zeer kleine hoeveelheid. Voor de aanwezigheid van de Balsamum Fioraventi konden geen aanwijzingen verkregen worden. Een integreerend bestanddeel van Bals. opodeldoch is zeep; deze is echter niet aanwezig.

De oliebalsem is vermoedelijk een mengsel van wonderolie, een andere vette olie, terpentijnolie, aether, aceton en chloroform met een weinig van een gele kleurstof en een spoor alkaloïde.

Oordeel: Het middel zal in vele gevallen een goed wrijfmiddel zijn, al bevat het ook niets nieuws. Het gevaar ligt natuurlijk in het ontbreken van een betrouwbare diagnose bij de zelfbehandeling.

CATALYSINE DU Dr. VIGUERAT.

Fabrikant: Soc. Génér. pour l'exploit. de la Catalysine et autres produits pharmaceutiques, Lausanne.

Samenstelling: Niet vermeld.

Geneesmiddel tegen besmettelijke ziekten en koorts in het algemeen.

Het onderzoek gaf aanleiding om te besluiten, dat (colloidaal)ijzer, lecithine(basen) en kreosoot ten hoogste in minimale hoeveelheden aanwezig zijn.

Aangetoond werden verder: aethylalkohol (6,5 vol. %), direct reduceerende linksdraaiende suiker ($\pm 4,5\%$ uitgedrukt als invertsuiker), bicarbonaat, Na°, K° en NH°4.

Oordeel: Als geneesmiddel tegen besmettelijke ziekten of zelfs maar tegen koorts is van dit mengsel natuurlijk niets te verwachten.

ANTIPON.

(Tegen vetzucht.)

Fabrikant: The „Antipon” Co, London.

In den handel werden aangetroffen:

A. Antipon-vloeistof (opschrift in het Nederlandsch).

B. Antipon-powder (opschrift in het Engelsch).

A. Antipon-vloeistof.

Antipon is een 8%-oplossing van citroenzuur in water, waaraan een weinig essence en een roode kleurstof is toegevoegd.

B. Antipon-powder.

Bestaat uit poeders, die per stuk ongeveer 1 g. van door een kleurstof lichtrood gekleurd, citroenzuur bevatten.

Oordeel: De dieetvoorschriften zijn natuurlijk de hoofdzaak, het innemen van de middelen zelf zal een symbolische handeling zijn.

EKA TABLETTEN.

Fabrikant: Stock & Hubmann, Chemische Fabrik, Bamberg (Bayern).

Reclame: De aderverkalking welke ons tusschen het veertigste en vijftigste levensjaar bedreigt kan men verhoeden door een kuur met Dr. H. FISCHER'S Eka-tabletten, enz.

De tabletten zijn vermoedelijk samengesteld uit natriumchloride, natriumbicarbonaat, natriumsulfaat, calciumphosphaat en suiker, met een weinig paraffine, als glijmiddel bij het persen der tabletten.

De hoofdmassa der tabletten (ruim 60%) bestaat uit natriumchloride.

Oordeel: Waardeloos.

Dr. HUGO REMMLER'S ONTVETTINGS-BOONEN.

Fabrikant: Dr. Hugo Remmler, A. G., Berlijn, samenstelling volgens den fabrikant:

„In tegenstelling met de vele verouderde ontvettingsmiddelen, hoofdzakelijk berustend op laxermiddelen, heeft dit nieuwe ontvettingsmiddel... bewezen, een voortreffelijk en onschadelijk ontvettingsmiddel te zijn. Door hare zeer gelukkige samenstelling, welke als basis heeft Fucus Vesiculosus... welke het overmatige vet met de urine afvoert...” enz.

De ontvettingsboonen bevatten een belangrijke hoeveelheid van een rhannusbastextract en vermoedelijk ook poeder van blaaswieren (Fucus vesiculosus).

Oordeel: Ondanks de mededeeling, dat behandeling van corpulentie met laxermiddelen verouderd is, bevat dit middel weer een laxans. Fucus vesiculosus is een oud ontvettingsmiddel, dat jodium bevat.

(Wordt vervolgd.)

Irving's Gist-Tamine Tabletten.

De reclame voor deze tabletten neemt steeds grooter afmetingen aan. Overal verschijnen de bekende plat-komische afbeeldingen, welke de

ziekten aanschouwelijk voorstellen, zoo is o.a. een „zaag op het hoofd van een juffrouw” het „zinnebeeld” van hoofdpijn, enz. De onlangs in den Haag geplaatste reclamezuilen bij de tramhaltes bevatten ook enkele aanprijzingen voor deze tabletten.

De Princesse-schouwburg in den Haag heeft thans een beurt gekregen. Achterop de plaatsbewijzen staat n.l. gedrukt:

„Irving's Gist-Tamine Tabletten, een snel werkend middel.

Gevoelt U zich niet wel?

Vraagt gratis eenige tabletten aan het buffet. Dezen zullen U in staat stellen, deze voorstelling met te meer genoegen te volgen.”

't Is ergelijk!

H. J. P.

Het Wohlmuth-apparaat.

De reclame, die in den laatsten tijd voor deze „genees”methode gemaakt wordt, zou belachelijk genoemd kunnen worden, indien het onderwerp niet van zoo ernstigen aard ware. Reeds verscheidene malen werd er in dit blad tegen gewaarschuwd, en o.a. de handelwijze van een blad becritiseerd, dat onlangs in zijne kolommen dit apparaat warm aanbeval, daartoe klaarblijkelijk aangezet door een groote annonce, van een zekere Firma REURIK, in den Haag, naar wij meenen de plaatselijke vertegenwoordigster van het Apparaat. Dat echter ook artsen hiervoor (reclame?) — lezingen houden, was ons niet bekend. Een dezer dagen ontvingen wij van bevriende zijde een uitnoodiging tot bijwoning eener lezing over „genezing van alle reumatische aandoeningen, jicht, ischias, neuralgieën, ziekten van het zenuwgestel, de ademhalingsorganen en het spijsverteringsstelsel, bloedarmoede, bleekzucht, aderverkalking, huidziekten enz., door middel van de electriciteit.” Helaas ontvingen wij de kaart enkele dagen nadat de lezing in kwestie, door Dr. BOESNACH, Arts gehouden was. Op de invitatie was alleen schriftelijk ingevuld datum en naam van de zaal, zoodat wij vermoeden, dat de kaart in groote hoeveelheden gedrukt wordt, en de lezingen op verschillende tijdstippen in ons land gehouden worden. Naar wij kort daarop in *Het Vaderland* lazen, schijnt Dr. BOESNACH zich op die lezing nogal minachtend over de Nederlandsche Geneeskundigen uitgelaten te hebben, terwijl op een vraag van een der toehoorders, van wie de lezingen uitgingen, medegedeeld werd, dat de Firma WOLHMUTH de avonden organiseert. Zonder critiek op de lezing uit te willen oefenen, meenen wij toch op te merken, dat de commercieele zijde van de voordracht niet vergeten is. Een arts, die voor WOHLMUTH lezingen houdt... dat is toch wel, op z'n minst genomen, vreemd!

De magnetiseur Spoelstra op het pad.

Van welwillende zijde, die wij onzen dank betuigen, werd ons een Haagsche Courant toegezonden, waarin een verslag was opgenomen van een lezing door H. SPOELSTRA in den Haag gehouden, zooals men denken kan, onder groote belangstelling van het publiek terwijl tevens politie en een paar geneesheeren aanwezig waren. Het verslag is te uitgebreid om hier over te

nemen; slechts zij vermeld dat S. de wonderen van zijn gemagnetiseerd water en zijn verder optreden hemelhoog prees en dat er, zooals gewoonlijk bij dergelijke gelegenheden, talrijke personen waren, die getuigenis aflegden dat zij van de geneeswijze van S. de beste resultaten hadden ondervonden.

Wat ons inmiddels verwondert is, dat wij in het verslag niets gelezen hebben, dat de aanwezige politie in het gesprokene aanleiding heeft gevonden om tegen S., die reeds vroeger veroordeeld is, proces-verbaal op te maken, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Er was o.i. wel reden toe daar de spreker (altijd volgens het verslag) o.a. het volgende verklaarde:

„Dat hij hooikoorts geneest voor en tijdens de ziekte; dat hij de Couémethode overbodig acht; dat hij niet kan zeggen, hoe men te weten kan komen, of iemand magnetische kracht heeft; dat wonden door magnetisme kunnen genezen; dat de witte bloedlichaampjes de eigenlijke genezers in het lichaam zijn; dat gemagnetiseerd water is gewoon leidingwater; dat dat wordt afgesloten en daarna 10 min. door spr. in de hand genomen; dat t.b.c., in ver gevorderd stadium, door magnetisme kan genezen worden; dat hypnose, mits ze goed geschiedt, niet gevaarlijk is; dat hij aan niemand kan zien of hij goed magnetiseerbaar is; dat hij per dag 30 tot 40 menschen magnetiseert zonder bijzonder vermoeid te worden; dat voedsel en matig waken en drinken geen invloed op het magnetisme hebben; dat de patiënten eenvoudig met een diagnose van huisarts, professor, enz. bij hem komen en dat hij zelf nooit een diagnose vast stelt; dat hij enkel stroomleverancier is en dat daarom de houding der Overheid zoo belachelijk is (applaus); dat hij bloeding gewoonlijk dadelijk kan stelpen en dat hypnotisme en magnetisme niets met elkaar te maken hebben; dat aderverkalking en oorsuizen door magnetisme te genezen zijn; dat overgeërfde doofheid te genezen is.”

Wij laten de quaestie, in hoeverre magnetisme en dergelijke, middelen ter genezing kunnen zijn hier onbesproken maar, zoolang onze tegenwoordige geneeskundige wetten nog van kracht zijn is, naar onze meening, een optreden als dat van SPOELSTRA ontoelaatbaar, nog gezwegen van het gevaarlijke, dat er in steekt, o.a. lijders aan t.b.c. in vergevorderd stadium of aderverkalking terug te houden, de noodzakelijke geneeskundige hulp in te roepen.

UIT DE PERS.

Kwakzalvers-advertenties.

Het oordeel van „De Reclame”.

De Redactie van het bekende tijdschrift *De Reclame* was zoo welwillend ons het No. van Maart 1926 te zenden, waarvoor wij onzen besten dank betuigen.

Onder de vele lezenswaardige artikelen troffen wij er een aan getiteld: „Zwandel-advertenties en wij zijn zoo vrij het *begin* daarvan hier te laten volgen, onder opmerking dat, hoe lezenswaardig ook het geheele stuk is, het overige daarvan niet in het kader van ons blad past.

„Meermalen hebben wij het in deze kolommen gehad over de advertenties van minder allooi voor allerlei dubieuze artikelen en diensten,

advertenties van kwakzalvers, e.d., die er alle op gericht zijn om de onontwikkelde lezers te suggereeren, dat de aanbiedingen waard zijn om er op in te gaan. Wij hebben herhaaldelijk onzen twijfel uitgesproken of het op den weg kan en mag liggen van kranten-uitgevers om hun bemiddeling voor het propageeren van dergelijke dubieuze affaires te verleen.

Er zijn kranten die uit hoofde van hun richting reeds censuur uitoefenen, andere die het met het oog op de publieke moraal doen.

Wij beseffen volkomen de moeilijkheid om goed van kwaad te onderscheiden. In sommige kranten kan men echter amonees aantreffen, waarbij men zich onwillekeurig afvraagt, „is daar nu niets tegen te doen”. Er zit iets geweldig kroms in het verschijnsel.

Wij weten van zeer nabij en uit de beste bron, dat sommige dier adverteerders onder voortdurend politietoezicht staan, op grond van het vermoeden dat zij in verband met aard en strekking hunner annonces strafbare feiten plegen. Het wettig en overtuigend bewijs, zooals het in het juristenjargon heet, is nog niet geleverd. Niettemin blijven de advertenties verschijnen. Terwijl soms op de eene pagina een gerechterlijke veroordeeling wordt vermeld van een abortusplegende dame, kan men op de volgende pagina een advertentie lezen van een minder onfortuinlijk creatuur, dat dames aanbiedt raad te schaffen in alle duistere zaken.

Wanneer we een advertentie lezen met b.v. dezen aanhef: „Tering kan genezen worden”, dan loopt het ons koud over den rug, als we denken aan de ongelukkigen, wier vruchteloze hoop nog weer een oogenblik gekoesterd wordt en die wellicht hun spaarzame guldens op de aangeprezen wijze verdoen, inplaats van aan versterkend voedsel of aan een kuur.

Wij vinden het plaatsen dezer advertenties immoreel en van de uitgevers dom, want het zal stellig niet lang meer duren of er zal van overheidswege tegen opgetreden worden. Het ontwerp van wet op de specialité's bewijst het reeds.”

Sic Transit....

„Kurt Krisp, de kukirolfabrikant (dr. Pijnloos) is failliet. De stad Salze heeft Krisp, die haar naam over de geheele wereld bekend gemaakt heeft indertijd tot eereburger verheven, noemde een straat naar Kukirol en is zelfs van plan geweest Salze om te doopen in Kukirolstadt.....” (Tel.)

De eksteroogen „operator”,
De ridder van de kukirol,
De held der bluf-maar-raak reclame,
Staat plotseling daar „op de rol”;
De man der dokter Pijnloos-les
Is op de flesch!

De stad, waar hij fabrieken bouwde,
En waar hij iets schiep uit het niet,
Waar ieder eerzaam burger meezong
Het wond're eksteroogenlied,
Behoudt van d' hurrie zonder meer
Alleen de „eer”!

Ze maakten hem tot eereburger,
Ze knielden bijna voor hem neer
De voet en wat daar zoo aan vastzit,
Geschiedde d'allergrootste eer.
De kukirolstad heeft de strop:
Het geld is op!

Ze waren dol in 't schoone Salze,
Ze zwolgen er in zaligheid,
Ze wisten niet meer waar ze waren
Van louter kukirolligheid.
Men zong voor Krisp met luider stem...
Nou vloeken z' hem!

Ach ja, zeer weinig is bestendig,
Dat merkt een elk, die om zich ziet,
De roem is slechts een ijdel hulsel,
Zelfs op het eksterooggebied;
Nu scheldt de stad zijn groote man
Voor charlatan!

Ziet d' humor toch, gij brave Salzers!
Door hem hebt gij veel vreugd geboekt,
't Is eerlijk als gij na dit lesje
De schuld slecht bij uzelve zoekt.
En beitel in de stadspoortboog
Een..... eksteroog!

d. V., Jr.

(Met toestemming overgenomen uit de Noord-Ooster.)

CORRESPONDENTIE.

J. P. T. te 's-G. Over JACOB ARNOLD hebben wij in ons vorig no. al een mededeeling aan *De Telegraaf* ontleend. De inhoud van het door u gezonden fleschje, dragende tot opschrift:

„*Spiritogeen* Dn. Jacob Arnold Laboratorium „Kinkerstraat 360, Amsterdam” is door den heer N. KEULEMANS onderzocht. Deze vond, dat de vloeistof, van een soortel. gew. van 1,025, bevatte alcohol, glucose en saccharose, looizuur, organisch zuur en roode kleurstof. Alcaloïden en bitterstoffen werden niet aangetroffen.

Vermoedelijk dus een of ander soort zoete wijn, waarschijnlijk een mengsel van rooden wijn en malaga.

Voor de toegezegde medewerking zeggen wij dank.

Een boekje, zooals door u bedoeld, bestaat reeds. Bij het 35-jarig bestaan onzer Vereeniging heeft de toenmalige Secretaris-penningmeester, de heer E. J. ABRAHAMS, een werkje samengesteld (het z.g. roode boekje) getiteld: *De kwakzalversmiddelen, hunne inhoud en de gevaren die bij het gebruik dreigen*. Van dit boekje, dat bij toezending van f 1.25 aan den tegenwoordigen Secret.-penningm. den heer N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, Amsterdam verkrijgbaar is, zijn nog een gering getal exemplaren voorhanden.

De resultaten van de onderzoekingen, na dien tijd verricht, zijn telken jaren vermeld in het Maandblad van *December* van iederen jaargang.

J. de B. te A. Wij zullen uw artikel, in bijzaken eenigszins verkort, in het volgend Maandblad opnemen. Voor het Aprilno. was er geen ruimte voor.

VERBETERING.

Tot ons leedwezen is, aan het slot van de correspondentie in het vorig No., het adres van den redacteur toutief opgenomen. Dit moet zijn:

Groenburgwal 26, Amsterdam.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LJND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Apotheker L. Müller. — De Kukirol-fabriek.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Sargol. — De meneer op het tafeltje.

Ingezonden: Bedrogen?

Uit de Pers: Het specialité-vraagstuk voor den Volkenbond. — Minister Godart en de geheimmiddelmakerij. — Weigering van het inschrijven van het merk „Apotheker Boom”

Rechtszaken: Een kruidenverkooper. — Kruiden B. en W. — Een chiropractor.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mevr. M. Fokker-Kessler te Delft.

De Gezondheidscommissie te Tholen.

BERICHTEN.

Apotheker L. Müller. Omtrent dezen apotheker, thans voldoende bekend in zake *Pastoor Heumann's Nieuwe Geneeswijze*, meldt men ons:

Hoewel de heer MULLER als lid van het Dep. Amsterdam der Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie had bedankt — welk bedanken eerst ingaat met het volgend jaar — werd hij door het Departement als lid geroeyerd.

Op voorstel v. h. bestuur van het ziekenfonds A. Z. A. werd hij vervolgens door den Raad van Tucht van alle Ziekenfondsen in Amsterdam, met algemeene stemmen, als deelnemer in die fondsen ontslagen.

De Kukirol-fabriek. „Blijkens een bericht in de Deutsche bladen is het de onder „Geschäftsaufsicht” staande kukirol-fabriek gelukt de voor het aannemen van het voorgestelde accoord benodigde toestemming van de meerderheid van crediteuren te verkrijgen. De wettelijk voorgeschreven termijn voor het accoord is op 29 April vastgesteld, waarna het 14 dagen later van kracht wordt. Nadat de Kukirol-fabriek eenigen tijd geleden wederom in bescheiden omvang met haar propaganda begonnen is, is een belangrijke toeneming van de omzetten te constateeren.”

Aldus meldt *De Telegraaf*. Wij voegen er aan

toe, dat ook de reclame belangrijk is genomen; de advertenties van den laatsten tijd zijn nog grooter dan vroeger. Zoo is er onlangs een verschenen, dragende tot titel „*De Likdoorn Rockefeller*”. Wij begrijpen, dat het moeite moet kosten om o.a. een handje vol *soda* voor 40 ct. aan den man te brengen.

Mededeelingen van verschillenden aard

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

IV.

ANTIPHLOGISTINE.

Fabrikant: Kade-Denver Co. m. b. H., Berlin-Wilmersdorf.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Alumin. silicat. American. vapore praep., Glycerin. puriss. q. s. ad 1000 gr., Acid. borie. 1.0 gr., Acid. salicyl. 0.2 gr., Jodium 0.15 gr., Ol. aetherea q. s.

Reclame: Te gebruiken in plaats van Priessnitz-omslagen, lijnzaadpappen, enz.

De antiphlogistine is een pasta bereid uit 50 deelen waterhoudend aluminiumsilicaat (Bulus alba) en 44 deelen glycerine, met kleine hoeveelheden boorzuur en salicylzuur (waarschijnlijk in overeenstemming met het etiket 0.1 deel boorzuur en 0.02 deelen salicylzuur), gearomatiseerd met methylsalicylaat en vermoedelijk ook nog pepermuntolie. Jodium kon, in afwijking van de mededeeling op het etiket, niet worden aangetoond.

Oordeel: Een bruikbare pasta; wij wijzen er op dat de samenstelling afwijkt van de opgave, in zoover geen jodium aanwezig bleek te zijn.

HÄDENSEA.

Fabrikant: Hädensa, G. m. b. H., Berlijn-Lichterfelde.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Menthol, hydrargyrum, anthrasol, en argentum nitricum.

Reclame: Middel tegen aambeien.

Hädensa is een zalf, bereid met veel-waterhoudend wolvet als constituens, die aluin, anthrasol en kleine hoeveelheden eener kwikverbinding en menthol bevat.

Oordeel: In plaats van het aangegeven nitras argenticus is aluin aanwezig. Dit moet op zichzelf

worden afgekeurd, ook al zal het *therapeutisch* effect wellicht hetzelfde zijn. Er werd reeds meer-malen in deze Mededeelingen gewezen op dit nadeel der specialité's van wisselend in hun samenstelling te zijn.

Dr. VAN VLECK'S VOLLEDIGE ABSORBEERENDE AAMBEI-BEHANDELING.

Fabrikant: Dr. van Vleck Co., Ltd. Londen.

samenstelling volgens den fabrikant:

Plasma (zalf in tube): Extr. hamamelidis 2½%, Acid. Carbolie. 1%, menthol ¾%, gallae 2¾%, sulfur praecip. 3%, adeps lanae 90%.

Muco-food steekpillen: gluten 25%, ol. eucalypt. 1/50 grn., ol. theobrom. q. s.

Aambeipillen: Cascara grn. 1/2, podophylli resina grn. 1/20, aloinum 1/8 grn., ol. juniperi 1/20 grn., zinci phosph. grn. 1/20, ol. zingiberis 1/20 grn.

Reclame: Een geneesmiddel voor elken vorm van aambeien. Van de steekpillen wordt gezegd, dat ze voedend en versterkend zijn voor de endeldarm en dat hun voedende waarde in sterke mate de werking van de zalf ondersteunt.

Uitkomsten van het onderzoek:

Bij het onderzoek maakten de preparaten den indruk, dat zij inderdaad de door den fabrikant vermelde bestanddeelen inhouden. Verscheidene daarvan konden met zekerheid herkend worden. Voor enkelen was zulks niet mogelijk.

MIDDEL TEGEN GALSTEEN EN GRUIS VAN DEN PATIENT.

Het middel, dat aangewend werd, bleek te bestaan uit bladen van *Orthosiphon stamineus*.

Het gruis, dat de patient was kwijt geraakt, had niets met galsteen te maken. Het was van plantaardigen aard en bestond in hoofdzaak uit groepeerings van steencellen, waarvan de herkomst onbekend bleef.

PILLEN.

Door een somnambule voorgeschreven aan een patiënt met Hodgkin's ziekte.

De in talk en lycopodium gerolde pillen blijken staalpillen te zijn, waaraan kinabast, kamillen en rhabarberwortel toegevoegd zijn.

DRUPPELS.

Door een magnetiseur voorgeschreven tegen eenige kwalen die de betreffende patiënt zonder dit middel volgens den magnetiseur zou krijgen.

In de alcohol bevattende vloeistof konden geen andere bestanddeelen worden vastgesteld dan tinct. aurantiorum en een geringe hoeveelheid tinct. valerianae.

DRANKJE TEGEN EPILEPSIE.

(Afgegeven door den arts Andriessen en voorzien van het opschrift: Alb. v. d. Wilp, L. gast, 19. I. '25. Andriessen.)

Het drankje is een zeer zwak aftreksel van een emodinehoudende plantenstof, vermoedelijk frangulabast.

Oordeel: Een rechtstreeksche invloed op epilepsie is hiervan natuurlijk niet te verwachten.

TABLETTEN,

door een medicus aangewend bij epilepsie.

Deze tabletten blijken als werkzaam bestanddeel luminal te bevatten.

PILLEN,

door een „haarkijkster” voorgeschreven aan een patiënt met galstenen.

In de pillen werden aangetoond ijzer, kalium en zwavelzuur. Verder bleken ze te bevatten: rad. liquiritiae, cort. chinae en rhiz. zedoariae.

Oordeel: Overbodig.

Sargol.

„Het Nieuwe preparaat voor *mageren* „en zwakken” zoo luidt de naam van de roode tabletjes, die in den laatsten tijd aldus worden aanbevolen: „Sargol versterkt de constitutie van zwakke en ondervoede personen en doet lijders aan bleekzucht, bloedarmoede en nerveusiteit hun krachten volkomen herwinnen, terwijl het de spijsvertering bevordert.” Als vervaardiger wordt genoemd de *Sargol Co. Ltd. London* en als alleenverkooper voor Nederland **KUIPERS EN Co.** te Amsterdam.

Het is opmerkelijk hoe tegenwoordig de universele middelen tegen *magerheid* en *vetzucht* als uit den grond oprijzen — ons Maandblad getuigt ervan — zoodat het voor ons moeilijk wordt, dezen op den voet te volgen. Wij hebben dan ook *Sargol* voorloopig buiten beschouwing gelaten, temeer daar dit, als de meeste dier middelen, vrij duur is (een Sargolkuur kost f 9.—) en dus niet in de handen van het groote publiek komt.

Nu echter, in de laatste dagen, door groote, geïllustreerde annonces in de bladen, de aandacht op dit middel, als iets zeer bijzonders, wordt gevestigd, zijn wij wel genoodzaakt er eenige woorden aan te wijden.

De volgende samenstelling wordt door de vervaardigers opgegeven:

„FORMULA.

Hypophosphis Calcis	0.03
Hypophosphis Natricus	0.02
Hypophosphis Kalicus	0.02
Phosphos Zinci	„ 0.003
Excipiens	„ „ 0.13
Saccharum	„ „ 0.20
Taleum	„ „ 0.15
Carminum	„ „ 0.02”

Bij het onderzoek vonden de Heeren **KEULEMANS** en **LIEM** de *twee eerstgenoemde stoffen*, benevens *suiker*, *kleurstof* en sporen van *ijzer* en *koolzuur*. *Kalium*, *zink* en *phosphaten* werden *niet* aangetroffen

Resten dus, als werkzaam bestanddeel, eenige onderphosphorigzure verbindingen, die reeds lang, ook voor andere doeleinden, in de geneeskunde

gebruikt worden en waarvan niet gezegd mag worden, zooals in de bijgevoegde circulaire o.a. geschiedt:

„In vele opzichten de merkwaardigste ontdekking van dezen tijd. De sterk geconcentreerde voedingseigenschappen van dit preparaat zijn onovertroffen voor de behandeling van bloedarmoede, spijsverteringsstoornissen, zenuwzwakte en alle aandoeningen door zwakte veroorzaakt.

Zij die Sargol gebruiken, kunnen dit met volkomen vertrouwen doen, wetende dat dit het veiligste en meest betrouwbare geneesmiddel is, dat ooit door de wetenschap ontdekt is om zwakke mannen en vrouwen weer sterk te maken, om nieuwe levenskracht en energie te scheppen, om het lichaam weer gezond en stevig te maken en om bloedarmoede, zenuwachtigheid, krachteloosheid, slechte spijsvertering en alle dergelijke kwalen te boven te komen. Hoewel dit eene betrekkelijk nieuwe ontdekking is, heeft Sargol den publieken toets reeds eenige jaren doorstaan. Het heeft ontegenzeggelijk zijn proeftijd doorgeemaakt, en wordt nu als een vaststaand geneesmiddel erkend. De buitengewone versterkende en opwekkende eigenschappen van dit middel stellen het verre boven alle andere preparaten en patentvoesels.”

Meer willen wij er niet van zeggen; men oordeele zelf.

De meneer op het tafeltje.

Vlak bij een menschenkluwen, ineengewikkeld door een sigarettenkoopman, draagt fluks hij zijn tafeltje aan, wacht nog even, 't moet juist het gunstige moment zijn, wanneer de ander even de publieke belangstelling laat varen, dan... hij staat reeds op zijn tafel, luidt weerklinkt boven de hoofden zijn stem. Tot nog toe niet opgemerkt, nu ziet men de nieuwgekome staan, hij lijkt een student, haast een geleerde, in zijn aristocratisch zwart pak; nieuwmodisch en geheel afwijkend, van het gewone type van den koopman. Toch... hij heeft gemeen met hem: zijn standplaats, op een door schragen opgehouden stel planken op het marktterrein, waar volk is, slachtoffers, zoo zegt hij zelf, zijn.

En hij steekt van wal; door rede moet hij overdonderen, en daar hij de gave van het woord bezit, gebruikt... misbruikt... hij die ten volle. Hij moet spreken, lang en veel, maar... inhoud, zoo weet hij, dat doet er minder toe. En zijn ontwikkeling komt hem te hulp. Volgens het oude recept, niet met de deur in huis vallen, begint hij uit te wijden, praat na een groote omhaal van woorden, over de politiek, over de ellende der tegenwoordige arbeiders, over den watersnood, enz. En het publiek, de massa, hangt aan zijn lippen, voelt hoe „waar” zijn woorden zijn, ofschoon een enkele lacht om al die aaneengelijmde wartaal, louter woorden, zonder inhoud... doch slechts voor hem, die verder heeft gezien. Tot de kern van het betoog tenslotte wordt bereikt, gescholden kan worden op dokters, apothekers, „die het publiek, u, goede menschen, bedriegen. De dokters, gij gaat er heen, wanneer ge in nood zit, ge wordt gepakt met 30—40 in een wachtkamer of kamertje, waar ge den goeden raad leest: Houdt uw hand voor den mond, als ge niest, of „Laat licht en lucht uw woning binnenkomen”, maar hier geldt dat niet, met plezier laat men u in een onverwarmd vertrek, potdicht,

bij elkaar zitten met uw zieke lichamen. En bij tientallen tegelijk wordt ge binnengeropen, opdat de dokter meer verdienen kan. Hij schrijft u een „recept”, in een taal, die gij niet machtig zijt, gij gaat naar zijn handlanger in de apotheek, die u met het nuchterste gezicht zijn waren verkoopt, alsof geen vuiltje aan de lucht was.”

En hij noemt namen, wat is overtuigender, van firma's. waarover men hem kwam consulteren en wat bleek? De fleschjes, zoo duur betaald en zoo aanbevolen door de dokters in de advertenties in Uw krant, uw dagblad, bevatten niets dan waardeloozen rommel. „De doktershandteekeningen, die men overal bijziet, och, zij zijn evengoed te koop als elk ander groot artikel”. En hij gaat door met schelden op alle andere kwakzalversmiddelen, op abdijsiroop vooral, „want weet, de heer **AKKER**, de man, die het middel had voor asthma, verkoudheid, toring, borstaandoening, hij is zelf gestorven aan de asthma!” Zooiets slaat in. Algemeen gegrinnik van het publiek, dat instemmend mompelt: „Hij heeft gelijk — 't Is zoo!”

„Toen ik het dan ook onderzocht, wat bleek het te bevatten, niets dan lucht en water” en om nog meer te worden vertrouwd: vervalt hij in hetzelfde „euvel der dokters” — noemt hij eenige geleerde namen, waarvan het publiek toch niets verstaat. Dat maakt een indruk, nu komt hij tot zijn eigen middelen, die hij op alle markten heeft verkocht. „Staat hier soms iemand bij, die in Arnhem wat bij mij heeft gekocht, daar kom ik elke week, hier ben ik voor het eerst. Ja, u? Was u tevreden?”

„Ja, zegt die meneer, (hoewel hij alleen de beweging van het zoogenaamd verlegen gezicht weet te ontcijferen.)

„Maak me beschaamd, indien het niet zoo was, indien het u niet geholpen heeft, wanneer dat het geval zou kunnen zijn — zelfs het beste faalt wel eens — dan sta ik borg, kom bij mij en u krijgt het volle geld terug. Dit zijn mijn kiespijnpoeders, dat de hoofdpijnpoeders, de maagpoeders — voor alle maagkwalen, behalve maagzweren en maagkanker, — dit is voor de ekster-oogen, gebruiksaanwijzing is erbij, waarop mijn volle naam en adres (van de Gracht, Sumatrastraat 20, Amsterdam). En vervolgens, dames en heeren, dank ik u voor de belangstelling en begin ik met het uitreiken mijner preparaten, voorziet u bijtijds, dringen behoeft niet, maar de voorraad is beperkt.”

En ieder dringt naar het tafeltje, waar het begeerde uit een koffer kan worden gehaald, nadat het noodige geld op de planken klinkt. „Voor ekster-oogen?” zoo gaat het, „ik voor verkoudheid”, dat heeft ie natuurlijk ook wel, hoewel het niet is aangegeven, „zie je wel”, voor maagkanker helpt het niet,” hoort men aan den anderen kant. En men verwondert er zich over, dat er nog zooveel lijders op straat loopen, ja, men vraagt zich in twijfel af: Zijn er dan geen gezonde menschen meer? „Voor een flesch jenever betaal je meer, laat die voor eenmaal, dit kan je redden.” Waarom, zoo vraagt u, gaat hij niet naar de apothekers met zijn middel, maar dan zal ik u zeggen, ik heb het geprobeerd, de heeren vroegen slechts, wat kan ik er mee verdienen, waarop ik zei, nou zoo'n 10% van den verkoopprijs. Ze trokken minachtend hun schouders op, vroegen of ik gek was te denken, dat ze daarvoor

naar voren zouden loopen. „Mijn poeders helpen overal voor,” nu verspreekt hij zich, eerst had hij voor elke kwaal wat aparts, nu wordt het al door het succes van de om hem dringende, menigte: „Voor asthma, keelaandoening, verkoudheid, ziekten der nieren.”

Ondanks de spottende gezichten van velen in het eerst, wordt veel gekocht, ieder neemt het zijne. Maar een paar meisjes, die toevallig een blik op de tafel slaan, roepen tegen elkaar: „O, een kwakzalver,” en daarmee zeggen ze veel. „Zie zoo, we gaan weer naar Amsterdam”, mompelt meneer, vol voldoening op zijn guldens neerkijkend.

Maar ook velen trekken vol verwachting van al 't verworven kostbare naar huis.

De manier, waarop dit heer te werk gaat, verdient van kwakzalverskant bekeken alle bewondering. Minutenlang vlot te spreken en niets te zeggen, alle politieke partijen een duw te geven en ze tevens weer op te helpen, gerust, het is niet ieder gegeven zooveel woordenpraal aaneen te schakelen, zij het zonder verband. En wat waarborgt zekerder succes bij het groote publiek, dan het zwartmaken van anderen, gevestigde doktoren en apothekers, die door het publiek niet altijd begrepen kunnen worden. Uit een dergelijk optreden valt veel voor onze actie te leeren.

Hoewel het misschien bij den man gaat om het zure broodje, niemand is bij zulke practijken gebaat, behalve de kwakzalver zelf. Het verdient dan ook alleszins aanbeveling dit heerschap bijzonder in de gaten te houden, want zijn „vak” is: oplichterij.

J. de B.

INGEZONDEN.

Bedrogen?

Het valt niet te ontkennen, dat, ondanks de vele degelijke argumenten, door bevoegden ingebracht tegen kwakzalvers, kwakzalversmiddelen en kwakzalverspractijken, het publiek telkens opnieuw heel duidelijk er de voorkeur aan geeft bedrogen te worden. Ik wil niet ontkennen dat de oorzaak altijd onwetendheid is. Ook wel eens het ten einde raad zijn.

Maar ook dan is toch ook vaak een oppervlakkig maar objectief oordeel voldoende, om de misleiding te doorzien.

Merkwaardig is in dit opzicht volgend geval:

Mevr. X. \pm 30 jaar, klaagt sinds haar 14e jaar over pollakiurie. In de anamnese opmerkswaard een doorstane, ongecompliceerde roodvonk en als kind de mazelen.

Verder zijn er absoluut geen verschijnselen te constateeren. De pollakiurie is van dien aard dat het zich van huisbegeven voor wandeling of visite bezwaarlijk gaat.

Zij heeft bevoegde geneeskundige behandeling ingeroepen doch zonder resultaat. De sphincter vesicae bleef paretisch met de daaraan verbonden onaangename gevolgen.

Op aandringen van haar omgeving ging zij tenslotte om raad bij eenen J. BARNHARD Nieuwland 5b Rotterdam.

Deze constateerde, na haar onderzocht te hebben, dat haar vader tamelijk zwaar was en voor \pm 8 jaar rheumatiek gehad had, hetwelk in verband stond met haar kwaal.

Op zijn minst genomen is dit toch wel eenigs-

zins twijfelachtig. Immers zij had toen reeds den leeftijd van \pm 20 jaar.

Verder was de oorzaak voor deze paretische sphincter een „hereditaire belasting der minderwaardige bloedsamenstelling.”

Ten slotte was zij voor 't eerst sedert \pm 1 maand gravida, een toestand die „deze storing juist ten goede komt.”

Deze diagnose was aanleiding tot de volgende behandeling:

Allereerst werd voorgeschreven 2 \times daags een wrijfzitbad waarvan het eerste met „fichtennadeln, het 2e met „niets” erin.

De „Fichtennadeln” waren, volgens het onderzoek van den heer N. KEULEMANS, verwerkt in een preparaat Silvanol genaamd, bestaande uit Bicarb. natricus, Magn. carbonaat, vluchtige olie, volgens den reuk dennennaaldenolie en fluoresceïne.

Deze was in zulke hoeveelheid voorhanden, dat een weinig van de stof een geheel bad zal kleuren en doen fluoresceeren. Zou dit geneeskrachtige werking hebben, of de verbeelding prikkelen?

Dan wordt ook nog aangeraden Balsem de Maltha een dubbel natronsamenstelling, om het bloed te normaliseeren. De daarbij gevoegde vrij uitvoerige gebruiksaanwijzing zal sterk bijdragen de waardeering van het middel te verhoogden.

Ten derde werd met het oog op de voeding een voedingszout z.g. duplexzout aangeprezen (en natuurlijk ook verkocht) waarin gevonden is: Natr. bicarbonaat, natr. sulfaat, natrium chloride, phosphaat, calcium, magnesium, ijzer- en mangaanverbinding. De Fe en Mn-verbinding was niet oplosbaar in water, wel in warm sterk zoutzuur. Het Fe en Mn zal dus wel niet in 't lichaam geresorbeerd worden en dus totaal onwerkzaam zijn.

Verder werd aangeraden krachtsoep van „versch geslachtte borstbeenderen” waarbij dan wat duplexzout gevoegd werd. Ook was zeer goed 2 kopjes bouillon getrokken van schapenvleesch waardoor 1 ei terdege geklutst. Ook duif, kip, kalfs- en lamsbout was aan te bevelen.

Breder kan ik op deze „therapie” niet ingaan. De suggestieve wijze van voorschrijven treedt overal duidelijk naar voren.

Zoo b.v. wordt aangeraden voor het slapen gaan een lepeltje poeder van agrimoni (herba agrimoniac eupatoriae), een oud volksmiddel leverkruid genaamd, op een glaasje Bordeauxwijn. En dan zegt hij verder: Zoo spoedig het veelvuldig urineeren opgeheven is, de gedachte wordt dus opgedrongen, dat de kwaal wel spoedig beter zal zijn, gebruike men in plaats van Bordeauxwijn met poeder, een kopje Kamille thee.

Ten slotte legt hij den hand op den schouder en zegt:

„Op bovenstaande wijze kan men gewoonlijk zonder vrees het groote gebeuren tegemoet zien.”

Zoo brengt hij weer listiglijk de graviditeit ter sprake en wekt zoo vertrouwen voor de toekomst en in zijn hulp.

De man laat zich ook goed betalen want 'n visite aan huis kost f 40.— en de opgezonden middelen \pm f 12—f 13.

Kwaad deed de behandeling niet. Resultaat nihil.

Van nabij kon ik echter constateeren wat er

overschiet van zulke als boven omschreven practijken, als ze voor den vierschaar van wetenschap en eerlijkheid gedaagd worden.

Is Mevrouw X. bedrogen?

Utrecht.

C. P. E.

UIT DE PERS.

Het specialitévraagstuk voor den Volkenbond.

Bij eene conferentie, die in de hygiënische sectie van den Volkenbond werd gehouden, verdienen de woorden van den beroemden pharmacoloog Prof. Dr. POULSSON de aandacht van allen, voor wie het ideeële beginsel der geneeskunde hooger staat dan de zucht, om het geneesmiddelterrein tot een dankbaar gebied van financiële exploitatie te maken.

Hij wees op de groote veranderingen der laatste 50 jaren, waarin synthetische stoffen in de plaats kwamen van plantaardige geneesmiddelen, anorganische zouten en enkele alkaloïden. De groote fabrieken namen een steeds toenemende betekenisvolle rol in bij de geneesmiddelvoorziening en zij beschikken dikwijls over meer materiele hulpmiddelen, meer wetenschappelijke krachten dan de universiteitslaboratoria.

Maar deze ontwikkeling heeft hare schaduwzijden, want naast de reëel werkende fabrieken is er een overwegend aantal fabriekjes ontstaan, wier doel slechts is, om te oogsten, wat anderen gezaaid hebben.

Bekende goede geneesmiddelen ondergaan eene onbeduidende chemische verandering en worden als waardevolle uitvindingen gelanceerd. Andere worden gemengd met een plantenextract of een andere stof, waardoor het onderzoek wordt bemoeilijkt en krijgen een nieuwen naam; men maakt er tabletten van en de prijs wordt enorm verhoogd, zooals b.v. geschied is bij phenolphthaleïne, dat als purgeen, laxine, enz. tegen abnormaal hooge prijzen door de industrie wordt afgeleverd.

Phantasienamen, zooals diabetine, antisclerosine, worden voortdurend uitgedacht en de patiënt krijgt den indruk, dat hij niet meer naar den arts behoeft te gaan, wanneer hij voor zijn nieren nefritine, voor zijn lever hepatine, voor zijn hart cordiet kan gebruiken. Sterkwerkende middelen worden onder onschuldige namen verkocht. Wanneer men aan een mengsel van chloralhydraat en Cannabis indica een weinig broomzout toevoegt en het dan bromidia noemt, heeft zulk een artikel een zeer onschuldig kleed aange trokken. Nog ernstiger is het, dat als „antimorphine” een praeparaat in den handel werd gebracht, dat uit eene 2 pCt. oplossing van morphine bestond.

De reclame is een van de werkzaamste hulpmiddelen, om dit geneesmiddelmisbruik te bevorderen. Volgens CLARK werd er in 1923 in Engeland 2 millioen pond sterling voor geneesmiddelreclame uitgegeven.

De artsenijmiddelenindustrie is volgens POULSSON een met onkruid doorwoekerde akker, een organisme, door de schadelijkste parasieten aangetast.

Een grondige schoonmaak is noodig en in die richting verdient het werk van den Council on Chemistry and Pharmacy van de American Medical Association alleszins navolging. In Nederland doet het Rijks-Instituut voor Pharmacotherapeutisch Onderzoek verdienstelijk werk. In Duitschland bestaan plannen voor eene Arznei-

middel-prufungsstelle; in Engeland heeft CLARK in *The Lancet* aangedrongen op controle.

De leden der conferentie hebben de wenschelijkheid erkend, om door internationale middelen tegen bovenbedoeld misbruik te waken en de hoop uitgesproken, dat de hygiënische commissie uit den Volkenbond de middelen zou aangeven, om dit streven te ordenen en te centraliseeren.

(*Schweiz. Ap. Ztg.* 1926—154, *Pharm. Ztg.* 1926, No. 22. Door *Pharm. Weekbl.* No. 16).

Minister Godart en de geheimmiddelkramerij.

De Fransche Minister van Gezondheid, JULES GODART, heeft tot de pers den volgenden gedenkwaardigen brief gericht:

„Vele gegronde klachten worden geuit, over „het misbruiken van zieken door ondernemingen, „die de openbare aandacht trekken, door bedriegelijke mededeelingen in couranten, tijdschriften, toezendingen per post, enz. Ik verzoek de pers het opnemen van advertenties op „geneeskundig gebied afhankelijk te stellen van „twee voorwaarden:

1. „Dat de inhoud bescheiden gesteld is en dat het woord „Genezing” er niet in voorkomt; geen eerlijk arts of nauwgezet geleerde kan beweren, dat hij kan genezen. Het woord „Genezing” is een onbeschaamde bewering, een bedrieglijke belofte, die wijst op een poging tot oplichting.

2. Dat geen dergelijke advertentie worde opgenomen onder een pseudonym of als uitgaande van een denkbeeldige wetenschappelijke instelling, een „academie” of „institut”. De wet is hieromtrent zeer beslist. Wie geneeskundige diensten aanbiedt, moet dit doen onder zijn eigen naam en met eigen verantwoordelijkheid en eer voor zijn beweringen instaan.”

(*Journ. Am. med. Ass.*)

(Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde 7de Jr. I-10)

Misbruik van den titel „apotheker”. Weigering van het inschrijven van het merk „Apotheker Boom”. De Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de navolgende beslissing gegeven in de zaak van den Officier van Justitie te 's-Gravenhage.

Verzoeker, tegen: de Handelsvennootschap onder de firma A. M. BOOM, Eerste Ned. fabriek van Patentmedicijnen, gevestigd te Arnhem.

Gerequesteerde, niet verschenen;

De Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Derde Kamer; Herzien de vordering van den Officier van Justitie te 's-Gravenhage tot vernietiging van de inschrijving onder no. 50420 in de Registers van het Bureau voor den Industrielen Eigendom ten name van de handelsvennootschap onder de firma A. M. BOOM, Eerste Ned. Fabriek van Patentmedicijnen te Arnhem van het merk „Apotheker Boom” voor de waar: verpakte geneesmiddelen als aambeienzalf, asthmasigaretten, asthmapoeder, hoestpillen, hoestsiroop, hoofdpijnpastilles, Kiné koortsdroppen, laxerpillen, maagpoeder, staalpastilles; Gezien het tegenverzoekschrift van J. A. BOOM Azn., te Arnhem, zeggende te handelen onder de firma A. M. BOOM;

Gehoord de toelichting van de vordering door den Substituut-Officier van Justitie Mr. E. F. ENGER, zijnde de gerequesteerde, hoewel be-

hoorlijk opgeroepen, niet verschenen; Overwegende, dat de rechtbank met den Officier van Justitie van oordeel is, dat het ingeschreven merk een woord bevat, waardoor het gebruik van het merk in strijd is met de openbare orde; Overwegende, dat toch het woord „Apotheker”, gebruikt in een merk ter onderscheiding van geneesmiddelen, de voorstelling wekt, dat de geneesmiddelen van een apotheker afkomstig zijn en door een apotheker samengesteld; Overwegende, dat daarom het gebruik van de woorden „apotheker Boom” misleidend zal zijn, wanneer de geneesmiddelen niet door een apotheker BOOM zijn vervaardigd;

Overwegende, dat op grond van deze mogelijkheid van misleiding het gebruik van een merk „Apotheker Boom” voor geneesmiddelen in strijd met de openbare orde moet worden geacht;

Beschikkende:

Wijst de vordering toe;

Verklaart nietig de inschrijving in de Registers van het Bureau voor den Industrielen Eigendom onder no. 50420 van het merk „Apotheker Boom” ten name van de handelsvennootschap onder de firma A. M. BOOM, Eerste Ned. fabriek van Patentmedicijnen, gevestigd te Arnhem.

(*Pharm. Weekbl.*)

RECHTSZAKEN.

Een kruidenverkooper.

In een zaak van den niet verschenen P. P., 80 jaar, die door den kantonrechter aldaar was veroordeeld wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde — hij had een affreksel van kruiden verkocht tegen gebrek aan eetlust voor f 1.75 — tot f 75 boete, subs. 20 dagen hechtenis, van welk vonnis beklagde en de ambtenaar van het O. M. beiden in hooger beroep waren gegaan, heeft het O. M. bij de Rechtbank te Rotterdam, na het hooren van een juffrouw uit Rozenburg, die door de kruiden haar eetlust had teruggekregen, bevestiging van het vonnis geëischt, met uitzondering van de straf, die het wenschte bepaald te zien op f 25 boete, subs. 25 dagen hechtenis.

De rechtbank heeft het vonnis vernietigd en beklagde vrijgesproken.

Kruiden B. en W.

Voor de rechtbank te Rotterdam heeft in hooger beroep terecht gestaan de 27-jarige koopman J. G. O., door den kantonrechter veroordeeld wegens overtreding van art. 436 van het Wetboek van Strafrecht — het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde — tot f 200 boete subs. 60 dagen hechtenis.

Verdachte was bij een jongen, die buikpijn had, geroepen en had den jongen alleen opgenomen, niet over het lichaam gestreken. De moeder had hij geraden een flesch B. en W. te halen, en daarvan in te geven. In die B. en W. zitten kruiden, welke wil beklagde niet zeggen. De menschen hadden hem f 3.— betaald uit zich zelf en de flesch kostte f 1.—. Verdachte is geen magnetiseur meer, hij levert zijn kruidendranken aan verschillende winkeliers.

Als getuigen worden gehoord L. Luyten en K. v. d. Jagt, de vader en moeder van den door verdachte behandelenden jongen. De jongen was door verdachte opgenomen en over den rug

gestreken. Daarna had verdachte een flesch B. en W. voorgeschreven.

De jongen heeft op het oogenblik geen pijn meer.

Het O. M. eischte bevestiging van het vonnis.

De rechtbank heeft het vonnis bevestigd met uitzondering van de straf, die werd bepaald op f 20, subs. 4 dagen hechtenis.

De chiropractor voor de rechtbank.

Daarna heeft in hooger beroep terecht gestaan de 26-jarige chiropractor J. H. S., door den kantonrechter vrijgesproken van een hem ten laste gelegde overtreding van art. 436 Wetboek van Strafrecht, het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Beklaagde behandelde de menschen 3 maal per week voor f 2.50. Daarvoor gaf hij telkens den chiropractischen duw. Er waren twee getuigen gedagvaard, waarvan de eerste een abces aan het onderlijf had gehad. Alleen deze getuige was verschenen. Deze was zelf naar S. toegegaan en had dien alles van zijn ziekte verteld. S. had hem betast langs de ruggegraat, een afwijking gevonden en toen gezegd wel te vertrouwen hem te kunnen genezen. Getuige voelt dat hij onder deze behandeling vooruitgaat. Hij krijgt elken keer drie duwen.

Het O. M. achtte het vonnis onjuist gewezen. Het betasten in de dagvaarding genoemd, omvat naar sprekers meening ook den duw. Het O. M. ging de overwegingen van het vrijsprekende vonnis van den kantonrechter na en voegde daaraan toe, dat het aan een Amerikaanschen bul als door dezen verdachte geproduceerd, geen waarde hecht. De chiropractic bewijst wel te stammen uit het oude land van de Indianen, de duw lijkt naar de beschrijvingen te oordeelen wel op een knoek out. Eisch f 100 boete subs. 30 dagen hechtenis.

De rechtbank heeft het vonnis vernietigd en opnieuw rechtdoende, bekl. veroordeeld tot f 20 boete subs. 4 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

H. C. S. te N. H. Is het door u bedoelde boek soms *Bilz' Natuurgeneeswijze?* Zoo ja, dan brengen wij in herinnering, dat wij nog kort geleden, in de Maandbladen van Sept. en Nov. 1924 tegen die colportage gewaarschuwd hebben.

Den naam en woonplaats van den magnetiseur en kruidkundige konden wij niet lezen.

L. A. R. te G. De *Kalzan-tabletten* zijn ons bekend, wat wel te begrijpen is omdat deze, onophoudelijk, met opsomming van allerlei kwalen, geadvertiseerd worden op een wijze, die veel heeft van kwakzalverij.

Dat wij intusschen huiverig zijn, die tabletten als zoodanig te beschouwen vindt zijn grond daarin, dat tegenwoordig, van medische zijde meer-malen gewicht wordt gehecht aan therapeutische kalkbehandeling, zoodat misschien in *sommige gevallen* de tabletten nuttig effect kunnen sorteerden. „In sommige gevallen” want talrijk zijn de omstandigheden, waarbij het gebruik van kalk *contra-indiceerd* is, zoodat het vooraf inwinnen van *medischen raad* bepaald noodzakelijk is.

Mevr. F. K. te D. Het haarwater *Mehemed Ali* is door den heer N. KEULEMANS onderzocht en *deze flacon* bleek te bevatten: *zwavel en azijnzuur lood*, dus tot de *gevaarlijke* haarwaters te behooren.

Wij zeggen „deze flacon”, omdat een andere, te Amsterdam vanwege den keuringsdienst van waren onderzocht, *loodvrij* was. Het gaat er net mede als b.v. met de Zwitsersche pillen. Deze bevatten in 't algemeen *aloë*. Waar de vrije verkoop van deze stof verboden was, o.a. in Oostenrijk, werd zij er eenvoudig uitgelaten. Dit zegt geneeg.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MeJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Seer-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

IN HOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Jaarverslag over 1925. — Rekening en Verantwoording over 1925.

Hoofdartikel: De wijze waarop wij den strijd voeren Berichten: Mr. J. L. F. Böthlingk † — Contrôle op advertenties voor specialités.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmacotherapieutisch onderzoek. — Buddinhe tegen suikerziekte. — Een volksdichter over kwakzalverij. — Revalenta Arabica.

Rechtsszaken: Kwestie tusschen twee fabrikan-ten. — Drie onbevoegden. Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur

Verslag over het jaar 1925.

Zoals uit bijgaande rekening en verantwoording blijkt wordt de financieele toestand onzer Vereeniging gunstiger; de inkomsten overtroffen de uitgaven met f 208.67, zoodat het nadeelige saldo weer verminderde en nu f 367.70 bedraagt.

In de ledenvergadering werd besloten voor het jaar 1926 de contributie te bepalen op f 4 met het doel het nadeelig saldo weg te werken om daarna, met wat ruimer kas, ook weer meer actief te kunnen optreden en uitgestelde maatregelen te kunnen uitvoeren.

In 1925 werden 24 kwakzalversmiddelen onderzocht en in het Maandblad gesignaleerd, terwijl ook de resultaten van het onderzoek van het Rijks Instituut voor Pharmacotherapieutisch onderzoek werden gepubliceerd.

Het wetontwerp op de aanprijzing van geneesmiddelen tegen ziekte kwam nog niet in behandeling bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal; toch kon het bestuur in deze reeds meermalen werkzaam zijn o.a. werd het Juni-nummer, waarin de voorzitter ons standpunt uiteenzet en de wet beoordeelt, ruim verspreid.

In zake Kwakzalvers-annonces in de wagens der gemeente-tram te Amsterdam werden eenige malen — tot nu toe vruchteloos — aan de autoriteiten adressen verzonden.

Vele malen werden door den redacteur en door ondergeteekende adviezen verstrekt aan personen, die het een of ander kwakzalversmiddel wilden gaan gebruiken — de invloed van het werk onzer Vereeniging is ook daardoor zeer groot.

Het ledental nam toe met 40; uitbreiding blijft nog steeds gewenscht.

De secretaris-penningmeester,
N. KEULEMANS.

Rekening en Verantwoording over het jaar 1925

ONTVANGSTEN.	
Contributie leden	/ 2434.13
Maatschij. v. Geneeskunde	50.—
afdeelingen- en departementen van Pharmacie	25.—
Mij. v. Geneesk. en Pharmacie	170.50
Abonnementen	444.85
Verkoop „de Kwakzalversmiddelen”	6.01
Rente	2.15
Extra Giften	27.—
	<hr/>
	/ 3159.64
Het nadeelig saldo bedroeg op 31 Dec. '24	/ 576.37
Het voordeel	/ 208.67
	<hr/>
	Blijft een nadeelig saldo van / 367.70

UITGAVEN.	
Redacteur	/ 600.—
Onkosten Redactie	64.87
Secretaris-penningmeester	400.—
Onkosten secretaris	30.94
Contributie Groene Kruis	15.—
Congres Openb. Gezondheidsregeling	7.10
Aankoop kwakzalversmiddelen	30.85
Onderzoek	145.—
Bijdragen Maandblad	14.30
Inningskosten v. Contributies en Abonnementen	138.76
Drukken en verzenden van het Maandblad	1446.30
Kosten Bestuursvergadering	33.80
Lantaarnplaatjes	24.25
	<hr/>
	/ 2950.97
Voordeelig saldo 1925	/ 208.67
	<hr/>
	/ 3159.64

Nagezien en accoord bevonden.
(w. g.) Dr. C. HJLMANS.
(w. g.) P. VAN DER WIELEN.
Amsterdam, 20 Mei 1926.

De Secretaris-Penningmeester,
N. KEULEMANS.
Gezien het Dagelijksch Bestuur.
(w. g.) Mr. P. W. DE KONING, Voorzitter.
(w. g.) Mr. A. LIND, Vice-Voorzitter.

Nieuwe leden.

Mej. L. Bartels, Utrecht.
W. F. de Priester, Arts, Nieuwesthuis-Heenvliet.
Wester Muziekschool, Rotterdam.

De wijze waarop wij den strijd voeren.

Zoo nu en dan ontvangen wij van welwillende zijde — en ook soms van een kant die ons minder goedgezind is — opmerkingen over onze wijze van optreden bij de bestrijding van de kwakzalverij in ons blad. De opmerkingen van de eerste categorie van personen — en op die alleen willen wij acht slaan — laten zich in 't kort aldus samenvatten. Het Maandblad moest volstaan met van de onderscheidende kwakzalversmiddelen de samenstelling op te geven en daardoor aan te toonen, dat die middelen niet de geneeskragtige werking kunnen uitoefenen, die er van wordt be- loofd. Het was dan onnoodig telkens te wijzen op het bedrog, dat er met die middelen wordt ge- pleegd en het aandeel dat de verkoopers in dat bedrog hebben, zoodat tegen de kwakzalversmid- delen in hoofdzaak en niet tegen de kwakzalvers werd gewaarschuwd.

Ons antwoord op die opmerkingen, dankbaar aanvaard, moet eenigszins uitvoerig zijn. Hoe gaarne zouden wij onze taak in de aangegeven

richting opvatten; hoe aangenaam zou het ons zijn, wanneer wij niet gedurig op het schande- lijkst bedrog in alle kleuren en geuren de aan- dacht moesten vestigen en telkens personen aan de kaak moesten stellen en hoe licht zou ons het werk vallen, wanneer wij niet meermalen bij het schrijven van elken regel angstvallig moesten nagaan, of wij ook gevaar loopen met den straf- rechter kennis te maken. Maar wij moegen dien weg niet opgaan, omdat bij ons de overtuiging vast staat, dat op die wijze ons doel, bestrij- ding van de kwakzalverij in 't alge- meen belang, niet zou worden bereikt.

Ja, „waren alle menschen wijs”, dan zou de zaak vrij wat gemakkelijker gaan, dan zouden misschien onze Vereeniging en ons blad onnoo- dig zijn, maar zóó ver is het nog niet.

De personen, die baat zoeken bij de kwakzal- vers en hune middelen, zijn in twee soorten te splitsen. De eene is die der lichtgeloovigen, die nog steeds heil zien in alles wat met den sluier van het geheimzinnige is omgeven en meer ver- trouwen stellen in den raad van een schaapherder dan in dien van een deskundige. Tot de andere behooren zij, die bij ongesteldheden, vooral als ze wat lang duren, buiten den dokter om, hulp- zoeken waar die maar wordt aangeboden of die,

vóórdat zij geneeskundigen raad inroepen, op eigen gezag of op raad van vrienden en kennissen de middelen probeeren, die onophoudelijk in de couranten als zoo bijzonder onovertreffelijk worden aanbevolen; 't is altijd te beproeven, zegt men. Wij vleien ons niet, dat wij de eerste categorie zullen bekeeren; wij mogen soms een enkel zieltje afvallig maken... groot zal onze oogst niet zijn.

Anders is het met de tweede categorie, bij wie kortzichtigheid, onwetendheid en onverschilligheid een hoofdrol spelen. De personen, in deze categorie thuis behoorende, trachten wij de oogen te openen; hen zoeken wij omtrent den aard en de hoedanigheid der middelen in te lichten en te overtuigen, dat het niet aangaat het hoogste goed, de gezondheid, onverschillig te behandelen en aan de handen van den eersten den besten onkundigen over te geven.

Maar de vijand aan wiens macht wij hen willen ontrukken is sterk en slim. Onophoudelijk wordt het publiek bewerkt; met opoffering van veel geld (dat waarlijk niet uit menschlievendheid wordt besteed) worden door middel van advertenties, brochures — met tal van „attesten” — de wonderen van het middel hemelhoog geprezen, wordt de onfeilbaarheid als een waarheid verkondigd en genezing verzekerd, zelfs daar, waar alle middelen faalden. Dit gebeurt niet zonder invloed uit te oefenen; ieder weet het, de kwakzalverijen worden gebruikt en de kwakzalvers worden rijk en kunnen met nog meer krachtsontwikkeling aan 't werk gaan.

Zóó staan de zaken: dit kan niemand ontkennen, die een blik om zich heen heeft geslagen. Meent men nu werkelijk, dat men daarin verandering kan brengen door de opsomming van een paar Nederlandsche of Latijnsche namen (in geen van beide talen aan het groote publiek bekend) als uitmakende de bestanddeelen van dit of dat middel, onder bijvoeging, dat die bestanddeelen onmogelijk de genezing kunnen teweegbrengen, die er van wordt beloofd?

Waarlijk niet; met geleerde betoogen zou men het kwaad niet verhelpen; men moet op andere wijze het publiek trachten te overtuigen, dat hier inderdaad van een kwaad sprake is. Waar wij, door ernstig onderzoek, tot de overtuiging geraken, dat bij de kwakzalverijen, die wij behandelen, bedrog in het spel is, daar kunnen wij van onze waarschuwing heil verwachten, wanneer wij het publiek dat bedrog duidelijk maken. Meer dan dat; door de taak die wij op ons hebben genomen is het onze plicht dat bedrog bloot te leggen; bewijzen aan te voeren, dat de handelingen der kwakzalvers enkel en alleen ten doel hebben zich te verrijken ten koste van hunne lijdende natuurgenoeten en dat, wat er van die middelen wordt medegedeeld, teneinde ze ingang te doen vinden, den toets van eene eerlijke beschouwing niet kan doorstaan. Met andere woorden: het ligt op onzen weg het publiek de overtuiging te schenken, dat de meeste kwakzalverijen met leugens worden aangeprezen, leugens, die ten doel hebben, de arme zieken te bewegen veel geld te besteden voor middelen, die bijna altijd waardeloos, dikwerf nog bovendien gevaarlijk voor de gezondheid zijn.

Maar daarbij kunnen wij de kwakzalvers zelve niet altijd van hunne middelen afscheiden. Waar zij zich zelf in hunne aanbevelingen op den voor-

grond stellen, waar zij daarbij door valsche voorspiegelingen omtrent hun hoedanigheid of door het gebruik maken van valsche titels of betrekkingen trachten een (onverdiend) vertrouwen op hunne bekwaamheid op te wekken, daar dienen deze hunne handelingen, in het licht der waarheid beschouwd, ons als bewijsmateriaal dat het publiek wordt bedrogen.

En eerst wanneer men dat inziet, wanneer bij de zieken en hunne omgeving de overtuiging wordt gevestigd, dat zij, zonder dat op hun belang wordt gelet, alleen ten bate van de kwakzalvers worden geëxploiteerd, wanneer zij verder zien, dat en hun gezondheid en hun beurs door het gebruik van kwakzalversmiddelen ernstig worden bedreigd, dan zullen zij misschien aan onze waarschuwingen gehoor verleen.

Wij moeten derhalve op den ingeslagen weg blijven voortgaan, al is 't ook geen aangename taak steeds op valsheid en bedrog met name te moeten wijzen.

BERICHTEN.

Mr. J. L. F. Böhlingk, officier van Justitie te Zwolle, is 23 Mei j.l. op 61-jarigen leeftijd overleden. Gedurende acht jaren, van 1908—1916 heeft mr. B. deel uitgemaakt van het Bestuur onzer Vereeniging en dankbaar gedenken wij zijn medewerking in onzen strijd.

Dankbaar en met weemoed over zijn verlies.

Contrôle op advertenties voor specialités.

In de onlangs gehouden vergadering van de Vereeniging van uitgevers van dagbladen „De Nederlandsche Dagbladpers” heeft Mr. F. M. G. van Walsem uit Zeist een rede gehouden, waarin hij mededeelingen deed omtrent het optreden der commissie van contrôle op advertenties voor z.g. „spécialités”.

In zijn conclusies legde de inleider er den nadruk op, dat de schadelijke advertenties omtrent „spécialités” eerst dan kunnen verdwijnen, wanneer de uitgevers van dagbladen en periodieken krachtig met de commissie van contrôle zullen willen samenwerken, door advertenties, door de commissie veroordeeld, uit hun uitgaven te weren.

De vergadering gaf duidelijk te kennen, in beginsel aan de zijde der commissie te staan en besloten werd, dat het bestuur der „Nederlandsche Dagbladpers” deze belangrijke kwestie ernstig onder de oogen zal zien en zal nagaan, hoe vruchtbare samenwerking met de commissie zal kunnen worden verkregen.

Gaarne verklaren wij, dat dit bericht, aan de N. R. C. ontleent, door ons met genoegen is vernomen.

Mededeelingen van verschillenden aard

Mededeelingen van het Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

RHAGADOL.

Een middel tegen rhagaden der tepels.

Fabrikant: Nederlandsche Centrale Geneesmiddelenhandel Swarte & Co. Schiedam.

Samenstelling volgens den fabrikant: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek.

In de dik-vloeibare, witte zalf werden aange troffen. oleum ricini, nitras bismuthicus basicus en amyllum Oryzae.

Oordeel: Amyllum met glycerine gemengd, al of niet met andere wondpoeders (waaronder Nitras bismuthicus basicus) gecombineerd, is een gebruikelijk geneesmiddel bij rhagaden in handen of tepels. In deze specialité is dus in de plaats van glycerine Oleum ricini gebruikt, wat wel geen belangrijke verschillen op zal leveren.

LIPOCITHINE.

Fabrikant: Douetteau, Frères, Paris.

Samenstelling volgens den fabrikant:

„Lecithine, Cholesterine aa 5, huile d'olive lavée à l'alcool et stérilisée 100 g., à diverser en ampoules”.

Ampullen inhoudende ongeveer 2 cm.³ eener lichtgele, heldere, olieachtige vloeistof met kamferachtigen geur.

De op het doosje aangegeven samenstelling geeft aan, dat lipocithine uit gelijke deelen lecithine en cholesterine bestaat en dat dus van elk 2½ % in de oplossing aanwezig is.

Dit wordt door het chemisch onderzoek ongeveer bevestigd.

Oordeel:

Al heeft het middel ongeveer de aangegeven samenstelling toch moet de reclame in hooge mate worden afgekeurd. Dit middel wordt namelijk o.a. aanbevolen tegen longtuberculose, chirurgische tuberculose, huid-tuberculose, rhachitis, perniciose anaemie, diabetes, tetanus, morbus Basedowi, anaemie tengevolge van syphilis en kanker. Deze reclame maakt het middel tot een gevaarlijke specialité.

NERVOSIN.

Fabrikant: dr. med. Rob. Hahn & Co., Magdeburg en Groningen.

Samenstelling volgens den fabrikant:

R. Ferr. Chin. citr. 0,2, Ferr. glyc. phosph. 0,2, Calc. glyc. phosph. 0,3, Mang. hypophosphoros. 0,4, Calc. hypophosphoros. 0,4, Natr. bisphosp. 0,8, Kal. biphosp. 0,4, Nuces Colae 0,8, Molkenplv. mit Vitam. 4,0, Calc. lact. 2,4, Calc. phosphor. 2,0, Calcium bilact. 0,6, Calcium carbon. 0,8, Magnes. carbon. 1,2, Ferr. oxyd. sacchar. 1,2, Amyl. Maid. 1,2, Sacch. alb. 1,2, Bourbonal qu. satis, Cort. Cinnam. qu. satis ut f. tabl. no. 30 à 0,6. Drag. c. Kakao ad 1,0.

Bruin gecandeerde tabletten, met reuk naar vanille en smaak naar cacao. Gewicht per tablet 1 gram.

Oordeel:

De fabrikant vroeg een nieuw onderzoek, daar volgens hem de samenstelling van het preparaat tegenwoordig een andere is dan in den tijd uit welke de in Mededeelingen no. 9 (Zie Mbl. van Nov. 1925) besproken tabletten zouden stammen.

Inderdaad doet dit nieuwe onderzoek vermoeden, dat de samenstelling thans gewijzigd is, en ongeveer overeenkomt met de opgave van den fabrikant.

Ook bij deze nieuwe samenstelling blijft het op blz. 39 van Mededeelingen no. 9 gegeven oordeel van kracht. Dit oordeel luidde: Al is het middel nog zoo onschadelijk het blijft onjuist hiermee „zenuwachtigheid” te behandelen, gezwegen nog van „de andere ongemakken”.

SALVITO.

Fabrikant: Dr. med. Rob. Hahn & Co. Magdeburg en Groningen. Onder den naam „Salvito” komen in den handel:

I. Salvito-tabletten en II Salvito-capsules:

De verpakking en etikettering van deze beide praeparaten geschiedt niet steeds met zorg. Wij kregen een doos „Salvito, Inhalt 30 Tabletten“, waarin zich capsules bevonden, terwijl tegen den bodem der doos een etiket geplakt was, dat blijkbaar de samenstelling der tabletten moest weergeven. Na afweking van dit etiket werd nog een ander etiket zichtbaar, dat blijkbaar de samenstelling der tabletten moest weergeven. Na afweking van dit etiket werd nog een ander etiket zichtbaar, dat ook een voorschrift voor tabletten droeg, doch in eenigszins andere samenstelling.

Samenstelling: Aannemende, dat het bovenste etiket, dat zich op de doos met capsules bevond, de juiste samenstelling van de tabletten volgens den fabrikant moet weergeven, luidt deze:

„Rp. Alpha phenylcinchonylantranilsäure 1,3, Calcium cinchoninicum 1,7, Calcium biphosph. 2,0, Natrium biphosph. 2,0, Nucis Colae pulv. 1,0, Trockenmilch vitaminreich 3,5, Molkenpulv. 3,5, Sacch. Lact. 2,0, Magnesia carbon. puriss. 2,0, Ferr. oxyd. sacch. 3,8, Sacch. alb pulv. 3,5, Calc. carb. praecip. puriss. 2,2, Kakao 1,5, Bourbonal q.s. = = 30.0 mf. Tabl. No. 30 a 1 gr.“

Terwijl voor de samenstelling der capsules de fabrikant het volgende recept (ontleend aan de Pharm. Zentralhalle, 1925, blz 328) aangeeft:

„Ext. Aloes 0,1, Elix. Aurant., Extr. Chin. aq., E. Condurango aq. E. Cascar. sagrad aq. aa. 0.025 Phenolphthal. 0.04, Ol. Ricini 0.5, Pancreatin. 0.01, Aq + G. arab. q.s. ut f. emuls. Hiervon enthält jede Capsule 0.6 g.“

I. Tabletten. Lichtbruine, gespikkelde, zeer harde tabletten, die naar vanilline en cacao rieken.

Aangetoond werden: koolzuur, phosphorzuur, natrium, calcium, magnesium, ijzer- en cinchoninezuurderivaten, suiker en door den geur vanilline (bourbonal?) en cacao.

Bij stikstofbepaling werd 2,1 % stikstof gevonden. Volgens de aangegeven samenstelling zou 0,55 % stikstof van cinchoninezuurderivaten afkomstig zijn; de rest der stikstof is vermoedelijk afkomstig van organische verbindingen en zou van melkpraeparaten kunnen stammen.

Rechtstreeksche aanwijzingen daarop (eiwitreacties) konden echter niet met zekerheid verkregen worden.

II. Capsules. Slappe, gelatineuze capsules, van donkere kleur, inhoudende een gele olieachtige vloeistof, waarin zich een zwarte onopgeloste massa bevindt. De inhoud der capsules is zeer wisselend in hoeveelheid; deze werd van een aantal capsules bepaald en liep uiteen van 400 tot 700 mg.

Aangetoond werden: Ricinusolie, phenolphthaleïne, anthrachinonderivaten en aloë. Alkaloiden konden niet aangetoond worden. De olie was ook niet in den vorm eener emulsie aanwezig.

Oordeel:

Volgens de reclame, die een buitengewoon onaangenaam karakter heeft („met één voet in het graf“ enz. Alle kleine klachten zijn voorboden van de naderende ernstige ziekte, alleen te voorkomen door het innemen van salvito, enz.) is het middel voor alles en nog wat goed, speciaal tegen onzuiver bloed. De in de capsules aanwezige laxantia moeten dienen om het maagdarkanaal voor de opname van dit wondermiddel geschikt te maken. De lectuur van het aanbevelingsboekje

kan iedereen aanbevolen worden, die wil weten hoe men een mengsel van zeer uiteenlopende geneesmiddelen, dat niet kan volbrengen, wat wordt voorgespiegeld, aan het lichtgeloovige publiek moet aanbevelen.

STAALBISCUITS LIGA.

Fabrikant: N.V. Biscuitfabrieken „Liga“ te Bergen op Zoom.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Op het karton, dat om de bus zit:

Eiwitten 8,1 %, Vetten 7,7 %, Koolhydraten 74,5 %, (w.o. Suikers 18,5 %) Ferrioxyde Fe_2O_3 0,43 %, Phosphorzuur P_2O_5 0,45 %.

Op de bus: Ein Packet enthält ca. 21 Biscuits, welche durchschnittlich 5 g. per Stück wiegen. Ein Biscuit enthält ca. 15 g. Fe_2O_3 und ca. 22½ g. P_2O_5 .”

Licht grauwbroune biscuits, met normalen biscuitgeur en weinig afwijkenden smaak. Het gemiddeld gewicht bedraagt 5 g. per stuk.

Bij controle van de door den fabrikant opgegeven samenstelling der biscuits werden de volgende cijfers gevonden:

		Berekend op
		watervrij
		materiaal.
Water	8,28 %	=
Asch	1,41 %	1,54 %
Siwit (N × 6.25)	7,55 %	8,23 %
Koolhydraten (glucosewaarde)	69,7 %	76,0 %
In water oplosbare koolhydraten	23,3 %	25,4 %
Vet	6,39 %	6,97 %
Ferrioxyde (Fe_2O_3)	0,19 %	0,21 %
Phosphorzuur (P_2O_5)	0,36 %	0,39 %

Oordeel:

Iemand, die overeenkomstig de gebruiksaanwijzing ten hoogste 6 dezer biscuits per dag gebruikt zal daarbij 57 mg. ferrioxyde innemen, terwijl de gebruikelijke therapeutische dosis minstens 100 mg. is. Het is dus niet te verwonderen, dat deze dosis geen bezwaren veroorzaakt. Voor beoordeeling van de therapeutische waarde is van belang, dat hier ferri- en niet ferro-verbindingen aanwezig zijn.

(Wordt vervolgd.)

„Buddhine“, Geneesmiddel tegen Suikerziekte. (zonder injectie).

Alweer wat nieuws. Door ons toegezonden circulaires van onderstaanden inhoud, werd onze aandacht op *Buddhine* gevestigd:

„Wetenschappelijk is vastgesteld dat suikerziekte (diabetes) ontstaat door eene aandoening van het Pancreas (alvleeschklier). In gezonden staat doet het Pancreas een gewichtig sap in den darm vloeien, 't welk de vertering bevordert van de eiwitten, vetten enz. onzer voedingsmiddelen. Blijft dit sap uit zoo ontstaat suikerziekte.

„Buddhine“ het thans in den handel gebrachte middel tegen suikerziekte herstelt niet alleen het nadeel van het ontbreken van dit kostbaar vocht d. w. z. dat het den arbeid van dit sap overneemt en daardoor het suikergehalte in het lichaam vermindert, doch het bewerkt meer dan alleen het leveren van zulk een vervanging: „Buddhine“ werkt genezend op het zieke Pancreas.

Sedert eenige jaren heeft men kunstmatig een vocht bereid dat door injectie aan het bloed toegevoegd het suikergehalte in de urine vermindert doch voortdurend moet worden aangewend

daar het geen genezing aan het zieke deel brengt, het werkt niet heelend op het Pancreas.

„Buddhine“ kan echter met recht beschouwd worden als het middel dat meer dan eenig ander bij suikerziekte heilzaam optreedt. Het wordt gebruikt zonder injectie en gedronken als thee.

Bij lichte gevallen treedt de genezing reeds in binnen enkele weken, zelfs dan wanneer door den lijder geen „strikt“ diët gehouden wordt. Geheel afgezien van de vermindering van het suikergehalte in de urine wordt ook de algemeene toestand van den patiënt beter. Spoedige vermoeidheid en lusteloosheid verdwijnen en krijgen de patiënten weder energie om hun dagelijkse bezigheden te verrichten.

Bij middelmatige gevallen duurt de genezing onder toepassing van behoorlijk diët eenige maanden, terwijl zelfs bij zware Diabetes gevallen langzame genezing intreedt, wanneer althans het Pancreas niet zoodanig is aangedaan dat genezing is uitgesloten, doch zelfs in dit geval treedt vermindering van suikergehalte in en wordt het algemeen bevinden beter.

Buddhine geneest.”

Het is begrijpelijk, dat wij ons de vraag stelden: Wat is *Buddhine*? teneinde in staat te zijn onze lezers nader in te lichten.

Het antwoord leek ons gemakkelijk, want in een geschriftje, bij het middel gevoegd, lazen wij, als antwoord op de gestelde vraag:

„De Natuur, de Goddelijke Openbaring van het eeuwige Leven, geeft ons tegen al het mensche-lijk lijden ook het middel voor afdoende genezing onzer ziekten.

Buddhine is een mengsel van Tropische planten, die de natuur bestemd heeft als geneesmiddel tegen suikerziekte. Het is absoluut onschadelijk.”

Met dit antwoord konden wij ons niet tevreden stellen. In het bezit gekomen van een bus van het alles overtreffende middel, alleen importeur *Hasselbach's Handelsonderneming*, den Haag, werd de inhoud door den heer *N. Keulemans* aan een mikroskopisch onderzoek onderworpen, maar het mocht dezen niet gelukken den aard van het plantaardig middel vast te stellen.

Ten einde, op andere wijze, eenig inzicht te krijgen omtrent de werking van *Buddhine* hebben wij ons gewend tot den bekenden *Dr. B. K. Boom* te Amsterdam, Arts voor Maag-, ingewands- en stofwisselingsziekten, met het verzoek ons in deze behulpzaam te zijn.

Dr. Boom, wij erkennen het dankbaar, was terstond bereid aan ons verzoek te voldoen en zond ons, na eenigen tijd, het onderstaand attest, met toestemming om er, zoo noodig, gebruik van te maken.

„Amsterdam, 26-5-1926.

Ondergeteekende verklaart, dat hij, het *Buddhine* volgens voorschrift eenige weken heeft toegepast, en dat hem van eenigen invloed op de klachten of verschijnselen van de suikerziekten niets gebleken is: de suikeruitscheiding veranderde niet, de diurese bleef hetzelfde, er ontstond geen albuminurie (zooals bij sommige middelen tegen suikerziekte helaas wel het geval is) en ook de algemeene toestand van den patiënt veranderde niet.

(w. g.) *B. K. BOOM.*”

Moeten wij hieraan nog iets toevoegen?

Een volksdichter over Kwakzalverij.

Revalenta Arabica.

De alom bekende Revalenta van Du Barry, volgens herhaalde onderzoekingen niets anders dan *linzenmeel*, wordt aldus bezongen:

Revalenten Harenbieken.

Ne mensch is zot die nu nog lijdt,
Sprak Annemie van Diependalen;
Want zonder kost, ja met profijt
Geneest men nu de grootste kwalen.
Ik heb gezien in 't Handelsblad
Er zijn al tien miljoenen zieken
Die zijn zoo kloek als 'k weet niet wat
Door 't Revalenten Harenbieken!

Ge vraagt misschien wat dat nu is?
Ik weet het ook niet goed, Katrientje;
't Is altijd iets dat bloemig is,
Ik zag het lest bij Josefientje;
Het ziet precies zoo wit als krijt,
En 't heb er niets aan kunnen rieken;
Maar Fientje heeft het mij gezegd
Dat's Revalenten Harenbieken!

En dat geneest van kop tot teen
Al wat 'ne mensch maar kan mankeeren;
Zijt twintig jaar niet goed te been
Het zal U doen gezwind marcheeren...
Zit dag en nacht in uwen stoel,
Zoo dempig als een waterkieken,
Ge loopt van hier tot aan den Doel
Door 't Revalenten Harenbieken!

En dat het vast geen leugens zijn
Het staat gedrukt wel duizend keeren,
Van prins en graaf en kapitein
En van madammen en mijnheeren;
Die hadden de een of de ander kwaal
Een slechte borst of zwaar kolieken,
En zijn gezond, nu, allemaal,
Door 't Revalenten Harenbieken!

Ge weet de Reus der Scheldestad
Ging met de feest op tra la lieren,
Hij was op schok en liep zoo zat
Dat men hem zag het hoofd verliezen (1)
Tot tweemaal toe riep hem zijn wijf:
Ge zijt gij ook ne politieken!
Houdt uwen kop goed op uw lijf,
Door 't Revalenten Harenbieken!

't Is weer 'nen Djek die ons dat zond,
Lijk al dat schoon en goed en raar is,
En ge betaalt voluit geen pond,
Een pakske dat een kilo zwaar is!
Hoe meer ge neemt, hoe min dat kost
Dat lekker goed van Dubarrieken,
Dat u van pijn en smart verlost,
Dat Revalenten Harenbieken!

En toch, al wordt dat Engelsch goed
Door prins en graaf zoo aangeprezen,
Ik hoorde nooit 'nen armen bloed
Die zei: het heeft mij ook genezen.
Daarom, zco waar als ik het zeg,
Sprak Lammén Tist tot Annemieken,
Ik gooi toch nooit mijn oordjes weg
Aan 't Revalenten Harenbieken!

(1) Den reus van Antwerpen was, tijdens het rondgaan van den Ommegang, zijn hoofd van 't lijf gevallen.

RECHTSZAKEN.

Een kwestie tusschen twee fabrikanten.

Voor den president der rechtbank te 's-Gravenhage is onlangs in kort geding behandeld een zaak tusschen de Handel- en Industrie-Maatschappij te 's-Gravenhage, dir. de heer J. de Groot als eischeresse en de Chemische Fabriek „Labonan“, dir. de heer H. J. Nanning, eveneens te 's-Gravenhage.

Voor eerstgenoemde firma trad op mr. Fulmer, die uiteenzette, dat zijn cliënte gisttabletten vervaardigt, die zij in den handel brengt onder den naam Gist-tamine tabletten. De directeur der fabriek, de heer de Groot, kwam eenige weken geleden tot de ontdekking, dat bij de firma Nanning ook gisttabletten verkrijgbaar waren onder den naam „Vitamine-tabletten“, die tegen lagere prijs dan de „Gisttamine-tabletten“ verkrijgbaar waren, maar overigens precies geleken op de duurere Gist-tamine-tabletten wat verpakking, flacon, prospectus en kleur aangaat.

Volgens pl. was er hier naar gesteeft, verwaring te doen ontstaan. De heer De Groot had zich bij den heer Nanning daarover beklaagd en toen bleek deze bereid de verpakking eenigszins te wijzigen. Deze wijziging bestond hierin, dat op de door de „Labonan“ afgeleverde verpakking de handteekening in rood van den heer Nanning zou worden geplaatst. Hiermede kon de Handel- en Industrie Maatschappij geen genoegen nemen. Het gaat hier om twee hoofdpunten: de wijze van verpakking en den naam vitamine-gisttabletten.

Pl. meende ten slotte, dat de firma Nanning niet gerechtigd is, den naam Vitamine-gisttabletten te voeren. Hij heeft een schriftelijke verklaring ontvangen van den scheikundige, dr. J. J. Hofman, waarin deze zegt, dat vitamine-gist geen soortnaam is.

Mr. Fulmer achtte hier oneerlijke concurrentie aanwezig en wenschte den verkoop van de tabletten van den heer Nanning te zien gestaakt, aangezien de Handel- en Industrie Maatschappij door dien verkoop groote schade kan lijden en bij voortdurend daarvan haar afzetgebied dreigt te verliezen.

Voor de chemische fabriek „Labonan“ trad op mr. F. W. Nanning, die onderscheid maakte tusschen vitaminegist en gewone gist. Het woord is eenvoudig 'n samenvoeging van twee soortnamen, evenals b.v. citroen-limonade. Dat de verpakking der vitamine-gisttabletten gelijkt op die der gist-tamine tabletten, achtte pl. niets bijzonders. Hij legde over een flesch kina van de firma Nanning en een flesch kina van een concurrent met dezelfde verpakking.

Toch heeft de firma N. daarin nooit oneerlijke concurrentie gezien. Bovendien heeft de firma Nanning aangeboden, de verpakking te wijzigen, als het daarom gaat. Wat het prospectus aangaat, als gist werkelijk goed is voor zoovele kwalen, dan kan de firma N. toch geen andere kwalen gaan verzinnen dan de Handel- en Industrie-Maatschappij?

Als de Handel- en Industrie-Maatschappij den naam gist-tamine gedeponeerd heeft, heeft zij daarmee de onvoorzichtigheid begaan door samenvoeging van de namen van twee producten en den verkregen naam als een eigen naam te beschouwen. Wat de te koop aanbidding betreft in „orgineele“ verpakking, dit woord „orgineel“

betekent eenvoudig een „eigen“ verpakking. De flacon is de gewone flacon uit den glashandel. Er is geen enkele reden, een ander fleschje te gebruiken.

Bij de uitspraak is het aan Labonan verboden vrijwel dezelfde verpakking te bezigen als de Handel- en Industrie-Maatschappij en voor de tabletten den naam vitamine-gisttabletten te voeren. Bij overtreding van dit verbod zal gedaagde 50 gulden hebben te betalen voor iederen dag, dat zij de tabletten in de huidige verpakking verkoopt.

De zaak zal nog ten principale worden uitgemaakt. (N.Rott.Cr.)

Een dokterende barbier.

De Kantonrechter te Harderwijk heeft den barbier B. de P., wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, veroordeeld tot *f* 15 boete subs. 5 dagen hechtenis.

Alweer een onbevoegde.

Te Elst (Betuwe) is proces-verbaal opgemaakt tegen de Wed. A. uit Nijmegen, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Zij hield speciale zitdagen en had reeds een vrij uitgebreide cliënteel. (N.R.Ct.)

Een theoloog.

De kantonrechter te Assen heeft L. A. B., doctor in de theologie te Paterswolde, wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst veroordeeld tot *f* 25 boete, subs. 25 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE

Mr. J. D. H. te A. N. a. s. a. n en F. o. r. m. a. m. i. n. t. a. b. l. e. t. t. e. n zijn specialite's, die wij niet tot de kwakzalvers-middelen kunnen rekenen ofschoon wij uw vraag, wegens de voortdurend voorkomende advertenties, best begrijpen.

Bedrog van de zijde der leveranciers (o.i. de hoofvoorwaarde voor kwakzalverij) is hier niet aan te nemen en vooral de tabletten hebben een gunstige ontvangst bij vele geneeskundigen genoten.

De samenstelling is ook niet onbekend; zekerheidshalve was de heer N. Keulemans zoo welwillend, deze nog eens na te gaan. Hij kreeg het volgende resultaat:

N. a. s. a. n bevatte menthol, boorzur talk en suiker.

In F. o. r. m. a. m. i. n. t. a. b. l. e. t. t. e. n werden aangetoond: gebonden formaldehyde, citroenzuur en suiker.

W. V. te D. en anderen. Dank voor de gezonden circulaire betreffende Buddhine.

— Wij ontvingen, in dank, het jaarverslag over 1925 der Centrale Vereeniging ter behartiging van de maatschappelijke belangen van Zenuw- en Zielsziekten.

Alhoewel een bespreking daarvan in ons blad niet thuis behoort, wenschen wij toch met dit enkele woord de belangstelling voor dit werk van sociaal-geneeskundig karakter bij onze lezers op te wekken. Penningmeester is de heer P. Kleynhens, Gen. b. d. Zijpendaalsche weg 69, Arnhem. Postgiro no. 43954.

— Het Verslag van de bevindingen en handelingen over 1925 van de Gezondheidscommissie zetelende te Boxmeer in dank ontvangen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's *Gravenhage*; MR. W. P. R. POUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te *Utrecht*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharm. Dienst te 's *Gravenhage*; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Pancrépatine tegen suikerziekte.

Berichten: Prof. Dr. L. van Itallie. — Miradiumpastilles geen geheimmiddel. — Een gevaarlijk haarkleurmiddel. — Sepp Oerter contra Otto-Otto.

Mededeelingen van verschillende aard: Zuster Riem Vis. — Hoogspanningsapparaat „Pansanitor en Sol”. — Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therap. onderzoek II. — Dr. R. Schröder's opbouwzout. — Een zoogenaamde maagpot.

Ingezonden: Opgepast voor magnetiseurs. — The Cantasium Co.

Rechtszaken: Wat barbiers niet meer mogen. —

Correspondentie.

Pancrépatine tegen Suikerziekte.

Behalve „Buddhine”, besproken in dit Maandblad van Juni 1926, worden zoowel aan artsen als leeken allerlei middelen tegen suikerziekte door middel van schoonklinkende en quasi-wetenschappelijke reclame aanbevolen. De werkzaamheid dier middelen blijkt, nauwkeurig en wetenschappelijk onderzocht, nihil, waardoor het ervoor uitgegeven geld weggegooid is.

Tot deze middelen behoort o.a. Pancrépatine „Laleuf”, volgens de ieder doosje omhullende mededeeling een extract uit pancreas en lever, welk extract, ingenomen door een lijder aan suikerziekte, in vijf opzichten verbetering zou geven n.l. 1°. verlaging van het bloedsuikergehalte, 2°. vermindering of zelfs in vele gevallen geheel verdwijnen van de suiker in de uriae, 3°. verdwijnen van het verschijnsel van den onverzadigbaren eetlust, 4°. verdwijnen van dorst, jeuk enz., 5°. snelle verbetering van den algemeenen toestand en terugkeer van lichamelijke en geestelijke werkzaamheid.

Een volgens de mededeeling zeer veel belovend praeparat dus, een uitkomst voor iedereen suikerlijder!

Hoe schitterend stelt bovengenoemde prospectus den arts of leek de werking voor. Na een wetenschappelijke inleiding over de functie van de pancreas, waarbij de insuline-onderzoekingen niet vergeten worden en de insuline als zoodanig wordt geprezen, wordt vermeld, dat de samenstelling van pancrépatine werd ingegeven zoowel door de onderzoekingen over den rol van de pancreas als door de moeilijkheid van behandeling van diabetes met onderhuidse inspuitingen en dat de werking van het pancreas-extract versterkt is door toevoeging van lever-extract.

De gebruiksaanwijzing beveelt aan om per dag 6 a 12 capsules te nemen, desnoods meer, tot de suiker geheel uit de urine verdwenen is. Men zou de behandeling niet plotseling mogen onderbreken en verder goed doen om, nadat de suiker uit de urine verdwenen was, zoo nu en dan nog eens, b.v. eenmaal in ieder kwartaal, gedurende 8 weken 4 a 6 capsules per dag in te nemen. Uitdrukkelijk wordt vermeld, dat zelfs langdurig gebruik van groote hoeveelheden pancrépatine, geen stoornissen geeft.

In denzelfden prospectus wordt aanbevolen een dieet te volgen, dat ongeveer 60 gram koolhydraten, een weinig vet en weinig eiwit bevat. Al deze gegevens put ik uit den franschen prospectus. Wanneer ik mij goed herinner staat in den hollandschen prospectus achter het woord pancrépatine misleidend „insuline”.

De combinatie van een middel als pancrépatine met een dieet als bovengenoemd doet de onderstelling opperen, dat in vele gevallen van suikerziekte door dit dieet alleen, dus *zonder* de pancrépatine, de suiker uit de urine zal verdwijnen.

Het kwam mij van belang voor de werking van pancrépatine in een goedaardig geval van diabetes nader te beschouwen. In de allereerste plaats werd nagegaan of pancrépatine inderdaad een verlaging van het bloedsuikergehalte teweeg brengt. Daartoe gebruikte de lijder aan goedaardigen diabetes een ontbijt, bestaande uit 100 gram wit brood, 20 gram boter en thee. Den eenen dag werd bij den patiënt het bloedsuikergehalte ieder half uur bepaald, gedurende 3½ uur.

Na het gebruik van dit ontbijt zonder meer. Den anderen dag werden deze bepalingen van het bloedsuikergehalte bij denzelfden patiënt herhaald ditmaal na gebruik van hetzelfde ontbijt samen evenwel met 6 capsules pancrépatine (i.e. de helft van de voorgeschreven dosis per dag). Het bloedsuikergehalte steeg nu hooger (0.300%) dan door het ontbijt alleen (0.281%).

Van een invloed der pancrépatine op het bloedsuikergehalte in den zin eener verlaging was dus geen sprake!

Een tweede proef werd genomen door aan den patiënt gedurende eenige dagen precies hetzelfde dieet voor te schrijven en hem gedurende eenige dagen per dag 12 capsules pancrépatine toe te

diene. Een duidelijk verschil in de suikeruitscheiding gedurende 24 uren, nagegaan op verschillende dagen van het dieet met of zonder pancrépatine, was *niet* vast te stellen.

Door deze beide proeven meen ik te hebben vastgesteld dat pancrépatine „Leleuf” bij lijders aan suikerziekte, zelfs van goedaardigen aard, noch het bloedsuikergehalte noch de totale hoeveelheid van in 24 uur met de urine uitgescheiden suiker beïnvloedt en dat het praeparat voor de behandeling van diabetes dus waardeloos is.

Deze conclusie deelde ik schriftelijk mede aan den generaal-vertegenwoordiger voor Nederland en Koloniën Dr. W. A. DEGRÉ te Haarlem.

Dr. JAC. J. DE JONG.

Leiden, Juni 1926.

BERICHTEN.

Prof. Dr. L. van Itallie vierde op 1 Juli den dag, dat hij, voor 40 jaren tot Apotheker werd bevorderd. Andere organen, vooral chemische en pharmaceutische, zullen den volijverigen Hoogleeraar in de Pharmacie op de hem toekomende wijze zeker waardig gedenken; wij moeten ons bepalen met er dankbaar op te wijzen hoe reeds van het begin van zijn loopbaan af — en gelukkig nog steeds — PROF. VAN ITALLIE zich een groot voorstander van onze Vereeniging en een ijverig medewerker in het verrichten van de voor haar noodige onderzoekingen heeft getoond. Talrijke nummers van ons Maandblad zijn er om dit te bewijzen.

Met overtuiging brengen wij den Geleerde oprechte hulde voor de — ook in dit opzicht — betoonde hoogst nuttige werkzaamheid.

Miradiumpastilles geen geheimmiddel. De Minister van Financien heeft zijn beschikking van 13 Mei 1925, no. 153, waarbij voor de toepassing van het tarief van invoerrechten onder meer Miradiumpastilles werden aangewezen als geheimmiddel, voorzover de aanwijzing als geheimmiddel van Miradiumpastilles betreft, ingetrokken.

Wie nu wil weten of Miradiumpastilles ook niet tot de *kwakzalversmiddelen* behooren, leze daarover de Meded. No. 5 van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek en ons Maandblad van Augustus 1923.

Een gevaarlijk haarkleurmiddel. De Londensche rechter heeft aan mevrouw Elizabeth Gozney, de echtgenote van een stationschef in Buckinghamshire, een schadevergoeding van 544 £ toegekend, te betalen door de Rapidolmaatschappij, fabrikante van een haarkleurmiddel.

Mevrouw Gozney beklagde zich dat zij na gebruik van de haarverf zweren op hoofd en lichaam gekregen had en dat het slotte ook haar hart aangedaan was. De maatschappij voerde aan dat zij de voorschriften niet nauwkeurig opgevolgd had en niet, zooals aangeraden was, vooraf een proef met het middel had genomen, om na te gaan, of haar huid „geschikt” was.

Bij de behandeling van de zaak bleek dat meer mensen nadeelige gevolgen van het middel hadden ondervonden, ofschoon niet van ernstigen aard.

Een dokter verklaarde dat hij geloofde, dat de hartaandoening van de vrouw geheel zou genezen. (N. Rott. Ct.)

Sepp. Oerter contra Otto-Otto. Onze lezers herinneren zich misschien nog (en anders verwijzen wij naar het Maandblad van Februari 1922) dat de vroegere minister van Brunswijk, SEPP. OERTER vijf jaar geleden tot 4 maanden gevangenisstraf is veroordeeld, omdat hij zich door den ook hier te lande bekenden hypnotiseur Otto-Otto zou hebben laten omkopen. Voor 20.000 M. zou hij dezen den titel van „professor” hebben verleend.

Sepp heeft thans, volgens een bericht in de N. Rott. Ct., herziening van zijn proces aangevraagd, op grond dat hij kan bewijzen de 20.000 M. nooit te hebben ontvangen. Hij ontkent weliswaar niet, dat Otto-Otto ze voor hem bestemd had, maar beweert, dat de helft ervan, 10.000 M., door den secretaris van den hypnotiseur is verdonkeremaand en dat de andere helft al die jaren in een eveloppe bij hem (Oerter) thuis heeft gelegen, verscholen onder allerlei paperassen. In een begeleidenden brief, ook in dat couvert gevonden, staat dat de 10.000 M. de vergoeding waren voor „auto-reparaties”.

Sepp treedt ditmaal ook aanvallend tegen Otto-Otto op en zegt dat de hypnotiseur betrekkingen heeft onderhouden met de zangeres Jurjewskaja, die dezen winter zelfmoord heeft gepleegd door zich bij Andermatt in de Reuss te verdrinken. Hij zou bij séances in zijn huis aan de Kurfurstendam de zangeres, die dikwijls tegenwoordig was, aan de andere deelnemers als zijn vrouw hebben voorgesteld.

Enkele weken na den zelfmoord is op aangifte van Oerter bij Otto-Otto huiszoeking gehouden en toen zijn een aantal brieven in machineschrift gevonden, die over den zelfmoord handelden. Die brieven zijn gebleken op de schrijfmachine van Otto-Otto getikt te zijn.

Mededeelingen van verschillenden aard

Zuster Riem Vis.

Zeer geachte Redacteur!

Vele maanden geleden kwam bij mij eene Dame van omstreeks vijftig jaar, die reeds enkele weken onder mishandeling was van een bedrieger, welke door haar kleeren heen zien kon, wat deze zieke scheelde!

Dagelijks moest zij op de borst natte lappen

leggen. Patiënte had een sinaasappel-groot gezwel in de rechter borst, waarvoor ik haar raadde zich dadelijk te laten opereeren vóórdat het gezwel door de huid heen gewoekerd zou zijn. Zij was echter doodsbang voor een operatie, waarom ik haar niet terug zag, tot voor enkele weken een familielid mij dringend verzocht patiënte nog eens na te willen zien.

Bij het binnenkomen bemerkte ik een walgeelijken stank. Patiënte was bleek, zeer vermagerd en klaagde, dat zij al maanden lang, ondanks verdoovende middelen, niet kon slapen door de pijn in haar borst. De stank maakte haar onpasselijk.

Gelijk ik voorspeld had was het gezwel door de huid heen gewoekerd, wel tweevuist groot, terwijl ringsom onder de huid nog een 5 cM. breede gezwelmasse te voelen was.

De oppervlakte was rottend en stonk verschrikkelijk.

Jammerend vertelde de stumperd, dat zij uit angst voor een operatie op raad van een vriendin hulp had ingeroepen bij eene bedriegster in Noordwijk. Zelf behoefde patiënte niet te komen, zij kreeg een briefje, waarop woordelijk stond:

„Compares kruiden uitwendig.”

„3 eetlepels op een halven liter kokend water, 10 minuten koken. fil. en legt geregeld hiervan „compressen over de borst, 4 keer daags ver- „nieuwen.”

Dit was geschreven op den achterkant van een gedrukt briefje:

„Waarschuwing.

Dr. A. J. de Haas.

De bekende kruidendokter, overleed 21 Augustus 1917 zonder zoons na te laten. Alleen ondergeteekende, zijn stiefdochter, is in het bezit van de origineele recepten, zoodat de echte kruiden alleen bij haar verkrijgbaar zijn. Men wachte zich voor bedrog door personen met gelijkkluidenden naam.

Zuster C. M. RIEM—VIS.

Dochter de Wed. A. J. DE HAAS.

Noordwijk.”

Die stiefdochter heeft, althans volgens zichzelf, van haar schoonvader het vermogen geerfd, te weten wat een zieke scheelt zonder deze te zien! De vraag is ook of zij bevoegd is, zich „zuster” te noemen.

Weken lang heeft patiënte dat aftreksel, waarvoor zij per pak f 2.50 moest betalen, aangewend met bovengenoemd gevolg.

Op haar schrijven dat de wond zoo droeg en stonk en grooter werd, kreeg zij ten antwoord, dat dit juist bewees, dat de „geneesmiddelen” goed werkten en patiënte er dus zeker mede moest doorgaan.

Door dit broeiende verband is het gezwel sterker gaan woekeren en rotten, zoodat nu afdoende hulp uitgesloten scheen. Echter smeekte patiënte mij haar van pijn en stank te verlossen, op welke wijze dan ook. Door een speciale operatie lukte het mij de zeer groote wond toch tot sluiting te brengen; of echter dit gezwel ter plaatse of elders in het lichaam terug zal komen is niet te voorzien omdat door het langdurig bestaan uitzaaiingen niet uitgesloten zijn.

Intusschen is patiënte als herboren, innig gelukkig geen pijn of stank te bemerken en

dus nu rustig te kunnen slapen. Haar eenigste verzuchting is, dat zij zoo dom is geweest niet eerder naar mij te hebben geluisterd, haar angst voor operatie bleek nu ongegrond.

De heer JELGERHUIS SWILDENS is wederom zoo vriendelijk geweest de „kruiden” te onderzoeken. Het bleek te zijn de zg. Onze Vrouwe mantel, Alchemilla vulgaris, welke nog in de volksgeneeskunde als bloedzuiveringsmiddel aangewend wordt, ook tegen kramp in het lijf en uitwendig tegen ontstekingen.

Ik kan er voor voelen, dat zieken met een ongeneeslijk lijden of dezulke, die geen baat vinden, gekke dingen doen en hulp zoeken bij kwakzalvers, die altijd genezing beloven maar diep rampzalig is 't, dat zieken, die door die bedriegers den goeden tijd voor herstel verzuimen, niet door de wet beschermd worden!

Overal kan men op borden, door de overheid geplaatst, lezen:

„verboden binnen te gaan, wegens gevaar!” hoeveel te meer ware zulke opschriften, waar die bedriegers hun prakrijken uitoefenen, ter plaatse!

Integendeel trekken sommige gemeenten profijt van de reclame van die vampyrs; men zie de annonces in de trams over abdijsiroop, Dr. Brümmer's Kinkhoestdrank, de gistamine reclame op de zuilen. Zoo zorgt Amsterdam voor het „wee” der burgers, waardoor het „wel” van de gezondheidscommissie geneutraliseerd wordt.

Een zelfde verwijt treft de Nederlandsche Pers. Moge dit schrijven iets bijdragen Uw nuttig werk te bevorderen.

Hoogachtend,

Dr. C. H.

Hoogspannings-apparaat „Pansanitor en Sol”.

Wij kregen een verzoek om inlichtingen omtrent bovengenoemde brochure, verspreid door „Pansanitor en Sol te Jena, hoofdvertegenwoordiger voor Holland en Kolonien: Tesla-Ströme te Nijmegen, en waren zoo vrij daarvoor de hulp in te roepen van den bekenden Röntgenoloog Dr. L. G. HEILBRON te Amsterdam.

Als steeds, was deze bereid aan ons verzoek te voldoen en wij laten zijn schrijven hieronder volgen:

„Aangaande het van Uwe redactie ontvangen boekje getiteld: Hoogspanningsapparaat „Pansanitor en Sol” kan ik U het volgende mededeelen:

In het boekje wordt een apparaat aangeprezen, dat in staat is electriciteit in hooge frequentie te leveren. Electricische stroomen in hooge frequentie vinden inderdaad in de geneeskunde veel toepassing. Dat deze stroomen echter in staat zijn schoonheid te bezorgen of te verzorgen, de vrouwelijke borsten te ontwikkelen, slappe borsten een schooner voorkomen te bezorgen, haaruitval tegen te gaan is een misleidende mededeeling. Waar het publiek echter voor successen in deze richtingen wel gaarne veel geld zal uitgeven is het zeker dienstig in Uw tijdschrift te waarschuwen tegen dezen aanslag op de beurzen der goedgelooivigen.

Bovendien wordt het apparaat gevaarlijk als de leek, zooals de verkooper wil, daarmee meeëters en huiduitslag gaat behandelen.

Dat de behandeling van zweren, op welke wijze

ook, niet door den leek behoort te geschieden zal wel een ieder begrijpen al geeft het boekje daar al aanwijzingen in.

Het gedeelte van het boekje dat zich speciaal met geneeskunde bezighoudt is nog veel gevaarlijker. Ik ben niet bang, dat er werkelijk geneeskundigen zullen zijn die de daarin gegeven raadgevingen zullen volgen.

Veel meer vrees ik, dat het de bedoeling van den schrijver is de leeken aan het werk te zetten. Menig menschenleven, dat nog te redden zou zijn, zal dan daarmee verloren gaan.

L. G. HEILBRON.

Amsterdam, 22 Juni '26."

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

II.

IRVING'S GIST-TAMINE TABLETTEN.

Fabrikant: Irving's Yeast-Vite Laboratories, Londen.

Samenstelling volgens den fabrikant:

„De nieuwe wondervolle samenstelling van zuivere gist, vitaminen, etc. Bevat geen schadelijke bestanddeelen.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Bruingrijze, gestippelde tabletten, met geur naar gist en zwak bitteren smaak. Het gewicht der tabletten bedraagt gemiddeld 280 mg. per stuk.

In deze konden pyramidon, acetanilide en phenacetine aangetoond worden.

Het gehalte aan phenacetine, pyramidon en acetanilide samen bedraagt 20,5% of + 70 mg. per tablet.

Oordeel: Behalve de onschuldige gist bevatten de tabletten nog sterk werkende geneesmiddelen, n.l. pyramidon, acetanilide (!), phenacetine en kaliumbromide, zij het ook in geringe hoeveelheden. Het behoeft geen betoog, dat juist deze middelen, waartegen overgevoeligheid nog al eens voorkomt, wanneer zij aanwezig zijn in mengsels waarvan de samenstelling wordt verzwegen, gevaar voor de gezondheid van den gebruiker kunnen opleveren. Tegen dit praeparat moet ten zeerste gewaarschuwd worden.

(Men zie ook het resultaat van een nieuw onderzoek vanwege onze Vereen., medegedeeld in het Mbl. van Januari 1926).

VESOL.

(Pastilles tegen bovenmatige lichaamsdikte.)

Fabrikant: Laboratorium Leo, Dresden.

Samenstelling volgens den fabrikant:

3 p. Extr. rhei comp., 3 p. Aloë, 2 p. Pulv. arom., 2 p. Extr. fuci vesic.

Reclame: Een even snel werkend als onschadelijk plantaardig middel ter bestrijding van zwaarlijvigheid.

Ontvettingsmiddel bij uitnemendheid.

Voor zoover het onderzoek op bovengenoemde bestanddeelen mogelijk was, werd den indruk verkregen, dat de opgegeven samenstelling juist is. Sporen jodium, die afkomstig kunnen zijn van Extr. fuci vesic., konden worden aangetoond.

Oordeel: Dit vermageringsmiddel is dus weer een mengsel van een laxans en een verouderd „specifiek” vermageringsmiddel.

FUCOVESIN.

(Ontvettings-tabletten).

Fabrikant of invoerder: Apotheek „De Lelie”, Amsterdam.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Extr. fuci vesiculos. 0.06, Extr. cascarae, Extr. frangulae aa 0,2.

Voor zoover het onderzoek op boven vermelde bestanddeelen dit toelaat, werd den indruk verkregen, dat de opgave van den fabrikant juist is. Sporen jodium, die afkomstig kunnen zijn van Extr. fuci vesicul., konden worden aangetoond.

Oordeel: Als van Vesol.

FUCABOONEN.

(Middel tegen zwaarlijvigheid.)

Fabrikant: Chemisch Laboratorium Adler-Apotheek, Teplitz-Schönau (Tschecho-Slowakije).

Samenstelling volgens den fabrikant:

Werkzame bestanddeelen: Extr. fuci persic., Extr. cascar. sagr., Extr. frangulae, Cort. frangulae.

Voor zoover het onderzoek dit toeliet werden de opgegeven werkzame bestanddeelen in de fucaboonen aangetroffen. Sporen jodium, die afkomstig kunnen zijn van Extr. fuci persic., konden o.a. worden aangetoond.

Oordeel: Als van Vesol.

LEOPIILLS.

(Bloedreinigings- en laxermiddel.)

Fabrikant: Laboratorium Leo, Dresden.

Samenstelling volgens den fabrikant:

30. — Aloe cap., 10. — Extr. rhei comp., 10. — Mucilago herbar., 50. — Sacchar. album.

Voor zoover het onderzoek dit toeliet, werden de door den fabrikant genoemde werkzame bestanddeelen aangetroffen.

Oordeel: Een van de vele samenstellingen voor laxerpillen, zonder bijzondere eigenschappen.

TABLETTAE CONTRA OXYURES LEO.

Fabrikant: Laboratorium Leo, Dresden.

Samenstelling volgens den fabrikant:

0,05 Extr. Rhei comp., 0,3 Areca praep., 0,3 Pulv. aromat. Op een ander papier staat als samenstelling: granaatextract en scammonium.

Bruine, wit gestippelde tabletten, die reukeloos en zwak bitter van smaak zijn. Het gemiddeld gewicht per tablet bedraagt 545 mg.

Microscopisch zijn elementen van het poeder van arecanoot te zien. Kaneel, gember of cardamomzaad (de bestanddeelen van Pulvis aromaticus) werden niet gevonden; slechts enkele, niet typische, zetmeelkorrels werden gezien.

Aangetoond werden als werkzame bestanddeelen arecanoot en een of meer anthrachinoderivaten.

Oordeel: Arecanoot is een in Indie reeds eeuwenlang gebruikt anthelminthicum. Of ook oxyuris onder de door areca beïnvloede wormen behoort is ons niet bekend. Als therapeutische dosis (tegen lintwormen) wordt 4 tot 6 gram noot aangegeven, wat dus zou beteekenen 10 à 20 dezer tabletten. Daarbij zou ook de therapeutische dosis van het Extr. Rhei comp. worden bereikt.

De fabrikant geeft als dosis aan 6—9 tabletten per dag.

SOLITAENIA.

Fabrikant: Laboratorium Leo, Dresden.

Samenstelling volgens den fabrikant:

2 p. Semen arecae, 4 p. Calc. carbon., 3 p. Sacchar. alb., 4 p. Ol. ricini, 5 p. Magnes. usta. (Op een ander papier staat weer als belangrijkste bestanddeel granaatextract vermeld.)

Gebruiksaanwijzing bij made- en spoelwormen.

Alle boven in de eerste plaats genoemde ingrediënten werden aangetroffen, zoodat aan de

opgegeven samenstelling niet getwijfeld behoeft te worden.

Oordeel: Zie bij *Tablettae contra oxyures* Leo.

EMERSON'S BROMO-SELTZER.

Fabrikant: Emerson Drug Co. Baltimore, Toronto.

Samenstelling: Niet vermeld.

Reclame: tegen hoofdpijn en neuralgie.

Witte korrels, die onder opbruisen in water volkomen oplossen. De oplossing is helder en reageert zuur.

Aangetoond werden: citroenzuur, HCO₃', Br' en Na.

Het praeparat is een mengsel van natriumbromide, natriumbicarbonaat en citroenzuur.

EVANS SALINE.

Fabrikant: Evans Sons, Lescher & Webb, Lim. London, Liverpool.

Samenstelling: Niet vermeld.

Reclame: tegen hoofdpijn, dispepsie en als verkoelende drank bij koorts.

Wit poeder, dat onder opbruisen in water volkomen oplost.

Aangetoond werden: wijnsteenzuur, koolzuur, kalium en natrium.

Het praeparat is vermoedelijk een mengsel van kaliumnatriumtartraat, wijnsteenzuur en natriumbicarbonaat.

PILULES CLÉOPATRE.

Fabrikant: Onbekend.

Samenstelling: Niet vermeld.

Reclame: ter ontwikkeling der borstklieren.

Verzilverde pillen, met een gemiddeld gewicht van 254 mg. per pil.

De samenstelling wijst op Blaudpillen van slechte hoedanigheid.

(Wordt vervolgd).

Dr. R. Schröder's Opbouwzout.

In dezen tijd van Sport, zou het al een wonder zijn wanneer ook de z.g. geneesmiddelen-leverancier er niet van zou profiteren. Wij kregen dezen ind. uk toen wij de onderstaande advertentie lazen:

„Lichamelijke ontspanning een waarlijk prettige uitspanning moeten turnen, spel en sport zijn. Gesterkt, niet afgemat, moet je het speelterrein verlaten. Voel je echter slapte en trillen in je ledematen, dan doe je op een ongelukkige wijze aan sport. Zorg dan voor versterking van je beenderenstelsel, van je spierstelsel.

Dagelijks 2 x 1 lepeltje Dr. R. Schröder's Opbouwzout = 1 heel leven jeugd.

Het geeft gezond alkalisch bloed.

Het neemt weg moeheid, afmatting, onbehaaglijkheid, depressie.

Het versterkt zenuwen, spieren, haarwortels, het gebit.

Het vernieuwt de cellen en het weefsel.

Het bevordert de spijsvertering, den bloedsomloop, de stofwisseling.

Het reinigt nieren, lever, darm en blaas.

Het bindt overgebleven zuren in het bloed en in de organen.

Het verwijdert vetafzetting en voorkomt vervetting.

Het verschaft energie, opgewektheid, welbehagen.

Het is smakeloos reukeloos, gemakkelijk in te nemen.

De dagel. 2 kleine dosis van Dr. R. Schröder's Opbouwzout doen 't hem.

Slechts 12 mineraalzouten vormen je leven. 12 Enkelvoudige zouten zijn aanwezig in: Dr. R. Schröder's Opbouwzout (Twaalver Zout) Wettig gedeponereerd.

Proefhoudend onder alle omstandigheden.

Groote kuur (voor circa 80 dagen toereikend) f 2.25. Verkrijgbaar in de apotheken en drogerijea, zoo niet gelieve men zich om franco toezending te wenden tot de Fa. RICHARD STARCK te Vlaardingen, Telefoon 568."

De som van f 2.25 om ons een „Heel leven Jeugd" en nog vrijwaring van tal van ziekten te verschaffen leek ons niet te veel om het middel aan te koopen en nader te onderzoeken en zoo ontvingen wij een flacon poeder vervaardigd door de: „Vitamin-Nahrsalz Ges. M. B. H. Hamburg" en, volgens opschrift, bevattende: kali, kalk, magnes, kiezelaarde, chloor, vloeispaat, zwavel, mangaan, ijzer, natron, phosphor- en koolzuur in verbinding met alkaliën. 't Lijkt al heel wat maar als wij bedenken, dat de meeste dezer stoffen, *juist in geschikten vorm* in vele onzer gewone voedingsmiddelen voorkomen zullen wij al wat minder hoog tegen het opbouwzout opzien.

Want juist op den vorm komt het aan. De heer N. KEULEMANS vond in het mengsel *calciumphosphaat, natriumbicarbonaat, natriumchloride, magnesium*, vermoedelijk als carbonaat, zeer geringe hoeveelheden *sulfaat, mangaan, ijzerzout* en *kiezelsuur*, het laatste als een in water en zelfs in sterke zuren *onoplosbaar silicaat*.

En nu bestaat er bij ons ernstig twijfel of *zoo'n mengsel* in staat is de *werkzame waarde* te vervangen van de talrijke zouten, die de natuur in onze voedingstoffen op *zoo'juiste wijze* heeft vastgelegd, dat zij op doelmatige wijze worden geabsorbeerd.

De zouten zijn er, willen wij aannemen, maar of zij als *Opbouwzout* werkzaam zullen zijn en dus de wonderen zullen verrichten, die er van beloofd worden? . . . That is the question?

Een zoogenaamde maagpot.

Een arts schrijft ons:

„Hierbij zend ik u de zg. medicijnen, die volgens de Firma PONNE EN ROEMER, apoth. te Heereveen een *ulcus duodeni*, zouden genezen.

De aandacht op dit middel is door familie en kennissen van mijn patiënt hierop gevestigd en dit heet, zooals meestal, met succes aangevend. Bij de aanvraag van dit middel werd ook gevraagd de samenstelling mede te deelen, doch daarop werd niet geantwoord. Alleen de gebruiksaanwijzing 's morgens en 's avonds een eierlepeltje.

Voor kinderen of volwassenen schijnt geen verschil te maken.

Of er reclame in bladen voor gemaakt wordt is mij niet bekend.

Doch alleen het feit dat zulk een middel, welke de verwachting kan opwekken bij een patiënt, lijdende aan *ulc. duod.*, dat die zweer daardoor zal genezen lijkt mij suspect. — vooral daar van dieet-houden niets wordt vermeld. — 't Zou mij zeer aangenaam zijn indien de Vereeniging de samenstelling, die naar ik veronderstel wel niets bijzonders zal bevatten wilde laten onderzoeken."

Volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS bestond de inhoud der pot uit *ijzerpoeder, reduceerbare suiker* (honig?) *anijszaad* en *drop*.

Het mengsel gistte de zalfpot uit.

Ongetwijfeld weer *zoo'n oud volksmiddel*, dat op den duur veel meer *kwaad* dan goed doet en met de vervaardiging en verkoop waarvan zich geen apotheker moest belasten.

INGEZONDEN.

Opgepast voor magnetiseurs.

Een mijner goede kennissen kreeg in vrij ernstige mate een longaandoening en liet zich daarvoor behandelen door een magnetiseur.

Na enkele jaren daarmede doorgestaan te zijn (natuurlijk zonder werkelijk succes) kreeg hij op zekeren kwaden dag plotseling, op straat, een bloedspuwing, zakte ineen en moest dadelijk naar het ziekenhuis worden vervoerd, alwaar hij na tien dagen overleed.

Had de man zich niet laten ophouden, en daardoor verzuimd zich onder degelijke geneeskundige behandeling te stellen, dan had zeker beterschap niet uitgebleven.

Wie ooren heeft om te hooren

De naam van den hoogst verantwoordelijken magnetiseur, waarvan hier sprake is, is: DON te Rotterdam.

Een lid der Vereeniging.

Den Haag, 18-6-'26.

Aan de Redactie van het Maandblad, uitgegeven door de Vereeniging Tegen de Kwakzalverij."

Mijne Heeren!

Hierbij neem ik de vrijheid U te doen toekomen een brochure die ik op aanvraag toegezonden kreeg van: „The Cantassium Co." te Amsterdam. Oppervlakkig beschouwd leek het hierin aanbevolen middel „slechts" te helpen tegen kanker, maar bij doorlezen der brochure bleek het zijn werking ook uit te strekken tot aderverkalking, *ouderdom*, reumatiek, jicht, zweren, eczeem enz.

Deze brochure had ik eens uit nieuwsgierigheid aangevraagd ingevolge een advertentie in „Het Schouwvenster", een Christelijk, geïllustreerd tijdschrift. Toen men van mij bij de Cantassium Mij. niets meer vernam, kreeg ik na een paar maanden nog een circulaire.

Ik zend U de heele zaak hierbij toe. Is de krachtige werking der potassium-zouten Uw Vereeniging reeds bekend, of is er in Uw blad al eens over geschreven?

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn Uw belangstellende lezer,

C. A. H. DE VRIES,

Valkenboschlaan 263. Med. cand.

Reeds ruim 4 jaren geleden hebben wij — en later ook het Rijks-Instituut voor Pharm. therap. Onderzoek — tegen die „Co" *krachtig gewaarschuwd*. Wij zonden u de desbetreffende Maandbladen toe. Misschien vinden wij weer eens tijd op deze zaak terug te komen. Red.

RECHTSZAKEN.

Wat de barbiers niet meer mogen.

Een goede honderd jaar geleden was het vak van barbier een vak van groote beteekenis. Hij verzorgde toen niet alleen het uiterlijk schoon, maar was tevens het mensdom behulpzaam bij de bestrijding van allerhande lastige zaken, als daar zijn eksterroogen en likdoorns, holle kiezen, booze zweren en huiduitslag. En aderland deed hij met 't zelfde gemak, waarmee thans een fatsoenlijk mensch een appel schilt.

Voor den Kantonrechter te Harderwijk verscheen aldaar de 76-jarige Bartus de P., barbier aldaar, die blijkbaar van het echte barbiersras is. Hij stond althans terecht wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. In November van 't vorige jaar heeft hij J. B. V., arbeider te Drie, die aan huiduitslag lijdende was, onderzocht en hem als geneesmiddel gereed gemaakt een flesch vocht, daarbij mededeelende, dat de patiënt bij trouw gebruik daarvan met een week of drie totaal genezen zou zijn. Verd. bekende; hij kende het middel al 40 jaar als prima; alleen in dit geval hielp het niet.

Get. V., wien het best was aan te zien, dat het middel geen zier geholpen heeft, vertelde dat hij twee flesschen achtereenvolgens heeft gebruikt een van f 5 en een van f 4. Scheen het aanvankelijk of de uitslag verminderde, later werd het veel erger dan 't geweest was. Toen heeft hij het middel, afgaande op den reuk, zelf maar gefabriceerd en smeert er maar raak mee.

Het O.M. eischte een geldboete van f 50 subs. 10 dagen hechtenis. (Telegr.)

CORRESPONDENTIE

— Wegens ongesteldheid van den redacteur in het laatst der vorige maand, verschijnt dit blad eenige dagen later dan gewoonlijk en zullen enkele zaken in het volgend no. worden behandeld.

H. G. S. te N. H. De Indische kruiden zijn *Curcuma domestica, Javaansche Curcuma, Temoe Lawak*, ook in de Pharmacopee opgenomen.

D. K. te A. De *Electrische toestellen van Gebrs. d'Alimonda* zijn reeds sedert 1894 en later ook meermalen in ons Maandblad behandeld. Zie ook over dergelijke toestellen het artikel „Pansanitor en Sol" in dit no.

N. N. te A. Volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS bevat *Ashem Cream*, oud-Oostersch middel tegen aambeien, uit het laboratorium Sypkens en Sandberg te Amsterdam, *deeg van tarwemeel* met wat *menthol*.

Het zal met de geneeskraft dus wel even waarschijnlijk zijn als met de Oostersche afkomst.

A. J. v. H. te 's-H. Dank voor 't gezondene; die Mevr. HAVERHOEK is reeds meermalen veroordeeld.

Dr. J. J. de J. te L. Hartelijk dank voor uwe mededeeling. Dergelijke hulp verlicht onze taak aanmerkelijk.

Gezondheid en Geluk. Wij zullen nader naar den inhoud der Brochure informeren en komen er denkkelijk op terug.

R. W. R. te A. Het verwondert ons niet dat de middelen *Silvikrin*, aangeboden door het *Silvikrin-laboratorium te Rotterdam*, bij u zonder resultaat zijn gebleven. Tegenover de talrijke verklaringen in de verschillende geschriften, dat het middel *geen geheimmiddel* is, staat *niets positiefs* omtrent de samenstelling, dat gelegenheid geeft eenigszins een oordeel te vellen omtrent de juistheid van de verklaringen van Dr. WEIDNER, al moge ook het schrijven van Dr. BURGER te Berlijn er den schijn van hebben.

Daartegenover stellen wij de resultaten van het onderzoek, verricht door den heer N. KEULEMANS te Amsterdam.

Waar tegenwoordig, *door sommigen*, nogal waarde wordt gehecht aan het *inwendig gebruik* van z.g. voedingsmiddelen voor het haar (wat trouwens in het schrijven van het *Silvikrin-laboratorium* wordt ontkend) werden zoowel de vloeistof als het poeder op *zwavel-albumose* onderzocht, doch in beiden werden noch zwavel noch stikstof aangetroffen.

De *vloeistof* is een *sterke zeepoplossing*, het *poeder zeepoeder* en een weinig *natriumcarbonaat* (soda). Voor den deskundige niets nieuws en geen bijzonders.

— Het jaarverslag over 1925 van de Gezondheidscommissie gezeteld te Veendam in dank ontvangen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam. VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. B. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. "Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Kwakzalverij bij Suikerziekte. Mededeelingen van verschillenden aard: Over Riem Vis en nog wat. — Een apotheek in zakformaat. — Kwakzalverij en Katholicisme.

Uit de Pers: De Pharmacie en de Kwakzalverij. — Standpunt omtrent specialités van het Congres der Internationale van pharmaceuten te Weenen.

Rechtszaken: Dokter psycholoog. Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

De secretaris-penningmeester verzoekt brieven, stukken enz. voor de Vereeniging bestemd en in Augustus verzonden, te willen adresseeren aan den redacteur van het Maandblad, Groenburgwal 26, Amsterdam.

Over Kwakzalversmiddelen bij suikerziekte

door Dr. B. K. BOOM.

Het behoeft niet te verwonderen, dat lijders aan suikerziekte een uitgebreid afzetgebied vormen voor allerlei kwakzalversmiddelen en dat steeds nieuwe geheime middelen tegen die ziekte op de markt gebracht worden. Immers de suikerziekte is een chronisch lijden, dat in de meeste gevallen slechts door nauwkeurig dieet verbeterd of binnen de perken gehouden kan worden, zonder dat het mogelijk is volkomen genezing te verkrijgen. Het dieet is vaak eentonig, dus is het begrijpelijk, dat de patienten goedgelovig ingaan op de meestal met veel reclame aangeboden geheime of specifieke middelen, die genezing beloven en hen van het dieet zullen bevrijden.

Het verloop der suikerziekte is bij verschillende lijders zeer wisselend en ook bij eenzelfde persoon komen vaak zulke groote schommelingen in het ziekteproces voor, dat het beoordeelen van de werkzaamheid van een bepaald middel zeer moeilijk is en bijzondere voorzorgsmaatregelen vereischt. Geen wonder, dat een leek, vooral als hij zelf lijder is, bij d. beoordeeling voor groote moeilijkheden staat en al te gaarne een gunstige invloed zal aannemen, als het gebruik met een goede wending in de ziekte is samengevallen of als schijnbaar eenige verbetering is ingetreden, maar een objectief onderzoek geer vooruitgang zou vaststellen.

Van de talloze middelen, die in den loop der jaren tegen suikerziekte zijn aangeprezen, is er geen enkel, dat op de diabetes genezend werkt. Zoals ik reeds vermeldde, mag een oordeel over een dergelijk middel slechts worden afgegeven door hem, die in de gelegenheid is in een ziekenhuis nauwkeurige waarnemingen te doen en wiens bevoegdheid op het gebied van onderzoekingen over de stofwisseling aan geen twijfel onderhevig is. Zoo heeft NAUNYN, een der beste kenners der suikerziekte, vele middelen onderzocht, maar nimmer een genezende werking kunnen vinden. Von NOORDEN heeft deze proeven voortgezet met hetzelfde teleurstellende resultaat. De eenige stoffen, die in staat schijnen een geringe daling van de suikeruitscheiding te weeg te kunnen brengen, zijn het opium en de salicylpraeparaten. Hunne werking op de suikerziekte is slechts gering ende bijwerkingen zijn zoo bezwarend, dat het gebruik ontraden moet worden.

Men gaat nog steeds voort de middelen tegen suikerziekte, waarvan voortdurend nieuwe verschijnen, te beproeven en het spreekt van zelf, dat ook ons Rijksinstituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek zich daarmee heeft beziggehouden. Uit de mededeelingen van dat instituut blijkt, dat in de laatste jaren vijf middelen zijn onderzocht: Kavaha (een poeder van stijlen en stempels van mais), granules anti-diabetiques (pillen met ijzer, arseen, lithiumbenzoaat, suiker en strychnine) diabetiline (hoofdzakelijk bestaande uit doode biergist), polygonum aviculare (Varkensgras) en het middel van den abbé HAMON (een mengsel van verschillende plantendeelen), allen zonder eenige werking op het proces der diabetes.

Het loont de moeite na te gaan op welke wijze de fabrikanten van al deze specialités pogen invloed op de suikerziekte uit te oefenen. Sommigen vullen de gebruiksaanwijzing van hun middel aan met eenige dieetvoorschriften, oogen-schijnlijk van weinig belang, maar in werkelijkheid van meer beteekenis dan de te gebruiken stoffen. Het pancrépatine, in het Julinumnummer van dit blad door Dr. J. J. DE JONG besproken, is hiervan een voorbeeld. Een andere, veel toegepaste truc is het doen toenemen van de hoeveelheid urine van de patienten, waardoor automatisch het

gehalte aan suiker daalt. Het is dan ook niet toevallig, dat de meeste der specialités tegen suikerziekte als thee gedronken moeten worden. Er wordt daardoor meer vocht opgenomen, dus ook meer urine uitgescheiden. Onderstellen wij, dat iemand bij een bepaald dieet 30 Gram suiker per dag uitscheidt in 2 Liter urine, dan bedraagt het percentage 1,5%; neemt de hoeveelheid urine toe, b.v. tot 3 Liter, maar blijft de suikeruitscheiding dezelfde (30 Gram), dan is het percentage slechts 1,0%. De patient, die uitsluitend op het percentage let en niet op de totale hoeveelheid uitgescheiden suiker, meent verbeterd te zijn, terwijl in werkelijkheid niets veranderd is. Het is mogelijk om het percentage verder te laten dalen door de hoeveelheid urine nog meer te vergrooten. Daartoe worden kruiden gebruikt, die in staat zijn de nieren tot grooter werkzaamheid aan te zetten. Een bijzonder sprekend voorbeeld nam ik waar bij gebruik van bladen van de blimbingboom, die mij uit N.O.-Indie waren toegezonden. Deze bladen worden daar vaak tegen suikerziekte toegepast, als thee bereid. De uitscheiding van de urine steeg van 2 Liter met 2½% suiker tot 4,5 en 5 Liter per dag met ongeveer 1% suiker; oppervlakkig gezien een verbetering, in werkelijkheid bleef de suikeruitscheiding volkomen onveranderd ± 50 Gram per dag.

Het aantal kwakzalversmiddelen tegen suikerziekte is legio, maar helaas is geen enkel in staat geweest meer dan een schijnsucces te verkrijgen en van de schitterende beloften der fabrikanten is niets vervuld. Welk een brutaliteit is er dus noodig om desondanks voort te gaan met het speculeeren op de goedgelovigheid der menschen en hen tegen hooge prijzen geheel waardelooze rommel aan te praten? Wat te zeggen van een advertentie als deze, in Juni 1926 geplaatst in de Telegraaf:

„MAHARAJA

Nieuw Japansch geneesmiddel t. suikerz. Radic. genezing. Zonder dieet. Dokters 20% rab. Imp. Baboe Aisah, Amstelveen.”

De mengeling van Indisch en Japansch en het rabat aan de dokters moeten meehelpen om het publiek aan de werkzaamheid van het middel te doen gelooven.

Over Riem Vis en nog wat.

In het Julinumnummer van dit blad heeft Dr. C. H. zijn gemoed ontlast over de praktijken van de zoogenaamde „Zuster” RIEM VIS, dieden kruidenhandel van haren stiefvader wijlen „professor” DE HAAS met zeer groot geldelijk gewin sinds jaren voortzet. Dit zij haar gegund, zoolang het domme publiek in de heilzame werking dier kruiden — rommelzoo, enkele centen per pakje waard — gelooft en haar dit goedje voor veel geld afkoopt tot denkbeeldige genezing van velerlei kwalen. Maar wat haar en hare kornuiten in 't vak niet mag worden gegund, is — het is weer uit het barre geval door Dr. C. H. vermeld, gebleken — dat zij dien handel misbruiken door er geneeskundige raadgevingen aan te verbinden.

Ik ken R. V. allang van zeer ongunstigen kant: een jaar of wat geleden behandelde zij een kind, dat een zwaren aanval van diphteritis had te doorstaan, door de zieke keel met jenever te bestrijken; het kind is natuurlijk gestorven; de dokter kwam te laat om het met 't voor de hand liggend serum te helpen.

Een tijd later kwam een meisje bij haar klagen over „schommelingen in den buik en duizelingen — later bleek ze zwanger te zijn — zij kreeg na urineonderzoek kruiden, fleschjes met vocht en poeders; voor een en ander moest f 9.50 worden neergelegd. Haar advocaat stelde zoowel voor het kantongerecht te Leiden, dat haar vrij-sprak, als voor de Haagsche Rechtbank, die haar tot f 50.— boete veroordeelde, de zaak zoo onschuldig mogelijk voor: beklagde dreef een kruidenhandel en waarom zou dat niet mogen? Handel in gedroogde „geneeskundige” planten is toch aan ieder geoorloofd, niet waar?

Maar uit 't geval, door Dr. C. H. besproken, ziet men nu de gevolgen: luk raak wordt 't af-treksel aanbevolen en daarbij geneeskundige raad gegeven, die kant noch wal raakt, met 't gevolg dat het leven van den patient gevaar gaat loopen, omdat hij het inroepen van deskundige hulp versmaadt of uitstelt, tot het te laat of bijna te laat is.

Vertel ik hier nu iets nieuws of bizonders?

Och neen, er zijn meer kruidenverkoopers als RIEM VIS; ook verkopers in „cruyden”-wijnen zijn legio. Want 't publiek is dom en blijft dom en er is met dit goedkoope spul, duur verkocht, gemakkelijk veel geld te verdienen.

Maar waar ik in 't bijzonder op wil wijzen, is dit:

Dr. C. H. begint met te vertellen, dat zijn patient „vele maanden geleden” bij hem kwam. Het is dus vele maanden geleden, dat RIEM VIS bij zijn patiente haar heilloos werk heeft verricht. Heeft nu Dr. C. H. terstond aangifte gedaan bij de justitie? Ik vermoed van niet, want dan zou ik er ambtelijk wel in gemoed zijn geweest. Het zal nu wel te laat zijn een strafvervolgung tegen R. V. in te stellen — het recht daartoe verjaart in een jaar.

Hoe nuttig en gewenscht het zij, dat Dr. C. H. aan het ergerlijk geval ruchtbaarheid heeft gegeven: hij had meer moeten doen en de zaak dadelijk in handen moeten stellen van de bevoegde rechterlijke autoriteit, hetzij van zijn woonplaats, hetzij van de woonplaats van de kwakzalverster. Dit is de eenige manier, om in de vervolging van kwakzalvers wat meer schot te

brengen. Want dikwijls helpen de patienten niet mee; de politie kan niet alles weten; zij voelt over 't geheel ook niet veel voor het lastig vallen van kwakzalvers, althans ze staat er m.i. dikwijls vrij onverschillig tegenover. De justitie moet zich dus jaarlijks tevreden stellen met enkele gevallen, die dan nog niet eens altijd met een zware boete worden achterhaald — wat is immers f 50.— of f 100.— boete voor een kwakzalver met wat praktijk?

Daarentegen: hoe vele ernstige gevolgen van te laat inroepen van deskundige hulp zullen niet schier dagelijks voor den dag komen in de spreekkamers en de poliklinieken onzer geneesheeren?

Wil er dus verbetering komen, dan moeten onze geneesheeren hun schroom op zij zetten en niet opzien tegen het mogelijk verwijt, dat zij „uit broodnijd” aanklagers worden. Zij moeten tot de overtuiging komen dat zij, door aan de justitie tijdig de noodige gegevens te verschaffen van elk hun bekend geworden strafbaar feit, door onbevoegden op hun terrein gepleegd, een maatschappelijken plicht vervullen en zodoende kunnen meehelpen, het groote kwaad der kwakzalverij eenigszins binnen de perken te houden, al zullen noch zij, noch de justitie dat kwaad ooit geheel kunnen uitroeien. Mogen alle geneesheeren, die dit blad lezen, mijn wenk ernstig ter harte nemen!

Leiden, 23 Juli. A. VAN DER ELST.

Een Apotheek in zakformaat. 1)

Nieuwe „Nothelfer” voor huis-, tuin- en keukengebruik van het Deutsche Roode Kruis, Aerzlich bearbeitet. Kwakzalverij-bestrijding..... of kwakzalverij.

Op mijn schrijftafel staat „iets”, dat er op eenigen afstand uitziet als een ouderwetsche tabaksdoos. Deze is echter niet van zilver of van koper, maar van blank alluminium. Een „rood kruis” doet van verre reeds vermoeden, dat het „iets” met eerste hulp bij ongelukken te maken heeft. In het aluminium blijkt uitgeslagen — om het roode kruis heen — „Deutsches Rotes Kreuz” en „Aerzlich bearbeitet”. Verder „Nothelfer” (met groote letters) en „Taschenapotheke” (met kleine letters). Men is geneigd op te merken: dat is toch niets nieuws; bij elken handelaar in ziekenverplegingsartikelen kan men diverse „huishoud-verbandtrommels”, „padvindere-verbanddoosjes” en ook wel „iets”, dat op een „zak-apotheek” lijkt, krijgen. Volkomen juist. Maar de combinatie van beide, juist de officieele combinatie van beide, en nog wel de „Aerzlich bearbeitete”, officieele combinatie door een machtig lichaam als het Deutsche Roode Kruis, doet toch deze officieel met het embleem van Genève (terecht of ten onrechte?) prijkende reclame de moeite van een afzonderlijke bestudeering waard schijnen.

En het allerbijzonderste van dit bijzondere geval is, dat ik mij na rijp beraad geroepen gevoel, den inhoud van a—z af te keuren. In het algemeen belang meen ik goed te doen, fabrikanten van overeenkomstige verbandtrommels en zakapo-

1) Bij uitzondering nemen wij ditmaal uit een ander Tijdschrift: *Het Groene en Het Witte Kruis*, met toestemming van Redactie en Schrijver, een Beoordeeling over. De reden daartoe zal bij de lezing wel duidelijk worden.

theken in overweging te geven, dezen „Nothelfer” niet als navolgenswaardig voorbeeld te beschouwen en te bestudeeren, maar als een schip op het strand, dat een baken in zee is en leert, hoe men het niet moet doen.

Ter staving van mijn meening ontleen ik eerst de inleidende beschouwingen tot de bijgevoegde miniatuur-handleiding. Deze leert ons dat „De Apotheek (deze Apotheek) bevat eerste hulpmiddelen en verbandmiddelen in een combinatie en overvloed (letterlijk: in einer Zusammensetzung und Reichhaltigkeit), die toereikend is voor de eerste hulp bij niet bijzonder moeilijke gevallen”. (?)

Dan blijkt, dat de „Nothelfer” speciaal voor touristen en wandelaars op reis en bij de beoefening van sport, in de auto en „in der Jugendherberge” bestemd is. De inhoud kan in elke apotheek worden aangevuld. De „handleiding” is slechts voor de eerste hulp gedacht. Het raadplegen van een geneesheer verdient in „alle ernstige ziektegevallen aanbeveling” (ratsam).

Gaarne waardeer ik de goede bedoeling, waarvan deze beschouwingen blijken te geven. Maar daarom sta ik toch niet minder verstomd over wat de „aerzliche bearbeiter” van het Roode Kruis in Deutschland als „Nothilfemittel” beschouwt.

1. *Succolittabletten* „bij hoesten, heeschheid en catarrhale toestanden van keel, luchtpijp en bronchien”. Men moet meermalen daags 1 tablet in den mond laten smelten. Deze succolit-tabletten blijken naar den smaak (die zeer goed is!) te oordeelen, uit drop, salmiak en misschien wat anijs of (en) menthol te bestaan. Als ze iets grooter waren, zouden ze ook op het oog niet van de bekende „Wyberttabletten” te onderscheiden zijn. (De smaak verschilt nauwelijks.) Onschuldig toch zal men zeggen. Inderdaad, maar niet onschuldig is de suggestie bij hoesten en heeschheid, laryngitis en bronchitis voorloopig maar zelf..... te kwakzalveren (weet ge een beter woord, lezer?) Ook had de raad: „bij temperatuursverhooging boven..... in bed of althans binnenshuis blijven”, zeker niet achterwege mogen blijven. Hoe anders de grens ten aanzien van „ernster Erkränkungs-fällen” te markeeren?

2. *Brombaldriantabletten* „bij hartkloppingen, nerveuse opwinding, nerveuse slapeloosheid, meermalen daags 1 tablet nemen”. De inhoud bestaat uit 5 witte tabletten van een gram, waarvan het hoofdbestanddeel wel uit een of meer broomzouten zal bestaan. Ik voor mij aarzel geen oogenblik om broomzouten onvoorwaardelijk ongeschikt te achten als huismiddel. Het fatale vind ik in dit geval de suggestie, dat gebruik zonder geneeskundig voorschrift van broom onschuldig is. Al die „zenuwtabletten” zijn voor geregeld huis-, tuin- en keukengebruik te veroordeelen. En tot dergelijk geregeld gebruik leidt de aanbeveling als onschuldig en doeltreffend „Nothilfemittel”. (Over het veel onschuldiger valerian spreek ik niet.)

3. *Frangula-desperstabletten*, „afvoermiddel bij verstopping” (1—2 tabletten 's avonds). Over het voor en tegen van „een cascaraatje” zou heel wat te zeggen vallen. Daartoe bestaat hier geen aanleiding. Volstaan kan worden, dat hier van „Nothilfemiddel” geen sprake is.

4. *Tierkohletabletten* „bij „Sodbrennen”, maagzuur, oprispingen, vergiftiging en diarree. Lossen niet op, kunnen slechts in water gesuspenderd worden. 1—2 tabletten, zoo noodig na 1½ uur

dezelfde hoeveelheid nog eenmaal". „Ondanks de aertzliche Bearbeitung" is dit wel het summum..... van kwakzalverij. Ik zou geen leerling van Prof. Magnus zijn, als ik niet veel voelde voor toepassing van adsorbeerende kool in tal van gevallen. Maar de waarde van 6 dierkooltabletten van ½ gram als „Nothilfemittel" bij vergiftigingen (en diarrhee) moet zeer twijfelachtig geacht worden. Het voorschrift der Rotterdamsche Gemeentelijke Geneeskundige Dienst spreekt bij vergiftigingen van 1—3 *boordevolle eetlepels* kool (in 200—600 water), de proefdruk der nieuwe Pharmacopee spreekt van 50 gram (in 500 water). Maar voor alles ontbreekt hier de raad: *haal een dokter*. Ook bij menschen, die geregeld „last van het zuur" hebben, kan niet genoeg op raadpleging van een geneesheer aangedrongen worden. Ik zal nooit de beide doorgebroken maagzweren vergeten, die ik enkele jaren geleden in één maand tijds zag. De kans, dat maaglijders *doorbraak* bevorderen door geregeld gebruik van zuurbindende middelen (dubbelkoolzure soda) is niet denkbeeldig. Dat dierkool meer onschuldig is, doet daaraan niets toe of af.

5. *Aspirin* „bij rheumatische klachten, neuralgien, hoofdpijn, kiespijn, 1 tablet oplossen en innemen". In oorspronkelijke verpakking! Ik zal hier niets goeds en niets kwaads van dit middel zeggen. Wel acht ik het voorkomen van *specialité's in oorspronkelijke verpakking* (ook No. 3 en 6, terwijl de andere van de onderlinge pharmaceutische groothandel der Deutsche Apothekersvereniging, de H. A. G. E. D. A., afkomstig zijn) in een dergelijken officieel-officieuzen huishoudtrommel bedenkelijk. Officieele en officieuze lichamen als het Roode Kruis moeten geen reclame maken voor eenig fabrikant, te minder, waar volwaardige vervangingsmiddelen te kust en te keur verkrijgbaar zijn.

6. *Essigsauere Tonerde-despert-tabletten* „voor vochtige omslagen en verbanden bij ontstekingsachtige zwellingen, steenpuisten. 1 tablet in een kop gekookt water oplossen en de mullkompres met de oplossing bevochtigen". Dit zijn aluminiumacetaattabletten om liquor Burrowii (alias „bureauwater") te maken. Of dat nu de meest moderne behandeling van Furunkels is, laat ik daar. Maar wel verdient de vrees geuit te worden, dat „entzündliche Schwellungen" bij toeristen, op wandeltochten en bij de sport enz., minstens even vaak door toepassing van Burow-omslagen mishandeld als gunstig beïnvloed zullen worden. Het aantal gevallen van „bloedvergiftiging", dat het gevolg zal zijn — resp. niet voorkomen zal worden — zou ik niet gaarne op mijn verantwoording hebben. „Entzündliche Schwellungen" hebben, voor zoover zij niet om directe geneeskundige hulp vragen, voor alles rust noodig (ik noem als voorbeeld een beginnende roode streep langs arm of been bij een klein zweertje of besmet wondje aan hand of voet). Ook de suggestie: bij temperatuursverhoging boven..... verdient het invoeren van geneeskundige hulp aanbeveling en is in ieder geval volstrekte rust noodzakelijk, ware niet overbodig geweest.

7. *Joodtinctuur* „voor het bestrijken van kleine huidontstekingen, beginnende furunkels. Een druppeltje met het glasstaafje voorzichtig uitstrepen". Snuitig miniatuur-flacon met ingeslepen stop, voorzien van glasstaafje. Bijna lekvrij.

8. *Boorvaseline* „voor Hautschoning" (het ge-

bruikelijke Hollandsche woord huidverzorging geeft m.i. de beteekenis niet precies weer); bij wondlopen, zonnebrand, Gletscherbrand en gesprongen handen".

9. *Insektenstift* „bij steken van giftige insecten, vliegen".

Dat was de geheele „apothek". — Nu de verbandstoffen.

a. *Verbandwatten* weegt 4 gram met papier en al (vier gram), heet bestemd te zijn „voor vochtige verbanden (niet op open wonden leggen)".

b. *Verbandzwachtel*..... een dunne zwachtel, 4 M. lang, 4 c.M. breed.

c. *Verbandpakje*..... weegt 5 gram (met papier en al) „met Mulkompres, kiemvrij, om wonden van elken aard tegen verontreiniging en infectie te beschermen. Het verband kan in geval van nood 24 uur blijven liggen. Brengt ook bloedingen tot staan, wanneer het wat vaster aangelegd wordt".

d. *Billrothbatist*..... een stukje van 25 bij 8 c.M.

e. *Embepleister*..... een pleister voorzien van stukjes vioformgaas voor verbinden van kleine wondjes.

Dit en de 2 veiligheidsspelden, die den inhoud voltooien, vormt met het verbandpakje het nuttige deel van den inhoud. Maar daarvoor zal niemand 3.5 goudmark over hebben (als hij hetzelfde in een padvinders-verbanddoosje, dat minder dan f 1.— kost, vindt). De aluminiumdoos is keurig, maar van veel te dun en zacht metaal. Onverdeelde waardeering heb ik slechts voor de ingenieuze — en toch o zoo eenvoudige — klemveer, die den inhoud tegen rammelen beschermt. (Maar ik zou niet gaarne beweren, dat dit een nieuwe vinding is.)

Ten slotte wil ik de vraag, of het samenstellen van een „huis-apothek" tot de (oorlogs- of vredes-)taak van het Roode Kruis gerekend moet worden, openlaten. Maar op de vraag: indien wel, hoe dan? heb ik slechts een antwoord: *Zoo niet*. Het doel van een dergelijke „hulp in nood" moet voor en na alles zijn: *kwakzalverijbestrijding*. Het gebodene is voor en na: *kwakzalverij* (zonder veel meer).

W. SCHUURMANS STEKHOVEN.

Kwakzalverij en Katholicisme.

Dit is de titel van een hoogst belangrijk artikel, voorkomende in het *R. K. Artsenblad* van April 1926.

Het artikel is te groot om hier over te nemen, ofschoon de Redactie van genoemd blad ons daartoe toestemming had verleend. Daarbij komt nog, dat wij al de jaren, dat wij de redactie van ons Maandblad voeren, er steeds voor gewaakt hebben alle godsdienstige en politieke quaesties zorgvuldig te vermijden en wij, bij overname van het artikel in zijn geheel, toch vreezen sommigen aanstoot te geven.

Wij kunnen echter niet nalaten het volgende, dat de *kwakzalverij in het algemeen* betreft, onder de oogen van onze lezers te brengen:

„Het kan zijn nut hebben hier nog even na te gaan wat de waarde is van de geheimmiddelen, wat soort menschen de kwakzalvers zijn en waarom de menschen in het algemeen het onzinnige van het gebruik van kwakzalvermiddelen niet inzien.

Alle kwakzalvers zijn bedriegers. Dit blijkt telkens wanneer men even een serieuze steekproef

neemt. Eenige jaren geleden zond ik in plaats van de urine eener patiënte (over wie de waterkijker Bijsterveld nauwkeurig had laten informeren en vernomen had, dat zij aan maagkanker leed) de urine van een gezond kind, dat het been gebroken had. De groote man aarzelde geen oogenblik de diagnose maagkanker te stellen. Deze proeven zijn en worden nog herhaaldelijk genomen en telkenmale blijkt, dat de kwakzalver zelfs niet de minste moeite doet om achter de kwaal van den patiënt te komen (iets wat hem trouwens ook niet zou lukken), maar met 't grootste cynisme diagnose maakt als: ontsteking van de zenuwvlecht e.d. in gevallen waar een bepaalde ziekte vaststaat en door operatie later werd geconstateerd. Wanneer nu iederen keer, dat men het nagaat, het bewijs geleverd wordt dat men met een bedrieger te doen heeft, ik vraag u wat moet men dan concludeeren?

Er zijn wel eens — bij uitzondering — menschen geweest, die te goeder trouw hun tijd en moeite gaven voor de zieken, daar zij meenden een goede behandelingsmethode voor een of andere kwaal gevonden te hebben. De geneeskunde dankt zelfs enkele goede methoden aan leeken. Deze enkelingen zijn gemakkelijk te herkennen en treden heel anders op, tenzij zij door verregaande ijdelheid of monomane zelfoverschatting meenen, dat zij het wèl en de doktoren het niet goed kunnen doen.

De 99.9 % echter van de bekende soort tellen de wetenschap en het heil der zieken om niet en doen niet eens moeite. Een bekende waterkijkster te Rotterdam verklaarde voor de zedenpolitie: nimmer eenige urine te hebben onderzocht, maar de fleschjes steeds immediate boven de bekende hygienische uitgang des huizes geledigd te hebben.

Sommige menschen meenen, dat iemand bij toeval wel eens een geneesmiddel kan vinden voor een of andere ziekte. Laat ik ter geruststelling van dezulken mededeelen, dat hierbij weer dezelfde steekproeven genomen zijn en dat de geheime middelen van boertjes of andere vernuftelingen dan altijd blijken of wel mengsels te zijn van nietswaardige vetten of oliën of andere bekende middelen, of wel aan de geneeskunde reeds sedert honderd jaar bekende, door haar gebruikte en soms om geldige redenen verlaten geneesmiddelen.

Een boertje heeft eens een potje zalf van een dokter gekregen, wat goed hielp bij een of andere huidaandoening; hij vraagt het recept op, laat het klaarmaken en verkoopt het lustig als een middel, dat „sedert tweehonderd jaar als geheim in de familie van vader op zoon werd overgeleverd". Ik heb aldus indertijd een beroemd Brabantsch boertje ontmaskerd, die zijn „geheime" zalf geregeld in een apotheek in de stad liet klaarmaken.

De zoogenaamde fistelpotten idem idem. Dat zoo'n zalf wel eens toevallig op de juiste huidziekte zal terecht komen is mogelijk, maar de gevallen dat die gesmeerd werd op schurft, op syphilis, op roodvonk, op tuberculose zijn legio. Ook de fistelpot zal wel eens een schijnbaar succes hebben, waar wij weten dat de chirurgische tuberculose in sommige stadia spontaan geneest.

Wat dunkt u echter van de bevordering van de volksgezondheid door deze edele menschenvrienden? Waarom is men blind voor de duizende gevallen, die aldus verknoeid, zeker gered hadden

kunnen worden wanneer tijdig deskundige hulp ware ingeroepen. Vraag de doktoren om u de lijsten op te schrijven. Gij houdt hen voor partijdig: maar gij vergeet dat: hoe meer kwakzalverij: hoe meer ziekte; hoe meer werk voor den geneesheer!...

Wat dunkt u verder van hun vrienden?

Het is voor ons onmogelijk in het bestek van dit artikel dieper op de zaak in te gaan, of nog meer van de stapels materiaal aan onze lezers te toonen. Wij wilden alleen nog eens een indruk geven van het volstrekt onredelijke, het belachelijke, het achterlijke, het ergerlijke en (vooral hierop leggen wij den nadruk) het misdadige van het aanbevelen van kwakzalvers."

UIT DE PERS.

De Pharmacie en de Kwakzalverij.

In de 75e Algem. Vergadering van de Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, heeft de Voorzitter, Dr. J. J. HOFMAN, in zijn openingsrede, o.m. het volgende gezegd:

„Een nieuwe phase was ingetreden met de invoering (in 1865) der geneeskundige wetten, waarvan veel verwacht werd, maar waarbij ook veel teleurstellingen werden ondervonden. Ik herinner hier aan den strijd, welchen de Mij. reeds vanaf den beginne heeft aangebonden tegen kwakzalverij. Reeds in 1865 werd eene Commissie benoemd voor het onderzoek van geheime geneesmiddelen en in 1868 werd deze taak uitgebreid, door een onderzoek in te stellen, op welke wijze de verkoop van geheimmiddelen op wettige wijze zou kunnen worden tegengegaan. Het verzet der apothekers, om aan dezen verkoop mede te werken, had deze geheimmiddelen naar de verkoophuizen en andere winkels doen verhuizen en uit een verslag van den geneeskundigen raad van Gelderland en Utrecht bleek, dat, met het oog op artikel 30 der wet van 1 Juni 1865, een verbod van den verkoop in zulke winkels niet mogelijk was.

Herhaaldelijk werd getracht, verandering in dezen toestand te brengen en in samenwerking met de Ned. Mij. ter bevordering der Geneeskunde werd door eene gecombineerde commissie een onderzoek ingesteld, dat evenmin tot een bevredigend resultaat voerde. Daarna werden tal van specialités onderzocht en als een blijvende getuigenis van het werk, door verschillende leden onzer Mij. verricht, noem ik de publicatie van een reeks voorschriften van specialités, waaraan de vroegere secretaris onzer Mij., Dr. J. F. SUYVER, zulk een werkzaam aandeel heeft gehad. Ondanks dit alles is de ontwikkeling der pharmaceutische industrie, die zoo belangrijke wijzigingen bracht in de geneesmiddelvoorziening, niet gestuit en het is de roeping van het thans levende geslacht, om ook deze banen te effenen en het onkruid te wieden, dat onder deze producten der geïndustrialiseerde pharmacie zoo welig opkomt. Ieder acht zich thans gerechtigd, om het object „geneesmiddel”, gelijk ieder ander handelsproduct te exploiteeren, zonder rekening te houden met de schade, die hij daardoor aan de volksgezondheid kan toebrengen, en, gesteund door enorme reclame en door de mentaliteit van hen, die onder den invloed komen van suggestieve mededeelingen of van de mystieke eigenschappen,

die aan deze producten worden toegeschreven, is het verkeer met specialités en geheimmiddelen thans in een stadium gekomen, dat dringend voorziening vereischt.

In de meeste landen van Europa zijn thans wettelijke bepalingen uitgevaardigd of in voorbereiding omtrent de bereiding en den verkoop van deze specialités; de afdeling Hygiëne van den Volkerenbond heeft in hare vergadering van September 1925 den wensch uitgesproken, om regelen vast te stellen, waardoor de Staten onderling tot eene oplossing van dit vraagstuk zouden komen, en contrôle uit te oefenen op het verkeer met specialités, welke de volksgezondheid kunnen schaden.

Wij zijn overtuigd, dat ook onze Regeering, die een ontwerpwet op de aankondiging van deze middelen in bewerking heeft, niet zal achterblijven en dit belang der volksgezondheid niet uit het oog zal verliezen." (Pharm. Weekbl.)

Standpunt omtrent specialité's van het Congres der Internationale van Pharmaceuten te Weenen.

1. Een specialité kan slechts een product zijn, waarvan het oorspronkelijke materiaal door chemische verbinding in een nieuwe stof is omgezet en daardoor een nieuwe biologische werking krijgt.

2. De onder 1 genoemde specialité's kunnen slechts in den handel gebracht worden, wanneer ze door medici, werkzaam aan ten minste 10 binnenlandsche klinieken of hospitalen, een jaar lang beproefd zijn en deze daarover eenstemmig een goed oordeel vellen.

3. Noch chemische fabrieken, noch specialité-fabrikanten hebben het recht, uit ruwe grondstoffen, hetzij langs natuurlijken of langs chemischen weg, preparaten zooals siropen, tabletten, zalven, en andere pharmaceutische dispensevormen te maken.

4. Het is geneeskundigen met privé-praktijk verboden, volgens bovenstaande regelen onbeproefde medicamenten of specialité's bij hunne patiënten te gebruiken en het is verboden, deze niet beproefde medicamenten aan geneeskundigen te zenden.

5. Het is verboden, medicamenten of specialité's in andere bladen aan te kondigen dan in pharmaceutische of medische vaktijdschriften.

6. De voedingspreparaten voor een bepaald dieet zijn aan dezelfde bepalingen onderworpen.

7. De tegenwoordig in den handel gebrachte medicamenten en specialité's moeten volgens bovenstaande voorwaarden onderzocht worden.

8. Het is de plicht van den specialité-bereider, een juiste formule van zijn preparaat, zijn oorsprong, identiteitsproeven, biologische werking en een juiste gebruiksaanwijzing, aan te geven, zoodat de mogelijkheid bestaat, het preparaat te onderzoeken.

9. De fabrikant moet op iedere specialité den datum van bereiding plaatsen en is verplicht, deze preparaten na afloop van een bepaalden termijn te vernieuwen.

10. Voor de verpakte en verzegelde specialité draagt de fabrikant ten allen tijde verantwoordelijkheid.

11. Pharmaceutische specialité's mogen slechts door apothekers in hun eigen laboratoria bereid worden.

12. Specialité's mogen slechts in openbare apotheken verkocht worden.

(Pharmaceut. Presse 1926 door Ph. Weekbl.)

RECHTSZAKEN.

Dokter psycholoog.

Voor den kantonrechter te Breda stond onlangs terecht A. C. H. J. S. uit Ginneken, die als „dokter-psycholoog” reclame maakt. Voor eenigen tijd had hij zich te verantwoorden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, bij herhaling gepleegd. Op 9 April werd hij deswege veroordeeld tot een hechtenis van 14 dagen.

Verschenen waren getuige mej. A. P. Z., huisvrouw van L., de „dokter-psycholoog” met zijn verdediger en zijn assistent, de arts T. B.

De juffrouw getuigde, dat zij met haar paard en wagentje vrouw M. naar den wonderdokter had gebracht. De patiënte had weinig geduld. Zij gevoelde zich onwel en wilde vertrekken. Na eenig aarzelen gingen beide vrouwen naar boven, waar zij een kamer binnengingen. Zij troffen daar den wonderdokter aan, wien vrouw M. vertelde, wat haar mankeerde.

De „dokter” bekeek de patiënte onder een lamp en stelde haar eenige vragen.

Vrouw M. betaalde f 2.50 voor een „geneesmiddel”.

Na afloop van het consult was men toch nog naar dokter Houben gegaan, die vrouw M. adviseerde naar een ziekenhuis te gaan, aan welk advies zij ook gevolg had gegeven.

De ambtenaar van het O.M. achtte de beschuldiging bewezen. Spr. achtte vast te staan, dat verdachte een beroep maakt van het uitoefenen der geneeskunde, zonder daartoe bevoegd te zijn. Een en ander blijkt uit de reclame, die gemaakt was door S., die voor dokter speelt en zich ook dokter laat noemen. Verdachte is, naar de meening van het O.M. te beschouwen als een gevaarlijk individu, niet direct doch indirect, door de behandeling van sommige ernstige zieken. Niettegenstaande de verschillende geldboeten gaat verdachte voort, met brutaliteit zijn praktijken uit te oefenen.

Ten slotte requireerde de ambtenaar bevestiging van het vonnis, nl. 14 dagen principale hechtenis, daar een geldboete geen invloed blijkt uit te oefenen op de handelwijze van S.

(Telegr.)

CORRESPONDENTIE

R. W. R. te A. De heer KEULEMANS zoekt ons terug te komen op wat wij in de correspondentie in het Julinumnummer schreven over Silvikrin. Het poeder bevat zeeppoeder en natriumbicarbonaat met een weinig soda. Aangezien het poeder moet worden opgelost in kokend water, zal de deskundige lezer begrijpen, dat het weinig verschil maakt of soda of bicarbonaat aanwezig was, aangezien door het kokende water, het laatste ontleed wordt en soda gevormd wordt.

De oplossing werd nogmaals onderzocht. Zelfs met de proef van CASTELLANA werd geen stikstof gevonden, wel werd met alkalische loodoplossing een zeer gering zwart neerslag verkregen, wat op zwavel wijst. Zwavelalbumose kon door hem dus niet worden aangetoond.

C. v. P. te B. o. Z. Tot ons leedwezen heeft het onderzoek van het fleschje geen bevredigend resultaat opgeleverd. Het is, volgens den heer N. KEULEMANS, vermoedelijk een of ander homöopatisch middel en het onderzoek daarvan levert, wegens de daarin voorkomende hoogst geringe werkzame stoffen, groote bezwaren op.

Voor nadere mededeelingen omtrent dien Dr. S. houden wij ons gaarne aanbevolen.

— Enkele stukken moesten, wegens plaatsgebrek, tot een volgend no. worden uitgesteld.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam. MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M; bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Een verblijdend verschijnsel.

Berichten: No. 11 van de Mededeelingen v. h. Rijks-Instituut voor Pharm. therap. onderzoek. — Tariefwet. Geheimmiddelen. — Sirop Famel. — Uit het Verslag van den Gezondheidsraad in 1925. — De „Lehmpastor" — Tentoonstelling der Duitsche Vereeniging t. d. Kwakzalverij. — Aufbausalze.

Mededeelingen van verschillenden aard:

Mededeelingen v. h. Rijks-Instituut voor Ph. ther. onderzoek. — Kallevén. — Wettelijke regeling in het buitenland. — Twee waarschuwingen.

Boekbeschuwing: Voeding en Hygiëne.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Akker's kloosterbalsem. — Mijnhardt's middelen.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de heeren:

A. N. Erkelens te Weltevreden.

T. Potjewijd, Pharm. Cand. te Leiden.

Een verblijdend verschijnsel.

Zoo dikwijls hebben wij in deze kolommen onze teleurstelling uitgesproken over het gebrek aan daadwerkelijken steun, dien wij van onze leden en lezers mochten ondervinden in onze voortdurenden strijd tegen de kwakzalverij. En dien steun hadden wij zoozeer noodig, wilden wij op de hoogte blijven van het zoo groot mogeijk gebied, waarover onze actie zich moest uitstrekken, terwijl het tevens van onwaardeerbaar voordeel was, dat eens een ander geluid dan het onze in ons Maandblad werd vernomen.

Welnu, lettende op hetgeen wij in de laatste maanden in ons tijdschrift waarnemen, zouden wij zeggen: wij zijn op den goeden weg. Geneeskundigen en anderen deelen ons, opeigeninitiatief, hunne ervaringen mede, helpen ons met hunne raadgevingen, waar ons weten te kort schiet en toonen zich bereid uitgebreide onderzoekingen te verrichten, ten einde onze lezers op de hoogte te brengen.

En dit stemt ons niet alleen tot vreugde maar komt ongetwijfeld onze zaak ten goede. Want, wat ons betreft, behalve de verschillende vragen naar dit of dat kwakzalversmiddel, die ons voortdurend toestroomden, moeten wij onze kennis van den omvang van het kwaad in hoofdzaak putten uit de advertentie-kolommen van de groote en

kleine bladen. En toch, wij zijn ervan overtuigd, bereiken wij lang niet allen en alles, waartegen een woord van waarschuwing gewenscht is. Tal van gevallen van kwakzalverij doen zich in het dagelijksch leven voor, waarvan wij zelden of nooit iets vernemen, die zich in grooter of kleiner kring afspelen en die soms alleen ter kennis van de omgeving geraken.

En het zijn niet in de laatste plaats de geneeskundigen, die in deze van treurige ervaringen kunnen meespreken. Op hen — en zeker ook op anderen buiten hun kring — doen wij het ernstig beroep:

Steunt ons in onzen strijd!

Houdt, hetgeen gij waarneemt, niet achterwege maar gebruikt ons Maandblad om te waarschuwen daar, waar waarschuwing nuttig, dikwijls hoogst noodig is.

Verschaft ons, in elk geval, de noodige aanwijzingen, die ons in staat kunnen stellen, de verschillende voorkomende zaken, die ons niet bekend waren, grondig te onderzoeken. . . . en, met veler samenwerking, kan de strijd, met nog meer kans op succes, worden voorgezet.

Wij hebben hoop voor de toekomst; zooals wij reeds schreven, de ondervinding van den laatsten tijd stemt ons blijmoedig. Wie volgt?

BERICHTEN.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

Verschenen is No. 11 van de Mededeelingen, die, zooals altijd, van het hoogste belang zijn. Zoodra de ruimte het toelaat zullen wij, zij het ook bekort, een en ander daaruit overnemen.

Tariefwet. Geheimmiddelen.

Bij beschikking van den minister van financiën is ingetrokken de bij beschikking van 15 Maart 1926 gedane aanwijzing als geneesmiddel van Cantassiumtabletten; en is de bij beschikking van 13 Mei 1925 gedane aanwijzing van geheime middelen aangevuld met: Anusept Haemorrhoidal zetpillen, Capsules pour Dames du Dr. Flagella, Damespillen van dr. Martin, Frucos en ontvettingtabletten, dr. Laboschin's Lysan, Dr. Lafonds Great Remedy, Laxeerpillen

(firma Geissler), Menstruatiedruppels van dr. Berge, Dr. Rogers Pillen, Soluble Quinine Pessaries, Vrouwenheil.

Sirop Famel. De Minister van Financien heeft ingetrokken de aanwijzing van geheimmiddel wat betreft Sirop Famel.

Uit het beknopt Verslag van de werkzaamheden van den Gezondheidsraad in 1925. (Overgenomen uit de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid No. 6 2e ged. 1926.)

Wetsontwerp op de specialité's.

In handen van de Commissie voor algemeen pharmaceutische aangelegenheden werd gesteld een tot den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid gericht adres van de beheerende redacteuren van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde, waarin zij vrijstelling bepleiten van de voorwaarden, genoemd onder a sub 1 van artikel 2 van het ontwerp van wet omtrent de aanprijzing van middelen tegen ziekte, ten behoeve van geneeskundige weekbladen of tijdschriften van onbestreden wetenschappelijk karakter.

Deze aangelegenheid was aan het einde van het verslagjaar nog aanhangig.

Uitvoering Tariefwet. Tariefgeheimmiddelen.

De Commissie voor algemeen pharmaceutische aangelegenheden werd uitgenoodigd eene opgave te doen van de geneesmiddelen, die in aanmerking zouden komen voor aanwijzing als geheimmiddelen in den zin van onderdeel 1 van post 43 der Tariefwet 1924 en van de bij dien post behorende Bijzondere bepalingen.

In haar advies merkte de Commissie op, dat men tengevolge van de wijze, waarop post 43 cum annexis is geformuleerd, bij een poging tot het leveren van de verlangde opgave op groote, feitelijk onoverkomelijke moeilijkheden stuit, welke moeilijkheden, naar het oordeel van de Commissie, ten volle alleen door wijziging van de bepalingen van den post uit den weg zouden kunnen worden geruimd.

Voor het geval voorshands aan zoodanige wijziging niet kon worden gedacht, meende de Commissie, dat aan post 43 eene meer doeltreffende uitvoering kon worden gegeven dan door het samenstellen van eene opgave van geheimmid-

delen. De Commissie stelde voor aldus te werk te gaan, dat op geregelde tijden aan den Gezondheidsraad mededeeling werd gedaan van het in een zeker tijdperk geïmporteerde, waaromtrent bij den Dienst van de invoerrechten onzekerheid bestaat of het al dan niet onder post 43 onderdeel I valt. De Raad zou dan na onderzoek van advies kunnen dienen.

De Minister van Financien, met de bedenkingen van de Commissie in kennis gesteld, deed weten, dat, al wilde hij deze in menigerlei opzicht erkennen, hij zich toch afvroeg of de bezwaren niet wat al te breed waren uitgemeten. Wijziging of aanvulling van de nog niet in werking getreden Tariefwet kwam hem ongeraden voor en men moest dus beginnen ook den post „geheimmiddelen” zoo goed mogelijk toe te passen. Verzocht werd daarom aan te vangen met de samenstelling van eene lijst van enkele artikelen waaromtrent geen twijfel bestond of zij tot de zoogenaamde geheimmiddelen zijn te rekenen. Deze lijst zou dan nader kunnen worden aangevuld op de wijze als door de Commissie in haar advies was voorgesteld ten opzichte van het verzamelen van gegevens voor eene lijst van geheimmiddelen. Van wege de Commissie werd toen eene opgave samengesteld in den zin als door den Minister van Financien bedoeld. Bij de aanbieding van die opgave werd nogmaals gewezen op de gebreken, die noodzakelijkerwijze aan eene dergelijke opgave moesten kleven.

De opgave omvatte twee lijsten, de eerste lijst vermeldde een aantal artikelen, die naar het oordeel van de samenstellers ontwijfelbaar als geheimmiddelen moesten worden beschouwd, de tweede lijst middelen, waarvan de samenstelling in voor leeken ontoegankelijke termen was aangegeven. Bij beschikking van den Minister van Financien van 13 Mei 1925, No. 153, werd daarop een aantal artikelen als geheimmiddel aangewezen. Als grondslag voor deze aanwijzing diende de eerste lijst vanwege den Gezondheidsraad opgemaakt. Over de aanwijzing was vooraf nog de Tarief-commissie gehoord. In verband met haar advies waren enkele artikelen van lijst I geschrapt.

De Minister van Financien kon vooralsnog niet overgaan tot aanwijzing van de op lijst II vermelde artikelen als geheimmiddel, omdat naar zijne meening van geheimhouding van de samenstelling van een middel alleen dan werkelijk sprake kan zijn, indien die samenstelling door de wijze van omschrijving daarvan, ook niet door deskundigen kan worden beoordeeld dan wel geheel onbekend blijft. Leeken kunnen zich desverlangd door deskundigen laten voorlichten; dat de samenstelling van een middel in voor hen ontoegankelijke termen wordt vermeld, stempelt zulk een middel nog niet tot geheimmiddel. De Minister verklaarde zich echter bereid om ten aanzien van een of meer van de niet als geheimmiddel aangewezen artikelen alsnog die aanwijzing te overwegen, voor het geval de Gezondheidsraad te dier zake eene andere meening zou zijn toegedaan dan Zijne Excellentie.

De Commissie voor algemeen pharmaceutische aangelegenheden, ter zake nader gehoord, gaf als hare meening te kennen, dat er blijkbaar verschil van gevoelen tusschen haar en de door den Minister van Financien geraadpleegde Tarief-commissie bestond ten aanzien van de inter-

pretatie van post 43 dier wet en van de daarbij behorende bepalingen. De Tarief-commissie beschouwde dientengevolge verschillende artikelen niet als geheimmiddelen, die de pharmaceutische commissie daar wel toe rekende, terwijl zij ook het begrip „voor inwendig gebruik”, waarvan post 43 zich bedient, anders opvatte dan laatstgenoemde commissie, welke eindelijk nog voorbehoud maakte met betrekking tot de wijze waarop de Tarief-commissie toepassing gaf aan het voorschrift, dat artikelen waarvan de geneeskragtige werking in het algemeen ook door geneeskundigen wordt erkend niet op de lijst van geheimmiddelen mochten worden vermeld.

Onder opmerking, dat door het volgen van de inzichten van de Tarief-commissie aan nagenoeg elk middel het karakter van geheimmiddel werd ontnomen met het daaraan verbonden geldelijk nadeel voor de schatkist, opperde de pharmaceutische commissie het denkbeeld, dat beide commissiën in onderlinge bespreking eens zouden trachten voor de verschillende quaesties eene oplossing te vinden.

Dit denkbeeld werd door Uwe Excellentie, zoowel als door den Minister van Financien, aanvaard.

De uitkomsten van het overleg der twee commissiën, dat daarna volgde, werden U in een verslag aangeboden en door U aan den Minister van Financien medegedeeld.

Lijst van geheimmiddelen.

In den loop des jaars bracht de Commissie voor algemeen pharmaceutische aangelegenheden herhaalde malen advies uit over verzoeken om afvoering van artikelen van de door den Minister van Financien vastgestelde lijst van geheimmiddelen, alsmede over het aanwijzen van bepaalde artikelen als geheimmiddel.

De „Lehmpastor.”

Te Nymphenburg bij München is op 70-jarigen leeftijd overleden pastor Emanuel Felke, een man die met zijn collega den watergeestelijke past. Kneipp, grooten naam heeft gemaakt door zijn door hem toegepaste natuurgeneeskunde waar zijn door hem toegepaste natuurgeneeskunde, waaraan de leemkuurgeneesinrichtingen in Duitschland haar ontstaan hadden te danken en voor welk systeem bijzondere propagandaverenigingen werden opgericht.

(Telegraaf).

Rondreizende tentoonstelling der Deutsche Vereeniging tegen de kwakzalverij.

Na afloop van de Gesolei zal de afdeling „kwakzalverij” van deze tentoonstelling, vermeerderd met nieuw materiaal, een rondreis maken door Duitschland als waarschuwend voorbeeld tegen het gebruik van de steeds in aantal toenemende kwakzalversmiddelen. Het secretariaat dezer vereeniging, Motzstrasse 36, Berlin-Wilmersdorf, vraagt reeds nu opgave van de plaatsen, waar eene tentoonstelling op dit gebied kan worden gehouden.

(Gesundheitslehrer.)

Kwakzalverij met „Aufbausalz”. Te Hamburg is eene strafvervolging ingesteld tegen de vervaardigers van het Geno-zout of dr. Schröder's Aufbausalz, waarvoor in tal van bladen groote annonces verschenen, als een middel tot voorkoming van alle mogelijke ziekten. In het geheel

stonden zeven aangeklaagden terecht, waarvan tegen drie eene aanklacht wegens bedrog was ingesteld, omdat zij dr. Schröder's Aufbausalz als een vitaminehoudend praeparaat hadden aanbevolen. Zeer vele deskundigen, geneeskundigen, chemici, biologen werden gehoord, om hun oordeel uit te spreken over deze onderneming, welke berustend op reclame, den verkoop van dit zout had ter hand genomen. De aangeklaagden bleekden bij deze naamloze vennootschap verschillende betrekkingen.

(Ph. Weekbl.)

Wij hebben dit zout besproken in het Maandblad van Juli j.l.

Mededeelingen van verschillenden aard

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

III.

WESTERMANN'S LINIMENTUM SALICYLATUM.

Fabrikant: J. Th. Westermann, te Bussum.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Bevat 3,5 % acid. salicyl.

Lijvige, melkachtig troebele, olieachtige vloeistof, met geur naar methyl-salicylaat.

Een quantitative bepaling van het zuur in het liniment (door titratie der alcoholische oplossing) gaf een uitkomst, berekend op salicylzuur van 4,25 %.

Een volkomen op „Westermann's Linimentum salicylatum” gelijkend produkt kan verkregen worden door aan een ongeveer 4%-oplossing van salicylzuur in ricinusolie, een weinig methyl-salicylaat en ongeveer 2% water te voegen en het mengsel stevig te schudden.

Een proefpersoon wreef zich in met 10 c. c. van het liniment. In de urine kon in de daarop volgende 24 uur geen salicylzuur worden aangetoond. Een snelle opname van het salicylzuur door de huid vindt dus niet plaats.

MIDDEL TEGEN RHEUMATIEK.

(Ingezonden door L. J. C., arts te D.)

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

Gebruik: 50 g. ineens in te nemen tegen allerlei soorten van reumatiek.

Uitkomsten van het onderzoek:

Het poeder blijkt enkel te bestaan uit *Bacca Lauri* pulverat.

Oordeel: Uit de beschikbare literatuur kon niet worden opgemaakt of hoeveelheden van 50 gram laurierbessen inwendig genomen, schadelijk kunnen werken. Laurierbessen of daaruit bereide preparaten werden in de volksgeneeskunde veelvuldig gebruikt.

VAN ZALM'S KRUIDEN TEGEN RHEUMATIEK EN VERKOUDEHEID.

Uitkomsten van het onderzoek:

Van Zalm's kruiden bleken enkel te bestaan uit bladen en stengels van de groote brandnetel (*Urtica dioica* L.) (ook vroeger gevonden door GRESHOFF en VAN TUBBERGEN, „De kwakzalversmiddelen” pag. 34).

Oordeel: Het middel is zeker niet een „onfeilbaar” middel tegen reumatiek en verkoudheid, zooals de reclame beweert.

ASTHMAKRUIDEN, WAARAAN NIERKRUIDEN TOEGEVOEGD ZIJN.

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

In het kruidenmengsel werden aangetroffen: Equisetumstengels, Flores malvae arboreae (= Althaea rosea Cav. var. met donker violet-roode bloemen), grof gesneden bladeren van Lysimachia vulgaris, bladfragmenten, die niet nader geïdentificeerd konden worden, Flores Arnicae en enkele bloemen van Lysimachia vulgaris.

Oordeel: Als asthmamiddel waardeloos.

KRUIDEN.

(Ingezonden door J. B. D., arts te V.)

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

De kruiden, die op alcohol getrokken moeten worden, waren bestemd voor een patiënt lijdende aan pleuritis serosa.

Het mengsel bestaat uit 4 bestanddeelen n.l.: Rhizoma Calami, Herba absynthii, Gemmae Alni en een wortel of stengel, waarvan de herkomst niet vastgesteld kon worden. Bij ontvangst waren de kruiden sterk beschimmeld.

DRUPPELS.

(Ingezonden door B. C. DE R., arts te P. en geleverd door J. VAN O. te H.)

De druppels waren bestemd voor een lijder aan tuberculose, die na het gebruik dezer druppels ernstig ziek was geworden.

Samenstelling: Niet vermeld.

Ongeveer 5 C. c, eener lichtbruine, zwak troebele, aromatisch (naar malagawijn) riekende vloeistof, met zure reactie op lakmoespapier. De smaak is zwak bitter.

Het praeparat is vermoedelijk een met malagawijn en spiritus bereid plantenaftreksel. Verdere bijzonderheden konden, mede in verband met de geringe hoeveelheid materiaal, niet vastgesteld worden.

Oordeel: Er werd dus niets gevonden, wat de vrees kon wettigen dat deze druppels de oorzaak waren van de verergering van den patiënt.

MIDDEL TEGEN SPRUW BIJ KINDEREN EN TONGBLAREN BIJ VEE.

(Ingezonden door G. H., arts te M.)

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

Het middel blijkt te bestaan uit een waterige oplossing van honig, kaliumaluin en zeer geringe hoeveelheden: alcohol, azijnzuur, aether aceticus en kamfer.

„ONFEILBAAR MIDDEL” TEGEN EPILEPSIE

(Ingezonden door K. M. VAN H., arts te K.)

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

Het middel blijkt een waterige oplossing te zijn van de broomzouten van kalium, natrium en ammonium, die door middel van een anilinekleurstof rood gekleurd is en gearomatiseerd is met benzaldehyde.

MIDDEL TEGEN EPILEPSIE.

(Ingezonden door den arts A. A. W. te N. en geleverd door H. te H.)

Samenstelling: Niet vermeld.

Roodbruine, licht troebele, naar valeriana riekende en sterk zout smakende vloeistof.

Het middel bestaat uit een ongeveer 12% oplossing van kaliumbromide in een aftreksel van plantenstoffen, waarvan valerianawortel door den geur herkend werd.

ZALF TEGEN CHRONISCHE ECZEMEN (SPECIAAL TEGEN DAUWORM).

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

De zalf blijkt te bestaan uit: vaseline, die door middel van een in vetten oplosbare anilinekleurstof lichtrood gekleurd is en waaraan rood kwik-

oxyde en boorzuur toegevoegd is. Verder zijn daarin microscopisch enkele plantenfragmenten zichtbaar, die niet nader geïdentificeerd konden worden. De hoeveelheid daarvan is echter zoo gering, dat wij met gerustheid de werkzaamheid van de zalf enkel op het kwikoxyde en het boorzuur kunnen stellen.

ZALF.

(Ingezonden door L. L. H., arts te A., en aangevend door een patiënt, die tevergeefs door verschillende medici behandeld werd voor een chronisch eczeem).

Fabrikant en samenstelling: niet vermeld.

De zalf blijkt te bestaan uit: Axungia, Chloretum hydrargyrico-ammonium en Oxydum hydrargyricum rubrum.

Oordeel: Hoogstwaarschijnlijk heeft een der „verschillende medici” ook wel reeds een dergelijke zalf bij den patiënt toegepast.

(Wordt vervolgd.)

Kalleven

tegen aderverkalking.

„Bloedvaten-verkalking zekere genezing, ook ernstige gevallen Kalleven, Postb. 612, Rotterdam, prijs f 1.50”.

„Zekere genezing” was het motief, dat ons verlokte om op bovenstaande advertentie te schrijven niettegenstaande de teleurstelling, die wij al dikwijls ondervonden bij het nadere onderzoek van middelen, aanbevolen tegen aderverklaking.

Wij ontvingen, een kistje waarin verpakt waren 3 buisjes met tabletten en een buisje poeder, waarin het volgend letterlijk overgenomen briefje:

„Mijnheer hierbij zendt ik u het middel Kalleven tegen bloedvaten en aderverkalking.

Gebruiksaanwijzing.

3 Tabletten na het middagmaal een glas water naspoelen.

een fleschje Calepuspoeder-dubbel hier bij ingesloten lost u op een liter gekookt water en gebruik daar van na het avondeten een glaasje van 35 gram.

eens per week mag u een dag geen vleesch gebruiken anders niet als lichte kost. Verder weinig alcohol. Veel fruit u moet er om denken dat deze kuur lang duurt aangezien het langzaam komt gaat het ook zeer langzaam tot genezing over.

Hoogachtend, P. J. v. d. Wal,
1e Middellandstraat 25.”

De verpakking zag er keurig uit..... maar dat is het eenige goede, dat wij van de zending kunnen zeggen. Zeker, wij gelooven dat „deze kuur lang duurt aangezien het langzaam komt” maar vragen of zij ooit komt?

Bij de talrijke middelen tegen verkalking die wij al dikwijls onderzocht en besproken hebben, waren het meestal kalium- en calciumverbindingen, die het wonder moesten verrichten en hier staan de geneeskundigen zeer sceptisch tegenover.

En wat zien wij nu bij Kalleven?

Het onderzoek van den heer Keulemans heeft aangetoond: dat de tabletten bevatten suiker, maïszetmeel, zeer weinig chloorkalium en een calcium-verbinding terwijl het poeder bestaat uit gedeeltelijk uitgedroogd chloorcalcium

Wij beklagen de lijdens die aan de zekere genezing geloof hechten maar moeten hun die illusie ontnemen.

Overzicht van eenige, in het buitenland bestaande wettelijke regelingen met betrekking tot de Pharmaceutische specialité's.

(Samengesteld door arts J. A. Putto.)

Dit, ruim 50 bladzijden groot overzicht, opgenomen in de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid van Juli 1926, hoe belangrijk ook, leent zich moeilijk tot het geven van een uittreksel. Wij moeten derhalve volstaan met te wijzen op het verschijnen en laten hieronder de motieven volgen, die tot de publicatie hebben geleid:

„Bij Koninklijke Boodschap van 31 Januari 1925 is bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend een ontwerp van wet houdende bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in het verkeer brengen van middelen tegen ziekten.

De memorie van toelichting tot dit ontwerp wijst er op, dat men zich meer en meer toelegt op het bereiden van geneesmiddelen in het groot en dat dezez massale bereiding alleen loonend kan zijn, indien de middelen zoo ruim mogelijk onder het publiek verspreid worden. Daartoe is eene intensieve reclame noodig, die er toe leidt, dat op de meest pakkende wijze geneesmiddelen bij het ondeskundig publiek uitsluitend uit winstbejag worden aangeprezen, om een zoo groot mogelijk aantal koopers te lokken.

Lang niet alles, dat wordt aangeprezen, is geneesmiddel; veel er van is waardeloos dan wel schadelijk, of het kan schade doen, wanneer het onoordeelkundig wordt gebruikt.

Tegen de nadeelige gevolgen, die uit een en ander kunnen voortvloeien, wil het ontwerp een dam opwerpen en trachten het publiek te beschermen tegen kwakzalverij met geneesmiddelen. Het beoogt een preventief toezicht op de middelen, die met openlijke aanprijzing in het verkeer gebracht worden, in het leven te roepen.

Nu dit onderwerp met de indiening van het evengenoemde wetsontwerp hier te lande aan de orde gesteld is, bestaat er aanleiding te doen zien, welke houding de Overheid in het buitenland ten opzichte van het vraagstuk heeft aangenomen. Ten bureele van den Gezondheidsraad is daarom een overzicht van de buitenlandsche wetgeving met betrekking tot de z.g.n. „specialité's” gemaakt, voor welks publicatie de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid — op verzoek van de Pharmaceutische commissie uit den Gezondheidsraad — toestemming heeft verleend.”

Twee waarschuwingen. Onlangs lazen wij in de N. Rott. Ct. het volgende:

„Waarschuwing.

De hoofdcommissaris van politie te Rotterdam geeft belanghebbenden, die zich in verbinding stellen met het „Heilinstituut Walraven, speciale inrichting voor de behandeling van chronische ziekten,” gevestigd Vierambachtstraat 114 te Rotterdam, in overweging, het contract, dat ter teekening wordt aangeboden, nauwkeurig te lezen, alvorens dit te teekenen.”

„Waarschuwing.

Een zekere juffrouw V. uit de Christiaan de Wetstraat alhier had bij J. M. Bruyn uit de Wal-

straat te Vlissingen 12 dozen pillen besteld, à f 3.60. Bij aankomst bleken de pillen geheel of ten deele waardeloos te zijn. De politie waarschuwt het publiek, voor zoover noodig, geen pillen bij de Bruyn te bestellen."

Wij zijn dankbaar voor dit optreden der politie. Wij kennen noch het „Heilinstituut Walraven" noch de uit Vlissingen verzonden pillen. Wij moeten dus aannemen dat de politie, die ongetwijfeld op de hoogte is van onze geneeskundige wetten, niet verder kon gaan dan tot een waarschuwing.

BOEKBESCHOUWING.

Voeding en Hygiëne is de titel van een nieuw populair weekblad, gewijd aan de Volksgezondheid.

Dit blad, bedoeld als een voortzetting van de opgeheven tijdschriften, „Volksvoeding" en „Hygiëne" staat onder redactie van de heeren Dr. A. van Raalte, Ir. J. Straub, Directeur en Adj. Directeur van den keuringsdienst van waren en Dr. I. H. J. Vos, Wethouder, allen te Amsterdam en wordt uitgegeven door de Firma J. A. Boom te Haarlem, terwijl de medewerking van verschillende deskundigen verzekerd is.

Doel van het blad is aan de vroegere lezers van Volksvoeding en Hygiëne wel bekend; voor anderen wordt dit door de Redactie uiteengezet en daaruit blijkt dat haar streven is in breede kringen bekendheid te geven aan de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de voeding, in 't algemeen en van de Volksgezondheid.

Daar dit streven, vooral wat het laatste betreft, ook het onze is, zal men begrijpen dat wij de Redactie veel succes toewenschen. Doch ook in ander opzicht staan wij aan haar zijde. Het nieuwe weekblad bevat een rubriek *Kroniek* en de schrijver daarvan deelt mede, dat hij als motto voor deze kroniek gekozen heeft: „Geven en nemen en kwakzalverij bestrijding." Dit doet dus, van ons standpunt, het beste verwachten, te meer waar reeds op de eerste bladzijde van het tijdschrift het volgende wordt gezegd over:

„Onze advertenties. De traditie van Volksvoeding zal worden voortgezet. Wij willen in dit orgaan, dat de hygiënische belangen van het Nederlandsche volk wil dienen, geen reclame zien opgenomen voor gevaarlijke en schadelijke producten, zooals kwakzalversmiddelen; evenmin voor minderwaardige eet- en drinkwaren en voor levens- en genotmiddelen, die onder onjuiste aanduiding te koop worden aangeboden.

Wij zullen dus weigeren de opname goed te keuren van advertentiën, waarvan wij den inhoud voor misleidend houden of in strijd met de eerlijkheid in den handel.

Dit wil echter niet zeggen, dat wij de absolute juistheid van den inhoud der geplaatste advertentiën garandeeren, al hopen wij, dat de adverteerders rekening zullen houden met onzen wensch, dat hunne reclames inderdaad naar vorm en inhoud absoluut juist zijn.

Wij hopen dikwijls in de gelegenheid te zijn de lezers van ons Maandblad op artikelen in het nieuwe Weekblad opmerkzaam te maken.

CORRESPONDENTIE

Mevr. G. M. te S. Zeer verstandig dat u de behandeling van Zuster Riem Vis gestaakt hebt. Het oordeel over *Fucovesin*, zie No. 7 luidt zóó ongunstig dat wij het gebruik van dit middel beslist afraden.

D. H. v. d. V. te T. Bij terugkomst van onzen Secretaris zullen u de verlangde exemplaren worden toegezonden. Wij hebben de verspreiding aan herbergen gestaakt als bezuinigingsmaatregel.

T. P. te L. Uwe zending in dank ontvangen. Wanneer de vacantie voorbij is, zal met het onderzoek worden begonnen. De verlangde exemplaren worden u later toegezonden.

A. J. v. H. te 's-H. Dank voor de gezonden courant. Tegen *Antifellin* is reeds herhaalde malen gewaarschuwd o.a. nog in de Maandbladen van April en September 1924.

G. P. S. te B. Wij kennen noch den z.g. geneeskundige noch zijn middelen. Kunt gij ons soms eenige nadere bijzonderheden mededeelen?

A. d. I. M. te A. Voor uw aanbod moeten wij bedanken.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN. *)

Akker's Kloosterbalsem.

Bijna dagelijks verschijnt tegenwoordig een aanbeveling van dit middel in de dagbladen. Waar die advertenties meestal betrekking hebben op kwalen, ontstaan ten gevolge van de warmte, geeft ons de volgende een denkbeeld van de werking, die de balsem in het algemeen heet uit te oefenen:

„Open wonden kunnen door Kloosterbalsem gezuiverd worden zoodat de natuur spoedig de wonden heelen kan. Ook brandwonden, kloven, blaren steenpuisten, eczema, uitslag, dauwworm, jeuk, korsten op het hoofd, zweren, gesprongen lippen kunt u met Kloosterbalsem genezen. Bij reumatiek, lende pijn, spierverrekkingen, spierpijn, spit, jicht, ischias, etc. is de Kloosterbalsem een heerlijk wrijfmiddel. Een potje Kloosterbalsem mag in geen enkel huisgezin ontbreken."

Alweer wordt met een klooster gescharreld om de geloovige lui zand in de oogen te strooien. Evenmin als de Abdijsiroop komt de balsem uit een klooster.

Deze zelf is een mengseltje van vaseline en terpentijn en nu kan men zelf wel nagaan, dat b.v. eczema, steenpuisten, zweren en andere zaken niet door dit middel genezen zullen worden, integendeel, dat verergering van de kwalen in de meeste gevallen te verwachten is. Een potje kloosterbalsem in het huisgezin en het gebruik daarvan kan aanleiding geven, dat, door ondoelmatige behandeling, veel kwaad wordt gebrouwen!

Dat zouden wij zeggen.

Mijnhardt's middelen.

Uit de Pharmaceutische Fabriek te Zeist zijn zóóveel z.g. geneeskrachtige middelen aan het lijdend publiek aanbevolen, dat wij, onder deze rubriek, slechts enkele in 't kort kunnen behandelen.

Mijnhardt's zenuwtabletten worden aldus aangekondigd:

„Een zenuwstillend middel, dat aan elken zenuwachtigen toestand een einde maakt. Dat U

*) Wij zouden gaarne ieder maand enkele woorden aan deze rubriek wijden, 't is zoo noodig maar gebrek aan plaatsruimte verhindert dit. Nu thans, in den vacantiëtijd de resultaten van onderzoekingen niet zoo spoedig binnenkomen en er geen spoedeisende zaken te behandelen zijn, kunnen wij ten minste nogmaals de aandacht vestigen op de middelen van twee personen, die, wat het maken van reclame betreft, wel het eerst aan de beurt zijn.

kalmte en rust schenkt en een verkwikkende slaap, dat gejaagdheid en onrust doet ophouden".

Het middel bestaat, behalve uit eenig keukenzout, uit broomkalium, broomnatrium en broomammonium, drie zeer bekende, door geneesheeren veel voorgeschreven geneesmiddelen, waarvan echter geen enkele medicus zal verklaren, dat het mengsel van deze stoffen aan elken zenuwachtigen toestand een einde maakt. Wat zij wel zullen verklaren is, dat het veelvuldig en langdurig gebruik van deze middelen, op eigen hand, zonder eenige controle van den geneeskundige, gevaarlijke gevolgen na zich kan slepen.

Mijnhardt's hoofdpijntabletten bestaan alleen uit Antipyrine. Hiervan zegt de fabrikant: „stillen onmiddellijk de hevigste hoofdpijn en doen haar in korten tijd voor goed genezen"! Een brutale bewering; vraag dit maar eens aan een geneesheer. Mijnhardt laat bij hoofdpijn „twee of vier pastilles" gebruiken, een hoeveelheid, die voor sommige gestellen niet altijd ongevaarlijk is.

Mijnhardt's Influenza tabletten verdrijven, volgens de etiketten „influenza, pijnen en gevoel van onwel te zijn, door gevatte koude ontstaan." Zij bevatten zwavelzure chinine (de gewone kinine) en, kan de lijder zijn ziekte goed herkennen, dan is er kans op, dat deze middelen wel eens helpen maar, vóór dat Mijnhardt zijn wondermiddelen in den handel bracht, bestond die kans ook.

Mijnhardt's transpireer-tabletten. Deze tabletten zoo heet het „bevorderen een flinke zweetafscheiding en verdrijven hierdoor reumatische pijnen en pijn in spieren en gewichten, welke zich in het gure jaargetijde veelvuldig voordoen."

Zij bestaan uit ongeveer 84 proc. salicylzure soda, 6 proc. dubbelkoolzure soda en 10 proc. zetmeel, geparfumeerd met lavendelolie.

Een bijzondere uitvinding is het niet. Salicylzure soda bij reumatiek is een bekend geneesmiddel, maar een middel, dat niet iedereen ongestraft mag gebruiken. Voor de aanwending raadplege men zijn geneesheer en, wanneer die er geen bezwaar in ziet... kan men zich het middel in elke apotheek aanschaffen, en heeft dan de zekerheid, dat het op zijn zuiverheid is onderzocht.

De hulp van Mijnhardt is overbodig.

Mijnhardt's Laxeertabletten. Hiervan wordt verklaard: „Een zeker, zacht en heilzaam werkend laxeermiddel. Tegen hoofdpijnen, gal, last van het zuur, slechte spijsvertering, hartwater, gele gelaatskleur, maagpijn en beslagen tong. Zuiveren het bloed.

Het werkzame bestanddeel in deze tabletten is phenolphthaleïne, tegenwoordig zeer veel door kwakzalvers gebruikt en waarvan de schadelijke werking reeds meermalen is waargenomen.

In het Maandblad van April 1912 hebben wij uit het Med. Weekblad een geval van ernstige vergiftiging meegedeeld, veroorzaakt door het gebruik van eenige tabletjes purgen, een z.g. specialité die phenolphthaleïne bevat. Het genoemde Weekblad waarschuwt: „Men moet dus met purgeermiddelen, waarin phenolphthaleïne aanwezig is, voorzichtig zijn.

Purol, ook van Mijnhardt, is tegenwoordig wat de aanbeveling tegen verschillende ziekten betreft, een groote concurrent van kloosterbalsem.

Wordt ook tegen bijna alle denkbare, uitwendige kwalen aanbevolen, zooals bij „winterhanden, wintervoeten, ruwe huid, barsten, kloven, en springende lippen. Verder bij: brand- en snijwonden, kloven in tepels en ontvellingen, ter genezing van zeere plekken, schrijnen, jeuken, roode en ontstoken huid, en branderigen uitslag." „Geneest den hardnekkigsten huiduitslag, oude en nieuwe wonden, aambeien,"... enz:

Een ieder kan toch ongetwijfeld nagaan, al weet hij niets van geneeskunde af, dat een mengseltje van gele vaseline met 10 % Perubalsem of een surrogaat daarvan, niet in staat zal zijn de wonderen te verrichten, die Mijnhardt ervan belooft. Jazelfs is het gevaar zeer groot, dat sommige kwalen bij het gebruik van Purol verergeren, waarvan wij nog voorbeelden hebben meegedeeld in de Maandbladen van Maart 1923 en Desember 1924.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's *Gravenhage*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te *Utrecht*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; MEI. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237. Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Voorstellen voor de Algem. Vergadering.

Hoofdartikel: Waarheid in reclame. Mededeelingen van verschillende aard: Onjuiste beoordeeling van de Kamper Courant. — Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Spiritogeen. — Laboratorium Klinkers.

Uit de Pers: Regeling van den verkoop van specialités in Duitschland.

Rechtszaken: Tandheelkunde.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

De jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging zal vermoedelijk in de maand November plaats vinden.

Leden, die voorstellen op die vergadering ter tafel wenschen te brengen, worden verzocht deze vóór 15 October a.s. bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, in te dienen.

Als nieuwe leden zijn toetreden de heeren:

J. J. Krijnen, Med. cand. te *Leiden*.

H. v. d. Made, Med. cand. te *Kralingsche veer*.

P. N. Tissot van Patot, Med. doets. te *Leiden*.

WAARHEID IN RECLAME.

Naar aanleiding van een opmerking aan het Algem. Handelsblad (de zaak zelve behoort in ons blad niet thuis) schreef *De Telegraaf* in het 2e blad van Zondag 29 Augustus j.l. o.m. het volgerde:

„De Telegraaf” heeft sinds lang het in Engeland gehuldigde beginsel van „truth in advertising” tot het hare gemaakt, en weigert de plaatsing van annonces, indien er goede gronden bestaan om aan te nemen, dat zij afkomstig zijn van lieden, die slechts beoogen ten eigen bate te speculeeren op onkunde, speelzucht etc. van het groote publiek. Dat gezonde beginsel steunt op de gedachte, dat de dagbladleiding tot taak heeft om, niet slechts in haar redactioneele kolommen, doch ook in de keuze harer annonces, den inhoud van het ter lezing gebodene te dekken door haar verantwoordelijkheid in de mate, waarin zulk een verantwoordelijkheid redelijk bestaanbaar is. Aldus ons richtsnoer.”

Men weet, wij schreven het al menigmaal, dat wij een dusdanig richtsnoer ten hoogste toejuichen en daarom de bladen herhaaldelijk verzocht hebben het plaats van kwakzalversadvertenties, waaruit men dikwijls, bij eenig nadenken, kan opmerken, dat zij afkomstig zijn van lieden, die slechts beoogen ten eigen bate te speculeeren op onkunde, speelzucht etc. van het groote publiek”, te weigeren.

Afgaande op de bewering in het boven aangehaalde stukje uit *De Telegraaf*, aan welker waarheid wij niet twijfelen, kunnen wij niet nalaten onze verwondering te uiten over het feit, dat wij nog dikwijls in gemeld blad z.g. kwakzalversadvertenties aantreffen, waarvan de bedoeling voor elk denkend mensch duidelijk is.

Het zou ons niet moeilijk vallen dit door talrijke voorbeelden, duidelijk te maken; laten wij ons bepalen tot een enkel:

In *De Telegraaf* van 9 September 1926, Avondblad, 2e blad wordt bijna een halve bladzijde ingenomen door een reclame voor *Irving's Gist-Tamine Tabletten*, reclame die, door versierende prentjes, de opgaaf van de namen van prijswinnaars, de vermelding van meer dan 30.000 dankbrieven en bovenal door de verzekering: „De grootste medische ontdekking dezer eeuw!” en „Bevat geen schadelijke bestanddeelen”, toch wel bij een serieuze Redactie aanleiding moet geven tot twijfel aan de waarheid van het verkondigde.

Wij weten het antwoord, op deze opmerking reeds vooraf, het is ons al zoo dikwijls gegeven; De Redactie is niet in staat over dergelijke advertenties met juistheid te oordeelen. Maar wij laten ons met een dergelijk antwoord van een Redactie, die het goede wil, niet afschepen, te meer, waar door haar het telkens aangehaalde onderscheid tusschen redactie en uitgever niet wordt te berde gebracht. *De Redactie kan weten*.

Elke maand wordt haar een *Maandblad*, uitgegeven door de *Vereeniging tegen de Kwakzalverij* toegezonden en zoo ook, om ons te bepalen tot het aangehaalde voorbeeld, het No. van Januari 1926. Daarin verklaarden wij, op grond van nauwkeurige onderzoekingen, dat de verzekering

van den fabrikant: „bevat geen schadelijke bestanddeelen” niet klopt met de waarheid; integendeel, dat de in de tabletten aanwezige stoffen *Anti-febrine*, *Pyramidon* en *Phenactine* in sommige gevallen hoogst schadelijk kunnen werken.

Ja, zal men zeggen, (’t is reeds zoo dikwijls in verschillende bewoordingen gezegd) wij waardeeren uwe goede bedoelingen maar gij kunt toch van ons niet vergen dat wij maar grif afgaan op verklaringen van sommige personen, die geen enkel officieel karakter dragen: Wij zullen hierover niet redetwisten maar wijzen op de Mededeelingen van een officieel lichaam: het *Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek*, welke Mededeelingen, naar wij vermoeden, ook door *De Telegraaf* worden ontvangen. In No. 10 daarvan op blz. 78 wordt het volgend oordeel over Irving's Gist-tamine tabletten geveld:

„Behalve de onschuldige gist bevatten de tabletten nog sterk werkende geneesmiddelen. n.l. pyramidon, acetanilide, phenactine en kaliumbromide, zij het ook in geringe hoeveelheden. Het behoeft geen betoog dat juist deze middelen, waartegen overgevoeligheid nogal eens voorkomt, wanneer zij aanwezig zijn in mengsels waarvan de samenstelling wordt verzwegen, gevaar voor de gezondheid van den verbruiker kunnen opleveren. Tegen dit praeparaat moet ten zeerste gewaarschuwd worden.”

Ten slotte een raadgeving aan elk blad dat „truth in advertising” in practijk wil brengen of eigenlijk een aanbod, dat wij al vaker gedaan hebben. Door onze jarenlange ervaring op het gebied van kwakzalverij met geneesmethodes en geneesmiddelen hebben wij een aardige kijk op de desbetreffende advertenties gekregen en zijn ook, door onze onderzoekingen, van de waarde van talrijke van deze annonces op de hoogte.

Welnu, in geval van twijfel omtrent de waarheid in de advertentie wende men zich tot ons om inlichtingen en wij zullen deze, naar ons beste weten, zoo mogelijk, met het aanvoeren van bewijzen, verstrekken. Deze weg wordt o.a. gevolgd door de *Haagsche Post* en enkele Provinciale Bladen.

Mededeelingen van verschillenden aard

Niet juist begrepen.

De *Kamper Courant* is een van de weinige bladen, die ons de eer aandoen somwijlen op artikelen uit ons Maandblad te wijzen. Gewoonlijk gaat dit gepaard met eenige opmerking van de zijde der Redactie maar wij nemen die dankbaar aan, te meer, daar wij, door toezending van de *Courant*, steeds met de opmerkingen in kennis worden gesteld.

Naar aanleiding van ons hoofdartikelje in ons vorig blad, getiteld: „Een verblijvend verschijnsel” schrijft de *Kamper Courant*, in het No. van 10 Sept., het volgende:

„De redactie van het Maandblad tegen de kwakzalverij is in optimistische stemming. „Geneeskundigen en anderen deelen ons, op eigen initiatief, hunne ervaringen mede, helpen ons met hunne raadgevingen, waar ons weten te kort schiet, en toonen zich bereid uitgebreide onderzoekingen te verrichten, ten einde onze lezers op de hoogte te brengen.” En terwijl zij tot verderen steun opwekt, besluit zij haar hoofdartikelje met de woorden: „Wij hebben hoop voor de toekomst; zooals wij reeds schreven, de ondervinding van den laatsten tijd stemt ons blijuedig. Wie volgt?”

Maar op de volgende bladzijde lezen wij in hetzelfde nummer een berichtje uit Duitschland over de rondreizende tentoonstelling der Deutsche vereinigung tegen de kwakzalverij. Na afloop der Gesolei te Dusseldorf zal de afdeling „kwakzalverij” van deze tentoonstelling, vermeerderd met nieuw materiaal, een rondreis maken door Duitschland als waarschuwend voorbeeld tegen het gebruik van de „steeds in aantal toenemende kwakzalversmiddelen.” Een „steeds” waarvan, zouden wij denken, ook de zustervereniging te Amsterdam zal moeten getuigen.

Welzekeer; in elk No. van ons blad moeten wij helaas! van dat „steeds” getuigen. Maar daar ging het niet om. Juist in het toenemen van het aantal kwakzalversmiddele'n zagen wij de noodzaak, dat onze bestrijding steeds meer en meer moet worden uitgebreid en daarom verheugde het ons, dat het blijkt, dat in dien *daadwerkelijken* strijd, meer en meer personen op welke hulp wij prijs stellen, beginnen deel te nemen.

Dit noemden wij een verblijvend verschijnsel!

Mededeelingen (No. 11) van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

MENGSELS VAN GENEESMIDDELEN.

In den laatsten tijd worden hoe langer hoe meer middelen onder de aandacht van het Instituut gebracht, die geen nieuwe geneesmiddelen bevatten, doch die bestaan uit mengsels van reeds lang bekende geneesmiddelen, waarvan de identiteit soms door het gebruik van een vreemd woord verborgen wordt gehouden. Dergelijke mengsels kunnen zonder eenige moeilijkheid door den arts zelf worden samengesteld. Hij heeft dan nog het voordeel dat hij de hoeveelheden naar gelang van omstandigheden kan wijzigen en de doseering individueel kan regelen. Een aanbeveling voor het gebruik van dergelijke in den handel voorkomende mengsels, die dan bovendien meestal voorzien zijn van opgeschroefde aanbevelingen, waaruit zou moeten blijken, dat die middelen voor de meest uiteenlopende aandoeningen ge-

schikt zouden zijn, kan door het Instituut niet worden gegeven.

SIROP FAMEL.

Fabrikant: P. Famel, Paris.

Op het etiket zijn de volgende bestanddeelen vermeld: lactocréosote soluble, phosphate de chaux, codeïne, aconit.

Lichtgele stroop, die naar kreosoot reikt.

Behalve aconitine, dat niet met zekerheid aangetoond kon worden, bevat de Sirop Famel alle op het etiket vermelde bestanddeelen.

„POTTER'S LINIA” MENTHOL PELLETS.

Fabrikanten: Potter & Clarke, Ltd., London.

Reclame: Tegen hoest en keelpijn. Uitwerking frappant.

Kussenvormige, zwarte pastilles. Gewicht: bijna 100 mg. Asch: 4,6%.

ZWITSERSCH „PECTORAL”.

Importeur: Firma F. Geissler, Rotterdam.

Reclame: Tegen hoest, heeschheid, enz.

Ruitvormige, grauwwarte pastilles. Gewicht: ruim 100 mg. Asch: 2,08%.

Beide middelen bevatten de gewone bestanddeelen van dergelijke hoestpastilles: droppoeder, suiker, zetmeel (zetmeelslijm) en pepermuntolie. In de Menthol pellets komt vermoedelijk ook eucalyptol voor.

ASTHMARAPILLEN.

Fabrikant: Niet vermeld.

Samenstelling: Niet vermeld.

De pillen bevatten als werkzame bestanddeelen: jodetum kalicum en chloretum ammonicum. Verder werden daarin aangetroffen: amyllum tritici, talcum venetum pulv. rad. liquiritiae.

Oordeel: Behalve eenige expectorantia resolutiva bevat Asthmara dus als asthmamiddel alleen joodkalium.

ASTHMAPOEDER (ASTHMA CURE).

Fabrikant: Dr. Laboschin Aktien-Gesellschaft, Berlin.

Wordt aanbevolen tegen asthma, bronchitis en alle andere borstaandoeningen.

Samenstelling: Niet vermeld.

Het uiterst fijne poeder, dat bij asthma verbrand moet worden, bestaat uit: folia stramonii, fol. malvae, nitras kalicus, en hoogst waarschijnlijk fol. hyoscyami.

Oordeel: Het poeder bestaat dus uit gebruikelijke asthmamiddelen.

BALSEM DE MALTA,

van uit het Klooster der Eerwaarde Kruisheeren.

Verkrijgbaar bij Ebbing de Veer, Rotterdam. Samenstelling: Niet vermeld.

Literatuur: De eerste waarschuwing tegen dezen balsem komt voor in het Maandblad tegen de Kwakzalverij, Jan. 1900, waarbij de uitvoerige „gebruiksaanwijzing” en de opsomming van alle kwalen, waartegen de balsem „uit het Klooster der Eerwaarde Kruisheeren” helpen zou, afgedrukt is. Volgens het onderzoek, verricht door Dr. B. A. VAN KETEL te Amsterdam (zie Maandblad Aug. 1922), is de balsem een alcoholisch aftreksel van Ratanhia, Tolubalsem (of Benzoë) en Wierook. Zoo de werking al niet steeds na-deelig zal zijn, dan zal dit toch bij enkele der genoemde ziekten wel degelijk het geval kunnen zijn en in het meerendeel der gevallen zal het middel geheel waardeloos blijken.

Reclame: ter genezing van allerlei ziekten

(maag-, keel-, borsttering, reumatiek, huid-, graveel, oog-, ingewandsziekten, enz.).

Gebruik: Verschillend.

Te oordeelen naar de reuk bestaat het middel hoogstwaarschijnlijk uit een alcoholische oplossing van benzoë en olibanum. Ditmaal werd geen Ratanhia gevonden.

Oordeel: Een mengsel van een expectorans (benzoë) met balsamico en soms een adstringens (Ratanhia) zal natuurlijk soms bij bepaalde ziekten kunnen worden aangewend. Het gevaar van een dergelijk middel voor het zelf dokteren wordt hier nog vergroot door de kans, dat de eetlust door deze middelen afneemt, wat bij ziekten als b.v. longtuberculose een zeer ernstig moment kan zijn.

CACHETS VAN DR. FAIVRE

met oxyquinothéine.

Fabrikant: Laboratoires P. Basset, Lyon. Tassin.

Samenstelling volgens den fabrikant: Ieder cachet bevat oxyquinothéine 0,20, phenacétine 0,20 en pyramidon 0,20.

Reclame: „Geneest spoedig zenuwpijn, hoofdpijn, koorts, griep, jicht, reumatiek, pijnlijke menstruatie, kies- en tandpijn en alle andere pijnen.” „De zekere en vlugge werking kan in geen enkel geval, zelfs niet bij kinderen van 12—15 jaar, het minste ongeval veroorzaken.”

Elke ouwel bevat een wit, kristallijn poeder, dat alkalisch reageert. Aangeetoond werden: coffeïne, pyramidon, phenacétine, kinine, magnesium en zwavelzuur.

Oordeel: Uit het onderzoek blijkt, dat in plaats van oxyquinothéine, welke stof onbekend is, coffeïne en kinine aanwezig zijn. Afgezien van deze afwijking van de opgegeven samenstelling geldt ook hiervoor wat van mengsels van geneesmiddelen hierboven is opgemerkt.

CARTER'S LITTLE LIVER PILLS.

Fabrikant: Carter Medicine Company, N. Y. U. S. A.

Samenstelling: Niet vermeld.

Volgens GEHE's Codex, III Auflage 1920, bevatten de pillen podophylline en aloë. Het was mogelijk om aloë met zekerheid aan te toonen.

Oordeel: Zooals gebruikelijk is, bevatten deze „leverpillen” weer laxantia.

LAXEERPILLEN.

Importeur: F. Geissler, Rotterdam.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Het zijn gladde, elliptische, felrood gekleurde pastilles. Op doorsnede vertoonen zij onder het rood gekleurde oppervlak een wit laagje, terwijl het binnenste er op de breuk donkerbruin en glinsterend uitziet. Smaak: buitenlaagje zoet, binnenste sterk bitter. Gemiddeld gewicht: 300 mg. Verbrandingsrest 17,3%. De pastilles bevatten aloë en jalappepoeder, het omgevende laagje rietsuiker en talk.

MIDDEL VOOR VERMAGERING.

Ingezonden door Dr. van L. de J., arts te Z.

Fabrikant en samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Het kruidenmengsel bestaat uit fragmenten van: folia sennae, thee, herba hyssopi (*Hyssopus officinalis*) en hoogstwaarschijnlijk van bladeren van de een of andere wingerdsoort (te oordeelen naar den anatomischen bouw).

Oordeel: Dit vermageringsmiddel bevat dus weer een paar laxantia (*Hyssopus officinalis* wordt in de volksgeneeskunde in sommige streken als „bloedzuiverend middel” gebruikt).

(Wordt vervolgd.)

Spiritogeen.

In ons Maandblad van Februari j.l. namen wij een paar artikeltjes over uit *Het Vaderland* en *De Voorwaarts* betrekking hebbende op een marktkoopman JACOB ARNOLD, die een middel, dat volgens zijne beweringen bloedgenezende eigenschappen bezit, aan den man bracht.

Naar ons later, door een lid onzer Vereeniging werd medegedeeld, had de verkoper veel succes, zoodat het ons wenschelijk voorkwam iets meer van het middel te weten te komen en wij onzen berichtgever verzochten een fleschje voor ons aan te koopen en ter onderzoek op te zenden. Hieraan voldoende, schrijft hij ons:

J.l. Zaterdagavond heb ik getracht de heer JACOB ARNOLD te ontmoeten, doch de Grootte Man had zich juist even verwijderd zoodat ik bij zijn helper (een burgerman van een jaar of 40 die aangesteld is om op te letten dat ieder die een fleschje meeneemt het ook betaalt en die bovendien ten allen tijde genegen is te getuigen dat het middel uitstekend voldoet) een fleschje van het kostelijke vocht moest koopen. Deze helper vroeg of ik het middel al eens gebruikt had; op mijn ontkennend antwoord zei hij, dat de gebruiksaanwijzing op het papier stond waarin het fleschje gewikkeld was.

Dit was zoo en wij zijn in staat onze lezers met den inhoud kennis te doen maken. Voorzien van een portret van den uitvinder (?) waarop staat: „JACOB ARNOLD *bestrijder der kwakzalverij*” (dus een collega) luidde het biljet aldus:

„Spiritogeen!

Een ketting is niet sterker dan zijn zwakste schakel. Wanneer de zwakste schakels van Uw gezondheid „zenuwen” zijn, neem dan Spiritogeen. Dit middel brengt nieuwe gezondheid en levenskracht, doordat het aan het lichaam en de zenuwen de juiste elementen — albumine en plantaardige phosphor — toevoert, welke noodig zijn om de gezondheid blijvend op te bouwen.

Bloedarmoede. Naast deze zenuwsterkende werking, vermeerdert Spiritogeen het aantal roode bloedlichaampjes. Prof. Dr. VAN NOORDEN van het Algemeen Ziekenhuis te Weenen schrijft:

„Bij alle ziekten waar het op aankomt het lichaam door eiwit te versterken, is veel dank verschuldigd aan ieder ander albumine product, vooral bij ondervoeding en bloedarmoede en de meeste vormen van ondervoeding”.

Gebruik Spiritogeen bij: Zwakte, Maagkwalen, Bloedarmoede, Bleekzucht, Maagzuur, Influenza, Zenuwinzinking, Rheumatiek, Ischias, Gebrek aan energie, Neurasthenie, Zenuwachtigheid en wanneer ge overwerkt zijt.

Prijs f 2.— per flacon 1) (alleen echt met mijn handteekening.)

Bij iedere goede Apotheek. Spiritogeen! Bloedvormend staalwijn. Preparaat van JACOB ARNOLD Kinkerstraat 354—360, Amsterdam; Brouwersgracht 14, Den Haag.

Gebruiksaanwijzing: Drie druppels, voor chro-

1) Volgens de mededeelingen in Februari, werd slechts f 1.— in rekening gebracht en ook onze berichtgever betaalde niet meer.

Red.

nische lijdens een eierlepel. Spiritogeen Pastilles 5 per dag, chronische lijdens 10 per dag, beide op de nuchtere maag bij een glas gekookte melk.”

Het fleschje van 30 C.c. inhoud (de Pastilles werden niet aangeboden) werd door den heer N. KEULEMANS in onderzoek genomen en deze vond in de *wijnkleurige* vloeistof een *alcoholgehalte* van 11,47%, reduceerende *suiker* en weinig asch waarin *phosphaat*. Alcaloïden en laxermiddelen werden niet aangetroffen, zoodat de conclusie was: *gewone roode wijn* en geen bijzonders.

Daargelaten nu dat *een gulden* wel wat veel was voor *twee lepels* ordinairen wijn gaf 't resultaat van het onderzoek ons de overtuiging, dat van bloedvormende eigenschappen, in de aangegeven hoeveelheid, niets te verwachten is, evenmin als van genezing van de kwalen in de gebruiksaanwijzing genoemd.

Men houde zijn gulden in den zak!

Laboratorium Klinkers.

Nogmaals moeten wij het hebben over een *marktkoopman*, ofschoon de naam, hierboven vermeld, dit niet deed vermoeden. Onze aandacht werd n.l. gevestigd op iemand, die, op de markt te Amsterdam, de goedgevoelde lieden van zijn goede gaven trachte te doen genieten, zoodat wij ook eens poolshoogte gingen nemen. Onze weetlust werd bevredigd door ontvangst van het volgend biljet:

„LABORATORIUM KLINKERS

onder leiding van Gebrs. SPAAN VAN DER GRAFT, Chemikers. Correspondentie-Adres: Amsterdam, Brinkstraat 62; Antwerpen, Cameliastraat 38. Telefoon Intercommunaal 57223. Scheikundig en Microscopisch onderzoek.

Vraagt onze gerenommeerde Specialité's:

Klinkers' naturel geneest U van alle Rheumatische pijnen, zoo ook van Bloedarmoede, Bleekzucht, Verval van krachten, Zenuwzwakte. f 1.— en f 1.50 per flacon.

Klinkers' hoestbalsem geneest iedere hoest, zooals Slijm- en Kinkhoest en geeft bij Asthma- en Bronchitislijders onmiddellijk verlichting. 50 en 75 cent p. pot.

Klinkers' maagpoeder geneest U van iedere maagstoornis, behalve maagzweer en maagkanker. Prijs 35 en 70 cent per flacon.

Klinkers' kiespijntinctuur verwijdert de pijn in 2 minuten. Prijs 35 cent per flacon.

Klinkers' likdoornpleister verwijdert absoluut in 4 dagen Harde Huid, Eelt, Likdoorns en Wratten. Prijs 40 cent.

Klinkers' hoofdpijnpoeders herstellen de hevigste hoofdpijnen in 10 minuten. Prijs 25 cent per doosje van 6 stuks — 25 stuks f 1.—

Klinkers' sprutunal zomersproetenzalf. Prijs 75 cent per flacon.

Succes verzekerd! Al onze geneesmiddelen zijn vrij gegeven door Keuringsdienst en Warenwet. Indien geen baat, wordt de kostprijs terugbetaald.

Aan ons Laboratorium is verbonden een Magnetiseur-Masseur welke door geheel het land is te ontbieden.

Verkrijgbaar bij alle soliede Drogisten en Apothekers in Nederland en België; waar niet verkrijgbaar, zende men postwissel aan ons Hoofdkantoor: Brinkstraat 62, Amsterdam, plus 20 cent porto en onze geneesmiddelen worden onmiddellijk toegezonden.”

Wij meenden te kunnen volstaan met het aankopen van twee der aanbevolen middelen n.l. *Klinkers Maagpoeder* en *Klinkers Hoofdpijnpoeders*. De laatsten vooral, omdat de koopman er speciaal (in zijn speech) de aandacht op vestigde, dat in deze geen aspirine aanwezig was, tegen welke stof Prof. STORM VAN LEEUWEN ernstig gewaarschuwd had.

Het *maagpoeder*, dat o.a. tot opschrift droeg: „*Het beste middel tegen alle voorkomende Maagstoornissen, Eetlust opwekkende versterkende en genezende werking*” (het voorbehoud in het biljet omtrent maagzweer en maagkanker ontbrak hier) werd door de heeren N. KEULEMANS en H. T. LIEM onderzocht en bleek te bestaan uit *koolzuur bismuth* (weinig) *koolzure kalk*, *koolzure magnesia* en *pepermuntolie*. Al deze stoffen zijn oude bekenden en worden in *sommige* gevallen wel door geneeskundigen bij maagkwalen voorgeschreven maar het zal nimmer geoorloofd zijn deze voor *alle voorkomende maagstoornissen* aan te bevelen. Het publiek is niet in staat te oordeelen of het aan *acute* maagontsteking lijdt en, in die gevallen, zijn bismuth en de scherpe pepermuntolie als schadelijk te beschouwen. Wat Keuringsdienst en Warenwet er mee te maken hebben begrijpen wij niet; wel is het de Wet, regelende de uitoefening der artseneijbereidkunst, die aan anderen behalve apothekers en daartoe bevoegde geneeskundigen den verkoop in 't klein van magnesium-, calcium en magnesium-carbonaat — dit zijn de meer wetenschappelijke namen voor bovengenoemde stoffen — verbiedt.

Het Laboratorium overtreedt de wet en maakt zich schuldig aan onjuiste voorstellingen.

Erger is het nog met de *Hoofdpijnpoeders*. Deze 6 in getal, in een doosje zonder opschrift, werden door den heer KEULEMANS onderzocht.

Inderdaad bleek aspirine afwezig te zijn maar, wat *veel schadelijker is*, de aanwezigheid van betrekkelijk *veel antifebrine* met een *weinig phenacetine* werd vastgesteld.

Reeds herhaalde malen (ook nog in dit no.) hebben wij op de gevaarlijke bijwerking van *antifebrine* gewezen en de samenstellers van de Pharmacopee zagen zich dan ook genoodzaakt een maximaal-dosis per keer en per etmaal voor te schrijven.

Wanneer wij nu nog constateeren, dat van de aanwezige poeders een vijftal gewogen werden en resp. 315, 318, 372, 364 en 362 milligram wogen en op het doosje geen gebruiksaanwijzing te vinden was die aangaf *hoeveel* van de poeders *per etmaal* mocht worden ingenomen, dan zal men begrijpen, dat wij het in den handel brengen van dit middel voor iedereen, op het marktplein, ten zeerste *gevaarlijk* achten om, ook in dit geval, van de overtreding van art. 30 van de pharmaceutische wet niet te spreken.

Wij meenen, dat de resultaten van het onderzoek van slechts twee der aanbevolen middelen ons toch de plicht opleggen om met klem tegen het optreden van het *Laboratorium Klinkers* te waarschuwen.

UIT DE PERS.

Regeling van den verkoop van specialités in Duitsland.

Een schrijven van den Min. van Binnenl. Zaken. De Min. van Binnenl. Zaken heeft in een rond-

schrijven aan de verschillende landsregeeringen te kennen gegeven, dat het dringend noodig is, om voor de bereiding en den verkoop van pharmaceutische specialités een behoorlijke regeling te maken en op deze bereiding en dezen verkoop een toezicht in te stellen.

De Min. wijst er op, dat in de laatste 40 jaren de geneesmiddel erzorging langs nieuwe lanen wordt geleid. Voordien tijd bestond de werkring van den apotheker in hoofdzaak in het bereiden van geneesmiddelen op voorschrift van den geneesheer en aflevering van bepaalde grondstoffen voor geneeskundig doel in den hand verkoop. Ook de chemisch pharmaceutische fabrieken, welke synthetisch bereide geneesmiddelen in den handel brachten, leverden deze in verpakkingen van bepaald gewicht aan de apotheken, waar ze weer verwerkt werden tot de verlangde artsenvormen.

In den laatsten tijd is echter in deze geneesmiddellevering een groote verandering gekomen, omdat de fabrieken de synthetisch bereide geneesmiddelen in toebereiden staat, als tabletten, pastilles, etc., in den handel brachten. Vooral toen ook de grootere fabrieken deze handelwijze gingen toepassen en tabletten, oplossingen, zalven en mengsels van hun producten gingen bereiden, trad een zeer belangrijke wijziging in het apothekersbedrijf in.

Onder het begrip specialités behooren gerekend te worden de in bepaalde verpakking in den handel voorkomende geneesmiddelen, zooals Aspirine- en Veronalttabletten; ook de samengestelde tabletten, zooals de M.B.K.-kompretten en verder de geheimmiddelen.

Ook de ziekenfondsen staan hoe langer hoe meer het gebruik van deze specialités aan hunne leden toe en ten slotte wordt nog meer ingegrepen in het arbeidsveld van den apotheker door het in den handel komen van bepaalde voorschriften uit de pharmacopee en uit het supplement, in den vorm van spécialités.

Met de toenemende productie van specialités kreeg ook het reclamewezen een anderen vorm. In het begin werden de preparaten der pharmaceutische fabrieken alleen in geneeskundige bladen geadverteerd. Om het debiet te vergrooten, werden echter steeds meer preparaten in de dagbladen aangekondigd en men mag wel zeggen, dat thans het gebied der reclame voor alle specialités in de gewone dag- en weekblader te vinden is; dit geeft aanleiding tot allerlei misstanden. Zoo wordt de beteekenis van geringe aandoeeningen overdreven en de indruk gewekt, dat een kleine ongesteldheid aanleiding geeft tot ernstige ziekte-toestanden, waarvoor de bedoelde geneesmiddelen moeten dienen. De waarde der aangekondigde middelen wordt overdreven; de verbruiker wordt tot zelfeureeren aangespoord en het gebruik van dikwijls niet ongevaarlijke middelen wordt op allerlei wijze in de hand gewerkt.

Als, nadeelen van het specialitéwezen worden door den Min. aangegeven:

- 1°. alle waarborgen voor deugdelijkheid en blijvende gelijkmatige samenstelling der specialité ontbreken, voor zoover deze niet op goed vertrouwen berusten;
- 2°. het voorschrijven van een fabriekmatig, in vaste doses, bereid geneesmiddel door den geneesheer, geeft aanleiding tot schematische tiseering der geneesmiddelbehandeling.

3°. het voorschrijven van specialités door geneeskundigen werkt de zelfstandige medicatie van het publiek in de hand en heeft als gevolg, dat de hulp van den geneesheer wordt uitgesteld;

4°. de onbepaalde bereiding van specialités bevordert het geheimmiddelwezen.

5°. de specialités werken het verkeer met geneesmiddelen buiten de apotheek in de hand en maken het mogelijk, dat sterkwerkende geneesmiddelen zonder geneeskundig voorschrift worden gebruikt.

Het afleveren van geneesmiddelen in dezen vorm maakt de contrôle op deugdelijkheid door den apotheker uiterst moeilijk; zelfs indien bij inkoop een gedeelte der tabletten, etc. wordt onderzocht, dan is men nog niet zeker, dat bij een dergelijke monsternamen alle buisjes en fleschjes van gelijken inhoud zullen zijn. Toch is het wenschelijk, dat een dergelijke contrôle, al is zij niet volledig, blijft bestaan.

Bij het voorschrijven van specialités is de arts gehouden, zich bij zijn doseering te richten naar de hoeveelheid, die de fabrikant per tablet aflevert, of naar de combinatie, welke deze bij samengestelde geneesmiddelen heeft goed gevonden te verkiezen. Er is geen sprake meer van, dat de arts, zooals vroeger, rekening houdt met leeftijd, geslacht of bijzondere dispositie van den patiënt.

Terwijl een individuele geneesmiddelbehandeling voor een 30-tal jaren nog regel was, wordt deze behandeling thans hoe langer hoe meer geregeerd door circulaires en monsterzendingen der fabrikanten.

De zelfbehandeling heeft in Duitschland dan ook een steeds grooteren omvang genomen en het is niet te ontkennen, dat daartegen, uit een gezondheidsoogpunt, bedenkingen bestaan.

Ook het geheimmiddelwezen is daardoor zeer toegenomen, want de minderwaardige geneesmiddelen worden thans wel door allerlei overdreven reclame aan den man gebracht.

Terwijl voorheen de bereiding en contrôle op deugdelijkheid van artsenvormen en geneesmiddelen door de wettelijke regeling van het apothekersberoep in Duitschland buitengewoon goed geregeld was en het publiek met het meest mogelijke vertrouwen zijn geneesmiddelen kon gebruiken, is de bereiding van geneesmiddelen, in den vorm van specialités, nog altijd zonder enig toezicht, zoodat iedereen geneesmiddelen kan bereiden en in den handel brengen. De eenige beperking is deze: — dat de specialités, welke bepaalde geneesmiddelen bevatten, alleen in de apotheek mogen worden afgeleverd en die, welke sterkwerkende geneesmiddelen bevatten, alleen op geneeskundig voorschrift mogen worden afgegeven. Bij het toenemend aantal synthetisch bereide stoffen is het echter uiterst moeilijk, om op ieder nieuw geneesmiddel, van welks bestaan men dikwijls officieel niet in kennis is gesteld, deze wettelijke bepalingen toe te passen of aan te geven.

De Minister maakt er op attent, dat in Oostenrijk, Italie, Spanje, Tschecho-Slowakije, Polen, Estland, Yougo-Slavië, Roumenië, Griekenland, Letland, de meeste Zuid-Amerikaansche staten, wettelijke bepalingen bestaan, die het verkeer dezer middelen regelen en dat in België, Frankrijk, Bulgarije en Canada de mogelijkheid bestaat voor zoodanig toezicht.*)

*) En wat geschiedt er in Nederland? (Red. Msb.)

Om na te gaan, of ook in Duitschland een behoorlijke regeling van het vraagstuk van bereiding en verkoop der specialités te verkrijgen is, worden de volgende vragen aan verschillende corporaties ter beantwoording voorgelegd:

- 1°. moet in het vervolg het recht, om geneesmiddelspecialités uit het buitenland in te voeren of binnen het land te bereiden, beperkt worden en moet deze invoer of deze bereiding aan bepaalde voorschriften onderworpen worden?
- 2°. welke voorwaarden moeten gesteld worden aan de personen, die de verantwoordelijkheid overnemen voor de deugdelijkheid der specialités?
- 3°. welke eischen moeten, uit een algemeen pharmacologisch en pharmaceutisch-technisch oogpunt, gesteld worden aan de specialités, die in den handel worden gebracht? (Noodzakelijkheid, om het geneesmiddel in dezen vorm af te leveren, onschadelijkheid, wijze van bereiding, houdbaarheid.)
- 4°. moeten de specialités, waarvan de verkoop geoorloofd is, in een register worden ingeschreven?
- 5°. moet voor deze registratie van toegelaten specialités een geldelijk bedrag worden gevorderd?
- 6°. moet deze inschrijving voor onbepaalde tijd geschieden of voor een aangewezen tijdperk?
- 7°. onder welke voorwaarden moet het mogelijk worden gemaakt, deze inschrijving gedurende het tijdperk, waarvoor ze geldig is, weer te niet te doen?
- 8°. moeten er bepalingen worden aangegeven voor de soort van verpakking, voor de opschriften en de verpakking in het algemeen? (Opgave der bestanddeelen, aanwijzing van sterkwerkende geneesmiddelen-afgifte van aanprijzingen, gebruiksaanwijzingen, flesschenvorm voor uitwendig gebruik, kleur der etiketten.)
- 9°. moet er een onderzoek plaats hebben, om na te gaan, of het geneesmiddel volgens de aangegeven samenstelling is bereid?
 - a. bij de inschrijving;
 - b. op nader te bepalen tijden;
 - c. bij de verkoopers.
- 10°. moet er toezicht plaats hebben op de aanprijzing der specialités in de dagbladen en vakpers en wel bij de inschrijving of voortdurend?
 - a. in dag en weekbladen;
 - b. in de vakpers.

(Pharm. Weekbl.)

RECHTSZAKEN.

Tandheelkunde.

De kantonrechter te Haarlemmermeer heeft A. de B., uit Amsterdam, wegens het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde te Aalsmeer, veroordeeld tot een geldboete van f 200.— subs. 20 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE

P. P. te E. Dank voor de gezonden advertentie betreffende *De Dubbeld's Fisteldrank*; de heer KEULEMANS heeft al vroeger getracht de samenstelling te weten te komen maar zonder resultaat. Wij staan hier dus machteloos.

Openb. Leeszaal te E. Aan uw verzoek zal worden voldaan.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Agenda van de jaarvergadering.

Hoofdartikel: Geheim- en Kwakzalversmiddelen.

Berichten: Geheimmiddelen. — Maag- en hoofdpijnpoeder.

Mededeelingen van verschillenden aard: Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therap. onderzoek. — Otto-Otto. — Onderzoek van kwakzalversmiddelen in het Centraal-laboratorium voor de Volksgezondheid.

Uit de Pers: Handel in specialités in Frankrijk.

Rechtszaken: Onrechtmatig gebruik van het woord apotheek. — Homeopathische apotheek. — Verboden verkoop van geneesmiddelen. — Gist-tamintabletten.

Correspondentie.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en het volgend Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

JAARVERGADERING op Zaterdag 20 November '26, 's namiddags te 2 uur, in het Americain Hotel te Amsterdam.

AGENDA:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Jaarverslag over 1925. Zie Juni-nummer 1926
3. Rekening en verantwoording over 1925. Zie Juni-nummer.
4. Verslag der Commissie tot nazien der rekening over 1925.
5. Benoeming der Commissie tot nazien der rekening over 1926.
6. Bestuurverkiezing wegens periodieke aftreding der HH. Ds. FLEISCHER, Mr. LIND en Mr. CNOPIUS.
 - a. 1. Ds. FLEISCHER, Voorzitter A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; 2. Mr. A. A. MOLL, advocaat en procureur, Dordrecht.
 - b. 1. Mr. A. LIND, Advocaat en procureur Amsterdam; 2. Mr. J. H. DE BAS, Advocaat en procureur Amsterdam.
 - c. 1. Mr. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal b/h. Gerechtshof te Arnhem; 2. Mr. F. O. V. D. DUSSEN, Rechter i/d. Arr. Rechtb. te Arnhem.
7. Rondvraag.

De Secretaris-penningmeester,
N. KEULEMANS.

Geheim- en Kwakzalversmiddelen.

Wij mogen bij onze lezers als bekend veronderstellen dat bij de Tariefwet 1924 (Stbl. no. 568) een bijzonder invoerrecht wordt geheven van *Geheime middelen* en dat verschillende bereidingen zijn aangewezen als geheimmiddel. (Zie Maandblad Juni 1925).

Den getrouwen lezers van ons orgaan zal het tevens niet ontgaan zijn, dat later in deze opgaaf meermalen veranderingen zijn aangebracht; sommige van deze middelen zijn ervan afgevoerd andere eraan toegevoegd.

Misschien geeft dit aanleiding tot de vraag of de afgevoerde nu nog wel onder de kwakzalversmiddelen moeten worden gerekend en daarom vinden wij het raadzaam ons gevoelen omtrent geheim- en kwakzalversmiddelen nog eens te viten.

Deze twee namen zijn niet synoniem. De reden dat velen meenen in die namen woorden van dezelfde beteekenis te zien, is wel daarin te zoeken, dat de meeste kwakzalversmiddelen behooren (of behoorden) tot de geheimmiddelen; maar daarom is niet ieder geheimmiddel een kwakzalversmiddel.

En omgekeerd, een middel kan een kwakzalversmiddel zijn terwijl, wij zien het dagelijks, zijn juiste samenstelling volkomen bekend is.

Onder geheimmiddel verstaan wij, die in ons blad alleen het oog hebben op *geneesmiddelen*, stoffen, waarvan de samenstelling of de bereiding door den fabrikant geheel of ten deele wordt geheim gehouden, meestal met het oogmerk om zich zelf de voordeelen van de bereiding en den verkoop te verzekeren.

Oogenschijnlijk zit hier geen kwaad in; men zegt dat dit een voordeel is, dat den uitvinder toekomst als belooning voor zijn uitvinding en wij gaan in deze bewering zooverre mede, waar het betreft een fabrikant, die, uit den aard der zaak, zijn uitvinding beschouwt uit een *technisch* en *financieel* oogpunt.

Bedenkelijker wordt de zaak, wanneer een dergelijk geheim-geneesmiddel, door een geneesheer of apotheker uitgevonden, als geheimmiddel wordt geexploiteerd. Laatstgenoemden verliezen, door den aard van hun betrekking, het recht zaken geheim te houden, die kunnen medewerken om zieken

te genezen; op hen, willen zij hun menschlievend vak naar waarde uitoefenen, rust de plicht, alles wat, naar hun opvatting, dienst kan doen tot verlichting van de lijdende menschheid, publiek eigendom te doen worden.

Maar, deze quaestie daargelaten, kunnen wij niet ontkennen dat er sommige geneesmiddelen, enkele van veel waarde, zijn, die in strikten zin tot de *geheimmiddelen* behooren, niet zoo zeer wat hun samenstelling betreft, als wat aangaat de bereiding. Door een of ander fabrieks-geheim zijn ze gebracht in den toestand, zooals de geneesheer dien wensch.

Deze middelen en hun gebruik, waarvan het nut niet te loochenen valt, te bestrijden, is in de eerste verte ons doel niet. Zoolang de fabrikanten van dergelijke praeparaten zorg dragen om hun fabriek niet het kenmerk te geven van *kwakzalversmiddelen* (kenmerken waarop wij aanstonds terugkomen) behoort een bespreking daarvan in ons blad niet thuis.

Maar, behalve deze, zijn er vele geheimmiddelen — en wel de meeste — die *tevens* kwakzalversmiddelen zijn.

Onder deze laatste verstaan wij die talrijke, met den naam van geneesmiddelen bestempelde stoffen, die in het openbaar in couranten of brochures tegen veelvuldige, soms geheel verschillende ziekten, voor iedereen worden aanbevolen, zonder dat de leverancier dier middelen kennis draagt van den lijder en van den aard van diens lijden, uit welke omstandigheid dus duidelijk blijkt, dat het hen *niet* te doen is om den zieke te helpen, maar om zijn waar, dikwijls tegen hoogen prijs, te slijten. Dat hierbij bedrog in 't spel is, hebben wij al ontelbare malen aangetoond. Begrijpelijk is het, dat de meest kwakzalvers er zich op toeleggen de samenstelling van hunne meestal nietswaardige producten geheim te houden, dat zij trachten hun middel te omsluieren met een waas van geheimzinnigheid, die de duidelijkheid van hun bedrog aan de oogen van het lichtgeloofig publiek onttrekt.

Dergelijke geheimmiddelen nu, *ware kwakzalversmiddelen*, die alleen dienen het zieke publiek ten bate van gewetenlooze schurken te exploiteeren, zijn het doelwit van onze bestrijding.

Niet altijd echter zijn de kwakzalvers in staat hunne middelen geheim te houden.

In sommige landen zijn ze verplicht de samenstelling op de flesch of doos mede te deelen en — ten minste schijnbaar — voldoen zij aan die verplichting.

Maar ook daar, waar die verplichting niet bestaat, treedt het onverbiddeijk scheikundig en microscopisch onderzoek op, om de ware samenstelling van hunne niets-betekende middelen in het juiste daglicht te stellen.

Zij houden dan op *geheimmiddelen* te zijn... maar zijn ze daarom minder gevaarlijk!

In geen deele: zij blijven *kwakzalversmiddelen* een pest voor de maatschappij.

En zoolang niet èn het gezond verstand èn, indien dit, zooals thans, nog noodig blijkt te zijn, goede wetten het hunne doen om deze pest te stuiten, zoolang beschouwen wij het als onzen plicht, al onze krachten in te spannen om het publiek voor te lichten en voor ondergang te behoeden.

Er bestaat geen wezenlijk verschil tusschen *geheim* en *niet-geheim* kwakzalversmiddelen:

Het is niet in hoofdzaak de samenstelling, die zoo'n middel kenmerkt, maar juist het doel dat er klaarblijkelijk mee wordt beoogd: het speculeeren n.l., door valsche gegevens, op ieders streven om zijn gezondheid te behouden of zijn geschokte gezondheid te herstellen en uit die valsche speculatie geld te slaan.

Wanneer wij in dagbladen of elders die opgeschroefde advertenties lezen, waarbij een of ander middel, onder een aanlokkenden naam, als onfeilbaar tegen deze of gene — of liefst tegen alle — kwalen (zelfs de ongeneeslijkste) wordt aanbevolen, zonder dat daarbij geneeskundig onderzoek en raadgeving noodig is, dan aarzelen wij geen oogenblik een zoodanig middel een kwakzalversmiddel te noemen, onverschillig of de samenstelling ons bekend is, of niet.

Waarom wij dan, in onze artikelen, zoo dikwijls van de samenstelling gewag maken?

Alléén als middel ter overtuiging.

Helaas, 't is een treurig feit maar waar, dat onze raadgevingen, te goedertrouw en geheel onbaatzuchtig aangeboden, bij het publiek veel minder geloof vinden dan de bedriegelijke leugens der op zijn geld azende kwakzalvers. Wanneer wij nu dat publiek kunnen zeggen: zie, deze en gene, u wel bekende stoffen koopt ge voor uw geld en die stoffen zullen zeker de wonderen niet doen, die de kwakzalver u voorspiegelt, dan bestaat er kans, dat ten minste enkelen worden overtuigd.

Maar niet altijd kunnen wij dit overtuigingsmiddel aanwenden.

Zelfs de beste chemicus of microscopist is niet immer in staat de raadselen van een handig kwakzalver op te lossen. Er bestaan tal van stoffen, vooral van plantaardigen oorsprong, wier aanwezigheid, zelfs bij het meest nauwkeurige onderzoek, niet met zekerheid is aan te toonen.

Een geroutineerd kwakzalver weet dit en maakt juist van die stoffen gebruik in zijne middelen.

Het onderzoek zal dan geen of een onvolledig resultaat opleveren.

Hebben wij, in die gevallen, wel het recht om waarschuwend op te treden?

Gewis. Een der middelen om het publiek te overtuigen, ontbreekt ons; maar de kenmerkende eigenschappen van de kwakzalversmiddelen wijzen ons duidelijk den weg, dien wij te bewandelen hebben; de samenstelling is daarbij bijzaak.

Het middel van Graaf Matthei bestaande uit *zuiver water*, en de Zwitsersche pillen van Richard Brandt, samengesteld uit *aloë* en tal van andere plantenstoffen, en de Revalenta arabica, alias *linzenmeel*, staan op gelijke lijn van kwakzalverij.

Wij hebben 't al vroeger eens gezegd: De kwakzalvers — 't zij dat hunne middelen geheim zijn of niet — zijn als de ratelslangen. Zij waarschuwen door hun optreden.

't Eenig onderscheid is, dat het publiek de laatsten ontvlucht en zich door de eersten laat omstrengelen.

Wanneer zullen zijne oogen ook voor dit gevaar opengaan?

BERICHTEN.

Geheimmiddelen. De minister van financiën heeft de bij beschikking van 13 Mei 1925 gedane aanwijzing van geheimmiddelen aangevuld met: *a.* Dames dragées van Dr. CAPINOLA; *b.* Steinbachias Versterkingspillen.

Maag- en hoofdpijnpoeder.

Langs de huizen in de hoofdstad vent men thans met een... vervalscht kwakzalversmiddel, op zich zelf reeds een rariteit.

Het zijn roode pakjes, beplakt met een groen kruis, waaromheen een witte band met het opschrift: „Maag- en hoofdpijnpoeder volgens Dr. Vorster”.

Het zich in deze pakjes bevindend witte poeder is een mengsel van boekweitmeel, rijstmeel en dubbel koolzure soda (z.g. zuiveringszout).

De „fabrikant” van dit heilmiddel is ons niet bekend en zoo zijn wij niet in staat te informeren naar het adres van Dr. Vorster, wiens motieven voor de samenstelling van zijn recept allicht interessant zullen zijn.

v. R.

(*Voeding en Hygiëne.*)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg.)

FUCOSAN.

Ontvettingstabletten.

„Absoluut onschadelijk middel tegen vetzucht zonder dieet”.

Fabrikant: Drogisterij G. v. d. Vlist, Rotterdam.

Bestanddeelen, vermeld op het etiket: Extr. vuci ves. 0,06, Extr. Cascarae, Extr. Rhei compos.

Uitkomsten van het onderzoek: Gladde, bruine, ovale tabletten, die 900 mg. wegen. De eigenlijke inhoud der tabletten is van de consistentie van een pillenmassa, smaakt bitter, en bevat aloë en misschien nog andere emodinehoudende stoffen, en weinig plantaardige elementen, waarvan Radix Liquiritiae herkend werd. Sporen jodium, die in de asch konden worden aangetoond, kunnen afkomstig zijn van Extr. Fuci vesicul., zoodat de tabletten waarschijnlijk beantwoorden aan de opgegeven samenstelling.

Oordeel: Zie Vesol, Fucovesin en Fucaboonen, Mededeelingen no. 10, blz. 78 en 79. (Maandblad van Juli 1926).

ANUSEPT. HAEMORRHOIDAL-ZET-PILLEN.

Importeur: Firma F. Geissler, Rotterdam.

Samenstelling: Niet vermeld.

De suppositoria zijn bereid met Oleum Cacao en bevatten bismuthoxyjodidegallaat, zinkoxyde en ter blauwkleuring kunstmatig altramarijn.

Oordeel: De zetpillen bevatten dus een deel van de bestanddeelen van de suppositoria contra haemorrhoides der voorschriften van specialités (Nederl. Maatsch. ter bevordering der pharmacie).

URASEPTINE ROGIER.

Fabrikant: Henry Rogier, Parijs.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Volgens bijgevoegd prospectus: urotropine, helmitol, piperazine, lithium- en natriumbenzoaat.

Uitkomsten van het onderzoek: Wit gegranuleerd poeder, met zwak zure reactie.

Aangetoond werden: hexamethyleentetramine, piperazine, anhydromethyleencitroenzuur, benzoë zuur, suiker, Li. en Na..

Oordeel: Het hexamethyleentetramine kan natuurlijk antiseptisch werken. De oplossende werking van piperazine en Li-zouten op uit urinezuur bestaande steenen wordt tegenwoordig als zeer gering beschouwd. De vermeerderde uitscheiding van urinezuur onder invloed van piperazine berust volgens ABL (Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 74. 119. 1913) waarschijnlijk op een verhoogde vorming van urinezuur in het lichaam.

FOSTER'S RUGPIJN-NIERENPILLEN.

Fabrikant: Foster-Mc Clellan, Londen.

Samenstelling volgens den fabrikant: Nitras kalicus, Oleum Juniperi, Extr. Uvae Ursi en Terebinthina veneta.

Uitkomsten van het onderzoek: Aangetoond werden: Hydrochinon, gallus zuur en looizuur (die van berendruifbladeren afkomstig kunnen zijn), salpeter, harszuren en, door den geur, een vluchtige olie, die op jeneverbessenolie lijkt.

De pillen kunnen dus de door den fabrikant opgegeven samenstelling bezitten.

Tusschen de grijs gecandeerde pillen bevinden zich eenige kleinere wit gecandeerde pillen, die identisch met de Foster's maagpillen bleken te zijn.

Oordeel: De pillen bevatten dus, behalve diuretica, stoffen, die bij ontstekking van nierbekken en blaas worden aangewend. Terpentijn kan gevaren opleveren.

FOSTER'S MAAGPILLEN.

Fabrikant: Foster-Mc Clellan, Londen.

Samenstelling volgens den fabrikant: Aloïne, Cambogia, Resina Jalapae, Resina Podophylli, Leptandra en Capsicum.

Uitkomsten van het onderzoek: De pillen zijn tamelijk hard en aromatisch bitter van smaak.

Aangetoond werden: Aloïne, cambogia (guttegom), jalappehars en poeder van Spaansche peper. Of de beide andere bestanddeelen (podophylline en Leptandra) aanwezig zijn, kon niet vastgesteld worden.

Oordeel: De pillen bevatten dus verschillende laxantia en een stomachicum (Spaansche peper).

PILULES FORTIFIANTES.

Fabrikant: Laboratoires Sauter, Genève.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: De tabletten bevatten ferrozout, arsenik en een kinapraeparaat (vermoedelijk kina-extract, daar vormelementen van kinabast niet werden aangetroffen).

Oordeel: Het zelf doktoren met arsenicum-bevatende geneesmiddelen levert natuurlijk gevaren op. Daarenboven is het gevaar, dat behandeling van „zwakte” met roborantia den kostbaren tijd voor

eventuele causale therapie voorbij doet gaan, zeer groot.

REVIVAL.

Fabrikant: Dr. O. F. Schulz & Co. Gesellsch. f. chem. Unternehmungen m. b. H., Berlijn.

Samenstelling volgens den fabrikant: Extr. Thymi 4%, Extr. Juniperi 3½%, Extr. Aurant. ½%, Kal. sulf. guaj. 5%, Calc. glyc. phos. 3½%, Kal. jod. 1%, Natr. benz. ½%, Spiritus 4%, Aq. dest. 6%, Sir. simpl. 72%.

Uitkomsten van het onderzoek: Revival bezit, althans kwalitatief, de door den fabrikant opgegeven samenstelling.

Oordeel: Zie blz. 28 van de „Mededeelingen” en het Maandblad van October j.l. over „Mengsels van Geneesmiddelen”.

NERVOBLUTIN.

Samenstelling volgens den fabrikant: Calc. glyz. phos., Ferr. oxyd. fusc., Ferr. red., Calc. phos., Calc. lact., Mang. carb., Mang. phosph., Acid. silic. amorph., Sulf. præc.

Uitkomsten van het onderzoek: De tabletten bevatten de bestanddeelen door den fabrikant aangegeven.

Oordeel: Het onjuiste in de reclame behoeft geen betoog. Het gevaar van deze middelen berust op de voorspiegeling van genezing zonder dieet, wat gemakkelijk lichtgeloovige en onder hun strenge dieet zeer gebukt gaande patiënten tot een voor hen gevaarlijke proefneming zou kunnen verlokken.

Hierop volgt het onderzoek van een 13-tal van óf onwerkzame óf zeer gevaarlijke middelen, aanbevolen voor een doel, dat wij in ons blad, dat in velerlei huisgezinnen wordt verspreid, bij voorkeur niet behandelen.

POEDER TEGEN DIARRHEE VAN HET STAPHORSTER BOERTJE.

Samenstelling: Niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing met inkt geschreven op de doos: „Een doos poeder voor diari. Twee maal per dag een theelepeltje vol in melk of koud gekookt water innemen.”

Uiterlijk: lichtgeel poeder, kristallijn.

Uitkomsten van het onderzoek: Het poeder bestaat uit een mengsel van zwavel, calciumphosphaat en natriumbicarbonaat.

KRUIDEN VAN MEVR. DE HAAS.

1. Voor inwendig gebruik.

Grauw, zanderig poeder met donkere puntjes. Het poeder is reukloos en bevat zoet smakende kristallen. Microscopisch blijkt het deels uit plantenpoeder te bestaan. Dit was gemengd met calciumphosphaat en kristalsuiker. Gehalte aan calciumphosphaat: 58%.

2. Voor uitwendig gebruik. Aftreksel op t. b. c. knie.

Groen, fijn gehakt kruid, dat herkend werd als een Labiaat, en wel als *Melissa officinalis* L.

3. Voor inwendig gebruik.

Een mengsel van verschillende plantendeelen, waarvan herkend werden: *Radix Rubiae tinctoriae*, *Herba Centaurii*, *Folia Sennae*, de bloemhoofdjes van *Senecio vulgaris* en *Artemisia vulgaris*, en bladeren en stengels van een niet nader herkende Labiaat.

Oordeel: *Melissa officinalis* (citronel) is gebruikt in den vorm van infuus of decoct als wondheeland middel.

Radix Rubiae tinctoriae is gebruikt als laxans.

Herba Centaurii is een oud „bloedzuiverend middel” (meestal = laxans). *Senecio vulgaris* is gebruikt als vervangmiddel van *Secale cornutum*. Bij dieren zijn vergiftigingen door *Senecio* beschreven, waarbij vooral degeneratieve veranderingen van de lever werden gevonden.

Artemisia vulgaris is gebruikt als antipyreticum en als antispasmodicum.

Dit is dus weer een mengsel van allerlei oude volksmiddelen, voor verreweg het meerendeel door de geneeskunde reeds lang verlaten. Het weer ophalen van deze oude geschiedenissen is in den regel nutteloos en kan dan gevaarlijk zijn door het verhinderen van het gebruik van meer aangewezen middelen.

In het onderhavige geval (tuberculeuze knie) is er natuurlijk zeker niet de minste reden om deze middelen aan te wenden.

(Wordt vervolgd.)

Otto-Otto.

De *Gesundheitslehrer*, jarenlang een maandblad tegen de kwakzalverij in Oostenrijk, onder leiding van Dr. HEINRICH KANTOR te *Warnsdorf*, is in den laatsten tijd overgenomen als orgaan van de *Duitsche Vereeniging ter bestrijding der kwakzalverij* onder redactie van Dr. GUSTAV LENNHOF te *Berlijn*.

Bij de lezing van dit tijdschrift valt het op, hoe schrikbarend de kwakzalvers, in het land van vrije uitoefening der geneeskunst, op den voorgrond treden, een les voor de voorstanders van die vrije uitoefening. In het no. van September j.l. wordt een artikel gewijd aan den, ook hier te lande, beruchten OTTO-OTTO en wel door zijn optreden als genezer door helderziendheid. Wij meenen onzen lezers geen ondiens te bewijzen door uit dit artikel een en ander over te nemen.

„Wie een ferme kerel is, is tegenwoordig helderziende, dat is nieuw en „trekt” nog. Zoo houdt zich OTTO-OTTO thans bezig met de genezing van zenuwzieken door helderziendheid, waarover hij te *Berlijn*, voor een talrijk publiek een voordracht heeft gehouden. Hij omhulde zich met den mantel der wetenschap en voer anderhalf uur lang uit tegen de overheid, die de helderzieners vervolgde, waarbij ook de geldigheid van zijn *professoraat* verdedigd werd.

Van de zijde van het publiek daartoe aangevaard, ging OTTO-OTTO eindelijk over tot zijn thema en gaf z.g. *bewijzen* dat helderziendheid bestaat. Die bewijzen zijn *te mooi* om niet even te vermelden. Hij had eens een goed hotel verlaten om een slechter op te zoeken; hij had een voor gevoel. Het goede hotel verbrandde. Hem was eens een audientie bij President Ebert beloofd; hij had het voor gevoel dat de President niet lang meer zou leven en inderdaad stierf deze. De getuigen, die bij een vroeger proces tegen hem optraden, zijn binnen het jaar gestorven „door de macht van de gedachte”.

Zijn dit geen *overtuigende* bewijzen??

Natuurlijk is het weer om de chronische zieken te doen; voordurende ziekte maakt lichtgeloovig en een verdrinkende houdt zich aan een stroohalm vast. (Bovendien betalen de chronische zieken ook chronisch.)

Zooals te verwachten was, werden ook demonstraties gegeven. De zieke mag slechts aan zijn genezing denken. Dan concentreert zich OTTO-OTTO. Het wordt muisstil in de zaal. O. O. frons

het voorhoofd, houdt de hand voor het gelaat en krijgt blijkbaar gedachtenkrampen. Men hoort de gedachten door de zaal fluiten. Een „dank u” brengt het publiek uit zijn spanning. Dan treden op twee knaapjes, die stotteren. Den eenen wordt verteld dat hij uit de wieg gevallen is, den anderen, dat hem een plank op het hoofd is gevallen. (Wien overkomt dat niet eens?) Een jonge man zou een nerveuse doofheid gekregen hebben door, in verhitten toestand, een zeebad te hebben genomen terwijl een vrouw, lijdende aan ischias, wordt meegedeeld dat O. O. wel de oorzaak van de ziekte weet maar dat dit geval zich beter leent tot bespreking.

Dit zijn verhaaltjes waarmee hij, bij een kritiekzwak publiek, applaus kan oogsten; dat men echter daarmee zenuwziekten kan genezen, vooral wanneer men niet het minste denkbeeld heeft wat zenuwziekten zijn, wanneer men Ischias en hardhoorendheid voor een nerveus lijden houdt, dat moest toch in een beschaafden staat onmogelijk zijn”.

Onze lezers mogen zich voor gewaarschuwd houden, wanneer OTTO-OTTO weer eens lust krijgt ons land met een bezoek te vereeren.

Uit het Verslag van de verrichtingen van het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid over het jaar 1925.

Onderzoek van kwakzalversmiddelen enz.

(Aantal 17).

Ingezonden werd door den Inspecteur C. G. BAERT:

1. „Rosa”, bestaande uit magnesiumcarbonaat met 20 % bas. bismuthnitraat.

2. Hoestpoeders „Rosa”, bestaande uit melksuiker met weinig zwavelantimoon.

3. Hoestpoeders „Mijnhardt”, bestaande uit 200 mgr. natriumbicarbonaat en 300 mgr. melksuiker per poeder.

4. Zenuwdrank „Jonker”, bestaande uit een 3 % broomkaliumoplossing.

5. Wormpoeders, bestaande uit 50 mgr. santonine en ongeveer 25 mgr. phenolphthaleïne per poeder.

6. Pijnstillende poeders, bestaande uit 500 mgr. aspirine en 100 mgr. phenacetine per poeder.

7. 1 m. pillen (op bestanddeelen, genoemd in lijst C). Gevonden werd: biergist, zoethoutpoeder en aloë.

8. 1 m. pijnstillende poeders en 1 m. wormpoeders, beide voor gerechtelijk onderzoek.

9. Menstruatiedroppeltjes „Mimosa”, bestaande uit een gearomatiseerd plantenaftreksel, waar van de grondstof niet is kunnen worden herkend.

Ingezonden door den Inspecteur Dr. G. ROMIJN:

1. 1 m. „Patentix”, bestaande uit een stijfselpap met extr. hydrastis.

2. 2 middelen tegen galstenen, n.l. „Antifellin”, reeds meermalen onderzocht en „kruiden” te gebruiken na het innemen van „Antifellin” (gerechtelijk onderzoek).

Door den Inspecteur A. H. VAN DE VELDE werden ingezonden:

1. 1 m. „Pertussin” bevattende extractiefstoffen van thym, spiritus, water en suiker, broomnatrium afwezig.

2. 1 m. maag- en hoofdpijnpoeders, bestaande uit natriumbicarbonaat en rijstmeel.

Door verschillende geneeskundigen werd ingezonden:

1. „Onix”, middel tegen gal-, blaas- en nierlijden, afkomstig van de chemische Nederlandsche Maatschappij „Aurora” te Amsterdam. Het middel bestaat uit een mengsel van gedroogde gemalen planten, waarin herkend werden: cichoreiwortel en boonenkruid.

2. Granules tegen kanker van Haverhoek: rietsuiker, waarin verder geen andere bestanddeelen konden worden aangetoond; de oplossing in water reageerde zwak alkalisch tegenover phenolphthaleïne.

3. Poeders tegen galsteenen, bestaande uit een mengsel van salicyl.natr. en benzoas natricus.

UIT DE PERS.

De handel in specialités in Frankrijk.

Reeds lang is het in Frankrijk verboden, specialités anders te verkoopen dan in een verpakking, waarop de samenstelling van het middel vermeld is, tenzij de Académie de Médecine toestaat, dat hierop een uitzondering wordt gemaakt, maar dat gebeurt nooit. Nu weten de fabrikanten op slimme wijze de bedoeling dezer wetsbepaling te verijdelen. Sommigen zetten de vereischte inlichtingen op een zeer klein strookje papier, dat op den bodem der flesch geplakt wordt, waar niemand het zoekt. Anderen doen het met lettertjes, die met het bloote oog niet te lezen zijn, evenals er zoo vaak op polissen van verzekeringsmaatschappijen worden gedrukt, zoodat men de inspanning, om te zien, waarmede men eigenlijk te doen heeft, er niet voor over heeft. Maar nog anderen geven te veel waarheid, met het doel, om te ver...schalken, door n.l. de scheikundige benamingen der samenstellende middelen op het etiket te plaatsen, welke den dokter, die voor zijn patiënt de waarde van een middel moet beoordeelen, meestal onbekend zijn althans niet op de eerste aanmaning uit zijn geheugen te voorschijn komen; en de patiënt, die het middel wil koopen, weet er nog minder van. Hij zal zich bijvoorbeeld wel een middel laten aansmeren, waarin volgens het etiket diaethylbromoacetylureum zit, maar zal het niet koopen, als hij weet, dat dit adaline is, want dat weet hij reeds in de apotheek te halen.

En sommige handelaren doen het nog wetenschappelijker en geven op het etiket structuurformules, en daarvoor staan de meeste verstandten eenen male stil.

De minister van gezondheid heeft nu bepaald, dat opschriften op spécialités, welke de samenstelling van het middel moeten aanduiden, duidelijk leesbaar en voor iedereen te begrijpen moeten zijn, en dat van de samenstellende bestanddeelen de juiste hoeveelheid moet worden medegedeeld. Wil men daarnevens nog wetenschappelijke benamingen of scheikundige formules aangeven, dan mag dit gebeuren. Ook spécialités, die van buiten af in het land worden gebracht, moeten aan deze voorschriften voldoen.

(Pharm. Weekbl.)

RECHTSZAKEN.

Onrechtmatig gebruik van het woord „apothek”.

De bekende Haagsche „wonderdokter”, de kruidkundige J. F. v. d. P., stond terecht wegens oneerlijke concurrentie ten aanzien van apothekers, omdat op een raam, waarin zijn zaak in de Molen-

straat is gevestigd, de aanduiding „apothek” voorkomt, hetgeen nadeel zou kunnen berokkenen aan de bona-fide apotheken.

Dr. HOFMAN, voorzitter van de Nederl. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, als getuige gehoord, meende, dat door de aanduiding van zijn zaak, zooals verdachte dat gedaan heeft, deze zaak het aanzien gekregen heeft van een apotheek. En dat moet als oneerlijke concurrentie worden beschouwd.

Verdachte betoogde, dat er van concurrentie, en derhalve van benadeeling, geen sprake is. Hij verkoopt aan niemand, die zoo maar zijn zaak binnenkomt. Hij levert alleen zelf gemaakte kruiden, e.d. (welke in een apotheek niet verkrijgbaar zijn) aan personen, die bij hem onder behandeling zijn en in het bezit zijn van een consultatiekaart.

Het O. M. achtte de elementen voor het telastegelegde feit niet bewezen en vroeg vrijspraak.

Verdachte verklaarde zich bereid, het woord apotheek van zijn raam te verwijderen.

Verdachte is vrijgesproken.

(N. Rtt. Ct.)

Homoeopathische apotheek.

Voor de Almelosche rechtbank is een zaak behandeld tegen Th. M. B. C., drogist te Almelo, die in Mei in het Twentsch Zondagsblad een advertentie zou hebben laten plaatsen, waarin o.m. vermeld stond: Homoeopathische Apotheek fa. Corstens, Molenstraat.

Deze zaak is vervolgd, omdat verdachte het recht betwist werd, voor zijn zaak het woord: apotheek te gebruiken, daar aan deze zaak geen apotheker verbonden is.

Verdachte verklaarde, dat hij den naam homoeopathische apotheek gebruikt heeft in navolging van anderen, die voor dit feit nooit vervolgd zijn; zijn bedoeling was, klanten te trekken voor de homoeopathische geneesmiddelen.

De heer J. Dam Backer, apotheker te Almelo, verklaarde, dat hij meermalen schade heeft ondervonden, doordat menschen dachten, dat de firma Corstens een apotheek was.

Het O. M., waargenomen door mr. Blok, oordeelde, dat verdachte opzettelijk den indruk gevestigd heeft, als zou men met een apotheek te doen hebben. Eisch: f 200.— boete, subs. 200 dagen hechtenis.

De verdediger, mr. Roolvink, legde, aan de hand van Van Dalen, het woord apotheek uit als opslagplaats van geneesmiddelen. Homoeopathische apotheek beteekent dus volgens pl. opslagplaats van homoeopathische geneesmiddelen, die een gewoon handelsartikel zijn geworden, dat iedereen kan verkoopen. Pl. vroeg vrijspraak.

De rechtbank veroordeelde bekl. tot f 25 boete, subs. 10 dagen hechtenis.

(N. Rott. Ct.)

Verboden verkoop van geneesmiddelen.

Zooals bekend, mogen drogisten geen geneesmiddelen verkoopen in den zin der wet op de Artsenij-bereidkunde. De Centrale Recherche te Rotterdam heeft thans een steekproef genomen. Tegen een honderdtal drogisten in alle deelen van de stad is proces-verbaal opgemaakt, wegens het tot verkoop in voorraad hebben van zulke geneesmiddelen.

(Telegraaf.)

Gist-taminetabletten een geneesmiddel?

De drogist C. V. Ch. te Leiden was voor het kantongerecht aldaar gedagvaard, terzake, dat hij, zonder de bevoegdheid als geneeskundige te bezitten, z.g.n. gistaminetabletten had verkocht en afgeleverd in kleinere hoeveelheid dan door de artsensijwet aan niet-geneeskundigen is toegestaan.

Verdachte gaf dit toe, doch wist niet, dat het niet geoorloofd was, deze tabletten te verkoopen.

Als getuigen werden gehoord mej. M. E. STAS, scheikundige aan het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid te Utrecht en de heer J. DE JONG, inspecteur der Volksgezondheid, te Leiden.

De eerste had de tabletten onderzocht en verklaarde, dat zij o.m. antifebrine en phenacetine bevatten, stoffen, die tot de geneesmiddelen worden gerekend en niet in zoodanige kleine hoeveelheden door een niet-medicus mogen worden afgeleverd.

Op verzoek van den raadsman van verdachte, mr. dr. C. M. A. R. VAN ROY, werd de verdere behandeling tot 24 November uitgesteld.

(Ph. Weekbl.)

CORRESPONDENTIE

W. G. S. te N. V. Wij danken u voor de toezending van het reclame-materiaal voor Kruschen Zout. Onze aandacht was reeds op dit nieuwe middel gevallen en het onderzoek was al geëindigd, zoodat een artikel in het huidige nummer kon worden geplaatst. De opzienbarende reclame noopte ons tot spoed.

Door de belofte van den Importeur hier te stede, dat o.a. in de wijze van adverteeren verandering zou worden gebracht, heeft ons doen besluiten het artikel voorloopig achterwege te houden. Men zie in deze beslissing echter geen goedkeuring van het zout als bijzonder geneesmiddel.

Of de Pillen van Cauvin tot de specialités of tot de kwakzalversmiddelen behooren, kunnen wij, tot ons leedwezen niet zeggen. Wij kenden de pillen niet en konden omtrent haar aard geen inlichtingen verkrijgen.

H. de M. te T. Een stuk over kanker en kanker-genezers in het algemeen behoort in een geneeskundig blad doch niet in het onze thuis. Voorzover het betreft personen, die op kwakzalverachtige wijze deze ernstige ziekte misbruiken om de arme slachtoffers het geld uit de zakken te kloppen hebben wij, indien door de reclame de aandacht op hun schandelijk bedrijf was gevestigd, nooit nagelaten tegen hen te waarschuwen en wij zullen daarmede voortgaan.

M. W. v. d. B. te H. De heer KEULEMANS kon in het gezonden fleschje niets anders aantoonen dan een soort van vuile traan. Levertraan is het niet.

Wij kunnen begrijpen, dat het — met of zonder resultaat — als wrijfmiddel door de bevolking wordt aangewend maar zouden het, bij inwendig gebruik, ten zeerste afraden.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam
C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam
MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M
bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES
GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef
v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op
6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur:
GROENBURGWAL 26, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penning-
meester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en
specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd
doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van
het Bestuur: Verslag van de jaarvergadering.

Hoofdartikel: Samenstelling der middelen in 1926
onderzocht.

Berichten: Reclame in de trams.

Mededeelingen van verschillenden aard:
Kruschen Zout.

Uit de Pers: Versterkende middelen.

Rechtszaken: Magnetiseur. — Apothekers en
drogisten.

Correspondentie.

Register op den 46en jaargang van het Maandblad.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid
der Vereeniging wenschen te worden of zich op
het Maandblad willen abonneren, gelieven zich
reeds thans bij den Secretaris-Penningmeester,
Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, aan te
melden. Hun zal dit nommer gratis worden toe-
gezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van
het abonnement staan aan het hoofd van het
Maandblad opgegeven.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Jaarvergadering op 20 Nov. 1926.

De jaarvergadering, slechts door de bestuurs-
leden bezocht, werd met een enkel woord door den
Voorzitter geopend.

De notulen der vorige Algemeene Vergadering
worden gelezen en vastgesteld.

Het jaarverslag en de rekening en verant-
woording over 1925 werden goedgekeurd, de
penningmeester gedechargeerd, de Commissie
tot nazien der rekening voor haren arbeid be-
dankt en haar verzocht zich in 't volgend jaar
weer met die taak te willen belasten.

Voor de periodieke aftreding moest één nieuw
dubbeltal worden gemaakt en wel Mr. A. A.
CNOPIUS en Mr. A. ROMBACH te Amsterdam.

Herkozen werden de H.H. DS. FLEISCHER;
MR. A. LIND en Mr. A. A. CNOPIUS.

De penningmeester deelt mede, dat het jaar
1926 een batig saldo zal geven, en dat dan het
„tekort” is veranderd in een klein overschot.

De heer v. RIEL spreekt daarover zijn vreugde
uit; hij meent dat we weer op den goeden weg zijn.

De redacteur en de secretaris doen nog enkele

mededeelingen waaruit blijkt dat het werk onze
Vereeniging met belangstelling door velen, ook
buiten onze ledenkring, wordt gevolgd en dat
ook autoriteiten hun steun niet altijd onthouden
De vergadering wordt daarna door den Voor-
zitter gesloten.

De Secretaris-Penningmeester,
N. KEULEMANS.

Als nieuwe leden zijn toetreden de heeren:

Th. H. C. Bos Otten, med. student te Leiden.

L. W. Hildernisse, med. student te Alfen a/d.
Rijn.

G. J. Krans, med. student te Leiden.

G. H. Nijhoff, Apotheker te Leiden.

Opgaaf van de samenstelling der middelen, vanwege
de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1926
onderzocht en in het Maandblad behandeld.

Anti-Epileptique de Liège is ook bekend onder
den naam van Anti-épileptique Uten en als zoo-
danig reeds meermalen beschreven. Het bestaat
uit een groen gekleurde oplossing van broom-
kalium, waarvan de sterkte niet steeds gelijk is.
(No. 3).

Ashem Cream bevat deeg van tarwemeel met
wat menthol. (No. 7).

Barnhard's duplexzout bevat natriumbicar-
bonaat, natr. sulfaat, natr. chloride (keukenzout),
phosphaat, calcium, magnesium, ijzer- en mangaan-
verbinding; de twee laatste in water onoplos-
baar. (No. 5).

Barnhard's „Fichtennadeln” (Silvanol) is een
mengsel van zuiveringszout (bicarbonas natrius)
magnesia (carb. magnesic.) vluchtige olie, volgens
den reuk dennennaaldenolie, en fluoresceïne.
(No. 5).

Calcona blijkt te bestaan uit Cacao waaraan
5,8% watervrij calciumchloride is toegevoegd.
Het Rijks-Instituut voor Pharm. ther. onderzoek
vermeldt 10,1%. (No. 2).

Indische Kruiden zijn Curcuma domestica, Ja-
vaansche Curcuma, Temoe Lawak, ook in de
Pharmacopee opgenomen. (No. 7).

Irving's Gist-tamine tabletten bevatten werke-
loos gistextract, natrium- en ammonium-carbonaat

en bicarbonaat, anti-febrine, pyramidon en phenace-
tine. (No. 1).

Kalleven-poeder bestaat uit gedeeltelijk uit-
gedroogd chloorcalcium. (No. 9).

Kalleven-tabletten bevatten suiker, maïzet-
meel, zeer weinig chloorkalium en een calcium-
verbinding. (No. 9).

Klinker's hoofdpijnpoeders zijn een mengsel
van anti-febrine en phenacetine. (No. 10).

Klinker's maagpoeder bestaat uit koolzuur
bismuth, koolzure magnesia, koolzure kalk en
pepermuntolie. (No. 10).

Kruiden van Zuster Riem-Vis zijn Onze Vrouwe
mantel (Alchemilla vulgaris). (No. 7).

Kruschen Zout, volgens voorschrift, bestaande
uit: natriumsulfaat, natriumchloride, magnesium-
sulfaat, joodkalium, kaliumsulfaat, kaliumchloride
en citroenzuur bleek deze bestanddeelen te be-
vatten; alleen joodkalium was niet in aantoon-
bare wijze aanwezig. (No. 12).

Maagpot uit Heerenveen bevat ijzerpoeder,
reducerbare suiker (Honig?), anijszaad en drop.
(No. 7).

Mehemed Ali bevat zwavel en azijnzuur lood.
(No. 5).

Naltha-pastilles bestaan, volgens een bijgaande
circulaire, uit rhabarber, aloë, Spaansche peper,
Polei, sennabladen, groene munt, zoethout en alruin.
(Polei is mentha pulegii, alruin-allium victorialis)
Hiervan werden aangetoond: rhabarber, aloë,
Spaansche peper, zoethout en, naar den smaak
pepermunt. Sennabladen waren niet aanwezig.
(No. 12).

Sargol. Door de vervaardigers wordt onder-
staande samenstelling opgegeven:

Hypophosphis Calcicus	0.03
Hypophosphis Natrius	0.02
Hypophosphis Kalicus	0.02
Phosphos Zinci	0.003
Excipients	0.13
Saccharum	0.20
Talcum	0.15
Carminum	0.02

Gevonden werden de twee eerstgenoemde stoffen, benevens suiker, kleurstof, sporen van ijzer en koolzuur. Kalium, zink en fosphaten werden niet aangetroffen. (No. 5).

Schröder's opbouwzout bestaat uit calciumphosphaat, natriumbicarbonaat, natriumchloride, magnesium (vermoedelijk als carbonaat), zeer geringe hoeveelheden sulfaat, mangaan, ijzerzout en, zelfs in sterke zuren, onoplosbaar silicaat. (No. 7).

Silvikrin, de vloeistof is een sterke zee poplossing met natriumbicarbonaat. Zwavel-albumose kon niet worden aangetoond. (No. 7).

Silvikrin-poeder bevatte zeepoeder, natriumbicarbonaat en een weinig soda. (No. 8).

Spiritogeen is een wijnkleurige vloeistof met een alcoholgehalte van 11,47%, reduceerende suiker en een weinig asch, waarin fosphaat. (No. 10).

Vitalyn bestaat uit een alcoholisch aftreksel van verschillende plantaardige stoffen o.a. saffraan, rhabarber, oranjeschillen en jalappe. (No. 3).

BERICHTEN.

Kwakzalvers-reclame in de tram. Naar de Wet-houder voor de bedrijven, de heer WIBAUT, in de zitting van den Amsterdamschen Gemeenteraad mededeelde, zal het praeadvies van B. en W. over deze quaestie binnenkort verschijnen.

Mededeelingen van verschillenden aard

Kruschen zout.

Kortgeleden is te Amsterdam opgericht een Internationaal Comité, belast met het onderzoek naar en de bestrijding van rheumatiek, in welk Comité beroemde geneeskundigen zitting hebben en waarvan Dr. J. VAN BREEMEN, aldaar, als secretaris is opgetreden. Bij de installatie van de Nederlandsche afdeling op 23 October j.l., door den Minister van Arbeid PROF. DR. J. R. SLOTEMAKER DE BRUINE, wees deze er o.m. op, dat de rheumatiekbestrijding nog niet in wetenschap, nomenclatuur en definitief alles heeft bereikt, wat noodzakelijk is. Men wil thans met kracht beginnen in een Comité, waarin o.a. Engeland, Duitschland, Denemarken, Zweden en andere landen zich tot de studie van het onderwerp bepaald hebben gezet.

Deze woorden lezende zullen velen zich afvragen of zoo'n Comité en zoo'n studie wel noodig zijn.

Onophoudelijk toch leest men in couranten of brochures van de onfeilbare genezing van rheumatiek door talloze middelen, te veel om op te noemen?

Welnu de oprichting van het Comité, gesteund door de meest ernstige en geleerde mannen, geeft het antwoord op die vraag, toont aan dat al die middelen en methodes, die met zooveel ophef aan de markt worden gebracht, nog geenszins tot het beoogde doel voeren.

Maar de wonderdoeners laten zich niet overbluffen; telkens en telkens weer wagen zij een aanval op het goedgelooig publiek. Deze dagen leveren er weer een nieuw voorbeeld van.

Een enorme reclame is op touw gezet voor *Kruschen zout*, een reclame zóo groot, dat wij niet alles kunnen beschrijven. Trouwens dit zal niet

noodig zijn; aan geneeskundigen aan apothekers en vermoedelijk ook aan de talrijke geneesmiddelenverkoopers zijn een hoeveelheid opzienbarende papieren verzonden, die de aandacht op het zout moeten vestigen en waaruit zij tevens kunnen lezen, dat ook het groote publiek voldoende op de hoogte zal worden gebracht. In een dezentiaal dag- en weekbladen zullen geïllustreerde advertenties worden geplaatst, die een geheele pagina beslaan; iedereen zal over „Opa” *Kruschen* (zoo staat er) spreken en *Kruschen Zout* koopen. Tevens wordt er op aangedrongen een eigenaardige reclame, met de woorden: „Hier is Opa” een in 't oog loopende plaats in de etalage te geven. De lijst van bladen, waarin de advertenties zullen verschijnen luidt aldus: De Telegraaf, De Courant, (van deze laatste is een afdruk bij de paperassen gevoegd) Rotterdamsch Nieuwsblad, Haagsche Courant, Haagsche Post, Nieuwsblad v. h. Noorden, Nederlandsche Illustratie, De Prins, Katholieke Illustratie, Voorwaarts, Utrechtsche Nieuwsblad, Limburger Koerier en De Gelderlander. Omtrent de *Haagsche Post* weten wij, dat deze, na correspondentie met den secretaris onzer Vereeniging, niet tot de begunstigen zal blijven behooren terwijl wij in de *Telegraaf* (het blad, dat *waarheid in reclame* voorstaat) reeds een aankondiging, beslaande een geheele bladzijde, gelezen hebben.

Doch laat, om niet te uitvoerig te worden, ons tot het middel zelf bepalen. *Kruschen zout*, bereid in *Manchester* door E. GRIFFITHS HUGHES Ltd., Importeur voor Nederland: Rowntree Handelsmaatschappij, Keizersgracht 124 Amsterdam, wordt aanbevolen tegen *rheumatiek, jicht, ischias, spit in den rug, constipatie, leverkwalen, uitsleg en hoofdpijnen*, dus tegen kwalen, die een zeer verschillende oorzaak kunnen hebben.

„Er bestaat geen geval van rheumatiek of jicht, (zoo luidt het in een van de aanbevelingen), waarin *Kruschen Zout* geen verlichting bracht. Het geregelde gebruik van *Kruschen Zout* in den morgen neemt in enkele weken het overtollige urine-zuur uit het gestel weg, doet lever en nieren weder normaal werken, zoodat zij haar natuurlijke functies weer door en door kunnen uitoefenen. Onreinheden worden uit het bloed verwijderd. Frisch, helder bloed stroomt door de aderen en brengt nieuwe, tintelende gezondheid naar elken vezel van het lichaam. Gij ontwaakt verfrischt uit Uw slaap, opgewekt, vol veerkracht, verlangend om uit bed te springen. Den ganschen dag en elken dag voelt gij U lichamenlijk en geestelijk gelukkiger en opgeruimer.

Neem de *Kruschengewoonte* aan en geeft U zelf thuis een badplaatsbehandeling voor een cent per dag. De ouderwetsche, dure behandelingen in een badplaats zijn niet meer noodig. Blijf niet langer met kwalen rondloopen. Koop heden een flesch *Kruschen Zout* en begin morgen een nieuw leven.”

Het zout is geen geheimmiddel, tenminste de samenstelling staat op de doos vermeld, waarin het fleschje bevat is en waarin tevens de gebruiksaanwijzing, in velerlei talen, voorkomt.

De analyse wordt aldus opgegeven: *Natrium-sulfaat, natriumchloride, magnesiumsulfaat, joodkalium, kaliumsulfaat, kaliumchloride en citroenzuur*. Inderdaad vond de heer N. KEULEMANS de meeste bestanddeelen aanwezig, behalve *joodkalium*, een stof, die door een ervaren chemicus,

zelfs in geringe hoeveelheid gemakkelijk is aan te toonen en die tevens tot de meest werkzame van het geheele mengsel moet worden gerekend.

De overige bestanddeelen, betiteld als „het beste urineafscheidend laxermiddel” zijn zeer bekende stoffen, waarvan de wonderwerking, door „Opa” *Kruschen* beloofd, zich wel tot die van een laxans zal bepalen.

Daarbij moet niet over het hoofd worden gezien, dat de enorme reclame en de mededeeling: „een cent per dag” een indirect gevaar opleveren. Bij de zoo zéér verschillende kwalen, waarvan beterschap wordt beloofd, kan het ongetwijfeld voorkomen, dat het niet tijdig inroepen van doelmatige hulp de genezing vertraagt.

Goede wijn behoeft zoo'n krans niet.

UIT DE PERS.

Versterkende middelen.

Aan *Voeding en Hygiëne* (Kroniek) ontleenen wij het volgende:

„Dokter”, zei het vrouwtje, „mot m'n kind geen versterkende middelen hebben; de stumper is zoo zwak, en ik ken 't niet betale.” Ziedaar categorie één.

„Dokter”, zei mevrouw X. „moet m'n dochter niet iets versterkends hebben. Ze ziet er zoo bleekjes en slappes uit tegenwoordig.” Ziedaar categorie twee.

„Dokter”, zei freule Y, „ik ben wel erg gezond ziet u, maar, ziet u, ik ben zoo verschrikkelijk nerveus. Zoudt u me niet wat versterkends voor de zenuwen kunnen geven?” Ziedaar categorie drie. En zoo zijn er nog vele categorieën meer. Ik zal het bij deze drie laten.

Voor de een betekend dat versterkende middelen: „iets” extra's uit de beurs van een ander. Voor een tweede „iets” om er goed uit te gaan zien, voor een derde „iets” tegen zenuwachtigheid. Van de andere categorieën, die er nog bestaan, noem ik „iets” om na ziekte weer ip krachten te komen, „iets” meer melk en eieren — en vooral wijn — dan een gezond mensch pleegt te gebruiken, iets enz. Gezwegen van staal en levertraan. Aan bijna al deze categorieën is het misverstand eigen, dat iets versterkends, iets extra's, bijzonders, duur moet zijn en dat het zonder dat niet mogelijk is het gestelde doel te bereiken terwijl dat iets als bij tooverslag het gewenschte resultaat zal hebben. „Men” gelooft aan „de geneeskraft van dat iets”. Net als in een „krachtig, hartig, versterkend soepje”. Een overeenkomstig misverstand heerscht in leekenkringen ook met betrekking tot het begrip licht (en zwaar) „verteerbaar”. Maar daarover een ander maal.

Om terug te keeren tot „versterkende middelen”. Geneeskundig bezien, zijn er niet veel meer dan twee groepen van gevallen, die „iets extra's” noodig hebben. En dat begrip „iets extra's” is dan nog geen kwalitatief begrip in den zin van sterker, voedzamer (gezwegen van duurder), maar kwantitatief, in den zin van „meer voeding”, resp. voedsel van hogere voedingswaarde.

Wie door ziekte of ondervoeding verzwakt en vermagerd is, heeft een normale hoeveelheid en soms een extra hoeveelheid gewoon voedsel noodig om weer „op gewicht” en zoo mogelijk ook „op krachten” te komen. Bijzondere eischen, anders dan goede hoedanigheid, juiste samenstelling.... en voor alles smakelijkheid, behoeft men hier nauwelijks te stellen. Ik scheid met opzet de begrippen „op gewicht” komen en „op krachten” komen. Het eerste kan men niet zelden zonder bezwaar bereiken. Of het laatste ook geschiedt, is van tal van factoren afhankelijk, die men nu eenmaal niet in zijn hand heeft.

Extra, z.g. „versterkend” voedsel, „krachtvoer” enz. is slechts bij uitzondering in staat meer te bereiken dan men met gewoon voedsel ook bereiken kan. Die uitzondering bevestigt den regel. Die uitzondering is dan aanwezig wanneer men er niet in slaagt — met geweld, goede woorden of wat dan ook — den tegenzin tegen eten te overwinnen maar iemand wel bereid is voedsel in den vorm van medicijn tot zich te nemen.

En dan is er nog een andere groep van patiënten, die met de gewone voeding door samenloop van omstandigheden — keuze der voedingsmiddelen, bereiding — niet de benodigde hoeveelheid van de bijkomstige voedingsbestanddeelen, die Funk vitamines doopte, en voedingszouten binnen krijgt. Ook die categorie kan men een weldaad bewijzen, of door verbetering der voeding of door extra als medicijn een vitamines- of voedingszouten houdend krachtvoermiddel te geven. Als vitamineshoudend geneesmiddel noem ik levertraan... boter is soms even goed, zoo niet beter. Sommige levertraan toch is arm aan vitamines, sommige boter is rijk.....

Als voedingszouten houdend middel noem ik het veel geroemde en veel gesmade sanatoegen. Dit middel verdient noch den roem noch den smaad die het ten deel gevallen is. Dit middel is een waardevol weeldeartikel voor hen, die zich de luxe kunnen en willen veroorloven om aan iets minder smakelijks de voorkeur te geven boven iets smakelijks en den weg niet weten om op eenvoudiger wijze de benodigde eiwit- en voedingszouten binnen te krijgen. Sanatoegen is, zooals men weet, een mengsel van caseïne — o.a. te verkrijgen door ondermelksche kaas te drogen en fijn te malen — en glycerinephosphaten (een soort voedingszouten). De laatste zouden de verteerbaarheid van het eerste verhoogen. Voor zoover de cijfers, die dienaangaande naar voren gebracht worden, juist zijn, zijn de verschillen in kwestie niet van veel betekenis.

Wat nog altijd hindert, is de wetenschap, dat een zeer belangrijk deel van den prijs, die men voor dit middel betalen moet, slecht besteed is. Men krijgt n.l. in zooverre geen waar voor zijn geld, dat — afgezien van de winst die er op gemaakt is (we nemen een oogenblik aan dat die „redelijk” is) — men veel meer voor de reclame, die voor het middel gemaakt wordt, betaalt, dan voor de samenstellende bestanddeelen van het middel zelf.

Maar, zal menigen zeggen, ik ondervind — of ondervond — er toch baat bij. Ik wil het gaarne aannemen. Maar de vraag is en blijft of men voor hetzelfde geld niet veel meer kan bereiken door gebruik van doelmatige voedingsmiddelen of door een paar weken vacantie te nemen. De kosten van een sanatoegenkuur gedurende eenige maanden zijn hooger dan van een of twee weken vacantie.

Dit vraagstuk is zeer veelzijdig. Er is nog een andere kant. Vele menschen zijn niet gezond genoeg om hun volle werk te doen. Maar ook niet ziek genoeg om naar den dokter te gaan. Toch kunnen zij lijdende zijn aan ernstige kwalen, die — met of zonder sanatoegen — vroeg of laat hun krachten geheel zullen sloopen. Tenminste wanneer de kwaal niet tijdig herkend en doelmatig behandeld wordt. Het is met het oog op deze categorie, dat ik in het gekwakzalver op eigen hand met z.g. versterkende middelen een gevaar zie. Een gevaar voor velen. Een gevaar daardoor ook voor de volksgezondheid.

RECHTSZAKEN.

Magnetiseur.

Voor de Rotterdamsche rechtbank heeft zich in hooger beroep te verantwoorden gehad de magnetiseur A. B., verdacht van over-

trekking van artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht, het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, en deswege door den kantonrechter veroordeeld (tot welke straf bleek niet).

Als gemachtigde van verdachte trad op mr. A. J. M. Schuurmans.

Er werden 2 getuigen gehoord en een stiefdochttertje van een der getuigen, die door B. waren onderzocht en behandeld. De betaling had B. aan zijn patiënten overgelaten. Beiden hadden baat gevonden bij de behandeling.

Het O. M. achtte de feiten bewezen en vroeg bevestiging van het vonnis van den kantonrechter.

Mr. A. J. M. Schuurmans betwistte dat de beide ten laste gelegde feiten zouden vaststaan.

Pleiter verwees naar een recent vonnis van den Hoogen Raad — in de zaak T., te Rotterdam — en vroeg vrijspraak.

De rechtbank heeft het vonnis vernietigd en opnieuw recht doende verdachte veroordeeld tot f 100.— boete, subs. 30 dagen hechtenis.

(N. R. C.)

Apothekers en drogisten.

Voor den kantonrechter te Hoorn hebben terecht gestaan drie drogisten; wegens het in voorraad hebben en verkoopen van Irving's Gistamine-tabletten in strijd met de wet op de artsensijbereidkunst.

De ambtenaar van het O. M., mr. v. d. Feen de Lille, achtte de overtreding wettelijk bewezen. Hij vroeg zich echter af of die overtreding zoo erg was? Men heeft hier te doen met een verouderde wet. Voorheen werden geneesmiddelen door degenen, die ze maakten, zelf verkocht. In den loop der jaren is er een fabricage in het groot gekomen en ook in ons land werden fabrieken gesticht.

Deze verpakte geneesmiddelen verzeilden zoowel bij apothekers als bij drogisten, en waar nu de algemeene klacht is, zoo zeide spr., dat apothekers te duur zijn, is niets logischer dan dat het publiek zijn geneesmiddelen, die verpakt zijn, bij de drogisten betreft. De ambtenaar vroeg zich dan ook af of toepassing van de wet hier een algemeen belang is.

Ten slotte eischte spr. tegen elk der drogisten f 10.— boete, subs. vijf dagen hechtenis.

(Telegraaf.)

(De deskundige lezer zal weten, dat de prijs voor de meeste verpakte geneesmiddelen, door de fabrikanten, voor allen gelijk is vastgesteld.

Red.)

CORRESPONDENTIE

N. N. te A. In het Maandblad van Maart 1923 hebben wij een artikel gewijd aan de „Gevaarlijke reclame” waarmede sommige specialités, die op zichzelf niet af te keuren zijn, in de advertentiekolommen, aan het publiek worden aanbevolen.

Wij kunnen best begrijpen, dat ook de verschillende aanbevelingen van Aspirine-tabletten op u een onaangename indruk maken; 't is ook al te erg wanneer men leest, dat deze tabletten hebben „het bewijs geleverd het beste middel te zijn tegen alle ziekten die op kouvatten berusten, alle vormen van koorts (wij spacieeren. Red), influenza, griep, reumatiek, catarrhale aandoeningen enz.”

Een dusdanige raad aan het publiek kan oorzaak zijn, dat zelfs bij ernstige ziekten den geneesheer voorbij wordt gegaan.

Wanneer zal toch het ontwerp op de aanprijzing van middelen eens wet worden?

— Wij danken zeer voor de toezending van „De Natuurgeneeswijze” en de „Blätter für Electro-Homöopathie”.

Wij denken deze spoedig eens te bespreken. Intusschen mogen wij als bekend veronderstellen hoe wij over de z.g. natuurgeneeswijze en de middelen van Graaf Mattei oordeelen; reeds dikwijls zijn deze zaken in ons blad behandeld.

Register op den zes en veertigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan. Ber. beteekent Berichten, Boekbesch. Boekbeschouwing, Corr. Correspondentie, H. W. Herhaalde waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken).

Aambeienbehandeling van Vleck	5
Aanprijzing v. geneesmiddelen Wetsontwerp	3 Ber. 2
Abdijsiroop. Adres aan den Raad van Amsterdam	Ber. 4, 12
Abrahams. E. J. Jubilee	2
Aderverkalking. Kallevén tegen —	9
Advertenties. Contrôle op —	Ber. 6
Akker's Kloosterbalsem.	H. W. 9
Alkmaar. Uit	R. 3
Antiépileptique de Liège.	Corr. 3
„ Uten	Corr. 3
Anti-phlogistine	5
Antipon	4
Anusept. hoemoorhoidal zetpillen	11
„Apotheker Boom” Misbruik van titel	5
Apotheek in zakformaat	8
„ Onrechtmatige betiteling R.	11
Arnold Jacob	2, 10
Ashem Cream	Corr. 7
Asthmakruiden	9
„ cure	10
„ pillen	10
„ poeder	10

Balsem de Maltha	10
Barbier-dokter	R. 6
Barnhard J. Behandeling door —	5 R 12
Boekbeschouwing: Voeding en Hygiëne	9
Böthlingk, Mr. J. L. F. overleden Ber.	6
Bruijn, J. M. Waarschuwing door de politie	9
Buddhine tegen suikerziekte	6
Cachets Dr. Faivre	10
Cantassium Co. The.	Ingez. 7
Carters little liver pills.	10
Catalysine door Dr. Viguerat	4
Centraal-Laboratorium. Volksgezondheid	11
Chiropractor	R. 5
Congres der internationale van pharmaceuten te Weenen	8
Contrôle op specialité's-advertenties Ber.	6

D. D. D. Nieuwe reclame	3
Dauwworm. Zalf tegen —	9
Dokter psycholoog	R. 8
Drankje tegen epilepsie	5
Druppels tegen tuberculose	9
„ van een magnetiseur.	5
Duitschland. Regeling specialités	10
Duitsche Ver. t. d. kwakzalverij. Tentoonstelling	Ber. 9

Eczemen. Zalf tegen —	9
Emerson's bromo-seltzer	7
Epilepsie Drankje tegen —	5
„ Middel tegen —	9
„ Onfeilbaar middel tegen —	9
„ Tabletten tegen —	5
Evan's Saline	7

Felke Pastor, overleden.	Ber. 9
Formamint-tabletten	Corr. 6
Foster's maagpillen	11
„ rugpijn-nierenpillen	11

Frankrijk. Handel in specialités	11	Mehemed Ali.	5	Salvito	6
Fucaboonen	7	Mengsels van geneesmiddelen	10	Samenstelling middelen in 1926 onderzocht.	12
Fucosan	11	Middelen in 1926 onderzocht	12	Samson's oliealsem	4
Fucovescin	7	„ versterkende —	12	Sanitaire artikelen	3
Galsteenmiddel	5	Middenstandsraad	3 Ber.	Sargol	5
Geheim- en kwakzalversmiddelen	11	Miradiumpastilles geen geheimmiddel —	Ber.	Schröder's Opbouwzout	7
Geheimmiddel-kramerij en Min. Godard	5	Muller. Apotheker —	Ber.	Sepp. Oerter contra Otto-Otto	7 Ber.
Geheimmiddelen, Tarief v. invoerrechten.	Ber. 2, 4, 7, 9, 11	Mijnhardt's hoofdpijn-tabletten.	H. W.	Silvikrin.	7—8
Geneeskunst. Onbevoegd uitoefenen —	12	„ influenzatabletten.	H. W.	Sirop Famel.	10 Ber.
„ R. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12		„ laxeer-tabletten	H. W.	Smit's tuberculosemiddel.	R. 3
Geneesmiddelen. Mengsels van —	10	„ purol	H. W.	Solitaenia	7
„ Verboden verkoop R.	11	„ transpireertabletten.	H. W.	Specialité's Controle op advertenties Ber.	6
Gezondheidsraad. Centraal laboratorium.	11	„ zenuwtabletten	H. W.	„ en het Intern. Congres te Weenen.	8
„ Verslag 1925.	9	Mijnheer op het tafeltje	Ingez.	„ Regeling in Duitschland	10
Gist-tamine-tabletten	1—4 R. 6, 11, 12	Naamlijst der leden	1	„ Wettelijke regeling in het buitenland	9
Godard. Minister — over geheimmiddelen	5	Nasan	Corr.	„ H. indel in Frankrijk	11
Haarkleurmiddel. Gevaarlijk —	Ber. 7	Nervoblutin	11	Specialité-vraagstuk voor den Volkenbond	5
Haarlembalsem	4	Nervosin	6	Spiritogeen.	2, 10 Corr.
Haas, Mevr. de — Kruiden	11	Nut van publicatie	3	Spoelstra de magnetiseur	4
Hädensa	5	Nijverheidsraad	Ber.	Spruw. Middel tegen —	9
Heilinstituut Walraven. Waarschuwing door de politie	9	Onbevoegd uitoefenen der Artsenijbereidkunst.	R. 12	Staalbiscuits Liga	6
Heumann's Nieuwe geneeswijze	2	Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst Ber.	1	Staphorster boertje. Poeder	11
Homoëop. apotheek	R. 11	„ R. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12		Suikerziekte Buddhine tegen —	6
Hooge Raad	R. 3	Ontvettingspillen van Remmler	4	„ en kwakzalverij	8
Hoogspannings-apparaat „Pansanitor en Sol”	7	Opbouwzout van Schröder.	7 Ber.	„ Pancrepatine tegen —	7
Hopbitters	2	Otto-Otto en Sep. Oerter.	Ber. 7, 11	Tabletæe contra Oxyures Leo	7
Hulp van geneeskundigen.	R. 2	Pancrepatine tegen suikerziekte	7	Tabletten tegen epilepsie	5
Indische kruiden	Corr. 7	Pansanitor en Sol	7	Tandheelkunde	R. 10
Instituut v. Pharm. therap. onderzoek	4, 5, 6, 7, 9, 10, 11. Ber. 2, 9	Pastoor Heumann's geneeswijze	2 Ber.	Tarief van invoerrechten.	Ber. 2, 4, 7, 9, 11
Irving's gist-tamine tabletten 1, 4, 7.	R. 11	Pharmacie en de kwakzalverij	8	Tentoonstelling. Deutsche Ver. t. d. Kwakzalverij	Ber. 9
Ischias. Middel tegen —	4	„ onbevoegd uitoefening R.	12	Theoloog. Een —	R. 6
Italiaander. Een wonderdokter.	Ber. 3	Pharmaco-therapeutisch onderzoek. Instituut v. —	4, 5, 6, 7, 9, 10, 11. Ber. 2	Togal-tabletten. Reclame voor —	Ingez. 3
Itallie van. Prof. Dr. L. jubileum	Ber. 7	Pillen van een haarkijkster	5	Trams. Reclame in —	4 Ber. 12
Kalveren tegen aderverkalking	9	„ „ „ somnambule	5	Tuberculose. Druppels tegen —	9
Kalzan	Corr. 5	Pilules Cleopatre	7	Uraseptine Rogier	11
Kamper Cowant	10	„ fortifiantes	11	Van Vleck's aambeienbehandeling	5
Katholicisme en kwakzalverij	8	Pleuritis serosa. Kruiden tegen —	9	Verblijvend verschijnsel	9, 10
Klinker's laboratorium	10	Pleyte. Mr. Th. B. herdacht	Ber. 4	Vereeniging tegen de Kwakzalverij :	
Kloosterbalsem	9	Poorten v. d.	R. 2	Jaarvergadering 1926 — Agenda	11
Krisp-Kurt de kukirolman	4	Posterine	1	„ 1926 — Verslag	12
Kruiden B. en W.	R. 5	Potter's Linia menthol Pellets	10	Jaarverslag over 1925	6
„ juffrouw F. H.	R. 2	Publicatie. Nut van —	3	Ledenlijst	1
„ tegen asthma	9	Rechtszaken :		Mededeelingen van het bestuur.	1, 3, 6, 8, 9, 11, 12
„ tegen pleuritis	9	Docter psycholoog	8	Rekening en Verantwoording over 1925	6
„ — verkooper	R. 5	Dokterende barbier	6—7	Duitsche — Tentoonstelling Ber.	9
Kruschen-zout	12 Corr. 11	Chiropractor	5	Vermagering. Pillen tegen —	10
Kukirol	Ber. 5	Gist-tamine-quaestie tusschen twee fabrikan-	6	Versterkende middelen	12
„ — vers	4	Gist-tamine-tabletten.	11, 12	Vesol	7
Kwakzalver	Ingez. 5	H. J. L. v. d. Hoogen Raad	3	Vitalyn	3
Kwakzalvers-advertenties. Oordeel van de Reclame	4	Homoëopatische apotheek	11	Voeding en Hygiëne.	Boekbesch. 9
Kwakzalvers- en geheimmiddelen	11	Hulp van geneeskundigen	2	Volkenbond. Specialité vraagstuk	5
Kwakzalvers-reclame in trams	4	Kruiden B. en W.	5	Volksdichter over kwakzalverij	1, 2, 0
Kwakzalverij. bij suikerziekte	8	Kruidenjuffrouw	2	Waarheid in reclame	16
„ Deutsche Vereeniging Ber.	9	Kruidenverkooper	5	Westerman's Liniment-Salicyl	9
„ en de Pharmacie	8	Magnetiseur	1, 12	Wetsontwerp aanprijzing v. geneesmiddelen 3	Ber. 2
„ en Catholicisme	8	Onrechtmatig gebruik. Apotheek	11	Wohlmuth-apparaat. Reclame	4
„ Practische bestrijding per film	Ber. 4	Poorten v. d.	2, 11	Wonderdokter als marktkoopman	2, 11
„ Volksdichter over —	1, 2, 6	Smit's T.b.c. behandeling.	3	„ Een vreemde —	Ber. 3
Laboratorium. Klinkers	10	Tandheelkunde	10	Wonder Voetpleister	4
Laxerpillen	10	Theoloog. Een —	6	Wijnberg S. Toestel van —	2
Leopills	7	Verboden verkoop geneesmiddelen	11	Wijze van strijdvoeren	6
Maag- en hoofdpijnpoeders.	Ber. 11	Wed. A.	6	Zalm's van — Kruiden	9
Maagpot uit Heerenveen	7	Reclame in trams	4 Ber. 12	Zalf tegen eczeem	9
Magnetiseur. Een —	R. 1, 12	Reclame. Waarheid in —	10	„ „ eczemen en douwworm	9
Magnetiseurs. Opgepast voor —	Ingez. 7	Register. Maandblad 1926	12	Zuster Riem Vis.	7, 8
Magic footdraft	4	Revalenta Arabica	6	Zwitsersche Pectoral	10
Mededeelingen v. h. Inst. voor Pharmaco-therap. onderz.	4, 5, 6, 7, 9, 10, 11	Revival	11	„ pillen	1
		Rhagdol	6		
		Rheumatiek. Middel tegen —	9		
		Riem Vis.	7		
		„ en nog wat	8		